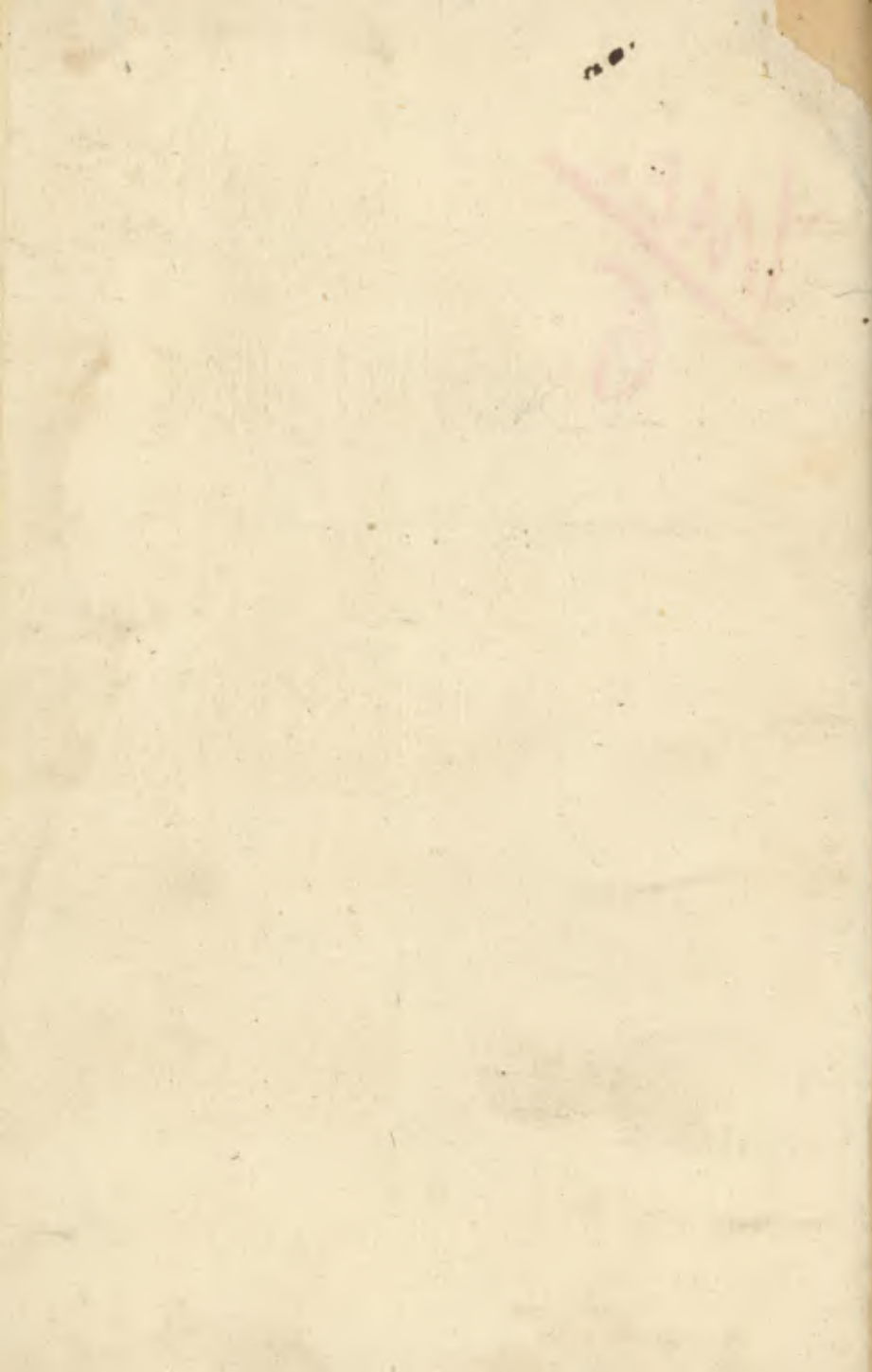

1/2
6

Ex. 21. 4. U. 5

i

**Sermōnes Michaelis de un-
garia predicabiles per totuz
annum licet breues**

Argentina 1787

Ann. Ungar

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the bleed-through effect.

Ecclia. sermone. x. M. Item sermone. xi. F

Accidiosoz merces. sermone. x. M

Adiutorii triplex p̄tra tres hostes nostros. s. x. J

Adiutorii triplex p̄triplicē hostē hominis. ser. vii. E.

Adorari debet x̄ps tripliciter. ser. iij. J

Adorationis due sunt species Ibidem.

Aduentus christi est triplex. sermone. x. A

Aduentus x̄pi fuit prophetatus. figuratus. ⁊ mirabiliter
ostensus. sermone. x. B

Aduentus x̄pi fuerunt cause diuerse. ser. x. B

Aduentus x̄pi q̄z humilis fuit. ser. x. E

Aduersitatis mundane inordinatus timor impedit seq̄
x̄pm. sermone p̄mo. L

Adulatio. sermone. vi. L

Adulatio fit tribus modis. sermone. xij. B

Ad mare mulieres nolebat quidā impator p̄pter tres cau-
sas. sermone. ix. E

Amatores viciorum in suis amicis sunt similes demoni-
bus sermone. ix. M

Amatores inimicoy dicunt̄ filij dei. s. iij. B

Ambulare debemus tripliciter. s. xij. A

Ambulanti caute tria sunt necessaria Ibidem

Ambulandū est honeste tripliciter. ser. xij. B

Ambulandū est ad deū triplici via. s. xij. D

Amicitia ficta que est. sermone. x. K

Amicitia vera que est. sermone. x. L

Amicitiam impediunt diuitie Ibidem

Amicitia triplex quomodo. nota. sermone. x. M

Amicitia quando est dissoluenda Ibidem

Amicitia vera nō potest esse nisi inter virtuosos. s. x. D

Amicitia falsa est q̄ comodū quærit ⁊ nō amorē. s. x. M.

Amicus est qui omni tpe diligit. ser. x. **D**
Amicicia impedunt duo genera hominum. ser. x. **G**
Amor inordinat⁹ prosperitatis ipedit seq⁹ xpm. ser. i. **L**
Amor diuersimode ostendit. ser. ix. **F**
Amor dei omnia sustinet. ser. x. **H**
Amo: duplex fuit in xpo. ser. ix. **F**
Amor xpi circa nos **Ibidem**
Amo: fidelis quis est. sermone. x. **IS**
Amo: carnalis voluptatis amore dei extinguit. ser. x. **B**
Amor fictus quis est **Ibidem**
Angeli dei assistunt cuilibet homini. ser. vii. **E**
Angelus bon⁹ quando loquitur homini **Ibidem**
Angelus quare no⁹ incarnat⁹ nec aliqs sanct⁹ .f. xi. **A**
Anima tota quando diligimus deu. ser. x. **A**
Alia nostra figurat p filia cuiusda⁹ impatoris. ser. xi. **B**
Alie i purgatorio existetes d⁹ pena liberat⁹ triplr. .f. vii. **H**
Anime humane est triplex mors. ser. vii. **L**
Antichrist⁹ armabit quadrupliciter. sermone. xi. **MS. Et**
nota ibi de fraudibus eius
Apostolierant vocati trina vocatione. ser. v. **B**
Aqua qre exiuit a latere xpi post sanguine. ser. ix. **B**
Archangelo Michaeli qtuor pueniunt. ser. vii. **B**
Armatura dei. ser. vii. **B**
Auaria. sermone. v. **F** Item ser. x. **F**
Auarciam et inuidia quidam sequuntur citius qz pau/
pertate ppter duas causas. ser. pmo **L**
Auarcia quida⁹ diligunt. ser. x. **E**
Auarcie quida⁹ seruiunt. ser. vi. **F**
Auarcie spina tripliciter pungit. ser. xii. **E**
Auari febricitantib⁹ assimilantur. **Ibidem**
Auari dicuntur serui infideles. ser. vi. **E**

Auarus cōparatur mercurio. ser. xij. E

Auarus cōparatur talpe. ser. xij. B

Eata virgo sensit dolorē passiōis xp̄i. ser. ix. E

b Benedicti habent triplex gaudiū. ser. xj. H

Beneficia nature ⁊ gratie. ser. v. J

Beneficiū dei triplex. sermone. x. F

Veritas ⁊ iusticia est causa victorie

c Sine charitate nō placet predicator deo. s. vij. A

Sine charitate cetera habent frustra. s. vij. B

Caritas omnia sustinet. smone. vij. H

Caritas tincture in panno assimilatur. ibidem

Caritas erga proximū in tribus consistit. ser. xij. B

De caritate. sermone. xij. B J K H

Caritatē impediūt duo genera hominū. s. vij. Q

Castigatio filioꝝ qualis debet esse. ser. iij. F.

Castitas. sermone. xij. A H

Castitatem ⁊ mundiciam sequuntur viri sancti. sermone primo F

Causas quattuor damnatiōis xp̄i obijciabant iudei que omnes fuerunt false. ser. ix. B

Cautela in mercimonijs. smone. j. D

Certamen triplex. smone. vij. E

Cibus damnatoꝝ dicitur mors. s. viij. H

Clementissim⁹ est xp̄s oñdiē multiplicat. ser. iij. L

Cogitationes immunde sunt abijciende. s. xij. A H

Confessio oris fuit instituta. smone pmo B

De confessione. smone. xij. D

Confessionē impediunt duo. smone. xij. H

Confiteri potest quis alteri q̄s proprio sacerdoti triplici causa. sermone pmo B

Cōfiteri tenet hō pctā sua. s. xj. K

Consiliū datū dicim⁹ habere tres conditiones. ser. iij. E
Consiliū sanū nunq̄ dabit̄ duo genera hominū. s. iij. B
De consilio. s. mone. xij. Ik.
Consolatio desolatoꝝ. ser. xij. J
Consolat̄ nos xp̄s in aduersis. ser. xj. H.
Consortium maloz est vitandū. s. mone. xij. A B
Consuetudo peccandi ligat peccatorem ne peniteat. s. mo
ne. xij. B
Contritio quid est. ser. xj. J
De contritione bene nota. ser. xij. H
Cor durum reprehenditur. ser. x. J
Cor detoto quando diligimus deū. ser. x. A.
Creationis beneficium. ser. xij. F
Crucem quare non potuit xp̄s portare in passione cū fu
erit omnipotens. ser. ix. E
Crucis virtus Ibidem
Crudelitas. ser. iij. AD. Itē ser. xij. AD. Itē ser. iij. AD
Cupiditas. ser. xij. E
Cupidus mercurio assimilatur. Ibidem
Cupidus talpe assimilatur. s. mone. xij. B
Annationis christi quattuor causas obiciebāt
iudei. ser. ix. B
Damnatoꝝ cibus est mors Ibidem
Desperatio contra illam. ser. xj. H
Detractiones ⁊ dolos quidam diligunt. ser. x. E
Deus stat cum peccatoribus ⁊ contra illos multipliciter
sermone. vij. S
Diabol⁹ nit̄ destruere s. monē domini ⁊ ad diuersa pec
cata inducere. sermone. iij. S
Diabolū quidā sumunt per supbiam. ser. vij. Ik.
Diabolo seruiētes multipliciter anxiant̄ Ibidem.

Dignitatib⁹ nō sunt nimis eleuādi paupes. ser. vi. F.
Dilectio xp̄i q̄z multis est necessaria. ser. x. L.
Dilectionē impediūt duo genera hominum. s. r. Q.
Diligere debem⁹ deū z proximū. ser. x. L.
Diligere deū ex toto corde z tota aīa q̄d est Ibidem
Diligere deū ex tota mente quid est. ser. vii. B.
Diligere deum quilibet potest Ibidem.
Diligere deū est mandata eius seruare. ser. x. B.
Diligere deum tria nos mouent. ser. x. F.
Diligendus est deus tripliciter sup omnia. ser. x. A.
Diligendus est proximus tripliciter. ser. x. H.
Diligunt quidā detractiones. sermone. x. E.
Diligunt quidam auariciam Ibidē
Diligunt quidam gulam z ebrietatē Ibidē
Discordia z dissensio est causa destructionis regnorum z
civitatum. sermone. x. F.
Diuersoru in quo xps fuit natus q̄d est. ser. xi. E.
Diuitias nimis amantes febricitantibus similes sunt. ser.
mone p̄mo A.
Diuitias debet dimittere qui vult sequi xpm. Nota exem
plum de vlcere Ibidem
Diuitias quidam nimis amant. ser. x. J.
Diuitie dicunt^r spine. ser. xi. E.
De diuitijs nota. sermone. v. H.
Diuitijs quidam seruiunt. ser. vi. J.
Diuitis nomen quare non ponitur i euangelio sicut no
men pauperis. sermone. v. H. Et nota ibidē quare di
ues petijt guttā aque z cruciatus fuit in lingua.
Docere debemus indoctos. ser. xij. J.
Dolor passionis xp̄i qualis fuit. ser. ix. E.
Dolorē ap̄tōis lateris xp̄i sensit b̄tā v̄go. Ibidē

Bonus in mercimonijs. ser. j. E
Bominatio vera qualis est. ser. iij. B
Bominoy temporalium conditiones. ser. iij. B
Bomino tempali tria conueniunt. ser. iij. A
Bonoy confuitores debet habere tres pditiones ser. iij. E
Dns ielus xps dicitur verus dñs triplicit. ser. iij. A
Dns potentissimus est xps et ideo timend⁹ est Ibidē.
Dns ielus xps sapientissimus est triplicit. ser. iij. B
Bona tria confert deus hominibus. ser. viij. B
Bormiens in peccato assimilatur Idetro dormienti i car
cere vincto. ser. xij. A
Bulia quid est. ser. iij. A
Buricia cordis reprehendit. ser. x. B
 Buctate et gula quidā diligūt. ser. x. E
 Ecclesie suffragia quibusdam defunctis profunt
 sermone. viij. k
Executores mali dicuntur probitores defunctis et etiā ex
comunicati. ser. viij. B
Erequiarum pompe an iuuant vel valeant defunctis. ser.
mone. viij. B
Excusant se multi ne veniant ad vitam virtuosam et hoc
tripliciter. sermone. v. F
 Fidelitas seruoy ostendit. ser. vi. E
 Fidelitas seruoy pbat. ser. vi. E
 Fides est semita ducens ad celum. ser. j. B
Fides est armatura contra temptationes diaboli. viij. B
Fides vera est confusio demonū. ser. viij. E
Fides Socratis nota ibidem
Fides habet multos effectus Ibidem
Fide firmiter pmanentes sunt filij dei. ser. iij. A.
Fides facit deuenire ad caritatem. ser. x. B

Fides sine caritate non prodest. ibidem.

Filiatio est triplex. ser. iij. A.

Filij dei in quatuor genera hoim distinguunt. ibidem.

Filij dei sunt qui temptantur a dyaboli resistent. ser. iij. E.

Filij dei sunt qui fide firmiter permanent. ser. iij. A.

Filij dei dicuntur inimicorum amatores. ser. iij. B.

Filij dei qui cognoscunt a filiis dyaboli. ibidem.

Filij dei sunt discordantium pacificatores. ser. iij. E.

Filij quomodo debent a parentibus informari et castigari. ser. iij. F.

Filij debent obedire parentibus. ibidem.

Filij tenentur parentibus in necessitatibus subuenire. sermone iij. L. B.

Filij quidam ingrati sunt parentibus. ibidem.

Filij quidam superbi sunt et invidi. ser. iij. J.

Filius dei summe dilexit pacem et ideo in tempore pacis natus fuit. sermone iij. E.

Filius in diuinis quare fuit solus incarnatus. ser. xj. B.

Finis noster quare nos latet. ser. viij. E.

Fortitudo. ser. xj. J.

Ad fortunam habendam tria requirunt. ibidem.

Fraternitas. ser. ij. B.

Fraus in mercimonijs. ser. j. D.

Furtum. ser. j. A.

Audium habent sancti siue beati. sermone. xj. A

g Gloria vana. ser. ij. F.

Gratiam dei repellunt. ser. v. B.

Gubernationis beneficium. ser. x. F.

Gula et ebrietatem quidam diligunt. ser. x. E.

Heresis quid est. sermone. x. B.

b Homo producit quatuor modis. ser. xj. E.

Hominem cur deus fecit peccabilem ser. iij. J.

Honorari debent soli virtuosi. ser. iij. Ik.

Honorantur ambitiosi et piciosi et virtuosi despiciuntur.
Et nota narrationem.

Honorat xps corde ore ope. nota qñ. ser. iij. J. Ik.

Hora mortis timenda est. sermone. viij. F.

Hospitalitas. sermone. xij. B.

Honoris et virtutis fuerunt duo templa. ser. iij. Ik.

Hūiliauit se xps triplr et sic nos dēm⁹ hūiliari. ser. ij. B.

Humilis refutat et fugit honores et dignitates. ser. ij. E.

Humilis exaltať. sermone. ij. H.

Humilitas duplex. ser. ij. A.

Hūilitas qđ ē ibidē. et hūilitas vā q̄ est ibidem. B.

Humilitatem tria inducunt ibidem. B.

Humilitatis imago. ser. ij. E.

Humilitas sublimat hominē et collocat i celo. ser. ij. A.

Humilitas palme comparat. ser. ij. L.

Humilitatis fructus quattuor sunt ibidem.

Elcens diu in mortali peccato incidit in multas

i infirmitates. nota exemplū. ser. xij. B.

Ignobiles et pauperes non sunt nimis eleuādi
ad dignitates. ser. vi. F.

Imago humilitatis. ser. ij. E.

Incarnatio christi fuit nobis vtilissima. ser. iij. E.

Incarnatio triplex quomodo. ser. xj. A.

Incarnatōez q̄re tādū distulit de⁹. ser. xj. E.

Incarnatōis xpi diuersē fuerūt cause. ser. xj. B.

Incarnari quare voluit xps. ser. iij. A.

Incarnari q̄re distulit xps tam diu ibidem. B.

Incarnari quomodo potuit vna psona et non alia. ser.
mone vñdecimo. B.

Incaratus quare magis fuit fili⁹ q̄z pater v̄l sp̄s sc̄us
diuerſerationes ibidem.

Incaratus quare non fuit angelus nec alius sanctus.
ſermone. xi. A.

Inferni pene. ſer. vi. k. ſer. viij. A. z ſer. xi. A.

Inſideles ſerui qui ſunt. ſer. vi. E.

Informatio filioꝝ q̄lus debet eſſe. ſer. iij. F.

Ingratitudo filioꝝ parentib⁹. ſer. iij. H.

Ingratitudo rep̄bendi. ſer. x. B.

Inimicoꝝ amatores dicūt filij dei. ſer. iij. B.

Inuidia. ſer. x. J. Item ſer. xi. E.

Inuidie narratio. ſer. xi. E.

Inuidi amicitia z dilectione impediūt. ſer. x. J.

Inuidi ſunt ceci. ſer. xi. E.

Inuidus cōparat̄ mōu Etbne. ibidem.

Ipocriſis. ſer. j. A. Item ſer. xij. F.

Ira. ſermone. x. G.

Iracundi impediūt dilectionē z amicitia ibidem.

Iracundoꝝ tria ſunt genera ibidem.

Iudicium finale. ſer. xi. L.

Iuramentū in quib⁹ eſt p̄bitum. ſer. j. E.

Deiuramentis nota ſer. iij. J.

Ius duplex bz chriſtus ad celum. ſer. viij. F.

Iuſticia. ſer. xi. L.

l Laborandū ē interdū z labor imitā⁹. ſer. xi. F.

l Patria quid eſt. ſer. iij. J.

l Latus xpi q̄re apertū fuit poſt mortē xpi. z quis
ſenſit dolorē apertionis. ſer. ix. E.

l Libido z quare p̄pter libidinē cū ſit breuis puniunt̄ pec-
catores eternaliter. ſer. v. S.

l Limbus patrū q̄d eſt. ſer. xi. B.

Luxuriam sequuntur quidam. sermone. i. E.

Luxuria quod tollit ab homine. nota ibidem.

Luxuria amorem dei extinguit. ser. x. B.

Luxuria assimilatur tenebris. ibidem.

Luxuria coinquinat. ser. x. E.

Luxurie quidam seruiunt. ser. vi. B.

Aloz solum est vitandum. sermone. xij. A.

m Michaele archangelo quantum ueniunt. s. vii. B.

Ministri ecclesie debent esse mundi. ser. xij. B.

Miraculum maius est suscitare hominem a morte spiritali quam corporali. ser. vii. A.

Miseria humana. ser. ij. B.

Misericordes esse debemus. ser. iij. B.

Misericordia dei si non obstaret peccatum mortale traheretur. ser. iij. L.

Misericordie opera. ser. xij. B.

Misericordissimus est deus. ser. iij. L.

Misereri est naturale et proprium deo. ibidem.

Mors incipimus cum uiuere incipimus. ser. vii. B.

Mors est triplex. ser. vii. A.

Mors dicitur mala dupliciter. ser. vii. B.

Mors bonorum semper est bona. ibidem.

Mors nulli parcit. ser. vii. E.

Mors triplex est in anima humana. ser. vii. L.

Mortem anime per peccatum. nota ibidem.

Mortis imago quod est. ser. vii. B. Nota.

Mors non est timenda propter multipliciter. ser. vii. E.

Mors quare nos latet. ser. vii. E.

In morte nos infestant maligni spiritus. ser. vii. F.

Mors dici potest mortale peccatum diuersa ratione. sermone. vii. A.

Adors est cibus damnatoꝝ Ibidē
Adors xpi habuit tres conditiones. ser. ix. **A**
Adors xpi fuit multipliciter iniuriosa Ibidē
Adors xpi fuit dolorosa tribus de causis. ser. ix. **E**
Adors xpi fuit preciosa. ser. ix. **F**
Adorsui possunt conqueri de tribus generibus hominū
sermone. viii. Itē nota ser. xiii. **E**
Adorsuorum tria sunt genera. ser. viii. **k**
Adorsuis quibus suffragia ecclesie p̄sunt Ibidē.
Adulteres amare noluit q̄dā impator propt̄ tres causas.
sermone. x. **E**
Adundū ⁊ auariciā multi sequunt̄. ser. p̄mo **L**
Aurā nostrā quō sumpsit xps. ser. xi. **E**
Aure ⁊ gratie beneficia. ser. v. **J**
Auratio de castitate. ser. j. **F**
Auratio de filia ingrata suo patri. ser. j. **S**
Auratio de puella nutriente matrē suā in carcere pp̄rio
lacte. ser. iiii. **h**
Auratio de discordia. ser. vii. **F**
Auratio de fidelitate seruoꝝ. ser. vi. **E**
Auratio d̄ pctōre quē trahēbāt demōes extra ecclesiam.
sermone. vi. **E**
Auratio de penis inferni. ser. vi. **k** Itē ser. viii. **D**
Auratio de adulatione. ser. vi. **L**
Auratio de oratione. ser. vii. **h**
Auratio de memoria mortis. ser. viii. **E**
Auratio quō mors nulli pct̄. ser. viii. **E**
Auratio quō infestāt nos ī morte maligni spūs. viii. **F**
Auratio de sepultura cuiusdam mulieris male in eccles
sia. sermone. viii. **S**
Auratio quomodo quidam liberabatur a vinculis cor

pois. sermone. viij. **H**

Harratio quomodo sacrificium deliberat a pena purgato-
rii **Ibidem**

Harratio de vuidicta mali executoris. ser. viij. **I**

Harratio de imperatore nolente amare mulieres. sermo
ne. x. **E**.

Harratio de auaris. ser. x. **I**

Harrationes de amicitia. ser. x. **H** **D** **H**

Harratio de iracundo. sermone. x. **E**

Harrationes de aduentu xpi. ser. xi. **E**

Harratio de filia impatoris que potest dici aia. s. xi. **B**

Harratio de inuidia. ser. xij. **E**

Harratio de industria. ser. xij. **L**

Harratio de confessione. ser. xij. **H**

Harratio de moriente in peccato mortali. ser. xij. **A**

Harratio quomodo peccator assimilatur aui pede ligate.
sermone. xij. **H**

Hedire debet filij parentibus. ser. iij. **S**

He obedientia. sermone pmo **I**

Heiosorum merces. sermone. xj. **H**.

He ocio nota **Ibidem**.

Hopera misericordie. ser. xij. **S**

Hypessio. ser. iij. **H**. **I**tem sermone. xij. **H**

Hratio debet habere duas condiciones. sermone. iij. **A**

Hratio. sermone. vij. **H**

Hratio liberat a pena purgato-
rii. ser. viij. **H**

Huientia in aduersis. sermone. xj. **H**

Huaretas quomodo debent informare filios su-
os. sermone. iij. **S**

Huaretas aliquando inordinate amat suos filios. s. iij. **H**.

Huassio xpi fuit dolorosa tribus de causis. sermone. ix. **D**

Idcirco quare xps voluit esse. ser. xi. F

Idcirco pertas triplex. sermone. j. Ik

Idcirco peres et ignobiles non sunt nimis eleuandi ad dignitates et honores. sermone. vi. F

Idcirco de illa nota sermone quarto E. Et nota ibi de templo pacis etc.

Idcirco peccabilem cur fecit deus hominem. sermone. iij. F.

Idcirco peccanti omnes creature sunt hostes. ser. iij. A

Cum peccatore facit diabolus sicut puer cum aue. sermone. xij. B

Idcirco peccator assimilatur petro dormienti et vincto carcere. sermone. xij. A

Idcirco peccator ligatur duabus catenis. sermone. xij. B

Idcirco peccator celum intrare non potest propter duo. ser. xij. B.

Idcirco peccatorum triplex genus assignatur per tres mortuos suscitatos a xpo. sermone. xij. B

Idcirco peccatorum triplex genus. scilicet oris cordis et operis per penitentiam deletur. sermone primo B

Idcirco peccata tria induceret nisi misericordia dei obstarz. ser. iij. L

Idcirco peccatum mortale dicitur mors diuersa ratione. ser. viij. A.

Idcirco peccator diu iacens incidit in multas infirmitates spirituales nota exemplum. sermone. iij. B

Idcirco pena seruorum infidelium. sermone. vi. B

Idcirco pena purgatorij mutatur tripliciter. sermone. viij. B.

De penis inferni. ser. vi. Ik. ser. viij. A. et ser. xi. A

Idcirco penam quare sumpsit xps. sermone. xi. F

Idcirco penitentia vera habet tria comoda. sermone. j. B

Idcirco penitentiam quomodo impugnabant heretici. ser. j. E

Idcirco penitentiam impediunt amor voluptatis et timor pene sermone. vi. Ik

Idcirco penitentiam impedit consuetudo peccandi. ser. xij. B

Penitentia nemo agere potest nisi virtuosus. putat vici-
osi sed decipiunt. Nota de via ignota. ser. xij. S
Penitentia. ser. vi. S. Itē ser. vij. J. Itē ser. viij. AB
Perseuerantia vera. ser. xij. S
Potentia dei est inestimabilis. ser. iij. A.
Potestas dominorum temporalium est supabilis. ser. iij. S
Potestas humana est momentanea et brevis. Ibidē.
Pro predicatione veniunt tria genera hominum. ser. xi. A.
Predicator verbi dei debet humiliter premittere orationes.
sermone. ij. A
Predicator significatur per illum quem misit homo qui fecit
cenam magnam. ser. v. S
Predicator comparatur seruo propter diversas causas. s. vi. A.
Predicator est sicut custos ville. ser. vij. A
Predicator sine caritate non placet deo. ser. x. A
Presumptio venie impedit penitentiam. ser. xij. C
Producit homo quattuor modis. ser. xi. E
Prosperitatis mundane inordinatus amor impedit sequi
christum. ser. primo L
Prosperitatem habentes non audiunt vocationem dei. ser. v. L
Proximus est diligendus. ser. x. IK
Proximus est diligendus in bono. ser. x. IA.
Prudentia. sermone. xi. S
Prudentia mundi reprobat. ser. xi. B
Pugna triplex. ser. vi. E
 Alpina. ser. ij. B Redemit nos christus. ser. vi. B
 Recidivatio reprobat. ser. xij. B J S
 Resurrexit christus veraciter ostendit. ser. xij. BA
Resurrectionem christi corpora celestia et terrestria ostē-
dunt. ser. xij. B
Resurrexit christus velociter duplici de causa. ser. xiiij

Resurrexit xps postant nuqz de cetero moritur. f. xiiij. B

Sacrificiū altaris liberat a pena corporali ⁊ a pena purgatorij. ser. viij. H

Sanguis qre pmo exiuit a late xpi de ideo aq. ix. B

Sapiētia a deo data habet tres cōditiones. ser. iij. H.

Sapiētia dei a sapientib⁹ mūdi deridet. Ibidem

Satisfactio requirit tribus de causis. Ibidē

Satisfactio qd est. ser. xi. k. Itē ser. xij. Q

Scientiā qui abscondūt dicunt serui infideles. f. vi. E

Sepultura preciosa an valet deficiis. f. viij. B. ⁊ nota ibi

Sequi debem⁹ deū tripliciter. smone. j. B

Sequi debem⁹ xpm p viā pnīe pp̄t tria cōmoda. Ibidē.

Seq xpm qd est p viā obediēte ⁊ humilitatis. f. j. B.

Sequi xpm p viā paupertatis eodē smone k.

Sequi deū duo impediunt. smone pmo L

Sequi debem⁹ deū triplici de causa. f. j. H

Sequebant iudei xpm qnqz de causis. f. j. A

Sequūt mlti pdicatorē vbi dei diuersis de causis. Ibidē.

Sequūt qdā carnē sm viā luxurie ⁊ voluptatis. f. j. E

Sequunt viri dei caritate. smone. j. F

Sequunt quidā diabolu per supbiam. ser. j. H

Sequunt multi mundum et auariciam cui⁹ qz paup̄ta
tem ppter diuersa. smone. j. L

Sequunt quidā dolos fraudes ⁊ cautelas. f. j. D.

Serui fideles quomodo probant. ser. vi. E

Serui infideles qui sunt. ser. vi. E

Serui ignobiles ⁊ paupes non sunt nimis eleuandi ad
honores ⁊ dignitates. ser. vi. F

Seruitiū diaboli est anxium. ser. vi. k

Seruo comparat predicator. ser. vi. A

Seruorum sunt duo genera. smone. vi. k

3
Seruorum fidelitas offendit Ibidem
Seruorum infidelium pena. ser. vi. B
Seruendum est deo honeste et munde. ser. vi. B
Seruendū est deo assidue. ser. vi. L
Seruendū est soli deo ppter diuersas causas. f. vi. AD
Seruendū est deo tripliciter ppter tres causas. ser. vi. IK
Seruiunt quidā luxurie. ser. vi. IH
Seruiunt quidā mundo et auaricie. Ibidem
Seruiunt quidā diabolo p superbiā. ser. vi. IK
Seruiūt quidā tam deo qz hoib⁹ et hoc tripli. f. vi. F
Societas mala est vitanda. ser. xij. AB
Spes vana longe vix impedit pniā. ser. xij. E
Spū sancti inspirationes septē sunt. ser. v. E
Stare debemus tripliciter et contra tria. ser. vi. A
Stat deus contra peccatores multipliciter et tamen misericorditer cū peccatoribus. ser. vii. B
Superbia est signū reprobationis. s. mone pmo IH
Supbiam multi sequunt. f. pmo IH
Supbia punit. ser. ij. B Supbia deiicit. f. ij. IH
Supbia assimilāt vento in terra. ser. ij. AD
Superbiam parentele nota. ser. ij. J
De superbia. sermone. v. F
Supbi aliquando nimis sunt cū ad honore eleuant q
pri⁹ cū paupes fuerūt erant satis humiles. ser. ij. J
Supbum exccat diabol⁹ nota exemplū. ser. ij. AD
Supbus dicit equ⁹ pallid⁹ sup quem mors sedet et que
sequebatur infernus. ser. pmo IH
Suffragia ecclesie qbus mortuus profunt. ser. vii. IK
Surgendū est a peccatis velociter. ser. xij. A
Surgendū est a peccatis veraciter. s. mone. xij. F.
Surgendū est a peccatis constanter. ser. xij. B

Surgens cito a peccato obtinet veniam. ser. xiiij. B

Imendus est deus. sermone. iij. E

t Timendus est deus quia potentissimus. ser. iij. A

Timere debemus deum propter tria. ser. iij. F

Timor domini tollit omne peccatum Ibidem

Timor inordinatus aduersitatis impedit sequi christum. ser. i. L

Timor domini diabolus nititur destruere. ser. iij. G

Temporibus diaboli resistentes dicuntur filii dei. ser. iij. E.

Testimonium quadruplex habuit Iudaeus quod christus fuit innocens et iustus. ser. ix. B

Tribulatio purgat animam a peccatis praeteritis. sermone. v. E

Tribulatio est exaltatio ad coronam Ibidem

Tribulatio praeseruat a malis Ibidem.

Una gloria. de illa. sermone. ij. F

v Venire debemus ad christum tripliciter. ser. ij. J

Veni christe in mentem humanam tripliciter de causa. ser. ij. G

Veni christe ad protegendum et defendendum nos. ser. ij. J

Verecundia ligat peccatorem ne peniteat. ser. iij. B

Vestimenta dici possunt virtutes. ser. iij. F

Vestis aliquando honorat ubi virtus non. Et nota narrationem sermone. iij. K

Via ad celum est christus. ser. iij. A.

Via triplex ambulandi ad christum. ser. iij. K

Vie triplices abducunt a tramite veritatis. ser. iij. C

Viciorum amatores in suis amicis sunt similes demonibus. sermone. x. Q

Viciosi putant quod nemo potest agere penitentiam sed decipiuntur

Nota exemplum. ser. iij. F. De via ignota Ibidem

Viciorum consortium est vitandum. ser. iij. A

Vincula tria quibus obligatus fuit homo ante aduentum christi. sermone. xj. B

- Virtuosi soli honorandi sunt ser. iij. Ik
 Et nota ibi de templis honoris et virtutis.
 Virtutes dicuntur vestimenta ser. xij. F
 Vita humana floret sive berbe comparat ser. viij. B.
 Vocacione dei non audiunt in prosperitate manentes. ser. v. L
 Vocat nos christus quadupliciter ser. v. A.
 Vocat christus quosdam per internam inspirationem Ibidem.
 Vocat christus quosdam per predicationem ser. v. B.
 Vocat christus simplices et illiteratos ad predicandum. Et nota
 quare sermone. v. E.
 Vocat nos deus per beneficiorum largitionem. ser. v. B.
 Et per beneficia nature ser. v. F.
 Vocat nos deus ad gaudium celeste per tribulationem
 et angustiam sermone. v. Ik
 Vocati fuerunt apostoli trina vocacione. ser. v. B.
 Vocacione domini quidam non audiunt. ser. v. B.
 christus est ductor securissimus quia via est. doctor ver-
 rissimus quia veritas. retributor largissimus quia
 vita est. sermone. i. IKDIB
 christus humiliavit se tripliciter. ser. ij. B.
 christus dicitur dominus tripliciter. ser. iij. A.
 christus dicitur potentissimus et ideo timendus Ibidem.
 christus debet adorari tripliciter. ser. iij. F.
 christus quare dicitur magis natus ex semine david quam abrahæ
 sermone. iij. B.
 Idolatria quid est. ser. iij. F.
 y Imago humilitatis. ser. ij. E.
 Imago mortis. sermone. viij. B.
 De ypocritis et ypocrisi ser. ij. A. Item ser. xij. F

Explicit tabula tredecim sermonum

Sermo .I.

Sermones tredecim
vniuersales Magistri
Michaelis de vngaria
incipiunt feliciter

Sequitur. humiliat
dominus. filius. voca
seruit. Strās. moritur.
diligit. venit. ambulat.
surge. resurge

Attentio ma
gistri Michaelis de vnga
ria auctoris huius operis in his
duobus versibus est ista. Pro
posuit enim per informatōe cō
muni predicatorum libros non
habentium in copia. certas ma
terias cōpilare qui possent
frequentius in eplis et euā
gelij reperiri. Et quia non
est dñica vel festiuitas in an
no quin in euāgelio vel epi
stola aliqua dictionū in vni
uersis predicis cōtentari re
periat. Ideo has tredecim di
ctōnes p̄misit tanquā ibema
ta vel fundamēta operis sub
sequenti. vt prima scilicet

11
dictio primi sermonis ibe
ma sit. secūda secūda. et sic de
alijs singulorum sermonū sin
gule dictiones. Proinde vari
etas materiarum in singulis ser
monibus cōtentarum litteris
alphabeti designat. quā quae
admodum inueniri valeant
habet lucide per tabulam quae
principio totius operis posita ē.

Sermo .I.

Equitur.

In Ebarissimi. die do
ctorum Nicolae de ly
ra sup. viij. c. Ahab. quod quā
quod de causis iudei sequebāt
christū. **A**lii aliqui
sequebantur christum vt curaren
tur ab infirmitatibus suis.
Ahabei enim. iij. habentur quod
iudei offerebant ei male ha
bentes varijs languoribus
et curauit eos. Alii ex curi
ositate vt viderēt signa et mi
rabilia que faciebat. Jo. vi.
Sequebāt eum multitudo
magna quā videbant signa
que faciebat. Alii vt ab eo
sanarentur et corporaliter pascerentur

Sermo. I.

rentur vt patet ibidez. Aliq̄
ex malicia vt caperent eū in
sermone ⁊ blasphemarēt eū
¶ Ad. iij. rxiij. Alieutes pha-
risei inierunt consiliū vt ca-
perent iesum i sermone. Et
aliqui ex deuotione vt ab eo
doctrinā exciperent saluta-
rem. Unde vsus. Ad. iij. rxiij.
signa. cibul. blasphemia. do-
gma. fuere. Cause. cur dñs
turba secuta fuit. Ad. iij. rxiij.
simili multi sequunt̄ p̄dica-
tozem verbi dei. Aliq̄ ex de-
uotione vt ab infirmitate spi-
rituali anime verbo dei cu-
rentur. Aliqui ex curiosita-
te vt extraneis ⁊ curiosis re-
bus vel materiē informē-
tur. Aliqui ex malicia vt v-
bi dei p̄dicatores peos scā-
dalizēt. Et aliq̄ ex fide quas
habent in dei verbo vt sp̄ia-
liter recreētur ⁊ in bono in-
formēt. Et aut omēs sint
istius cōditionis primitus
orandū est ¶ Dater noster et
Zluc maria ¶ D. o. p̄cessu
sermonis est aduertendum
q̄ xpm sequi debem⁹ tripli-

citer. per viā penitētie ⁊ acer-
bitatis. obedientie ⁊ humi-
litate. Despect⁹ mūdi ⁊ pu-
pertatis ¶ D. o. p̄ncipa-
liter dixi q̄ debem⁹ seq̄ chi-
stum p̄ viā penitētie. ⁊ hoc
propter tria cōmoda q̄ pe-
niunt ex vera penitētia

B ¶ Itā primo cuz pe-
cator cadit in mortale peccatum
intantū excecā perar-
rentiam spiritualis gracie.
q̄ non cognoscit deū nec
beneficia memorat. sed se-
quitur xpm p̄ viā penitētie.
recipit verā cognitionē ei
⁊ visum sp̄iale gracie. et d-
d. Jo. viij. Qui sequit̄ te
nō ambulat in tenebris. Si-
gura hui⁹ habet ¶ D. arce.
de ceco clamante ad xpm
visu habēdo. cui xps r̄dit.
¶ Ad. de. fides tua te saluū tē
⁊ cōfestum vidit ⁊ sequebat̄
eū. s. p̄ viā p̄nie ⁊ acerbitatis

Secundo homo p̄ peccatum
mortale spoliāt bonis
per eū prius factis. Iuxta
lud Ezechiel. rxiij. Si aur-
terit se iustus a iusticia sua

Sermo I

omnium bonorū suorū nō
recoꝛdaboꝛ. sed quādo se cō
uerit ad penitentia oīa bo
na sua uiuificant in conspe
ctu dei **O**see. vi. **U**iuifica
bit nos domin⁹ post duos
dies ⁊ in die tertia suscitabit
nos ⁊ uiuemus in cōspectu
eius. sequemur q̄z euz vt co
gnoscamus deuz. **M**ozali
ter. per istos tres dies intelli
go tres ptes penitentie. idē.
contritionē confessionē ⁊ sa
tisfactionē quib⁹ anima pec
catoris uiuificat a peccato
⁊ a morte spirituali resusci
tatur. ad sequendū deū i vi
am penitētie habilitat. **U**n
de est triplex genus peccati.
videlicet cordis oris et opis
In corde enī quis grauius
peccauit q̄z **I**saia. qui ex
peruersitate voluntatis co
gitauit subuernisse totā san
ctam ecclesiā **S**cribitur enī
Actuū. ix. q̄ petijt epistolas
a p̄ncipibus sacerdotum
vt si quos inueniret huius
vie viros ac mulieres vin
ctos perduceret in **I**hieru

12
salem ⁊ tamen misericordi
am consecut⁹ est. ⁊ dñm p
viam penitētie secutus est.
Quis graui⁹ peccauit pec
cato oris q̄z **P**etrus qui ter
dominū negauit ⁊ tamē p
flectū ⁊ p̄niam misericordiā
cōsecut⁹ est. **Q**uis grauius
peccauit peccō opis p adul
terū ⁊ homicidiū q̄z **D**auid
⁊ tñ dicendo peccaui miā in
obtinuit. **I**sa. ij. **B**e. xij. scri
bit. dixit q̄z **D**auid ad nat̄bā
pphetā ipm redarguentem
peccaui. **S**tatiq̄z dixit ppha
ad **D**auid **T**rāstulit dñs pec
catū tuū a te ⁊ nō moxeris.
Sup̄ q̄ lra dicit **E**uysio. in li.
de cōpunctōe cordis. **A**udi
stis regē dicētē peccauit dño
⁊ pphetā rñdētē. **T**rāstulit
dñs peccatū tuū a te. **V**elox
confessio. velox venia. velo
citer vulnus suū aperuit. et
venia; velocit̄ recepit. **H**ec
ille. **E**t est illud q̄ dicit **B**re.
Adulteritudo vicioꝝ nō vos
deprimat in desperationeꝝ.
q̄ maior est potētia medica
q̄z magitudo languoris nr̄i

Sermo .I.

Et quo patet q̄ licet anima
peccatoris p̄ peccatū mortu-
ficetur. p̄ p̄niam t̄m̄ uiuifica-
tur. Terno q̄n̄ h̄o. mo. pec-
cat. mortalit̄ p̄ t̄m̄ opa ei⁹ n̄
sunt meritoria vite eterne. s̄
sunt ociosa ⁊ inania. S̄ si
x̄p̄m sequat̄ p̄ misericordiā
⁊ p̄niam. t̄m̄ opa ei⁹ efficiū-
tur digna vite eterne. Et iō
dicit Iſd̄. ouerb. xxi. Qui se-
quit̄ iusticiā ⁊ misericordi-
am inueniet vitā ⁊ gloriāz.
Ille enī sequit̄ iusticiā qui
co. p̄ suū ieiunijs ⁊ orō. b̄
castigat. ⁊ carnales volup-
tates mortificat. Et iō dicit
x̄p̄s. Luc. xiiij. Qui nō ba-
iulat crucē suā. i. p̄niam. ⁊ se-
quit̄ me s̄z viruose uiuen-
do. nō potest meus eē disci-
pulus. Et Ille enī mise-
ricordiā sequit̄ qui aī me. p̄-
p̄ie miseret. ⁊ eā mundat p̄
contritiōnē ⁊ p̄niam. Et iō
dicit Ch̄yso. omelia. lxxij.
S̄ qui x̄p̄m est omnia ab il-
lo iussa facere ⁊ esse paratū
ad mortē quotidianāz. et se
ad p̄niam. disponere. Sed

istū modū sequēdi ch̄ristuz
per viā p̄nie impugnant
quidā heretici dicētes. peni-
tentiā tantū semel valere p̄
baptismū. ⁊ non plures ite-
rādo p̄ peccatis. Alioquin
inquūt remissio peccati eēt
incitatio ad peccatū. q̄s enī
inquunt nō semp̄ peccaret
si semp̄ redire posset. Argu-
unt enī in sup̄ deū esse incita-
torem mali si sp̄ penitētibus
indulgeret. ⁊ ei placere peccā-
tibus quib⁹ semp̄ est p̄sto dare ḡ-
tiaz. Cōtra quos loquitur
Augustin⁹ in libro de vera
⁊ falsa penitētea capto. iij.
sic dicens. Cōstat deo mul-
tum displicere peccata q̄ sp̄
parat⁹ est illa destruere. Si
enī ea amaret non destrue-
ret. ⁊ sic errāt heretici p̄taci.
Sunt etiā alij heretici dicē-
tes valē esse penitentiā ter s̄z
nō quater. idēo si peccator
mortaliter peccauerit ⁊ ma-
xime in eodē genere peccati
licet ter. tamen quater n̄ me-
retur veniā in eternū. inni-
tentes auctoritati p̄phete

Sermo .I.

Elmos. j. c. Sup tribus sce-
leribus damasci puertaz. et
sup quartū non puertā Sz
contra istos hereticos mili-
tat exposito vera auto-
ntas pmissa. que est bec. Sup
mortalib⁹ cōmissis sola vo-
luntate ⁊ ope ac etiā consue-
tudine cōuertā eū scz pecca-
torum. i. ego dñs do gratiaz
meā peccatorū reo in omni-
bus istis. dū modo verā pe-
nitentiaz egerit ⁊ mea vesti-
gia sequi voluerit. Sed su-
per quartū nō puertā eum
id est. sup finalē impunitē-
tiam nō remittā. qz post hāc
vitā non erit locus pnie fru-
ctuose. Ideo cōsultit nobis
apltus. j. Petri. ij. Eustus
passus est p nobis vobis re-
linquens exemplū vt sequa-
mini vestigia ei⁹. i. peniten-
tie ⁊ austeritatis Sz for-
te hic querit quare cōfessio
oris sit instituta cū sola p-
tricio delectat peccatuz. Rūdet
Bona uerura sup. iij. sinaz
dis. vij. q. xij. in rñsione pma
dicendo qd p fessio oris fuit i

stituta triplici ratōne Una
vt de⁹ ab homine glorificet
Est etiā ppter vniuersalē in-
digenā instituta. B

Unde aplos ad Roma.
iij. Dēs peccauerūt ⁊ egent
grana di. siue gloria dei fm
aliā translationē. ⁊ sic glori-
ficent deū humiliādo ⁊ cōfi-
tendo peccata sua. Dēs autē
qui peccata sua cōfitentē oñ-
dūt se indigere gratia ⁊ mi-
sericordia dei. ⁊ sic deū glori-
ficant Secūda fuit ppter
reuerentiā sancte cōmunio-
nis. vt digne ⁊ mūde recipi-
ant sacriū corpus xpi. ⁊ ideo
fm canones extra de penitē-
tijs ⁊ remissionib⁹ ca. Dis-
vtriusqz serus b. Quilibet
xpianus tenet semel i anno
ad min⁹ p fiteri oīa pctā sua
pprio sacerdoti. Tertia
causa fuit ppter cognitiōē
peccatorū. ⁊ quia grauitas
⁊ pericula cognoscunt p in-
formationē sapientuz cōfessi-
onū. Unde confessio sacra-
mentalīs debet esse ita secre-
ta vt dicit dñs Albanen. su

Sermo. I.

per. iij. Iniaz. dis. xxi. q. r. q. p
nullo iuramento. p. nullo pe
riculo. p. nullo scandalo ē
cōfessio reuelāda. quia nul
luzistorū obligat nisi ad ea
que nouit vt homo. Unde
notandū est q. tripliciter cā
potest quis p̄teriri alteri q̄z
suo oppro sacerdoti. Una si
sit insipiens z ideota. ne ce
cus cecū ducat z ambo i fo
ueaz cadāt. Secūda causa
est si sit reuelator p̄fessionis
Tertia causa est si sit solici
tans boiem ad maluz. Hec
Albanensibz vbi supra. E

Sed timendū est q. mul
ti p. viā penitētie xpm nō se
quant sed magis carnē per
viā luxurie z voluptatis. de
q̄bus loquit aplūs. ij. Ide.
ij. Multi sequūt eoz luxu
rias p. q̄s via veritatis blas
phemāt. i. via vere vite z s̄a
cte discipline. Istū duces scz
carnē multi sequunt. vt di
uites z paupes. iuuenes z se
nes. z ita voluptatibus sunt
obcecati q. non p̄siderāt ad
quē finē duces suos sequū.

tur. id est. ad mortē eternam
dicēte apostolo. Si fm car
nem vixeritis moriemī. Bi
cut enī Albert⁹ de pprietatis
bus rerū q. radix hedere licz
in ore sit mollis tamē durū
suma metalla penetrat. mo
do cōsimili est de voluptate
carnali. q̄zuis enī de se sit de
bilis z vilis. tamen aīas bo
norum aliquādo penetrat
z cōfundit. Exemplū de da
uid z samstone z salomone.
quomodo pluxurias victi
fuerunt. Et hinc est q. dīc̄sā
ctus Aug⁹. Nihil est qd ita
penetrat animā humanā z
ad infernū dep̄mit sicut blā
dimenta feminea z tactus
mulierū z oscula. Et alibi
quit Aug⁹. Inter oīa bel
la xpianoz duriora sunt bel
la castitatis. quia q̄tidiana
z cōtinua est pugna z rara
victoria. Et ideo oīa turpia
z occasiones maloz fugere
debemus. Hec ille. Unde q̄
dam meretricē sic ait. Tollit
opes famaz sensum virez qz
libido. De ablatione opuz.

in d. 3. f. 10
p. p. p. p.

Sermo I

n^o

patet de filio prodigo. Be
ablatione fame patet p gre
gorium dicentem q pecca
tum luxurie quandoqz est
minoris culpe sed maioris
infamie. Tollit sensum. vt
patet. ij. Regum. xj. de Sa
lomone qui fuit per mulie
res infamatus. Et vires tol
lit. Unde Aristoteles i epi
stola ad Alexandr. que vo
catur secreta secretor sic di
xit. Imperator non meli
nest ad luxuriã mulieris.
quia libido e destructio cor
pons. Et ideo viri sancti et
iusti vitam istã ⁊ ducẽ istũ.
id est. carnẽ contempserunt
⁊ mundiciã mentis ⁊ corpo
ris seruauerunt. et christuz
per viã penitentie secuti sũt.

S De quibus scribit
Apocalyp. xiiij. Hi sunt q
cum mulieribus non sunt
coquinati. virgines enim
sunt. bi sequuntur agnum
quocunqz ierit. Talis erat
ille archiepiscopus eboruz.
d quo dicit Psalmys buoy
in cronica libro primo. c. iij.

q erat grauitè infirmatus
cui consulu fuit a medicis.
q haberet consortiũ mulie
ris. quia aliter sanitatẽ cor
pons ñ posset habere. Qui
bus ille respondit. Sileatis
nec aliquis vestruz audeat
modo hoc peccati luxurie
nominare. Nam ppter sa
lutem corpalem non admit
tam mortale dedecus ipu
dicie. Unde bene conside
rauit illud dictum Bernar
di. Castitas est virt⁹ admi
rabilis. speculum sanctimo
nie. victor carnis. ⁊ vita an
gelorum. q virt⁹ non potest
seruari nisi corpus p penitẽ
tie austeritatez castiget. Et
ideo loquit cuilibet scriptu
ra Numeri. xv. Recordentẽ
mandatorũ dei ne sequantẽ
inimĩdas cogitatões ⁊ va
rias informatões. Ex qb⁹
patz quõ carnales volupta
tes sunt refrenãde. ⁊ quõ se
qui debemus xp̃m p viam
pnie **S** Secundo p̃n
cipaliter dixi q debem⁹ xp̃z
sequi per viam obediẽtie et

Sermo .I.

humilitatis. Hoc consulit xps
Matth. xvi. Qui vult ve-
nire post me abneget semet-
ipsum et tollat crucem suam et
sequatur me. Primo consulit
xps qd qui vult sequi ipsum
abneget semetipsum. hoc e-
st in beati Grego. in omelia
ppria voluntate. id est. pec-
cata sua diu vsitata relinq-
re. An si fuisti superb⁹ et in-
obediens deo et tuis supio-
ribus. a modo sis humilis.
Si luxuriosus a modo sis
castus. Si cupid⁹. a modo
sis largus. et pculdubio ab-
negasti te ipsum. Isto mo-
do fecerunt apostoli xpi. qui
non solum domum reliquerunt.
sed etiam temporalia. videlicet
navem et retes et etiam ppria vo-
luntate. Unde de illis dicit
Matth. iij. Relictis omni-
bus secuti sunt dominum. Unde
Augustin⁹ de verbis domini
mone. vij. Semper tibi displi-
ceat quod es si vis pervenire ad
id quod nondum es. Ita ubi tibi
placuit tibi remansisti. Si
vero pro amore cum mundo per-

manes deum sequi non valet
Sicut enim oculus tu⁹ simul
celum et terram respicere non potest
sic et cor tuum deum et mundum
diligere non potest. Hec ille.
Hoc considerates aposto-
li et alij sancti mundum reli-
quunt et christum secuti sunt pro
abnegatione temporalium ac etiam
proprie voluntatis. Et ideo
dicit Gregorius in omelia.
Mulum reliquit qui quantum-
libet parum deseruit totum. Et
Bern. i. v. libro floz. Quid
odit de⁹ aut punit propter pro-
prium voluntate. cesset ergo
propria voluntas et sua fiat.
Matth. xvij. Et submitte
voluntatem tuam propriam vo-
luntati divine. Unde de ta-
libus humilib⁹ dicit christ⁹
Joh. x. Oves mee vocem me
am audient et sequentur me. pro
vera humilitate. Unde nar-
rat Valer⁹ li. iij. ca. ij. de qua-
dam milite habente filium ins-
gram et inobedientem. qui fre-
quenter machinatus fuit mor-
tem patris sui. quod intelligens
pater quasi fuit ab prore ppria

Sermo .I.

in bona fide. an esset fili⁹ su⁹
us an nō. Cui asseruit mat⁹
q̄ fuit fili⁹ su⁹ propri⁹. Tūc
iste miles p̄cepit filio suo vt
eū sequerēt in campū solus
Cunq; essent solitarij i cam
po. pater extraxit gladiū suū
um ⁊ tradidit filio suo. et in
his verbis allocut⁹ est eum
Fili charissime. qđ cōtra te
deliqui q̄ mortē meā tā fre
quenter machinat⁹ es. Ecce
hic parat⁹ sum ad tuam
voluntatē. fac modo qđ vo
lueris. Quo audito fili⁹ su⁹
us in semetipso naturaliter
est cōsternatus. ⁊ cū lachry
mis petijt veniam. Cui pa
ter illum ad misericordiam
suscipiēs oīa remisit. Ado
raliter p̄ istū filiū intelligo
peccatorē deo inobedientē
qui quotidie cōtra eū insur
git p̄ diuersa mala opera ⁊
nunq; cessat. Christ⁹ vō vo
lens eū cōvertere ad obediē
tiam dicit eū in campū idē
vt habeat memoriaz domi
nice passionis ⁊ ceterorū be
neficioꝝ dei. quot bona pro

illo fecit. quot p̄secutiōes p̄
illo sustinuit. redarguens
peccatorē de sua ingratitu
dine. Tūc Aug⁹ in quodā
sermone Cogoꝝ deū meum
sequi a q̄ omnia bona mea
suscepi. videlicet corp⁹ cum
suis sensib⁹. animā cū suis
potētis. mundū cū suis cō
tentis. In hūc campū xp̄us
nos inducit cū de istis bñfi
cijs nos cogitare fac. Tūc
tradit nobis gladiū. i. rectū
iudiciū rōnis. qđ ad modū
gladij habz diuidere int̄ no
stram ingratitudinē ⁊ diuis
nū amoxē. ⁊ tūc si humiliter
postulem⁹ veniā ⁊ eius ves
tigia sequamur. nō dubiū
qñ nos suā misericordiā cō
sequemur. Itē S; cha
rissimi timendū est q̄ multi
magis sequūt diabolū p̄ su
perbiā q̄ xp̄m p̄ verā humi
litate. d̄ enī vulgarit. Qua
lis dñs talis familia Cū igi
tur s̄m scripturaz Job. xli.
Diabol⁹ est rex sup oēs fili
os supbie. videt q̄ oēs sup
bi sint d̄ familia diaboli. Et

Sermo I

ideo dicit Gregori⁹. Eundē
tūssimū signū reproboꝝ ē su
perbia. sicut hūilitas electo
rū. q̄b⁹ signis q̄squis dno
scit sub quo regemilitare i
uenit. Itā sicut homines p
suas liberatas cognoscunt
cū quo dño morant. sic q̄lī
bet cognoscit p humilitatez
siue p supbiā an sit cū deo l
cū diabolo. Unde de seq̄ci
bus diaboli p viam supbie
cōquerit dñs dicens illud
ij. Regū. xvij. Reliquis
mandata mea ⁊ secuti estis
baalim qui interpretat excel
sus. ⁊ significat diabolū.
Sed isti nō p̄sident ad quē
finē deducit eos q̄ cū sequū
tur videlicet ad mortē gehē
ne infernalis. In cui⁹ signū
bī. Apoc. vj. Ecce equ⁹ pal
lidus ⁊ q̄ sedebat sup euz no
men ei⁹ mors. ⁊ infern⁹ seq̄
batur eū. Moralit⁹ per istū
equū pallidū intelligo sup
bum qui diabolū portat in
anima sua. Et dicit pallid⁹
quia caret igne charitatis ⁊
fundamēto hūilitatis. Su

per istū dicit moꝝ sedere p
quā diabol⁹ intelligit quia
moꝝ ē spiritalē primo idu
xit. hūc. s. peccatoꝝ sequitur
infern⁹. id est. exercit⁹ infer
nalis qui ducit qd̄ infernū.
sicut rex exercituz suū ducit
Infernalis exercit⁹ est con
gregatio supboꝝ ⁊ deo mo
bedientū. d̄ quo d̄. Judic.
ij. Dimiserūt dñm q̄ eduxit
eos de terra egypti. et secuti
sunt deos alienos. ⁊ idō tra
didit eos dñs in man⁹ ip̄i
ozum. Figura hui⁹ habet
ij. Regū. xv. quō absolon q̄
fuit fili⁹ dauid patri suo in
obediēs blandiebat p̄p̄o p̄
mittendo multa bona ⁊ pri
uilegia qui vellent sequi eū
⁊ relinquere patrē suū dauid
regē. Moralit⁹ p absolon
intelligo diabolū q̄ multos
p suas blādicias decipit. p
vanā gloriā ⁊ supbiā. false
⁊ dolose p̄mittēdo honores
⁊ dignitates. ¶ Sicut
p̄misit primis parētib⁹ adē
⁊ eue q̄ essent sicut dii si vel
lent sequi ei⁹ mandatū ⁊ cō

filium ⁊ dei mādata relinq̄
 re. ⁊ sic p̄ suas fallacias dece
 pit eos. ⁊ duxit eos ad mor
 tem tā spirituale q̄z corpale.
 Quapropter debem⁹ istuz
 duces relinquere ⁊ x̄pm seq̄
 qui ducit ad vitā p̄ verā hu
 militatē ⁊ obedientiā. Be q̄
 loquit̄ Ber. in li. de collo. jo
 simonis ⁊ iesu. Amica inq̄t
 salutis est obediētia. si sit fir
 ma ⁊ stabilis. fundata sup
 firmā petrā. Adator est enī
 obediētia q̄z vicinia. Un̄
 vide quomodo x̄ps dilexit
 hanc virtutē eligens magis
 suā an unā ponere q̄z obedi
 entiam non implere. Et ip
 sum nomen iesu qd̄ est sup
 omne nomē est remunera
 tio obediētie. teste aposto
 lo. Petro Ecce nos reliqui
 mus omnia ⁊ secuti sumus
 t. Quid ergo erit nobis p̄
 mi. Cui x̄ps r̄ndit. Vos q̄
 reliquistis omnia et secuti
 estis me per humilitatem ⁊
 obediētiāz sedebitis super
 sedes iudicantes duodecim
 tribus israel. Adund⁹ tran

sibit ⁊ concupiscentia eius.
 Et relinquere magis vtile ē
 q̄z relinqui. currētem sequi
 non poteris oneratus. ⁊ iō
 non est inutilis commutatio
 pro eius amore omnia re
 linquere qui super omnia
 est vt ab eo omnia donētur.
 Omnia ergo relinquam⁹.
 non tantū mundi diuitias
 ⁊ possessiones sed etiāz pro
 priam voluntatē. Hec Ber
 nar. Ex quib⁹ pater sc̄dum
 principale. It̄ Tertio
 principaliter dixi qd̄ debem⁹
 sequi ch̄ristū per viam pau
 pertatis. Ad d̄o quo notan
 dum qd̄ duplex est paupertas
 videlicet contra voluntatez
 siue inuoluntaria. ⁊ illa est
 miserabil. Un̄ q̄ sunt ī hac
 paupertate frēq̄nter murmu
 rant contra deū. ⁊ proximū
 d̄auaricia accusant. ⁊ com
 muniter tales pleni sūt men
 dacis ⁊ furtis ⁊ ocio vacāt.
 tamen meritorū est in suis
 necessitatib⁹ illis subuenire
 Un̄ psal. Beatus qui intel
 ligit sup̄ egenū ⁊ pauperē ⁊

Sermo .I.

Et Baba sup illud Eccl. xij
Ba bono r nō recepis pec-
catorē Ba multū q indigē
ti peccatori subuenit nō q a
pctō: s; q: bō est. nō pctō: s;
s; iustū nutrit. q: culpā non
diligit s; naturam. Hec ille.

Secūda paup̄tas est vo-
luntaria. r h̄ est p̄ciosa r vti-
lis. vñ q̄ h̄ac paup̄tatē in se
quūt. bona ip̄alia p̄pter deū
relinq̄t. tales sequunt̄ xp̄m i-
p̄ia paup̄tatis. Cū Aug⁹ i
libro de ecclesiasticis dogma-
tib⁹. Bonū est paup̄ib⁹ ero-
gare s; meli⁹ est cū intētōne
sequēdi deū oib⁹ renūciare
absolutū esse a sollicitudin-
ibus hui⁹ seculi r cū xp̄o ege-
re. Hec ille. Cū dic̄ Hiero.
sup illo Hiero. xvij. Nō suz
turbat⁹ te pastōrē sequens
Nō est ille ver⁹ paup̄ q̄ con-
tra statum paup̄tatis mur-
murat vel q̄ nimis sollicitat̄
circa ip̄alia. **L** Unde
chaissimi timēdū est q̄ ml̄
ti sequunt̄ mundū r auari-
ciā citi⁹ q̄ xp̄i paup̄tatem.
Et accidit duab⁹ d̄ causis

Una est timor inordinat⁹
mūdane aduersitatis. Iste
timor retraxit filios Israel
ab ingressu terre p̄missiōis
q̄ timuerūt q̄ nō haberent
ibi victualia sufficiētia. S;
caleph r Josue q̄ secū fue-
rūt iesum irauerūt terrā p̄-
missionis. vt habet̄ Ihu-
ri. xxvj. Nōdopsimū ml̄ti-
timent cū reliq̄runt diuitias
suas p̄pter deū. q̄ de cetero
de suis necessariis illis nō p̄-
uidebit. Tales erāt manū-
as r proreī saphira ioie. q̄
reliquerunt bona sua ac vē-
diderunt. r partē diuitiarū
dederunt apl̄is. r aliā partē
sibi reseruauerūt. r idē am-
bo mala morte perierūt. vt
babetur Actu. v. Isti imi-
tauerunt q̄ si dedissent ap̄osto-
lis omnia bona sua q̄ in-
opia r paup̄tate defecissent
Et ideo dicit christus Luc.
xiiij. Qui non renunciauerit
omnibus que possidet.
non potest meus esse disci-
pulus. Unde ap̄ostoli chri-
sti omnib⁹ renunciauerūt

Sermo .I.

pp̄ter deū. vt deū suū velo-
citer sequi possent. **Uñ** dicit
B. rñ. **Id** e bene fecisti et
nō ad insipientiā tibi. **Scie**
bas enī q̄ deū sequi non po-
teras oneratus diuitijs. q̄a
oneratus ad p̄sequendum
magis reddit̄ in expeditus.
Et idē v̄ dicit **Gregorius**
in omelia sc̄da. **Onus** diui-
narū abstulit a me ad cōse-
quendū q̄ expedit. **Et** idē
orat sapiens **Id.** ouerb. xxx.
Ad iudicātē et diuitias ne
dederis mihi. **Tribue** tān̄
victui meo necessaria. **Se-**
cunda causa est inordinat̄
amor mundane prosperita-
tis. **Talē** amorē habuit ille
iuuenis cui xp̄s dixit. **Ua-**
de et vende omnia q̄ habes
et da pauperib⁹ et tunc veni
et sequere me. **Mathei.** xix.
Et ibidē dicit q̄ abiit tristis
et noluit facere p̄m consiliū
christi. q̄a nimis diligebat
diuitias suas. et eas noluit
relinquere. **Sed** quāto pl⁹
habuit tanto plus desidera-
uit. **Ad** **Tales** sunt si-

17
miles febricitantibus q̄ b̄t
bunt aquā frigidam credē-
tes refrigerare calorē suum
sed quanto plus bibūt ma-
gis calescūt et aliquando sis-
tuunt. **Isti** non p̄pendūt cō-
silium xp̄i qui consulit om-
nia pro ei⁹ amore relinque-
re. **de** quib⁹ dicit̄ **Ezechielis**
xxxij. **Multi** sermones au-
diunt et non faciūt. q̄ auar-
itiam sequit̄ cor eorū. **Bi-**
cūt naturales q̄ vultur qñ
non valet predā suā ad nu-
dum suū portare diuidit eā
in duas ptes et vnā secū por-
tat et aliam dimittit ne forte
sequentes eā capiant. **Ad**
do consimili q̄ vult seq̄ chri-
stum et est onerat⁹ diuitijs.
oportet diuidere substantiā
suā pauperib⁹ et sic transire
versus celū. et tunc potest di-
cere illud **Job.** xxij. **Vestis**
gia eius secur⁹ est pes me⁹
Sed attende stulticiā cupi-
dorū qui libenter vellent se-
qui christū propter tempa-
lia habenda que sunt tran-
sitoria. et nolunt sequi xp̄m

Sermo I

propter eterna. Talis fuit il-
le cupidus de quo habetur
Matth. viij. qui putans qd
si fuisset familiaris eius chri-
sto posset magnā copiaz di-
uitiarū acquirere ab his q
a christo curabātur. causa
pecunie acquirēde adhesit
christo nō causa deuotiōis
sic dicēs. Magister sequar
te quocunqz ieris. Christ⁹
respondit ad cogitatū non
ad verba dicēs. Vulpes fo-
ueas habent ⁊ volucres ce-
li nidos. filius autē hominis
non habet vbi caput suū re-
clinat. Quasi diceret christ⁹.
Quare sequeris me ppter
diuitias cū sim paup ⁊ pau-
peratē diligo. ⁊ ad illam ob-
tinendum omnino cōsulo.
Scdm illud consilium fece-
runt apostoli xpi. q relicis
retibz ⁊ nauē secuti sunt dñs.
Iser retē intelligit volup-
tas carnalis. Iser nauē in-
telligo temporales diuitias
que sunt relinquende vt de-
um sequamur. **¶** Un-
de triplici de causa debem⁹

sequi christū. Primo quia
est ductor securissimus Se-
cundo quia est doctor veris-
simus. ⁊ tertio quia est retri-
butor largissimus. Et ista
tria ostēdit Augustinus d
verbis dñi exponens illud
euangeliij. scz Ego sum via
veritas ⁊ vita. dicens pmo
Ego sum via. ergo qui seq̄-
tur illum non potest errare

Sed hic querentū est. q
re contingit euidito ⁊ sapi-
entes q summe cogit scunt
viaz christi maximerrare.
Hinc respondebit q nō ac-
cidit hoc ex parte scitie. qa
omnis ars ⁊ oīs sciencia bo-
num videt appetere. vt dicit
philosoph⁹ pmo ethicorū i
principio Sed ista nālicia
accidit ex parte sensū. **¶** Nā
idem est appetit⁹ contrario-
rum. et ideo si appetitus fue-
rit rectus appetit bonū. si nō
rectus appetit malū. Deo a-
sciencia sit ad bonū apetu-
est ad bonum. Sed quod
dolēdum est. modo accidit
contrariū. Unde sapientes

Sermo I.

et eruditi qui deberent esse vtuosi nunc maxime sunt imperfecti. auari. superbi. falsi. et iniusti. et multum peiores vulgaribus. quia ut dicit Aristoteles primo politico. Homo eruditus habet arma scientiam et prudentiam. Scit enim quomodo malum fieri possit et nouit vias pessimas possibili. Et ideo dicitur in vulgare quod eruditifaciunt totum populum errare a via domini per suam malam vitam. et ideo non credunt eis quicquid dicunt. quia eos vident facere opposita doctrine sue. Unde de talibus dici possit illud psalmi. **U**t illos tenebre et lubricum et angelus domini persequens eos. **S**ecundo dicit. Ego suus veritas sine dolo. In signum huius dixerunt iudei. **N**on agnoscimus quia verax es et iam deum veritate doces.

Sed timendum est multi viam istam non sequuntur sed dolos et fraudes et cautelas ad decipiendum populum per falsa iuramenta. et

per falsas mentiras in emendo et vendendo. **C**ontra quod loquitur dominus **L**euitici. xix. dicens. **N**olite facere iniquum aliquid in iudicio. in regula. in pondere. in mensura etc. **I**n hac auctoritate notantur omnia genera mensurarum vendentium et ementium. unde regula mensuratur pannus. pondere metalla et species. mensura liquabilia ut vinum et oleum. et statera moneta et aromata. modio mensurantur arida. ut bladium. **E**t ideo dicitur **B**euteronomii. xv. **N**on habebis in sacculo diuersa pondera maius et minus. nec erit in domo tua modi maior et minor. **I**tem per falsa iuramenta veritates reliquunt et sequuntur falsitatem. **E**t ideo in duobus versibus sequuntur casus in quibus iuramentum est prohibitum

Si male iurandi species si cura nocendi

Idem primas **F**ato per **I**donea nonificato

Sermo .I.

Intellectus horum versuum est iste. Prima littera huius dictionis Facto est S. per hanc litteram intelligo falsam iurationem. per ultimam litteram o. intelligo scilicet optate iurare que secundo prohibent. Istis duabus litteris addas omnes litteras huius dictionis scilicet I. d. o. n. e. Unde per I. intelligo irreverenter iurare. per D. dolose iurare. per O. ociose iurare. Unde Exod. xx. et Deut. v. Non assumes nomen dei tui in vanum. per I. negligenter iurare. per E. erronee iurare. per A. assuete iurare. Unde Ecc. xxij. Iuramentum non assuescat os tuum. Istis septem modis iurantes via veritatis non sequuntur et ideo christum qui est veritas non sequuntur sed vilipendunt. Tertio christus dixit. Ego sum vita sine morte. Unde ipsemet dicit. Ego sum resurrectio et vita. qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet. Sed charissimi timendum est quod non obstate quod si vera vita et om-

nes qui eum sequuntur per veram fidem ducit ad vitam. **Id**

Ultamen multum non credunt eum qui dabit vitam veram omnibus sequentibus eum. **Id** vera fides est recta via que ducit ad celum. Unde scribitur iii. Esdr. vij. quod angelus domini docuit Esdras prophetam. Est enim inquit civitas edificata et posita in loco campestri. plena omnium bonorum. Introitus eius angustus et ad illum transit semita vestigium unius hominis capiens tantum. **Id** Moraliter per hanc civitatem intelligo celum. ad quod ducit una semita in solum capit vestigium hominis. que est fides. sine qua nullo potest celum attingere. et per viam istam nullo potest ire nisi homo. quia inter omnes creature homo ordinatus est ad deum et eum sequi per fidem. quia pro statu illo nullo potest habere cognitionem de deo nisi per fidem. Et ideo sicut apostolus ad Hebr. xj. Credere ei oportet accedentes

Sermo .II.

ad deū. et ideo sic credamus
in deū; q̄ nos remunerabit
vita eterna debem⁹ omnia
mala fugere et deum sequi.
Hoc bene figuratum fuit
Beutero. xi. et Josue p̄mo.
ubi habet quō dominus re-
muneravit Josue et q̄ cum
illo erāt. quia credebāt q̄ p̄
ipsum intraturi essent terrā
promissionis. et ideo dixit il-
lis Omnē locū quem calca-
uerit vestigiū pedis vestri
vobis tradam. eo q̄ secuti
estis me. **N**ōdo cōsimi-
li qui chastiū sequunt p̄ ve-
rā fidem et humilitatem et
ceteras virtutes vitam eter-
nam possidebunt. **A**sa. xix
Vos q̄ reliquistis omnia et
secuti estis me centuplū ac-
cipietis. et vitam eternā pos-
sidebitis. Quā nobis cōce-
dat qui sine fine vivit et re-
gnat p̄ omnia secula seculo-
rum Amen.

Sermo II Humiliat

b Karissimi dicite

19
atus Hieronimus in epi-
stola sua ad Paulinum q̄
predicator verbi dei humi-
liter premittere debet oratio-
nem. Quia sicut miles pu-
gnaturus cū hostib⁹ est in-
habilis ad victoriā sine ar-
mata et dei adiutorio. Sic
nec predicator q̄ habet pu-
gnare contra vitia et vitam
maloz reprobare nō potest
habere victoriā sine humili
oratione quā de⁹ exaudiat
p̄missam. Juxta illud Jus-
tini. ix. Humiliū et mansue-
torū semper tibi placuit de-
cano. Et nō mirum cum
oratio humilis penetrat ce-
lū et aures dei aperiat. Un-
de Ecclesiastici. xxxv. Ora-
tio humiliantis se penetra t nu-
bes. Et ideo in p̄ncipio hu-
ius sermonis humiliter et de-
uote orandū est. **I**ter nos-
ter et **M**aria. **I**ter opo-
cessu sermonis est breuiter
aduertendum q̄ duplex est
humilitas. videlicet ficta et
vera. **A** **I**terū est vi-
tuperabilis. quia dicit hu-

b

Sermo .II.

militas vulpina. Scitis q̄
vulpes aliquando preten-
dit mansuetudines et humi-
litatem in vultu et in gestu
et tamen interius est valde
dolosus et plenus cautelis
et nociuum animal valde.
sicut ostenditur per ei⁹ con-
ditiones quādo habz opor-
tunitatem nocendi. Sic isti
ypocrite habent vultum et
gestum exterius humilem.
vt appareant hominib⁹ mā-
sueti . interius tamen sunt
pleni inuidia et dolositate
atq; fallacijs. **De** qua hu-
militate loquitur Sapiēs
Ecclesiastici. xix. Est qui se
nequiter humiliat et inte-
riora eius sunt plena dolo.
Talis fuit ille Symon ma-
gus de quo habetur Actu-
um. viij. qui simulauit se eē
simplicem et sanctum in tā-
tum q̄ fecte fuit baptisatus
a beato Iphilyppo. et popu-
lus credebatur illum esse san-
ctum qui tñ fuit fictus ⁊ fal-
sus. Cum vidisset autē Sy-
mon quia p̄ impositiones

manus ap̄torū daret spiri-
tus sanctus obtulit eis pe-
cuniam dicens. Date ⁊ mi-
hi hanc potestātē. ⁊c. Petr⁹
autem dixit ad eum. Non
est tibi pars neq; sortis in ser-
mone isto. Idenitentia ita
q; age. ⁊c. **De** talibus ypo-
critis loquitur Ber. humi-
les volunt ypocrite esse sine
despectu. pauperes sine de-
fectu. alij aduantes. alij
inuidentes. alij detra-
hentes. falsi accusatores cri-
minum. dolosi vt vulpes
interius. humiles vt oues
exterius. **Hec** ille. **Hec** cau-
tem humilitas mala ⁊ ficta
fugienda est. **B** **Alia**
humilitas vera. et illa vō-
catur humilitas columbi-
na. et hec est humilitas lau-
dabilis ⁊ imitanda ad quā
quidem humilitatem mo-
uent nos tria. scilicet cog-
nitio proprie fragilitatis ⁊ mi-
serie. timor diuine potesta-
tis et iusticie. et merces fut-
ture felicitatis ⁊ leticie. **Hec**
tria ponuntur a Basilio in

Sermo .II.

suo exameron. **P**rimo ergo et principaliter dico quod habendum humilitatem quae exaltatus docuit et exemplificauit in actu debet nos mouere cognitio propria fragilitatis. Dicit enim Innocentius in libro de miseria conditionis humane quod homo debet considerare suae conditionis ingressum lacrimabilem. suae conuersationis progressum culpabilem. et suae dissolutionis egressum horribiles. Consideret quod solo de quo factus est. quid sit et quid futurus sit. Dicit enim Genes. primo. quod deus formauit homines de limo terre. quae ceteris elementis est indignior et infima. Nam planetas et stellas fecit de igne. flatus et ventos de aere. pisces et aues de aqua. homines et iumenta de terra. Si ergo homo consideret omnia ista. et se factum de infimo elemento. magnam materiam humilitatis habebit. Et ideo dicit Bern:

ardus in suis meditationibus. primo querens quod est homo. aut quid gloria eius et ostendit quod est esca vermium et saccus cinerum. Unde poeta dicit.

Post hominem vermis
post vermē fetor et horror.

Sic in non hominem vertitur omnis homo.

Item considera in vita tua quid sis a pede vsque ad verticem interius et exterius. et videbis quae causam habebis superbie. Cum enim omnes arbores produciunt fructus flores vinum et oleum. Tu vero producis de tuo corpore omne generum turpitudinis et miserie. Si enim inquit Bernardus intime consideres quid per os. quid per nares. et quid per ceteros corporis meatus egreditur. vilius sterquilinis nunquam videri disti. Quid enim est tota pulchritudo corporis quae foris splendet nisi quoddam velamentum turpitudinis quod pro pudore turpe est

Sermo .II.

nominare. Item confide-
ta quid futur⁹ es post mor-
rem quia corpus tuū quod
i vita tua fuit amabile post
mortem erit abominabile
et odiosum. Unde sicut cā-
dele dum ardent lumen mi-
nistrant et confortant circū-
stantes. et quādo extingui-
tur fetent. sic est de corpore
humano. quia dum vixerit
multos confortabit. p⁹ mor-
tem vero omnibus amicis
suis feridum et abboimua-
bile erit poeta sic dicente.

Ulor est humana caro
q̄z pellis ouina.

Cum moritur ouis ali-
quid valet ista ruina.

Et hinc inquit Augustin⁹
de vera innocentia. Respi-
ce te ipm quia mortalis es.
et vide vbi sūt imperatores
et tyranni. nonne omēs pul-
uis sunt et cinis. vide eorūz
sepulcra et non cognosces
quis fuit. dives. quis pau-
per. quis pulcer. quis diffor-
mis. Ademorare ista ne su-
perbias. et si in ame de istis

cogites verā in humilitatez
possidebis. quia vt dicit Gre-
gorius. Custos humilita-
tis est recordatio proprie fe-
ditatis. Isto modo p̄doete
pingebant imaginē pulcrā
similem virgini habentem
in manu clauem et sub pes-
dibus eius scalam quattu-
or baculos habentem in al-
titudine. In primo scribe-
batur meditare. In secun-
do contristare. In tertio re-
uelare. Et in quarto perseue-
rare. p̄dumo ergo medita-
re si veram humilitatem cu-
pis habere cōsiderando qd
fecisti siue bonum siue ma-
lum. quid es videlicet bestia
mortalis et miserabilis. iux-
ta illud meriti.

Cum fer cum limus. cū
res vilissima sim⁹.

Unde superbim⁹ ad ter-
ram terra redim⁹.

Et vnde venisti de ventre
scilicet maris tue concept⁹
et natus in originali pecca-
to. Secundo corristare pro
penis quas meruisti. ⁊ pro

gaudijs que perdidisti. Tercio reuela integre pctā tua que commisisti .per humiliem confessionem. Et quanto persevera in bono .non reciduiando iterando peccata tua preterita. **E**

Hec imago humilitatis habuit in manu clauem in signum quod ostium celi aperiat. et claudat portas inferni. et ideo qui sic vult intrare ostium si sit altius ultra mensuram ostij oportet se metipsum humiliare. Exemplum in natura de aue. Auis enim quando primo incipit accipere volatuz suum prius ad terram corpore humiliat. et sic semper ascendit. Unde Augustinus loquens de christo sic inquit. Hic scilicet christus est ianua humilis. quia qui per hanc ianuam vult intrare oportet ad christum per humilitatem se inclinare. Unde de christo tripliciter se humiliavit. Primo suo superiori scilicet suo patri celesti

B Unde quāuis pater in diuinis et christus sint equales. tamen christus in quantum assumpsit naturam humanam fuit minor patre. Et ideo dicit in euangelio. Pater maior me est. Et illo modo humiliavit se ipsum ad voluntatem patris. ut daret nobis exempluz humilitatis quo ad nostros superiores. et hoc est quod dicit apostolus. i. Idetti. ij. Subiecti estote omni humane creature propter deum sive regi quasi precellenti. siue ducibus tanquam a deo missis. Et dicit Ber. in libro de dispensatione et precepto. humilitas que maioribus debetur deo exhibetur. et ideo quicquid vice dei precipit homo quod scit certe non displicere deo accipiendus est. ac si deus precipiat. beccille. Secundo humiliavit se christus suo equali videlicet spiritu sancto. ideo conformiter nos debemus humiliare nos illis qui sunt equales

Sermo II.

les nobis. Videmus quare
bor quanto magis habun-
dat fructibus tanto magis
versus terram ramos suos
os inclinat. Adhuc consi-
mili quanto magis quis ba-
būdat virtutibus tanto magis
humiliare se debet. Et ideo
dicitur Ecclesiastici tertio.
Quanto maior es humi-
lia te in omnibus. et coram
deo inuenies gratiam. Unde
in summo honore debes su-
ma humilitas exaltari. Et
ideo dicit ysidorus in libro
de summo bono. Sicut io-
hānes fuit precursor domi-
ni omnes trahens ad eum.
ita humilitas est precursor
caritatis et reliquarum vir-
tutum. Humilia enim respici-
tur dominus et attollit. alta
id est. superba cognoscit ut
deiciat. Humilitas secundum Au-
gustinum est voluntaria me-
tis inclinatio. Nam secundum
eundem Augustinum. Ser-
uum dei voluntarium hec
tria delectant semper. vide-
licet subesse. seruire. et obedi-

re. et his contraria grauant
videlicet preesse dominari et
iubere. et per hoc potest quis
probare si seruus dei sit an
non. Hec Augustinus.

Tertio christus humi-
liauit se inferiori se. scilicet bo-
mini Marie scilicet et Ioseph
ut haberetur Luce. ij. Item
christus humiliauit se infe-
riori suo. quando voluit ba-
ptisari a Iohanne in Ior-
danis flumine. ut haberetur
Matth. iij. et tunc dixit Sic
debet nos adimplere omnem
iusticiam. id est. humilitatem
Unde contentio erat inter
discipulos Iesu quis eorum
videretur esse maior. et Ie-
sus aduocans paruulum
vnum statuit eum in medio
discipulorum suorum et dixit.
Quicumque humiliauerit se
sicut paruulus iste. maior
est in regno celorum. Mat-
th. xvij. Quia ergo prius
nos in forma uis dicentes Be-
scite a me. quia mitis sum et
humilis corde. Matth. xj.
debemus et nos humiliari.

no
to maior
humilia-
tur. et
homo
humili-
atur.

Sermo .II.

bis qui supra nos sunt .et
bis qui nobis sunt equales
et his qui sunt nobis inferi
ores . Unde in hac triplici
humilitate omnes virtutes
fundantur et per ipsam cō
seruantur . Unde Gregori
us . *Domine quod agitur pe
rit si non cum humilitate
custodiatur . Et iterum ait
Gregorius . Qui ceteras
virtutes sine humilitate cō
gregat quasi puluerem in
vento portat . Unde null⁹
est perfecte virtuos⁹ nisi re
putet se imperfectum . et hoc
est signum maxime humili
tatis . Quia dicit . humilitas
est virtus qua homo veris
sima sui cognitione sibip̄si
vilescit . Et Unde ex hu
militate procedit q̄ homo
refutat et fugit honores et
appet ab omnibus despici
Et idō dicit *Ber. verus hu
milis vernis vult reputa
ri et non humilis predicari
sed gaudet se contemni . Ad
quod habetur exemplum .
.ij. Regum . vj. de David**

qui saltauit coram archa
domini in conspectu toti⁹
populi . et ideo Michol fi
lia Saul desperit eum du
cens . *Tu es rex gloriosus
in Israhel . et tu saltas nu
dus quasi vnus ex scurris
tuis . Cui dixit David . Lu
dam et vilior fiam et humi
lis ero in conspectu meo .
Et narrat Gregorius i pri
mo dyalogorum q̄ erat vir
quidam Constantius no
mine valde sanctus . quem
alius vir audita eius sancti
tate desiderauit vide . Quē
cum vidisset pro nibilo esti
mabat eum habere . quia
erat i statura pusillus . Cui
dixit Constantius . *Tu ves
re habes oculos apertos i
me . et ideo magnas gratias
sibi egit . Sciendum est enī
q̄ sicut superbus gaudet in
adulationibus . sic vern⁹
humilis in despectibus . Et
ideo dicit Gregorius in li
bro . iij. moralium . quanto
homo est in p̄spectu hoīm
vilior . tanto in cōspectu dei**

Sermo .II.

est preciosior. Ex quib⁹ patet q^d cognitio proprie fragilitatis mouet hominem ad veram humilitatem. **S**

Sed karissimi timendum est q^d vana gloria diuinarum gratiarum seu virtutum hanc ip^{am} humilitatem destruit et confundit. Contra quam loquit^r propheta Hieremie. ix. **N**ō gloriatur sapiens in sapientia sua. nec diues in diuitijs suis. nec fortis in fortitudine sua. quia non proderunt in die ultionis. Unde hec vana gloria deficiat creaturaz. et contemnit deum. q^z quādo homo defactis proprijs gloriatur. putat se habere ea de seipso. cum tamen a se ipso nihil habeat. **I**n Ber. Inter omnia animalia homo pauperior nascit. **N**az mutiatur lanam de ouib⁹ lincum pannum. cibū. potum. et huiusmodi de terra. corum de animalibus. sericum de vermibus. varios colores a vermibus. **U**nde

apostolus. i. **E**borin: β. iiii. **Q**uid habes quod non accepisti. si autem accepisti q^d gloriaris quasi non accepisti. **I**sta vana gloria percussus fuit nabuchodonosor rex qui iactando dixit. **N**ōne hec est Babilon ciuitas magna quaz edificauit nobis mini meo. **D**e tali elato dicit **Ber.** p^m qⁱ p^uerū residet in cōsilijs. vocatus non respondet. non vocatus accedit. **D** omnibus se intromittit. ordinata reo. ordinat. et q^c q^d ille nō fecerit. aut nō recte factum aut non plene ordinatum existimat. **D**icit enim non sum sicut ceteri hominum. **H**ec ille. **E**rgo karissimi relationem et vanam gloriam fugite. humilitates sectamini que est virtutum omnium fundamentum.

Secundo et principaliter dixi. q^z timor diuine potestatis et iusticie mouere nos debet ad humilitatem.

S **U**nde apostolus. i. **P**etri. v. **I**humiliamini

sub potētū manu dei vt nos exaltet in die visitatōis. In de si fuerimus elati p̄ superbiā. deus cum gladio sue potentie nos destruet. Exemplum huius de Nabuchodonosor rege cuius cor per superbiam intantum fuit eleuati q̄ credebat se solū esse deum. et tandem de suo regno per diuinā potentiam eiectus fuit. et cū brutis animalibus verbas comedit. vt habetur Danie. iij. Consimile habemus d̄ Antiocho superbo qui intantum fuit eleuatus in superbiam q̄ omnes nationes per girum voluit sibi subiugare. ac etiam templum d̄ spoliavit et destruxit. q̄ tandem cadēs de curru suo venter eius ruptus fuit. ita vt vermes inde scaturirent. et pro putredine et fetore nullus de eius familia eum tāgere auderet. et sic tandē miserabiliter interijt. vt patet 2. Macha. ix. Exemplum etiam habetur Hester pu-

mo de Castibi regina. q̄ propter inobedientiaz et superbiam noluit obedire preceptis regis. Illucri fuit eiecta. et propter humilitatem Hester in reginam fuit eleuata. Itē habetur Hester vj. q̄ Aman propter suā superbiam. quia cōcupiuit honores et reuerentias pre ceteris qui fuerunt de familia regis suspensus fuit. et Mardocheus propter suā humilitatem ad honores fuit eleuatus. Ex quibus historijs patet illi qui per superbiam eleuant. per diuinā potentiam humiliantur. Et ideo dicitur Luce. xiiij. Qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur. Hinc etiam scribitur Luce. i. Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. Hinc etiam scribitur in euāgelio Luce. xiiij. docuit bonā curiositatez dicens. Cum inuitatus fueris ad nuptias non discubas in primo loco. ne forte

Sermo II

honoratioꝝ te sit inuitatus ab illo. et veniens is qui te et illum vocauit. dicat tibi. Da huic locum. et tunc incipias cum rubore nouissimuz locum tenere. Sed cum vocatus fueris vade recumbe in nouissimo loco. vt cum venerit qui te inuitauit. dicat tibi. Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibꝰ.

Adoraliter in principio mundi angeli fuerunt inuitati ad conuiuium gaudij celestis. Sed lucifer et sibi adherentes discumbere voluerunt in principaliori loco nimium se exaltando cũ dixerunt. **Id** In celum ascendam. super altitatem celi exaltabo solium meum. sedebo in monte testamenti. in lateribus aquilonis. ascendam super altitudinem nubium. et similis ero altissimo. Veruntamen in infernum detraberis. in profundum lacu **Ysaie. xiiij.** Et in nouissimum locum in

ferni fuit deiectus cum sibi adherentibus. Nam sicut **sm** doctores homo fuit factus vt supleret numeruz angelorum cadentium. sed recumbere voluerunt in primo loco. quia voluerunt esse sicut dii sciētes bonum et malum **Genes. iij.** et ideo cum rubore deieci fuerunt extra paradysum. et post mortem profundius ad infernum. Unde dicit **Ysidorꝰ** de summo bono. Omnis superbus tanto profundius labitur quanto superius eleuatur. Et ideo dicit apostolꝰ **Iacob. iij.** Deus superbis resistit. humilibus autē dat gratiam. Hanc gratiaz habuit beata virgo **Maria** ppter suam humilitatē. quia quāuis pre ceteris multā habuit prauilegia virtutuz in propria tamen reputauit. **one** humilis fuit et abiecta. Et hoc ostēdit quando angelus salutauit illam dicēs **Ecce** gratia plena dominꝰ tecum. quāuis enim mox

Sermo II

futura esset mater dei et regina celi. humiliter se ancillam dñi noiauit dicens Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum. Ideo de illa dicit Bernardus Dus super Adissus est. Si ne humilitate. audeo dicere qd virginitas marie nunq̄ placuisset deo. Si ergo maria humilis non fuisset spiritus sanctus super illā non descendisset. nec illam ipregnasset. et si placuit deo ex virginitate. concepit tamē filium ex humilitate. Unde Anselmus sermone. xxxij. de assumptione. Humilitas inquit marie facta fuit scala celestis. per quam filius dei descendit in terram. Vere beata humilitas que deum hominibus peperit. vitam mortalibus prebuit. mundum purificauit. celū aperuit et animas primoz parentum ab inferis liberauit. Hec ille. ¶ Sed karissimi tumendum est qd multi qui in tribulatione et

paupertate sunt satis humiles cum sint ad honores eleuati sunt nimis elati et superbi. De quorum numero fuit ille Saul. de quo habetur. i. Regum. ix. qui anteq̄ vnctus esset in regem summam humilitatē ostēdit dicens samuēli. Iam qd non filius gemini ego sum de minima tribu Israel. et cognatio mea minima inter omnes familias de tribu beniamin. Quare ergo locutus es mihi sermonem istum. Assumens itaq̄ Samuel Saulem et puerum eius introduxit eos in triclinium. et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant in uita. zc. Cūq̄ mane surrexissent et iam dies lucefceret uocauit Samuel Saulem et tulit lenticulam olei et effudit super caput eius. et unxit cum in regem. sed postq̄ electus fuit in rege statim in tantam superbiam eleuatus est qd non cognouit deū suū nec semetipsum.

Sermo .II.

Et ideo de regno fuit miserabiliter decessus. **A** modo consimili est de multis. cum fuerint pauperes satis humiles sunt. sed si contingat eos leuari ad honores statim sunt superbissimi. et iactant se de magna parentela fuisse progenitos. **B**e qui bus loquitur **C**risostomus super **M**attheum in opere imperfecto. omelia tertia dicens. **Q**uid proderit que sordidant mores generatio gloriosa. **A**ut quid nocet ei pauper generatio que mores adornant. **I**pse se uacuum humilitate ostendit. qui de magna iactat parentela. **Q**uid enim profuit **E**athan quod fuit filius **A**dæ quondam innocens. qui propter suos malos mores separatus fuit de filiis suis. **A**ut quid nocuit **A**bram qui habuit patrem cultorem deorum plurimorum. **D**ico quod nihil. quia **A**bram fuit uocatus postea pater sanctorum. **D**icit **A**ristoteles

primo methedorum quod sol per suam virtutem eleuat vapores a terra. et ibi per calorem solis elementum ignis inflamantur. et fiunt lucide tanquam stelle. tamen cum sint naturaliter ponderosi non possunt ibi remanere. sed in nocte ad terram cadunt. et tunc vulgares dicunt stellas cadere a firmamento. cum tamen in rei ueritate non sint stelle. sed cadentes assub.

Moraliter per istos vapores sic eleuatos intelligo homines terrestres ad honores et dignitates eleuati per fortunam mundi. tunc splendent per magnam familiam. per ornamenta preciosa. sed cum sint mortales homines. tandem descendunt de honoribus et moriuntur et sepelientur. **V**anum igitur est superbiere de terrenis transitorijs. quod dicit psalmus. **C**liuipium exaltatum et eleuatum iucedros libani. **E**t transiit et ecce non erat. quæsum eum. et non est inuentus locus eius.

*uol
na de
thum*

Sermo .II.

hoc est in libro vite. Ex quibus sequitur quod potestas diuina quam nullus potest fugere mouere nos debet ad humilitatem habendam et superbiam euitandam. **It**

Tertio principaliter dixi quod merces future felicitatis mouere nos debet ad humilitatem. Dicit enim Aristoteles in de celo et mundo quod corpora superiora sunt meliora et nobiliora quam corpora inferiora. Et exemplificauit de sole et luna et ceteris planetis que sunt meliores et virtuosiores res ceteris corporibus terrestribus quia figuntur in celo. Adoraliter sola virtus humilitatis hominem eleuat a terra ut collocetur in celo. Unde in libro de modo viuendi capitulo .ij. per miserabilem superbiam angelorum spiritus immortales de celo cadebant. Et per humilitatem dei fragilitas humana ascendit de terra ad celum. **H**ec ille Erubescat ergo homo esse superbus. si deus qui

erat causa salutis humilis erat. Tanto enim quisque exaltabitur in gloria quanto se humiliauerit in terra. In cuius signum dixit christus **M**arci .x. et **M**atthei .xix. Sinite paruulos venire ad me. talium enim est regnum celorum. Unde Augustinus de verbis domini sermone .xxxix. Si vos capere celsitudinem glorie celestis cape humilitatem hic in terris. Et declarat hoc ibidem per duo exempla. **A**ttende inquit aurore. prius figit radicem in terra deorsum et postea crescit et exaltat ramos suos versus celum. **A**liud ponit exemplum de arce. qui inquit edificare vult turrum vel castrum ut firmiter stet in futurum. primo ponit fundamentum et postea edificat in altum. **U**nde **M**attheo consumili qui desiderat venire ad celum. oportet ut prius fundet se super humilitatem. et tunc superius ascendet. Unde vera humilitas

Sermo II

palme comparatur. que se-
cundum Bartholomeum
in libro de proprietatib⁹ re-
rum. per descensum inferi-
us crescit. quia radices ei⁹
profunde situantur. et ideo
post cedru⁹ est altissima ar-
borum & nullo pondere fru-
ctuum curuatur. sed semp
custodit ramos rectos & vi-
rides. Adodo consimili est
de humilitate. quia verus
humilis semp situatur i lo-
co humili in reputatōe pro-
pria. et ideo crescit ad celuz
per virtutes et semper habz
patientiam in tribulatione
et angustia. et non deprimi-
tur per impatiētiā vel mur-
murationem. sed semper vi-
rescit per veram caritatem.
Ista palma hūilitatis dul-
cissimos portat fruct⁹ Ipsi-
mus est sapientia que non
habitat nisi in corde humili
Sapientie p^o. In ma-
liuolam animā non introi-
bit sapientia nec habitabit
i corpore subdito peccatis.
Et Psate. lxxvj. Ad quem re-

spicias nisi ad pauperculū
et conuictū spiritu. & tremen-
tem sm ones meos. Secun-
dus fruct⁹ est gratia Ecce-
siastici. iij. Quanto maior
es humilia te in omnibus &
corā domino inuenies gra-
tiam. Tertius fructus est
honor & reuerentia Job. v.
Qui ponit humiles i sub-
limi. & merentes erigit i suspi-
tate. Et Luce p^o. Depos-
uit potentes de sede et exal-
tauit humiles. Quart⁹ fru-
ctus est diuturnitas vite ce-
lestis. Math. v. Beati pau-
peres spiritu quia ipsorum
est regnum celoz. Sed
karissimi timendum est qd
multi non habent spirituz
humilitatis sed superbie. q
cum a fratribus suis redar-
guuntur statim intumescunt
per superbiam. tūc pugnat
tunc trantur. tunc maledi-
cunt. tunc detrahunt. et pec-
cata sua defendunt. Talis
fuit ille Iddarao que Ado-
yles et Elarō reprehēderūt
de sua incredulitate et mo-

Sermo II

nuerit vt dimitteret popu-
lum Israel sacrificare deo
in deserto. Quibus proter-
ue et superberespondit. Quis
est dominus. vt audias vo-
cem eius et dimittā Israel.
Nescio dominū. et israel nō
dimittam. Dixeruntq; de-
us hebreorum vocauit nos
vt eamus viam trium dier
in solitudinem et sacrifices-
mus domino deo nostro.
ne forte accidat nobis pe-
stis aut gladius. vt habetur
Exodi. v. Et ideo dyabolus
facit euz superbis sicut pue-
ri faciunt cum miluis et cor-
uis. postq; ceperūt excecāt.
et permittunt illos in altuz
volare. qui tandem tam al-
te volant q; iterū ad terram
cadunt et colla sua frangūt
Adodo consimili facit dya-
bolus cum superbis Ad
Excecat enim in eis oca-
los rationis in tantū q; nō
vident dei beneficia nec co-
gnoscunt seipsos. et ideo ni-
mis alte volant et tandē cor-
ruūt ad infernum. Et ideo

dicitur Elmos. v. Bonus
israel cecidit. et non adiciet
vt resurgat. Sic suo modo
de superbo dici potest illud
Hieremiel. I. Cadet superbus
et corruet. et non erit qui su-
scitet eum. Ergo karissimi
cauendum est a peccato su-
perbie. quia virtutes et bo-
na destruit et confudit. Ex-
emplum habetur i natura.
Dicit Aristoteles in pmo
metheororū. q; terremotus
prouenit ex vento incluso i
venis terre. et quando acci-
dit cāpanilia et magna edi-
ficia corruūt. Consimiliter
est de supbia q; est ventus
spiritus maligni indusus in cor-
de hūano. sed qn̄ ipse ventus
erūpit tūc corruūt hūilitas
et caritas et cetera vtutes. ex
quib; fuit edificia celū atti-
gentia. Et ideo debem; sup-
biam deserere et hūilitatem
habere q; nos ad celestia du-
cit et exaltat. Job. xxi. Qui
humiliatus fuerit erit in gloria
Ad quam nos perducatur q;
sine fine. ꝛc.

*qui erūpit
et corruūt*

Sermo .III.

Sermo III

Dominus

D Inuenio in sacra
scriptura. i. Regū
vi. q. quando populus do
mini circumuallat⁹ erat a
Iherosolimitis clamauit ad sa
muelelem ut ipse oraret deus
pro saluatione populi q̄ ora
uit. et populus domini fuit
saluatus de manu inimico
rum suorum. Iherosolimites
nos qui sumus in hac vita
cum inimicis vallati. et im
poteres sumus ad resisten
dum illis ex proprijs virib⁹
nostris. necessario igit⁹ ha
bemus implorare diuinaz
potentiam. cui nullus po
test resistere. Et ideo dicitur
Ieremie. xiiij. Magnus es
domine. tu enim flagellas
saluas et non est qui effugi
et manū tuā. et ideo est oran
dus. **A** Iherosolimites processu
sermonis est aduertendum
sicut Aristonlem. iij. Iherosolimites
cor. q. cuilibz domino tem
porali q̄ habet alios guber

natretia conueniunt. vide
licet. potentia ad resistendū
inimicis qui sūt extra. Sa
pientia ad gubernandū po
pulum qui est infra eū. Et
clementia ad remittendum
eis qui sunt cōtra eum. Cū
ergo dñs noster ih̄s ch̄rist⁹
sit verus dominus noster.
Et hoc tripliciter: videlicet
ratione creationis Psal. xlv.
Ego dñs et non est alter. for
mans lucem. et creans tene
bras. Secūdo ratione redē
ptionis Psal. xliij. et Iherie. i.
Redēptor noster dominus
exercitū est. Et tercio ratio
ne retributionis in ps. Re
tribuet mihi dñs sicut iusticiā
meā. Restat igitur q̄ sit po
tentissimus et ideo amēdus
est. sapiētissimus et ideo ē bo
norandus. clementissimus
et ideo est diligendus. Iheri
mo et p̄ncipaliter dico q̄ do
minus noster ih̄s xp̄s ē po
tentissim⁹ et ideo ē timend⁹
unde eius potētia est inesti
mabilis. quia nullus potest
eam fugere. Nam sicut psal.

27
Sermo. III.

dominabit a mari vsqz ad mare. et a flumine vsqz ad terminos orbis terrarum. Sed potestas aliorum dominorum sive tyrannorum e cuius tabilis. quia illam possunt aliqui effugere. et ideo dicit xps discipulis suis. Si plebs cui vos fuerint i vna ciuitate fugite in alia. Math. x. Secundo potestas diuina e insuperabilis. qz ipse solus est omnipotens. et ideo dicit Ero. di. xv. Dns omnipotens nomen ei. Ipse est magnus solus potens. Cui concordat scriptura Apoca. xix. Rex regum et dominus dominantium

B In hac auctoritate nota qd dicit scriptura dominus dominantium. et causa e quia conditiones habet xps p ditionibus aliorum dominorum p trarias. Unde quilibet dominus temporalis habet alium superiorem quem timet offendere. secundo habet inferiores quorum seruitio indiget. et ideo non sunt veri domini. quia huiusmodi domi-

natio habet originem ex culpa

In cuius signum Adam quando fuit primo creatus non fuerit factus dominus omnium. sed animalium irrationabilium. unde sibi et successoribus suis dixit deus. Dominamini piscibus maris volucribus celi. et bestiis terre Genes. i. Unde post statum innocentie et postquam peccauit Adama homines fuerunt tam prouisi ad malum quam necessario oportebat eos regitari sub dominio. vt per illum iniquitas mitigaretur. qui cum sic aliorum dominantem verum dicitur serui quam domini. Lincomien in quodam sermone. Et tunc dant inquit qui in terra dominantem dominum de suo superbiunt dominio et exaltant quoniam vere sunt serui et qui am false dicunt domini. Ita secundum sententiam Augustini. Illa e vera dominatio quam non est utilis domino sed seruo. et quam non indiget seruorum seruitute. sed seruus indiget sua dominatione. Ideo secundum Augustinum. So

Sermo .III

lus deus est dominus. quia non ad suam utilitatem sed ad nostram salutem illi serviumus. In cuius signum dicitur **Psal.** Dixi domino deus meus tu. quonia bonum me non egesset.

Tertio quilibet temporalis dominus habet sapientes quorum consilio et discretione regulatur. Unde consilium quod debet dari a sapientibus dominis temporalibus debet habere tres conditiones. videlicet quod sit utile. honestum. et iustum. Et si consilium sit utile et non iustum. dominus temporalis non debet regulari tali consilio. Unde narrat valerius li. vi. c. v. ad Tribonius impatorum de quodam duce Atheniensium. qui erat strenuus bellator et prudens. sed percipuit habere dominum primum grecie. Iste dux intravit consilium sapientium quod erat de civitate Atheniensium. et dixit quod invenit bonam cautelam pro civitate ad habendum dominum grecie. sed percipuit unum sapientium sibi dari cuius consilio regulari et committere eum

ipso suo proposito et processu fuit ei unus sapiens nomine Aristides. Cui dixit dux quod naues grecorum fuerunt omnes simul in una classe super mare. et voluit quod omnes bellatores Atheniensium subito per noctem illas cremarentur igne. et sic per hoc fierent domini maris. et leuiter postmodum obtinerent dominum grecie. Iste audito Aristides reversus est ad congregacionem sapientium. et dixit quod consilium istud ducis fuit utile. sed non iustum. et ideo nullo modo esset sic faciendum. **D**

Et ideo dicitur quod duo genera hominum nunquam dabit dominis temporalibus bonum consilium. videlicet impetuosi et accidiosi. Non impetuosi quia sanum consilium indiget bona deliberatione. Et ideo dicit Seneca in libro de quattuor virtutibus. Prudentis est examinare proprium consilium et non cito et de facili facere quod non iustum est. Unde taliter non procedit sa-

pientia. Secundo acci-
 diosi et negligentes non pre-
 uident ante tempus. et ideo
 non dabit bonum consiliū.
 Et ideo dicit Seneca in li.
 de copia uerborū. Si pru-
 dens cupis in futurum esse
 que possunt contingere an-
 te tempus accipe. quia pru-
 dens non dicit non putauit
 fieri quia non dubitat. sed
 expectat provide quid faciē-
 dum est. Domini igitur tem-
 porales indigent sano con-
 silio sapientū sine quo non
 possunt bene regulari. Quia
 totum domini temporales indi-
 gent auxilio bellatorum for-
 tium ad expugnandū bo-
 stes suos. In cuius signū
 Dauid elegit sibi triginta-
 sex bellatores optimos et for-
 tes. quorum auxilio et for-
 titudine fuit multo tūc sal-
 uatus. ut habetur. ij. Regū
 xxj. Ex quibus patet quod do-
 mini temporales ex omni
 parte sunt indigentes serui-
 tio suorum. et quanto ma-
 ior dominus tanto magis in-

digens. Sed dominus no-
 ster Iesus christus non ha-
 bet super eum superiorē.
 Ecclesiastici. xxiii. Nec ha-
 bet inferiorē cuius consi-
 lio sine seruitio indiget. cuius
 in ipso sunt omnes thesauri
 sapientie et scientie dei absco-
 diti. Nec indiget auxilijs for-
 tium cum sit omnipotens.
 Sequitur tunc quod ipse est uerus
 dominus cuius potestas est
 insuperabilis. Et ideo dicit
 Hester. xij. Domine deus
 in ditione tua cuncta sunt
 posita. et non est qui possit resi-
 stere uoluntati tue. E

Tertio eius potestas est in-
 terminabilis quia est eterna et
 non habet finē. In cuius si-
 gnū dicit Psalm. Domini-
 regnabit in eternū et ultra.
 id est. si hoc esset possibile ul-
 terius regnare. Sed potestas hu-
 mana est terminabilis momen-
 tanea et breuis. Ecclesiasti-
 ci. x. Omnis potestas breuis
 uita. Et sequitur. Rex hodie
 et cras mouet. Cum ergo
 eius potestas sit inuitabilis

Sermo. III.

et interminabilis videt q̄ sit
verus dñs. et merito idō t̄
mēdus. ip̄omet testimoniu
p̄hibēte Job. xiiij. Vos vo-
catis me magister et dñe et
benedicitis. Sum etenī. Et
iste nobilis impator Octa-
vianus d̄ q̄ narrat Suetoz
nius in li. xij. cesarū. q̄ appel-
lari dñs vt maledictionem
et opprobrium semp̄ odiuit.
Unde cum quadaz die ad
quendā locū venisset totus
p̄p̄lus ip̄m laudauit dicens
q̄ fuit bonus dñs et iustus
et statim impator probi-
buit sub graui pena q̄ nul-
lus audeat illū decetero do-
minū appellare in signū q̄
nullus sit verus dñs nisi so-
lus deus. Et h̄ est q̄ d̄ d̄c̄ ps̄
Timeat dñm omnis terra
Unde dicit Aug. q̄ si crea-
tura fuit creatori vt ignis
ad cōburēdū. aqua ad sub-
mergendū. terra ad deglu-
tiendū. sicut fuit de Ba-
thau et Albiron. tu tamē de-
um timenon illa. q̄ omnia
sub ip̄o sunt. quoniā cupi-

ditatem habz homo nocen-
di ex seip̄o. potestatem aut̄
non nisi p̄missus a deo. In
cui⁹ signum xp̄us stans co-
ram iudice dixit. Non has-
beres in me potestatem nisi
tibi data fuisset desup̄ Ma-
thai. xxvj. Unde dyabolus
non habuit potestatem no-
cendi Job. ij. et ideo creatu-
ras non debem⁹ timere sed
dñm. Et hoc est q̄ dixit xp̄s
Matthai. x. Nolite timere
eos q̄ occidūt corp⁹. animā
autem nō possunt occidere
Unde dominum timere
debemus propter tria.

S Unum est. q̄nias
si quis dñm timeret habun-
dantiā bonoz temporalū
habebit quia nō carebit vi-
ctu nec vestitu nec aliq̄ sibi
necessario. imo nihil deest
timentib⁹ eum. in ps̄. Et di-
xit Tobias filio suo. Has-
bebis multa bona si timue-
ris deum. Secunda cau-
sa est. q̄ timor dñi habet ex-
cellentiā sup̄ omnes alias
virtutes ⁊ gr̄as a deo cōces-

las. Hic scribitur Ecclesia
 stici. xxij. Nihil melius q̄z
 timere deū Unde Ber. sup
 cantica. In veritate didici
 q̄ nihil est potēti⁹ ad grām
 habendā q̄z timor domini.
 Et hinc est q̄ dicit sapiens
 Ecclesiastici. xix. Omnis sa/
 pientia timor dei. Et timor
 dñi est custos virtutū. Ter/
 tia causa est q̄z timor domi/
 ni tollit omne peccatū mor/
 tale et nō p̄mittit aliq̄d pec/
 catum quiescere in aia hūa/
 na. Unde scribit Ecclesia/
 stici. j. Timor domini expel/
 lit peccatū. quem textū pra/
 ctans Gregori⁹ in quadaz
 omelia dicit. Adens praua/
 nisi p̄us p̄ timorē domini a/
 malis p̄suetudinibus auer/
 tat non corrigit nec emēda/
 tur nec ad cordis p̄ritōem
 p̄uenit Unde ubi non est ti/
 mor dñi ubi est habundā/
 tia pctōz. ⁊ breuiter omniū
 maloz. videlz homicidij ad/
 ulterij. ⁊c Istud bene cōside/
 rauit Abraham q̄n transi/
 hitū Sara vxore sua i ter

rā egypti. q̄n dixit vxori sue
 Dic q̄ soror mea es ne forte
 Egyptij interficiāt me pro/
 pter te. Quaz videns Abi/
 melech rex egypti q̄ pulcra
 mulier esset nimis. accepit
 eam in domū suam Et ido
 dñs pcussit eum plaga ma/
 gna. Underer aduocauit
 ad se Abraham ⁊ dixit. Qua/
 redixisti q̄ soror tua sit cum
 vxor tua sit ipsa. Cui respō/
 dit Abraham. Cogitavi in
 corde meo q̄ timor domini
 non erat in loco isto ⁊ inter/
 ficiant me Egyptij p̄pter il/
 laz. et ideo dixi q̄ soror mea
 erat Genes. vigesimo. Et q̄
 historia patet q̄ ubi non est
 timor domini ubi est habū/
 dantia peccatoz. Et ido cō/
 sulit nobis scriptura Josue
 xxij. Timete dominum ⁊
 fuite illi corde p̄fecto. Quo/
 nam qui habet timores do/
 mini vitabit omnia mala.
 Figura huius habet Exo/
 di. j. de obstinacibus q̄ pro/
 pter timores domini peper/
 cerunt masculis hebreoz

Sermo .III

et occidere eos noluerunt.
Adodo p̄simili qui habet
timores dñi fugiūt peccata
mortalia ⁊ nō faciūt ea. q̄z
uis habuerint oportunitas
tem peccandi. Et ideo tales
sunt a dño benedicti. Juxta
illud psal. **B**tis vir q̄ timet
dñm. **S**ed karissimi
mi timendū est q̄ dyabol⁹
solicitatur hūc timorē i no
bis destruere ⁊ diuersa pec
cata inducere. Unde re
fert hystoria in libro de vita
⁊ obitu Alexandri impato
ris q̄ qñ cepit bellare cōtra
Barū reges. Rex de eo in
dignat⁹ misit sibi tria dona
videlicet virgā pilā ⁊ aurū.
Misit sibi virgā in signū
q̄ fuit adhuc puer ⁊ indiguit
disciplina. Misit in signū
q̄ fuit adhuc magis aptus
ad ludendū cū pila q̄z bella
re. Et aurū misit sibi signū
q̄ fuit indigēs ⁊ pauper im
potens ad pugnandū p̄ra
eū. etiā ad cōmendatōz sue
habūdātie. Sed impator re
cepit illa tria munera et mi

lit regi dario dicēs. Virgā
inq̄t recipio i signū q̄ casti
gabo te et famlos tuos sub
iugabo dominio meo. Mi
lam recipio in signum q̄ ro
tūditas regni tui ⁊ toti⁹ mū
di sibiugabit imperio meo.
Aurū recipio in signum q̄
diuitiaz tuaz ero dñs in fu
turū. Moraliter per istum
reges Barū intelligo dyab
olū q̄ mittit alexandro. id
est. cui libet christiano tria
signa confusionis. videlicet
virgā aduersitatis ⁊ angus
tie vt inducat hoīez ad im
patientā ⁊ in murmurati
ones p̄ra deū. sicut fec̄ iob.
quia destruxit oīa bona sua
Misit in signū homini. id ē.
mundi potentā vt vi oppri
mat paupes ⁊ iustos. Au
rum vō aliqñ dat homini.
id est. diuitiaz habūdātiā
vt male expēdatea in cōm
uijs ⁊ voluptatib⁹ carnis.
Sed hec tria debet quilibz
accipere et vti ad salutē ani
me sue. et non ad volunta
tem dyaboli. Unde primo

Sermo III

20

aduersitatem patienter de-
bet sustinere. et ideo in om-
nib⁹ regratiari deo. Exem-
pluz de Job qui dixit. Do-
minus dedit dominus ab-
stulit. sicut domino placuit
ita factum est. sit nomen. zc.

Secundo potentia mū-
di debet ut ad subueniēdū
impotentibus et tuendum
debiles et pauperes a rap-
toribus. Tertio diuicia-
rum habundantia debz ut
ad largiendum elemosinas
egenis. z sic cum timore dei
dyabolum et eius insidias
superare. quia ut dicit Ber.
Peccatum nunq̄z habebit
introitum in te dum es ple-
nus dei timore. Quia igit̄
dominus est potentissim⁹
ideo summe timendus est.
Secundo principaliter di-
xi q̄ dominus noster est sa-
pientissimus. et ideo bono-
randus est. Q̄ enim sit sa-
pientissimus ostendit̄ mul-
tipliciter. Primo quia om-
nis sapientia vera quā ali-
quis in hac vita habet vel

habere potest desursum da-
ta est a deo. ¶ Eccle-
siaistici p̄mo. Omnis sapi-
entia a domino deo est. Sz
istam sapientiam non ha-
bēt voluptuosi neqz auari
Unde Gregorius. iij. mo-
ralium ad veram sapiēti-
am peruenire non possunt
qui false sue sapientie v̄bis
decipiunt. Unde sapientia
que est a deo data tres ha-
bet conditiones. quia p̄mo
est pudica. deinde pacifica.
tertio modesta. ¶ Per p̄mā
conditionem excludit sapi-
entiam bestialem quaz ha-
bent luxuriosi. ¶ Per secun-
dam excludit sapiētiā mū-
dialem que nunq̄z est paci-
fica sz semp litigiosa. z hāc
sapientiaz habent cupidi et
caulidici. ¶ Tertia conditio
est modestia. et hec sapiētia
est spiritualis. quam habēt
iusti et virtuosi. quia sapi-
entia iustorum est nihil per-
ostensionem fingere. que
vera sunt diligere. falsa de-
uitare. bona gratis exhibere.

Sermo. III.

mala libenter tolerare. vltio-
nem nulli⁹ iniurie querere.
Hec sapiētia q̄ dat̄ a deo a
mūdi sapientib⁹ deridetur.
Quod innocētē agitur ab
eis pculdubio stultū repu-
tatur. Quid stultū mūdo
q̄ bona ppa relinquere et p
amore di paupertatē volū-
tariā sectari. p inimicis et p
secutorib⁹ orare et illis bene
facere. Hec Bre. Et tñ illa
reputant̄ in aspectu dei ope-
ra vere sapientie q̄ a domi-
no dō est. et datur electis su-
is. Hinc psulit̄ Jac. primo
Qui indiget sapientia po-
stulet a deo q̄ dat omnibus
affluenter. Et ideo merito
dñs noster Iesus xp̄s ē sa-
pientissim⁹. qz sua sapiētia
est incomphensibilis a sen-
su humano Romanoz. xi
D altitudo diuiciarū sapie-
et scie dei. zc. Secundo dicit̄
sapientissim⁹. qz oēs creatu-
ras fecit ex nihilo. videlicet.
solem et lunam et stellas. et
omnia ista inferiora. et vni-
uersa ppter hominē. vt hō

deo seruiret. Unde ista vni-
uersitas est ita sapienter or-
dinata qz nullū ingenū ter-
renū potest ad istā sapiētā
puenire. Item ostēdit ma-
gnā sapiētā in piūctione
creaturaz. qz vt dicit̄ Aha-
crobi⁹. Tūde a summo ce-
lo vsqz ad vltimā rem et in-
firmam vnam de minimis
vinculis religauit et nunqz
corrupta est cōnerio. q̄ qui-
dem pnerio vocat̄ cathena
aurea Dicit̄ Lincō. in libel-
lo suo de examinatioe x̄istē-
tū qd⁹ ostendit magnā
sapientā in creatione hōis
qz in ipso comp̄hendit dēs
alias creaturas. Et ideo di-
cit̄ Bre. in omelia de asen-
sione. Omnis creaturali-
quid habet homo. Itaz a-
bet esse cum lapidib⁹. vne-
re cum arborib⁹. sentire vsqz
bestijs. intelligere cum i-
gelis. Et ideo dicit̄ propheta.
Omnia in sapiētia dñau
fecisti. Sed hic queritur
int̄ mundanos cur fecit do-
minus hominē peccatū.

gny)

140

apparet q̄ sapientius feciss̄
 ipsum impeccabilem. Ad
 questionē respondet quan
 do fecit hominē peccabilez
 sapientissime fecit. quia po
 suit eū in tali statu q̄ posset
 si vellet mereri vitā eternā.
 et ideo magnam sapientiā
 in creatione hominis ostē
 dit. Ex quibus patet q̄ do
 minus noster Iesus xp̄us
 est sapientissimus et ideo ho
 norandus. ¶ Unde
 hic est notandū q̄ decet chri
 stū honorari et adorari tri
 pliciter. videlicet corde. ore.
 et opere. Unde dicit Aug.
 lib. de trinitate. ca. xvj. q̄ due
 sunt species adoratiōis siue
 honoratiōis. scilz latra et
 dulia. Bulia est seruit̄ pro
 prie homini exhibita. La
tria est seruitus deo exhibi
 ta. Unde ydolatre dicūtur
 q̄ simulachris et vanis ido
 lis eandem seruitutem dāt
 que debet deo exhiberi. fm̄
 illud Math. iij. Dominū
 deum tuum adorabis et illi
 soli serues. Hec adoratio

est amor et obedientia quā
 domino deo nostro pre cete
 ris debemus. Et ideo dicit
Joh. iij. Mater tales que
 rit qui adorent eum in spū
 et veritate. Talis fuit Tobias
 qui videns multos d̄
 filijs Israel adorare falsos
 deos. hic solus fugit cōsoz
 tia maloz et adorauit deuz
 Israel. vt habetur Tobie.
p̄mo. Adodo consumili fec̄
Daniel qui intrans thala
 mū suum adorauit deuz. et
 ideo missus fuit in lacū leo
 num. vt habetur Bamie. vi.
 ¶ Sed karissimū
 mendum est q̄ multi presu
 munt de seip̄is et cupiunt
 dominari super alios et ha
 bere honores et reuerētiās
 soli deo debitas. quas nun
 q̄ meruerunt. Soli enī vir
 tuosi et non alij debent ho
 norari. cum honor sit pre
 mium virtutis. vt dicit Ari
stotiles. iij. Ethicozum. ca.
.iij. In cuius signum nar
 rat Augustinus in libro. v.
 de ciuitate dei. ca. ix. q̄ Bo

om̄ fl̄
 p̄t̄ ad
 p̄t̄ v̄
 d̄t̄ et
 d̄t̄

ubi dicitur
 om̄m̄ is r̄

Ser. III

mani ymagines virtutis et bonoris sicut deos coluerunt. quibus duo templa edificauerunt. sic ad inuicē coniūcta et adunata q̄ nullus potuit intrare in tēpluz bonoris nisi prius per templum virtutis intrasset. in signum q̄ nullus reportaret bonorem nisi prius per virtutem illum meruisset.

Et ideo dicit Aristoteles. iij Et bicorum q̄tm veritatez solus bonus est honorandus. Non sic est karissimi istis temporibus. quia ambitiosi et viciosi honorantur et virtuosī despiciunt. Unde debetur in historijs philosophorum q̄ coniugit semel quendam philosophū pauperrime fuisse vestitus. et a curia cuiusdam imperatoris expulsus. Iste considerans istud dictum poeticum. Curia pauperibus clausa est. dat census bonorem. concepit q̄ pauperes excluduntur et diuites introducuntur in curias do-

minorū. confestim iste philosophus induebat se vestimentis preciosis. et statim fuit admissus in curiaz imperatoris. et frequenter osculabatur vestes suas. Tūc imperator admirans quē fuit cur hoc faceret. Et philosophus respondit. Ego honorantem me honoro. quia quod virtus non potuit. vestis obtinuit. Et ideo virtuosī et boni debent honorari. Cum ergo dominus Iesus sit maxime virtuosus et sapientissimus. ideo est maxime honorandus super omnes. cum sit pater et origo omnium bonorum. Unde de Malachie. i. scribit. Filius honorat patrem suum et seruus dominum suū. Si ergo pater ego sum. ubi est honor meus. Et si dominus ego sum. ubi est timor meus.

Secundo debemus bono re ipsam colendo et magalia ei colloquendo. sicut fecerunt filij Israel in die amispalmarum quando re

to boni et
omniū dō.

nerunt obuiam ei ad recipi
endū eum in ciuitatem hieru-
salem laudando et clamā-
do dicentes. Banna filio
dauid. Benedictus qui ve-
nit in nomine domini. Bana-
thai vigesimo primo. Sed
die veneris proximo inbo-
norauerunt eum dicentes.
Crucifige. crucifige eum.
Hodod consimili faciunt
christiani mali qui suis ver-
bis dominum confitentur
factis autē negant. Ter-
tio debemus eum honora-
re opere quando elemosy-
nas distribuimus paupe-
ribus. Sed contrario ma-
li christiani deum in hono-
rant qui pauperes spoliāt
et opprimunt. Et ideo consu-
lit scriptura Proverbiorū
iiij. Honora dominū d tua
substantia. videlicet distri-
buendo pauperibus. quia
qui subuenit pauperi i no-
mine domini dominū ho-
norat. Unde dicit christus
in euangelio. Qui recipit
prophetam in nomine pro-

phete mercedem. pphete ac-
cipiet. Ex quibus patet qd
christus est sapientissimus
ideo est honorandus. Ter-
tio principaliter dixi qd xps
est clementissimus dominus
Et hoc ostēdit multis mo-
dis. Et primo quia natura-
le et propriū est sibi misere-
ri. Unde sicut est proprium
soli lucere et igni calefacere
sic propriū est deo misereri.

L In cuius signum
ecclesia dicit. Beus cui pro-
prium est misereri semper et
parcere. zc. Et ideo dicit Hiero-
ronimus sup. xij. pphetas qd
dn̄s quasi inuitus punit. et ideo
est tardus i puniendo et velox
in miserando. Unde dicit
Elba cick. iij. Domine cuius
iratus fueris misericorditer e-
cordaberis. Talis erat ille
imperator de quarrat Aug-
ustinus. xiiij. de ciuitate dei
q̄ ipse erat clemens i omēs.
paucis austerus. omnibus
parcere suum studium fuit
ut in tantum q̄ in toto tēpe
imperij sui vnus tantum

Ser. III

Damnat⁹ est nobilium licet
multi contra eum grauer
deliquerūt Ille v^o damna
tus est impatore nesciente
seu ignorante. Secūdo do
minus noster Iesus chri
stus dicitur clementissim⁹.
q^z cito p^odonat et dat veniā
si peccator desistat a pecca
to suo. Unde peccatū mor
tale tria induceret nisi mise
ricordia dei obstarēt. p^omo
concluderet peccatorem iu
dicio. Iusticia enim cōtra
peccatorem sententiat q^z sit
dignus damnari. sed di mi
sericordia illam sententiaz
diu suspendit prolongādo
iudiciū. quia dicit Jacobi
ij. Misericordia dei super
exaltat iudicium. Secūdo
peccatum mortale include
ret eum in inferno. s^z dei mi
sericordia eum liberat redi
mēdo. quia apud dominū
misericordia. in psal. 7 alibi
Misericordia domini ple
na est terra. et ideo diligen
tius est. Tertio peccatum
mortale hominem excludet

ret a regno di. sed misericor
dia tamen dei ianuam celi
aperit et illic peccatores in
troducitur. Et ideo dicit scri
ptura Sapientie. xj. Misere
reus omnium domine quia
omnia potes. Ex quib⁹ pa
tet q^z dominus noster Ies⁹
x⁹ est clemētissim⁹. et ideo
diligend⁹. Ms Sz ka
rissimū timendū est q^z multi
crudelissimi sūt et sine mise
ricordia qui senes et viduas
opprimūt et spoliāt. Tales
similes sūt egyptijs qui ma
gnis laborib⁹ opprēsserunt
filios Israel. et ad amaritu
dinē duxerūt vitam illorū
vt habetur Exodi. ij. Cōtra
quos loquitur d⁹s Ysaie
ij. Quare atteritis popu
lum meū et facies pauper
commolitis. Oppressio enī
pauperum destruit pietatē
et misericordiam quam do
cuit christus et suis operi
bus exemplificauit dicens.
Estote misericordes sic pa
ter vester celestis misericors
est. Unde quāuis sit deus

Ser. .III.

misericos omnipotēs ⁊ sapiens . non tñ dixit . Estote potentes . qz appetit⁹ potētie aliqñ casum habet . sic patet de Lucifero . Nec dicit esto te sapiētes . ꝛc . qz aliqñ sapiētia inflat . vt patuit de Ebdā et Salomone . Sed dicit . estote misericordes sic pat vester celestis misericors ē . qui in die iudicij dicit potētib⁹ . **U**e vobis q̄ potentes estis sup terrā . et iustificatis impiū p̄ munerib⁹ **Ysaie . v** Sapiētib⁹ vero dicit . **U**e vobis q̄ sapientes estis in oculis vestris . **U**e misericordiā vō diligentib⁹ dicit illud enā gelij . **Beati misericordes quoniā ipsi misericordiā consequēt .** Quibus enā in die iudicij recitatis operib⁹ misericōdie dicit illud **Mat . xxv .** Venite bñdicti patris mei . percipite regnū qd̄ paratū est vobis ab origine mūdi . **H**āc igit̄ misericordiā sectemini karissimi exēplo dñi nostri ihu xpi q̄ nō solū est potentissim⁹ sed

etiā sup omēs clemētissim⁹ ⁊ ideo merito timendus est ppter suā potentiā . honorā dus ppter suā sapiētiā . et diligend⁹ ppter suam clementiam . **Q**uā nobis concedat . ꝛc .

Sermo III

Illus

A Karissimi mi . **I**n pncipio hui⁹ sermonis p̄mutenda est oratio q̄ duas p̄ditiōnes habere debet . scz deuotionē et fidem . **I**dem oratio debet habere deuotionē . qz sic semen carens humore non crescit neqz pducit fructus . sic nec oratio exauditur sine deuotione ⁊ ascensu mētis in deū . **S**ecundo oratio debet habere fidem . et si ista habuerimus illud quod petimus obtinem⁹ . **E**d quōd xps facit rationē **Luce . xj .** **Q**uis ex vobis petit a p̄e panes nūquid lapidē dabit illi aut scorpiones quasi diceret . non . **V**os autē cū sint

Ser. III

mali nostis bona data da/
re filiis vestris. quanto ma/
gis pater vester celestis da/
bit spūm bonum petentib⁹
se. Ex quib⁹cludit qd si fue/
rimus filij p grām hrē pos/
sum⁹ fiduciaz qd quicquid
petierimus patrem nostrū
obtinēbimus. et ideo in pn/
cipio oremus. **Ido** pro/
cessu sermonis est aduertē/
dum qd sacra scriptura facit
mentionem de triplici filia/
tione. videlicet de filiatione
dei per fidem ⁊ grām. Et hi
distinguntur in quattuor
genera hominum. qui sunt ī
fide firmiter permanentes.
temptationi diaboli resistē/
tes. inimicorū amatores. et
discordantiū pacificatores.
Ido dico qd in fide firmi/
ter permanentes sunt filij di.
p̄me. Job. v. **Hæc** est victo/
ria que vincit mundū fidel/
vestra. **Quis** est autē qd p̄cit
mūdū nisi qui credit. quā
Jesus est filius dei. Et nō
solum Jesus est filius dei.
sed et fili⁹ hominis. **B**

Et ideo dicit Augusti⁹
et ponit in canone de conse/
cra. dis. iiii. **Gratia** inqt dei
nō potuit gratius commē/
dari qz qd vnic⁹ filius dei in
se incommutabilis manens.
indueret homines. et daret
ipse sue dilectōis filiationes
hominib⁹ mediāte homie
xpo. **Causa** autē quare vo/
luit incarnari fuit. vt faceret
nos filios dei. **Unde** Eryl.
sup **Matheū** omelia scda.
ope impfecto. **Be⁹** existēs
sine p̄ncipio destitit nomi/
nari filius dei vt te faceret fi/
lium dei. **Sed** hic orit̄ que/
stio quare scriptura dicit qd
cbist⁹ natus est ex semine
Dauid potū⁹ qz de semine
Abrahe. ex quo **Abraham**
sp̄ fuit iust⁹. et **Dauid** fuit
adulē et homicida. **Respōs**
detur duplici. **Ido** qd
sicut p̄ p̄ccōrib⁹ venerat. ita
de p̄ccōrib⁹ dignat⁹ ē nasci.
Secunda ratio est hec. qd
sicut fuit filius regis alafsi/
mi ex parte patris. sic fieret
filius regis terreni alafsimi

ex pte matris. Bauid erat
primus rex in Israhel.

Aliud dubium est qua-
re dicit factus ex semie Ba-
uid et non natus. Respon-
deo qd factus fuit diuinitus
homo cooperante spūscō
et non natus ex semine viri
li humanitus. Et hoc est qd
dicit apostolus ad Gala.
iij. At vbi venit plenitudo
temporis misit deus filium
suum factum ex muliere na-
tum sub lege. vt eos q̄ sub
lege erant redimeret. vt ad-
optionem filiorum dei reci-
peremus. Hic queritur
quare xp̄s fuit natus in ple-
nitudine temporis. videlicet
in medio tempore mundi.
Respondeo dicēdo qd ma-
gister historiāū computat
sex etates mundi. quarum
prima inchoata erat ī Adā
z terminata in Noe. Secū-
da a Noe ad Abrahā. Ter-
tia ab Abrahā ad dauid.
Quarta a Dauid ad trās-
migrationem Babilonis.
Quinta a trās migratione

Babilonis. quo tempore filij
Israhel duci fuerūt in Ba-
bilonē z terminata fuit in in-
carnatione xp̄i. Sexta etas
incepit ab incarnatōe xp̄i z
durabit vsqz ad finē seculi.
Et ideo sicut dicit magister
historiāū qd sicut mund⁹ fa-
ctus fuit ī sex dieb⁹ Gen. ij.
similit̄ sexto die homo crea-
tus fuit. sic ī sexta etate mū-
di fuit p̄ incarnatōez repa-
rat⁹. Sed hic querit̄ qre
fili⁹ dei p̄ tantū tēp⁹ distulit
suā incarnatōem z non vs-
tra. Quo ad primū respon-
det sanctus Thomas in li-
bro de veritatib⁹ theologie
dicens qd si in principio mū-
di fuissz incarnatus homo
forte dixissz qd per legem na-
ture siue per legem scriptu-
re esset saluatus. quoniam
ante incarnationem omēs
descendebant ad limbum.
Quo ad secundū dicit idē
ibidem. qd si distulisset su-
am incarnatōem vsqz ad
finem mundi. forte totum
genus humanum cecidissz

Ger. III

in despectionē. et ideo in plenitudine tempis nat⁹ fuit. ut peccatores haberēt spem venie ut sic filij dei fierent et heredes regni celestis Job. p^{mo}. **B**edit eis potestates filios dei fieri his q⁹ credūt in nomine ei⁹ Non dicit. fecit illos filios dei fieri. s³ dicit **B**edit eis potestatem fi. zc. id est. liberū arbitrium. ut si voluerint. boni esse possunt et iusti. sed tantū his qui credūt xpm eē v^{er}um filium dei et filiū hominis. Contra istū fidei articulū militabāt quidam homines Samaritani dicentes q⁹ xps nūq³ assūpsit naturam humanā. nec fuit verus homo nec ver⁹ filius Marie virginis. Contra quos est verbū angeli dicentis ad Mariam. **E**cce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius **I**esum **L**uc. p^{mo}. **E**x quo vna cum sequentibus patz primo q⁹ c^ostiti incarnatio fuit sanctissima. quia p^{ri}ncipata fuit ab angelo. **E**t ma

ria mater ei⁹ secunda sp^{iritu} sancto. quia ut dicit in euangelio. **Q**uod enim in ea natum est de spiritu sancto est. **S**ecundo patet q⁹ virgo credidit istud quod erat supra naturas et supra rationem. in hoc q⁹ dicit **E**cce ancilla d^{omi}ni fiat mihi s^{ecundum} verbum tuum. **T**ertio patet q⁹ filius dei non angelus nec purus homo carnes assumpsit de virgine **M**aria ex hoc q⁹ dixit ei angel⁹. hic erit magnus et filius altissimi vocabitur. **H**ec igitur incarnatio fuit nobis vtilissima. quia filius dei factus est nobis a deo p^{re} sapiētia iusticia sacrificatio et redēptio. i. ad **C**orinth. .i. **F**actus est nobis in q^o sapiētia in p^{er}tionem nostrorum nexum solutionem. **I**usticia in ip^{so}rum p^{er}tionem. **S**anctificatio in sua sanctissima conversatione. et redemptio in sua acerbissima passione. **M**axime p^{ro}cio sui sanguinis nos redemit ab igne eterno. qui enim ista firmiter credunt filij

Sermo. III.

dei appellant. Un apostol⁹
ad Gal. iij. Vos oēs estis
filij dei p̄ fidē in christo iesu.

E Secūdo dixi q̄ qui
resistūt temptacionib⁹ dia/
boli filij dei nuncupant. q̄a
sic fecit x̄ps q̄n̄ diabol⁹ tem/
ptavit eū de tribus peccatis
vt habet. Matth. iij. primo
de gula quādo dixit. Si fili
us dei es dic vt lapides isti
panes fiant. Secūdo de va
na gloria quādo dixit Si fi
lius dei es mitte te deorsum
Tercio de auaricia q̄n̄ ostē
dit ei omnia regna mundi.
et dixit. Hec omnia tibi dabo
si cadens adoraueris me.
Quib⁹ temptacionib⁹ no/
bis dedit exempluz resistēdi
temptacionib⁹ diaboli si vo
luerimus esse filij dei. Dicit
Solin⁹ in de mirabilibus
mūdi q̄ in affrica est q̄dam
populus qui vocant̄ celti q̄
p̄ira venenū serpentuz sunt
mirabili duricia munit in
pellib⁹ intantū q̄ si mordeā
tur a serpentib⁹ vir aut nū/
q̄z intoricanē. ideo q̄ nō cō/
fidunt in vxorib⁹ suis volē/
tes pbare an filij vxoris sint
an non ponūt eos corāz ser
pentib⁹. et si non sint ex adul
terio geniti statim illis spē/
tes nocere nō possunt. Spi
ritualiter loquēdo sic est de
filijs dei et filijs diaboli Un̄
illi qui sunt filij dei diabolo
fortiter resistunt et ipsuz vin
cunt intantū q̄ illis nocere
non poterit. Sed filij diabo
li cū temptant̄ de facili cor/
ruunt in diuersa peccata. qz
inconstātes sunt et debiles.
carētes gratia diuina. Ta/
les fuerunt maledicti iudei.
q̄a opa diaboli fecerūt et ta/
men iactabant se esse filios
abrae quos x̄ps rep̄bendēs
dixit. Si filij abrae estis ope
ra abrae facite. Modo con
similustis diebus multi qui
sunt iniqui et peccatores dis
cunt se esse filios dei q̄ tamē
opera x̄pi nō faciunt. q̄bus
dicit dñs. Si filij dei essetis
diligeretis me vtiqz. sed vos
ex patre diabolo estis. et desi
deria patris vestri vultis p

Sermo III

ficere. Ex quibus sequitur. q̄ diaboli temptationib⁹ resistunt. hi filij dei nuncupātur. **B** **B**ixiterno q̄ inimicorum amatores sunt filij dei per gratiā. **U**n̄ xp̄us dicit in euangelio. Diligite inimicos vestros. benefacite bis q̄ oderunt vos. et orate pro persequentibus et calumniantib⁹ vos. ut suis filij patris vestri qui in celis est. **B**icit ei **Chrysostomus** sup̄ **M**attheu opere imperfecto omelia. iiii. q̄ qui diligunt inimicos propter deū sequitur deū patrē suum q̄ pro inimicis suis orauit. et hoc habent similitudinē patris celestis. Et per hanc dilectionē cognoscunt filij dei a filiis diaboli et non per aliam sanctitatē quācunq̄. quicquid habent filij dei perfectionis siue veritatis in veritate. hoc habent filij diaboli in apparētia. **I**eunant enim. vigilat. predicant elemosynas tribuunt sicut faciunt filij dei. per nulla ergo

opera possunt cognosci a filiis diaboli nisi per solā caritatem et maxime p̄ dilectionem inimicorū per quam fiunt homines non solū filij dei sed etiā q̄dammodo dii. **Q**uia dilectō inimicorum est perfectio data a deo et v̄tus ultra humanā cōdicionem. **E**t deo de talibus inquit psal. Ego dixi dii estis. et filij excelsi omnes. videlicet qui diligunt inimicū p̄pter deum. **E** **Q**uarto dicit q̄ discordantius pacificatores sunt filij dei. **T**alis fuit abrahā **Gen. xiiij.** **Q**ui audita magna discordia orauit inter pastores suos et fratris sui loth propter greges ouium. dixit ad Loth. **N**e q̄so sit iurgium inter te et me. fratres enī sumus. **S**i tu ad dexterā transieris. ego ad sinistram vadā. **E**cce q̄ cito patriarcha iste reduxit discordantes ad pacē et vnitatē. et ideo fuit amicus dei appellatus. **M**odo consimili fecit **M**oyses ut habet **Exod. ij.**

Sermo. III

Unde transiens per viam ut vidit duos pugnantes. dixit illi qui fecit alteri iniuriam ipsum reprehendendo. Quare percutis proximum tuum. et sic pacificauit eos. Cōfor miter debet quilibet xpian⁹ qui est fili⁹ pacis discordātes et rixantes ad vnitatem caritatis reducere. et omnes tales filij dei nominant. Nazarius filius dei summe dilexit pacem. et in tpe pacis nat⁹ fuit. quia ut ait Propheta dicitur: Orme sta mundi. Quod decem annis ante natiuitatem xpi fuit pax in vniuerso mundo. In cuius signum romani pulcherrimum templum pacis edificauerunt et in illo statuam Bomuli posuerunt. Apollinē con suluerunt quod diu staret. et ac ceperunt responsum. Quo usque virgo pareret filium. Illi autē credentes hoc esse impossibile scripserunt in foribus templi. Hoc templum pacis in eternum. Ipsa vero nocte qua virgo maria peperit xpm templum illud sun

ditus corruit in signum quod virgo peperit filium. Secundo filius dei tantum dilexit pacem. quod precepit discipulis suis Luce. x. In quacumque domum intraueritis primo dicite pax huic domui. et si ibi fuerit filius pacis requiescet super illum pax vestra. Sin autem ad vos reuertetur. Et ideo dicit beatus Augustinus sermone secundo ad fratres suos in sermone. Pax est serenitas mentis. amoris vinculum. simulationes tollit. bella et contentiones sedat. et hominem filium dei efficit. Hec ille. Unde chistus in euangelio. Beati pacifici quoniam filij dei vocabunt. Pax tibi. v. Secundo principaliter dixi quod quidam sunt filij hominum per naturam. Circa quod duo sunt consideranda. Primo quod parentes debent filios suos instruere et castigare. Secundo quod filij tenent parentibus obedire. et ipsos honorare. Circa primum est sciendum quod parentes

Sermo. III.

debent primo filios suos p
amore dū iuuenes sunt in/
formare in virtutibus. U
detis q̄ tota pulcritudo ar/
boris fructuū z ramozū cō/
surgit ex naturali bonitate
radicis. **S**ic virtus
z bonitas filiozū pullulare
debet ex bona informatōne
z educatione parentū. Maz
qualis pater talis fili⁹. Un
si filij bene in iuuentute edu/
cantur fiunt virtuosi. z si nō
fiunt mali. Hinc psulit sapi/
ens Eccli. vii. Filij tibi sunt
erudillos. In cui⁹ signuz
domin⁹ precepit filiis israel
q̄ docerent filios suos deus
timere z proximos honora/
re. vt habetur Deutero. iiii.
Unde habet Thobias pmo
quomodo Thobias docu/
it filiū suū ab infantia deus
timere. z recedere a cōsortio
maloz. z habere curam ma/
tris sue. Itē habet Daniel.
xiiij. quō parētes docuerunt
susannā deū amare z serua/
re legē dei. Itē habet primo
Asachab. ij. quō Asachab;

thias docuit filios suos au/
gnare p lege dei sui z legm
mosaycā seruare. Ex quib⁹
historijs patz q̄ filij sūt ano/
re ad virtutes instruēdi. Se/
cundo debēt filij a suis nal/
operib⁹ castigari. Mā sicut
pleni⁹qz plantule aliquēdo
volunt ad malā partē dcli/
nare contra voluntatē cō/
lani nisi vurgulis ligent ad
partē oppositā. Sic filij ho/
minū sunt sicut nouelle plā/
tationes qui i iuuetute iua/
sunt pni z inclinati ad vicia
nisi castigent z inclinent ad
virtutes. volūt ad vicia m/
diqz declinare. Arborez nī
nō possunt leuiter flecti. nec
iuuenes sine castigatōe ad
virtutes moueri. Hinc sic
Salo. Qui p̄cit virge odit
filij. Idrouer. xij. In cui⁹
signū dicit ph̄s. x. et bic. z.
ca. xij. q̄ oportet iuuenes m/
mutari z sub legib⁹ variari.
Mā iuuenib⁹ opa virtuda
non sunt s̄m se delectabilia.
quia cuz sint pleni volupa/
tib⁹ z passionib⁹ nō possūt

*no dicit
tū filioz*

Sermo. III.

addiscere nec delectati i vir
tuosis operibus nisi fm les
ges informentē & debito mo
do castigent. Hinc consulit
sapiens Prover. j. Audi
filii tu disciplina patris tui.
Et ideo antiqui reges & no
biles filios suos magistris
discretis tradiderūt vt ipos
in moribus & scientia infor
marent. Unde traian^o ha
buit Mularcū. Alexander
Aristotele. Mero seneca ha
buit. Sicut apostol^o ad He
breos. xij. Quis est fili^o que
non corripit pater. Unde. j.
Regum. iij. habet de Hel
qui nō corrupit filios suos
autoritate pontificis. s; leui
tate patristam ipse q; eius
filij mala morte perierunt.
Ex qbus patet q; parētes de
bent filios suos i bonis mo
ribus educare & a vicijs cas
tigare. Secūdo dixi qd
dam circa filios ad parētes
Primo debent eis obedire
honorifice. Hinc di
cit apostolus ad Ephe. vj.
Filij obedite parentib^o ve

stris. Ad quod quidez duo
excitat. natura s; & scriptu
ra. Natura autes. quia fm
philosophū. vij. eticoz. ca.
ij. filius non potest repende
re patri suo fm magnitudi
nem beneficiorū ab eo rece
ptorum. Concordat autem
scriptura. j. Regum. xxij. vbi
habetur quomodo Dauid
habuit curam matris sue &
posuit eam in custodia; re
gis. Moab dicens. Pro te
vt mancant parentes mei te
cum donec sciam quid faci
at mihi domin^o. Item ha
betur. ij. Regum. ij. q; Sal
omon honorauit matrem
suam & posuit eā in throno.
Sic & modo debent filij ho
norare parentes suos. Un
de scribitur Malach. pmo.
Filius honorat patrē suū.
& seruus dominū suū. Sec
timendū est q; multi filij sūt
parentibus inobediētes. vn
de pmi Regum. xiiij. habet
quomodo Saul pcepit io
nate filio suo vt non comes
deret donec bellum factum

Sermo IIII

fuiſſet qui contra mandatu
patris comedit fauu mellis
Et ideo ſaul voluit eum oc
cidiffe. Item narrat Vale
rius libro ſecondo. et recitat Au
guſtinus li. j. de ciuitate dei.
q̄ quidaz conſul romanus
Loquat⁹ nomine habuit
filium nobile milite qui quo
dam tempe tranſiuit ad bel
lum contra voluntatez pa
tris ſui. et q̄ſuis glorioſaz ha
buit victoria et ſpolia multa
tamē iuſſit eū pater ſuus de
collari iudicans q̄ meli⁹ fo
ret eum carere filio q̄z pater
na carere diſciplina et corre
ctione Et ideo dicitur Beu
teron. xxi. Si genuerit bō fi
lium proteruum et contuma
cem et non obedientes voci
patris ſui duceat extra ciuita
tem et lapidibus obuetur.
Unde habetur Iudiciū. ix.
de Abimelech. qui occidit
lxx. fratres ſuos non curan
do dō offenſa patris ſui. et ad
vltimū a femina interfect⁹
fuit. Et ideo conſulit ſapiēs
Eccl. iij. Fili ſuſcipe ſenectā

patris tui. et ne contriſtes eū
in vita illius. **H** Se
cundo filij tenentur parenti
bus in neceſſitatibus ſubue
nire. Exemplū de hoc habe
tur in natura. Dicit eū Am
broſius in ſuo exameron. q̄
cyconia videns p̄prios pa
rentes p̄ ſenectute deficere
et pennis carere eos cū teg
mine alarū ſuarū fouet et
operit. et collato cibo paſcit.
Hec ille. Cum ergo auis in
ſenſata parentes fouet. ml
to magis illi qui ad hoc ſub
pena damnationis obligā
tur. Talis fuit illa puella d
qua narrat Valer⁹ libro
q̄nto. c. iij. que nutriuit ma
trem ſuā in carcere proprio
lacte ſuo per ml̄os dies. q̄
admirans cuſtos carceris
videns q̄ tādū viueret mu
lier illa ſine p̄adio queſiuit
ab illa quomodo potuit h
eſſe. Que reſpondit. Filia
mea lacte ſuo me paſcebat
per tot dies. que adducta fu
it coram iudice et vitam ma
tri impetrauit p̄pter ſuā gra

titudinem. Sed charissimi
 timendū est q̄ multi filij in
 grati sunt parentib⁹ ad mo
 duz absolom̄is qui excita uir
 populū regni contra dauid
 patrem suū ⁊ pugnauit euz
 patre suo ut usurparet reg
 num patris ut habetur. i. re
 gum. xviii. qui tandē suspē
 sus fuit super quercū per ca
 pillos ⁊ tribus lanceis pfo
 ratus. Tales sunt multi q̄
 cum parentib⁹ litigāt ⁊ pla
 citant ad habendū eorū bo
 na. ⁊ si parentes eorum mo
 riantur modicū vel nihil p
 eis faciunt. Et ideo parētes
 tales possūt dicere illō Isai
 ie. i. Filios enutruī ⁊ exalta
 ui. ipsi autē spreuerūt me. Vi
 cit enī Chrysostom⁹ super
 Mattheuz ope imperfecto
 omelia. xx. q̄ multi dīderāt
 filios suos bene valere in h
 seculo. ⁊ nō curāt quid passi
 uri sint in futuro. Alij or
 natus filijs suis prouident
 Alij militias. Alij diuersos
 honores. S; nemo prouidz
 deū filijs suis. cum viderint

eos magnos ⁊ diuites tunc
 gaudent. sed cū viderint eos
 peccātes nihil inde tristan
 tur. Unde bene ⁊ veraciter
 ostendūt q̄ sunt parētes cor
 porum ⁊ nō animaz. Hec
 ille. Quid etiā parentes gau
 dent de filijs suis cū vident
 eos esse caudelosos ⁊ mun
 danos. ⁊ tūc dicūt q̄ sapien
 tes erūt in futuro. E conuer
 so vero mater sancti Edmū
 di archiepi dum paruulus
 erat dedit sibi mercedem ad
 agēdū opa pnie ⁊ instruit
 eum in virtutib⁹. Et iō dicit
 Tuli⁹ li. i. de officijs. q̄ opti
 ma hereditas quā pater po
 test relinquere filio suo ē be
 reditas virtutū ⁊ bonorum
 moꝝ. ⁊ cauere debent ut cu
 stodiant filios suos a pessī
 mis. Unde dicit Hiero. su
 per Isaiam q̄ aquila intā
 tum diligit filios suos q̄ in
 altis locis ad que null⁹ pos
 sit accedere nidum suum fa
 cit ne coluber pullos suos ī
 ficiat. Quidodo psumi debēt
 gentes edificare ī arborib⁹

Sermo. III.

virtutū et in illis virtutibus filios suos collocare ne antiquus serpens illos peccatis inficiat et confundat. Ex quibus patet manifeste secundū principale. **B**

Tertio principaliter dixi quod quidam sunt filij diaboli pro culpa. cuiusmodi sunt omnes superbi. inuidi. ceterique peccatores. quorum omnium pater est diabolus. Habetur enim in gestis romanorum. quod quidam mulier habuit tres filios. que morti appropinquans dixit marito suo tantum unum ex illis esse filium suum. sed noluit revelare quis esset. et sic tandem mortua est. Adarum vero superuiuens grauer ferens verba uxoris sue. et cui istorum daret hereditatem dubitans dixit executoribus suis ordinatis inter vos unam cautelam per quam poteritis venire ad veritatem quis istorum trium est filius meus. Unde mortuo corpore ligauerunt corpus suum ad quandam arborē et dixerunt filiis suis

quod quicumque illorum trium sagittaret ad corpus propinquum paternam haberet hereditatem. Primo vero senior filius sagittauit. deinde secundus. tertius vero noluit sagittare. quia timor naturalis paterni corporis eum impediuit. executores vero filio nolenti sagittare dederunt hereditatem eo quod esset filius naturalis. Consimili vero cautela et sapientia usus est Salomon rex. ut habetur. iij. regum. iij. de duabus mulieribus contendentibus coram eo pro filio viuo. Quarum una dixit. Filius meus viuit. et altera non. sed filius meus viuit. Tandem rex fecit sibi gladium afferri. et precepit diuidi infantem viuum. tunc vero mater compatiens filio suo noluit quod puer occideretur. Alia vero que non erat mater dixit. Nec mihi nec tibi sed diui datur. et sic peruenit rex ad veram noticiam rei. Spiritus aliter pater celestis habet multos reputatos pro filiis suis

quorū aliqui sunt vere filij
 ⁊ alij ingrati. ⁊ sic perimita-
 tionem filij diaboli. sed chri-
 stus pater omnium fuit p no-
 bis omnibus ligatus ad ar-
 borem crucis ⁊ ideo illi qui
 istū sagittant ⁊ vulnerāt cū
 magnis ⁊ horribilib⁹ iura-
 mentis cum mendacijs et de-
 tractionibus ꝛc. isti quātuz
 in eis est iterū christū cruci
 figunt. De quib⁹ psal. dicit.
 Filij hominū dentes eorū
 arma ⁊ sagitte ⁊ lingue eorū
 gladius acutus. Et ideo isti
 non sunt digni eterna here-
 ditate. Sed illi qui compa-
 tiunt christo passo et custo-
 diunt linguas suas a falsis
 iuramentis ⁊ detractōib⁹
 sunt veri filij dei. ⁊ heredes
 regni celestis. De quorū q̄
 liber habetur ad Gal. iij. q̄
 sumus filij ⁊ heredes p deū
 ⁊ in psal. Ecce hereditas do-
 mini filij merces fruct⁹ ven-
 tris. Iste fruct⁹ ē iesus xps
 qui est merces omnium filio-
 rum suorū. Quā nobis ꝑce-
 dat qui sine fine ꝛc.

Sermo .V.

De cari. Eba-
 russi;
 v mi habet Jone. j.
 quomodo Jonas
 quādo fuit cū nautis omēs
 qui fuerunt in nauī fuerūt ī
 periculo piclitandi. et tunc
 naute dixerūt Jone. Surge
 ⁊ inuoca deū tuū si forte
 audiat nos. Spūaliter lo-
 quendo nos qui sumus in
 mari hui⁹ mūdi sumus cō-
 tinue in puncto periclitādi
 cū temptationib⁹ et multis
 tribulationib⁹ de die in diē
 multipliciter agitati. et igit̄
 necesse est vt ad eam⁹ domi-
 nū deū nostrū ipsum inuo-
 cando ne pereamus. Hinc
 consult nobis domin⁹ per
 prophetaz dicens. Inuoca
 me in die tribulationis ⁊ eru-
 am te et honorificabis me.
 Et ideo in principio huius
 sermonis ꝑ gratia habēda
 dicam⁹. Idat noster ⁊ Aue-
 maria. A. Idro proces-
 su sermonis est aduertendus

Sermo V.

Christus vocat nos quibus
pliciter. videlicet p internaz
inspirationē. p exteriorem p
dicationē. p beneficioꝝ lar
gitionē. ⁊ p angustiaz ⁊ tri
bulationē. Istō primo mo
do vocauit sanctū Iudaū
a malo consortio peccatoꝝ
ad vitā gratie. ⁊ hoc quū fuit
cōuersus p pniā ad deū
⁊ ideo dicit ad Gal. i. Audi
stis enī conuersationē meā
aliquādo in iudaismo. qui
am supra modū psequēbar
eccliam dei. Cū autē placuit
ei qui me segregauit ex vte
ro matris mee. ⁊ vocauit me
per gratiā suā ⁊c. Quidō
consumili de⁹ vocat pecca
tores p gratiā suā vt pecca
ta diu vsitata dimittat ⁊ cō
firment se in pposito bono.
ne redeant in peccata pteri
ta. sed in futuro agant peni
tentia de cōmissis. Et iō dicit
Iesus Luc. v. Nō veni vo
care iustos sed peccatores
ad pniā. Et d' illis qui au
diūt vocationē magis gau
dium est in celo q̄ de illis q̄

nunq̄ deliquerūt. Hinc bis
cit xps Luc. xv. Quid ḡ gau
dium est ī celo sup vno pec
catoꝝ pniā agente q̄ sup
nonaginta nouē iustis qui
non indigent pniā Et no
tandū q̄ non dicit pniā co
gitate sicut hi q̄ de anno in
annū excitant ex inspiratōe
diuina ad emendandum se
⁊ tamē ex pigricia spiritus
extinguūt Nec dicit pniā
dicite. sicut hypocrite tristes
qui dicunt pniā ⁊ non fa
ciunt. sed dicit pniā agite.
⁊ tales sunt qui. interiorē
dñi vocationē recipiūt. au
diunt ⁊ ope complet. Be q̄
bus dicit ad Romanos. viij
Quos vocauit hos ⁊ iustus
ficauit. Istō modo voca
uit Ezechia regē qui grauis
ter peccauit cōtra deū. Et iō
dominus percussit eū gra
ui infirmitate ad quem mis
sus fuit Ilias. Cui dixit.
Dispone domui tue. quia
moriens ⁊ non viues. Et
conuersus Ezechias ad pa
trem fletu fletu magno.

90
Sermo V.

Et confestim dixit dominus ad prophetam Ezechielem et dicitur Ezechiel. Audiui orationes tuas et vidi lachrymas tuas. Addiditque diebus suis quindecim annos. Et hinc dicitur Isaie. xxi. Vocabit dominus ad fletum et ad platum. ad calumicum et ad cingulum sacci. Primum ad fletum contritionis in corde. Secundo ad platum confessionis in ore. Tertio ad cingulum sacci. id est. humiliationis et satisfactionis in opere. Figura huius habetur Genesim. xxi. quomodo Agar que fuit ancilla Abrae expulsa fuit cum filio suo a domo Abrae per Saram uxorem suam. et transiit cum puero in solitudinem. et deficiente cibo et potu leuauit vocem suam et fleuit. Quam angelus domini vocauit. dicens. Quid agis agar. Noli timere. Exaudiuit enim deus vocem pueri tui. Moraliter per Agar que interpretatur con-

uertens intelligo peccatorem conuersum ad deum. per cordis contritionem et fletum. Per angelum intelligo spiritum sanctum qui confortat penitentes in sua conscientia lenita interiori. quando confert spem firmam de venia peccatorum. Tunc vero exaudiuit preces penitentis cum vocant illum per internam inspirationem ad relinquendum peccata diu visitata. **B** Sed timendum est quod multi sunt ita affecti ad peccata quod domini vocantis vocem non audiunt. sed gratiam eius gratis datam repellunt. Tales sunt quorum corda in peccatis sunt obdurata. ut habetur in cronica imperatorum romanorum. quod Eraclius veniens ad regem nomine Cosroem. Et videns mortem imminere. passorem et signa mortis in sua facie siue in suo corpore apparere dixit Si in domino tuo christo volueris credere.

Sermo. V.

et ad christum conuerti totum regnum per sarum tibi tradam et vitam tuam obtinebis Cui rex Cosoro ad quiescere noluit. sed in infidelitate perstitit. Eracilius zelo dei succensus gladium suum euaginauit et caput suum abscidit videns eum obstinatum in sua malicia. Exemplum ad hoc habet Actuum. vij. quomodo beatus Stephanus increpauit iudeos qui erant obstinati contra dominum. et noluerunt audire vocem eius ut facerent eius precepta. Et dixit. Bona certice et in domabili corde vos semper spiritu sancto restitistis. **M**odo consimili faciunt illi qui sunt in peccatis obstinati. nolunt per contritionem cordis conuerti ad dominum. De quolibet tali potest dici illud Job. xix. Seruum meum vocaui et non respondit. ore propro deprecabar illum. **E**t hoc facit quando per internam uocationem seu inspirationem

loquitur homini ut conuertat se ad illum. Unde sepe sunt inspirationes spiritus sancti quibus uocat nos ad gratias. **P**rimo ingerit ecuatori noticiam sue malicie et iniquitatis. et quasi impellendo ipsum ad penitentiam. **U**dicat ei peccata que commisit. **S**ecundo ingerit peccatori magnitudinem penitentiam infernalium que non habent finem. et quasi impellendo ipsum ad penitentiam inquit ei timore supplicij. **T**ertio oneret peccatores ad contritionem cordis inquitendo ei dolorem interius et fluxum lacrymarum exterius. **Q**uarto monet ad fugam peccatorum et occasionem eorum. **U**delicet ad loca suspecta et minem oportunitatem malam. **Q**uinto monet peccatores ad spem uenie et misericordie ostendens quod benignus uaratus est deus ad remissionem peccati delinquentium. **S**exto monet deus peccatores ad feruorem charitatis ut scilicet faciat

Sermo. v.

opera virtuosa et deo placita. Septimo mittit in cor humanum dulcorē contemplationis replendo ipsum spiritus li delectatione ad habendum suauitatem in domino iesu et non in alia re tempali. Et sic deus istis septē inspirationibus vocat peccatorem ad gratiam habendam. Unde dicitur Job. v. Uoco si quis est qui respondeat mihi per oris confessionem. et conuertat se ad vitam virtuosam. In cuius signum habetur Exodi. xxxi. Uocauit be seleel ex noie et dabo sibi sapientiam et intelligentiam ad faciendam opera que ego precipio sibi in arte fabricatoria. Adoraliter per Be seleel qui interpretatur egrediens de egypto intelligo peccatorem qui ad uocationem domini egreditur de tenebris peccatorum. cui dabit donum spiritum sapientie ad perficiendum opera iniuncta in confessione ad meritum gratie habende et spem uenie omnium peccatorum. Et ideo dicitur Exodi. iij. Uocauit nos et ibimus

viam trium dierum in solitudine ut imolemus domino deo nostro. per contritionem. confessionem et satisfactionem. Ex quibus patet quomodo uocat nos deus per internam aspirationem. Secundo principaliter dixi quod dominus uocat nos ad vitam eternam habendam per exteriorē predicationem. Bicit enim doctor de lyra. c. iij. Ad actus. quod apostoli christi qui fuerunt maxime predicatorum et doctores populi. uocati erant a christo tria uocatione.

B Primum erant uocati immediate per baptismum ut patet Job. i. quoniam discipuli iohannis audierunt eum dicentem de christo. Ecce agnus dei. et secuti sunt Iesum. Et ibidem dicitur quod andreas frater symonis petri fuit unus ex duobus qui secuti sunt Iesum. Et ideo subditur quomodo uocauit Symonem fratrem suum et ait. Tu uocaberis Cephas. id est Petrus.

Secundo uocauit eos in captura piscium cum relictis

Sermo V

rethibus secuti sunt domi-
num Quā vocationem de-
scribit Lucas. v. capitulo di-
cens q̄ christus p̄pter tur-
bas irruentes ⁊ sequētes eū
descendit in nauem Petri
ad predicandū populo. Et
cum Petrus ⁊ socij eius vi-
dissent miraculū in captu-
ra piscium. vbi ceperunt tā-
tam multitudinē q̄ imple-
uerunt duas naues suas. ⁊
relictis omnibus secuti sūt
eum Sed iste due vocatio-
nes non fuerūt in ḡou apo-
stolatus sed ad quandaꝫ fa-
miliaritatē vt essent discipu-
li eius. Tertio vocauit eos
ab arte piscatoria ⁊ ab alijs
artibus ad quas post illaz
vocationem non reuertebā-
tur. quia tunc erant electi vt
essent apostoli christi. et pre-
dicarent regnum dei. E

Sed si queritur. nunquā
christus vocauit ad predica-
tionem solum simplices et
illiteratos. vel etiā alios. ⁊ si
sic quare hoc. Bicendū est.
q̄ vocauit tam litteratos et

doctores q̄s etiā simplices ⁊
illiteratos. quia vt habetur
Jobis. iij. Nabanael ⁊ ni-
codemus docuerunt ⁊ p̄di-
cauerunt populo ⁊ vocaue-
runt ad fidē christi. Nā si so-
los illiteratos et simplices
vocasset populus potuisset
credere q̄ essent decepti. Be-
ne tamen simplices magis
in principio constituit ad p̄-
dicandū populo. ⁊ ad vocā-
dum populi ad fidē vt con-
uersio peccatorū ⁊ infidelū
ad fidē ⁊ legem christi maḡ
ascriberetur diuine sapien-
tiē q̄s humane doctrine. Cō-
stituit ergo deus apostolos
⁊ eorum sequaces vt exerce-
rent officiū predicandi per
quos vocat ad gratiā ⁊ pe-
nitentiā. Et ideo dicit apo-
stolus. ij. ad Thessal. ij. vo-
cauit nos per euangeliū su-
um in acquisitiones glorie
dei. Unde quilibz peccator
bene potest signari per istū
seruum quem misit homo
qui fecit cenam magnam i-
ricos ciuitatis. ⁊ vocauit

Sermo V.

multos ad cenam suā. Luc. xiiij. Quod exponens beatus Gregorius dicit quod per istum seruum potest intelligi predicator verbi dei quem mittit dominus ad vocandum populum ad celum. id est ad gloriam celestem. **S**ed multi nolunt venire ad virtuosam vitam. sed tripliciter se excusant. Nam aliqui se excusant per sublimitatem dominationis et prelationis. Alii propter difficultatem terrene occupationis. Et alii propter fragilitatem carnalis corruptionis. Et isti tres figurantur pillos tres quos enumerat euangelista. **I**dem dicit. **V**ilias emi. et vado videre illas. **R**ogo te habere me excusatum. per quem intelliguntur prelati et domini qui propter superbiam et honores temporales nolunt audire vocem domini vocantis. et ideo excusant se a vita celesti. ubi dicit Gregorius. quod ille qui se excusat per emptiones vilis ostendit se esse fatuum. quod

prius dicit se emisit villam quam vidisse. Nam qui emit aliquid et prius non vidit. facile decipitur. Et certe si homines viderent pericula que sunt in honoribus non tantam haberent sollicitudinem nec tam chare emerent episcopatus et cetera dominia que sunt transitoria. sed omnia talia vilipenderent. Quia vulgariter dicitur. **Q**uanto gradus altior. tanto casus periculosior. **S**ecundus dicit. **I**uga bouum emi quam quod et vado probare ea. **R**ogo te habere me excusatum. per quem significatur avarus qui habent omnes sensus occupatos circa terrena colligenda. quia aures eorum magis delectantur audire de auro et argento quam de verbo dei aut de aliquo pertinente ad salutem anime. et eorum lingua magis delectatur loqui de terrenis quam de deo. Et sic de ceteris sensibus. **I**ste videlicet Gregorius ostendebat magnam

Sermo. v.

fatuitate in sua excusatione quia prius debuisset bonis pbare q̄z emisse. Adodo cō simili debet quisqz pbare p̄ us quid est auaricia q̄z emere. i. amare. **Itā** auaricia est idolorū seruit̄. **Tertio** dixit. **Uxorē** duri et ideo non possum venire. **Isder** quē significant luxuriosi et immūdi. q̄ se dant voluptati carnis. et viuunt tanqz bestie. **Isti** non possunt intrare in celū id est. ad gloriā celestem. Et quia tot se excusant per ista tria peccata nō mir̄ q̄ dicit x̄ps **Matth. xxi.** **Multi** sunt vocati pauci v̄o electi. **In** cui⁹ figura legit̄ **Num. iij.** de sex milib⁹ hominū q̄ nō cesserunt in partem dñi nisi triginta due anime. **Uñ** tales qui sunt vocati p̄dicatiōne ad regnū et istis modis se excusant erūt segregati a consortio beatorū. quia dicitur **Luc. xiiij.** **Nemo** viroz illoz qui vocati sunt gustabit cenā meā. et primo punietur pena dāni. secundo pu-

nietur pena sensibili eterna li. **Hic** querit **Augustin⁹.** cum libido peccati breuis sit et cito pficit et transit. videt̄ iniustū q̄ peccator sine fine puniat̄. **Unde** **Augustin⁹** dicitur de ciuitate dei. c. viij. dicens. **Peccator** dign⁹ est eterno malo qui in se punit bonū virtutis qd̄ potuit eē eternum. Et **Grego. xxiiij.** moralium. **Iustū** est vt q̄ peccato vti voluissent eternaliter si potuissent eternaliter pe nam sustinere cogant̄. **In** de **Isa. vi.** inquit dñs p̄ p̄phetā. **Que** timebāt adducam eis. i. penas eternas. qz vocaui et non erat q̄ responderet. **Tales** fuerūt filij **Iuda** q̄bus predicatū fuit a diuersis p̄phetis vt diligenter dñm. et noluerūt audire voces p̄phetaz. et ideo multi eorum mala morte perierunt. vt habet̄. **iij.** **Isa. lvi.** **Et** ideo ne pereamus p̄ peccatum domin⁹ nos vocat per predicatōne exteroz. **Tertio** principaliter dixi. qd̄ de⁹

vocat nos ad ipsum diligē-
 dum per beneficioꝝ largiō-
 nem. Tria enim dona hoī-
 bus libenter confert de^o. bo-
 na fortune. bona nature. et
 bona graue. vt per hec allū-
 ciantur ad diuinū amorem.
 De quo loquit dominus p
 prophetā Iſaie vltimo. di-
 cens vocaui. id est. multipli-
 caui eum in bonis tempali-
 bus. Sz vocationi huic mī-
 ti contradicūt qui bonis tē-
 poralib⁹ male vtunt^r et ma-
 le ea expendunt. nec volunt
 de illis pauperib⁹ subueni-
 re. Dicit Chrysostom⁹ ome-
 lia ſecūda super illo euāgel-
 io. Homo quidam erat di-
 ues. q̄ diues ille non rep̄bē-
 ditur quia abstulit aliena.
 sed quia noluit dare bona
 propria. Hinc vero aduertē-
 dum est qua pena puniet^r
 qui rapit aliena cuz inferni
 damnatione pcutit^r qui pro-
 pria non largitur. Hic q̄-
 ritur quare nomen diuitis
 non ponitur in euāgelio sic
 nomen pauperis. Respon-

detur quia pauperis facta
 domin⁹ approbavit et non
 diuitis. Item querit^r quare
 petiit guttam aque ad refris-
 gerandū linguam suam et
 non lagenā. Respondet Gre-
 gorius. quia minimā rē vī-
 delicet micā panis negavit
 pauperi. et ideo iustū fuit iu-
 diciū vt minima res sibi
 negaretur vt gutta aque.

Tercio queritur quare cru-
 ciatus fuit in lingua potius
 q̄ in alio membro corporis
 Respondetur. quia multis-
 plicius cū lingua peccauit.
 videlicet in loquacitate et in
 gustu id est in gustando de-
 lectabiles et lautos cibos. Et
 ideo psulit psalmista dicēs
 Diuitie si affluāt nolite cor
 asponere. Super qua litte-
 ra dicit Augustin⁹. Nō di-
 cit. nolite habere diuitias. sz
 dic^r nolite cor asponere. Nō
 damnat diuitias sed eū qui
 eas indebite custodit. et non
 expendit eas ad honore dei
 Et ideo diuitienō sunt sim-
 pliciter cōtemnende. sed vir

Sermo V

tuose expendende ne sint im
pedimenta virtutū. Lenaci
tas enim diuitū bene repre
bendit per dictū zachai Lu
ce. xix. Ecce dimidiū bonoꝝ
meoꝝ domine do pauperi
bus. Et si quem aliquid dei
fraudaui. reddo qđ: n̄ plum

Ubi nota qđ non dicit da
bo ⁊ reddā ī futuro. sicut di
uites hui⁹ mundi dicūt. sed
in presenti do ⁊ reddo. Cuꝝ
ergo domin⁹ vocat nos ad
suum amorem per bona for
tune que debemus expende
re prudenter ad dei honore
ideo eius vocationē audire
debem⁹. Hinc scribit Job.
xiiij. Vocabis me ⁊ ego re
spōdebo tibi. ⁊ sequit̄ Ope
ri manuum tuarū porriges
dexteram. scz prosperitatis
⁊ diuitiarum. **S**ecū
do vocat nos p bona natu
re. Unde Bernard⁹. O bo
mo considera quomō crea
uit te deus sine p̄modo suo
nihil enim promeruisti. qđ
nihil ante fuisti. Cogita qđ
modo fecit te s̄m corp⁹ egre

giam creaturā. ⁊ s̄m animā
ad dei similitudinē ratōnis
participem ⁊ beatitudinis
eterne coherede. Item cogi
ta quomodo fecit te domi
num omniū creaturarum.
Et si ista bene cōsideras vo
cem domini vocantis exau
dies. Et ideo dicit̄ **M**atth.
xxv. Vocauit seruos suos.
⁊ tradidit illis bona sua. scz
bona nature. et bona fortunę.
et bona gratie. vt opera
rentur cū illis opera salutis
⁊ virtutū. quia qui operan
tur mala opera sunt ociosi
⁊ non operant̄ ad salutem
anime. Et ideo quando res
niet domi⁹ ad iudiciū vni
quemq; remunerabit scđm
opus suū. Hoc ostenditur
Matth. xx. cū dixit christus
qđ pater familias fecit cōtē
tionem cū operarijs ex dia
rio diurno. ⁊ misit eos in vi
neam suam. Spiritualliter
per istā vineā intelligo ani
mam quā domin⁹ tradidit
ad excolendā eā tanq; vite
am vt portet fruct⁹ virtuti.

Sermo V.

sed post hanc vitam quilibet de
mercede recipiet secundum labores
suum. et ideo dicit christus. Vo-
ca oparios. et redde illi mer-
cedem suam. Qui enim sunt
bene operantes sunt de oculis
christi. et homini vocat ad gloriam
Unde Jobis. x. proprias
oues vocat nominatum et se-
quitur eus. et vadit ante eas.
ad vitam eternam possidendam.
Et quibus patet tertius prin-
cipale. **¶** Quarto prin-
cipaliter dixi quod christus vocat
nos ad gaudium celestem pau-
gustiam et tribulationem.
Unde Gregorius. xx. moralium.
Auribus cordis tribulatio ape-
rit quam sepe prosperitas clau-
dit. Unde Lincomien. in ser-
mone de aquis. In india est
lacus qui ter in anno est dul-
cis et ter amarus. Modus con-
simili est de tribulatione. que
ex eius triplici effectu est dul-
cis. Primum quia tribulatio
purgat animam a peccatis pro-
teritis. sicut fecit dauid qui
grauiter peccauit contra do-
minum. Secundo tribulatio

preseruata malis. sicut stimu-
lus carnis et temptatio preser-
uauit Paulum a malis futu-
ris. Tertio tribulatio exerci-
tatio est ad coronas. sicut
fuit in Job qui fuit promptus
in tribulationibus. Et quia pa-
tienter sustinuit habuit cor-
onam glorie. Et sic patet quo-
modo tribulatio et angustia
est dulcis patientibus et ama-
ra murmurantibus. Unde
Gregorius. j. li. moralium quirit.
cur Job tot tribulationes sus-
tinuit quod tantas virtutes ha-
buit. Et respondet. Non enim bene fu-
it domino quod Job inter pro-
speritates nouerat deo ui-
re et ideo dignum fuit ut distri-
butione diuine iusticie inque-
ret virum patientem in flagella
permaneret. Et ideo dicitur. j.
Ipsa. ii. Est enim gratia apud
deum ut patienter sustineatis
tribulationes et angustias
In hoc enim vocati estis. quia
christus passus est pro nobis. vos
relinquens exemplum ut se-
quamini vestigia eius. ut sci-
licet mala omnia sustineatis

Sermo. V.

patienter sicut et ipse fecit. quod
ut dicit Gregorius. Mala
que hic nos premunt ire ad
deum nos compellunt. Exem-
plum de filio prodigo quod de-
uastauit bona patris sui in
luxuria et alijs miseris que
famis inedia quam sustinuit
ad patrem suum reuocauit.
Adodo consumili peccato-
res qui deum patrem relinquunt
per tribulationes et angusti-
as ire ad deum compelluntur.

L Sed timendum est
quod multi dei uocatione per
tribulationes et angustias
non audiunt ut tales que sunt
in prosperitate eleuati. Ex-
emplum habetur. iij. Regum
xij. de Jeroboam. quod quando
fuit pauper et iuuenis fuit bo-
nus. sed postquam eleuatus fuit
regimine quod habuit super de-
cem tribus israel. et cum fuit
ibi in maxima prosperitate fu-
it malus et reliquit deum suum.
Item habetur. iij. Regum. i.
de salomone qui habuit tam-
tam prosperitatem in diebus
suis quod aurum et argentum non fu-

it alicuius precij. Sed ista
prosperitas fuit causa per-
ditionis sue. quia isto tem-
pore non audiuit uoces do-
mini. sed reliquit deum facto-
rem suum et adorauit deos ali-
enos. Item habetur. ij. Para-
lip. xxvj. quod Ozias dum fuit in
prosperitate noluit adorare
deum suum. sed quando fuit
angustiatum cum bellis et tri-
bulationibus tunc incepit ado-
rare deum suum. Ex quibus se-
quitur manifeste quod quam-
uol homines habent prosperitatem
non orant ad dominum pro
adiutorio. Et ideo dicit pal-
mista. Inuoca me in die tri-
bulationis et uerum te et ho-
rificabis me. Ad De-
um hac quadruplici uocatione
loquitur sapiens in persona
christi. Pro uerb. i. uocari.
scilicet uos per predicationem
phetarum et apostolorum ac li-
corum electorum. et renuistis.
quia citius aperuistis aures
uestras ad fabulas audien-
das. De quibus scribit ap-
ostolus. ij. ad Thimotheum. ij.

Sermo. V

A veritate quidem auditū auertent. ad fabulas autem conuertent. Extendi manū meā. per beneficiorū largitionem. et non fuit quā aspiceret quia dū sunt in prosperitate ceci et surdi sunt nec dominum agnoscūt. Desperistis omne consiliū meū. scilicet in ternam aspirationē quā moueri debuistis peccata deserrere et penitentiam agere. et increpationes meas neglexistis. id est. flagella in quibus increpauī vos. Sicut fecit Itharao rex egypti et multi alij. et maxime his diebus existentes. Et sequitur Ego quoque in interitu vestro ridebo quādo venerit super vos repētina calamitas. tunc inuocabitis et non exaudiam vos. De illa insuper uocatione quarta habetur. i. Regū. iij. quod dominus tribus vicibus uocauit Samuelem quādo dormiuit in templo et cucurrit ad Hely sacerdotem dicens. uocasti me. et dixit. non uocaui te. re

uertere et dormi. Secundo uocauit. et cucurrit ad Hely cui dixit. Nō uocaui te. Reuertere et dormi. Tertio uocauit dominus Samuelem et cucurrit tertio ad Hely. et respondit ei sicut prius. addens. Si deinceps uocauerit te dominus. dices. Loquere domine. quā audit seruus tuus. Moraliter per istū Hely sacerdotē intelligo fortitudinem corporis atque sanitatem. Hely enim interpretatur fortis siue ascendens. Ider Samuelem intelligo peccatorē quē dominus primo per inspirationes internam spiritus sancti uocat a dormitione peccati mortali. Secundo per beneficiorū largitionē. Tertio per predicationem ecclesiasticorū. Sed semp in omnibus istis uocationibus currit peccator ad Hely id est. cogitat quod est fortis et diu uiuet. et quod satis habet de tempe ad huc ad agendum penitentiam. et ideo dicit subijpsi. Uade et dormi in pec

Sermo VI

cato ⁊ non timeas. quia satis iuuenis ⁊ fortis es Sed quando senescit ⁊ fortitudo carnalis deficit. deus vocat eum quarto imitēdo infirmitates siue tribulationes. ⁊ sic cogitur rēdere. Loquere domine quia audit suus tuus. s. vocem tuā ⁊ tunc incipit conuerti ad dominuz. Ideo triplicē vocationem istam audite ⁊ ad dñm deū vestrū conuertimini. ⁊ tunc illius benedictiones habebitis. quia dicit. i. Isd. iij. Vocati estis vt benedictionem hereditate possideatis. quā vobis concedat qui zc.

Sermo VI.

Seruire.

*o hanc int
entione*
I Charissimi. predicator verbi dei suo potest cōparari ppter diuersas rōes. Una est ista. Seruus qui habet seruire dño suo. nō ministrat sibi debonis pprijs sed debonis dñi sui. qz q̄cquid habet. habz a

dño suo **A** Mōdo cōsimili predicator q̄ habz ministrare populo verbuz dei qd̄ est cibus anime non habet illud a seipso sed a domino deo Eccl. i. Omnis sapientia a dño deo est. et iō ad euz ptinet ministrare audiētibus verbū dei. Sed oportet q̄ predicator habeat duas alias cōditiones sibi pertinentes ratione seruitutis. Primo q̄ fidelis sit in p̄dicando. ita q̄ non dicat falsa seu adulatoria. sed planam veritarē. Et tunc dicere pōt cū apostolo. Si hominibz placerem seruus dei non essem. Secūdo predicator debet esse prudēs seruus. Unde non est prudentia seruire regi ⁊ garcioni de consimilibus cibus. Predicator ergo debet ministrare populo simeorum status et cōditiones. Quapropt̄ vt possim istas proprietates habere et cōditiones populi cognoscere est orandum. **B**
I d̄o processu istius ser

Sermo VI

monis est notandum q̄ de
bemus seruire deo triplici
ter propter tres causas. vi
delicet fideliter. quia nos re
demit. primo ad Chozimbi
os sexto Empti estis precio
magno. portate ⁊ glorifica
te deus in corpore vestro ꝛc.
Secundo honeste q̄a nos
condidit. Isa. xlii. Formas
me ex utero seruum sibi. Et
tertio diligenter. quia nos
conduxit. Matthei. xx. Ite
in vineam ⁊ quod iustus fu
erit dabo vobis. Primo et
principaliter ergo dico q̄ de
bemus seruire deo fideliter
quia nos redemit a seruitu
te dyaboli. Et ideo inquit
apostolus. Nunc vero li
berati a peccato. serui autes
facti deo. ad Romanos. vi
Hoc fuit figuratum Josue
ultimo. per hoc q̄ deus libe
rauit filios israel de seruitu
te pharaonis ⁊ de terra egypti
⁊ de domo seruitutis.
Seruiamus ergo domino
quia deus noster chare nos

redemit. et seipsum fecit ser
uum pro nob̄ ad. Philippi
enses secundo. Humilia
uit semetipsum formam ser
ui accipiens. Et fideliter est
ei seruendum cum omni
bus sensibus ⁊ viribus no
stris. dicente apostolo ad
Romanos sexto. Sicut ex
hibuistis membra vestra
vire iniquitati ⁊ peccato. ita
nunc exhibete membra ves
tra seruire Christo. Exem
plum de Maria magdale
na. de qua dicit Gregorius
in quadam omelia. Quot
in se habuit oblectamenta
vicioꝝ. tot inuenit in se
holocausta virtutum. Ta
les eligit dominus i seruitu
um. Dicit Aristoteles in li
bro politicorum q̄ paterfa
milia ordinabit sibi duo
genera seruorum. Unum
curatorem qui habeat cus
tam supra domum suam.
Alium operatorem qui des
bet laborare in agricultu
ra et alijs laboribus.

Sermo VI

Et dicit Aristoteles q̄ necesse est dominio cognoscere seruū curatozē qui habet alios seruos regulare q̄ sit fidelis. prudens ⁊ sagax i regimine domus sue et aliorum seruozū suoz. Hec aristoteles. Modò consimili ē de deo qui non eligit sibi seruos ad habendū curaz animarum nisi tales quos nouit sibi esse fideles. Talis fuit beatus paul⁹ quez elegit deus ad predicandū populo ⁊ administrandum sibi. Et ideo iquit. i. ad Timotheo. p̄mo. Gratias ago dō meo qui me existimauit seruū fidelem ponens in ministerio suo. Unde Paul⁹ tanq̄z seruus fidelis eligebat alios seruos fideles ad predicandū verbum dei. ad Colossenses. iij. Omnia nota faciet vobis Lubicus charissimus meus frater fidelis seruus in christo Iesu. Ad hoc faciunt principes et domini in istis temporib⁹. sed magis diligunt seruos infi-

deles q̄ spoliant et opprimūt populū ⁊ sunt socij furū peioresq̄ latronib⁹ ac serui diaboli. Secūdo fidelitas seruozum ostendit i bonozum commissozū dispensatione. hoc est autē quando seruus distribuit fideliter bona domini s̄m voluntatē et preceptum domini nihil sibi rebus uas nisi qd̄ pertinet ad strictum ⁊ honestū victuz ⁊ vestitum. Istud est cōtra auros quibus date sunt diuitie ad distribuendū pauperibus. qui illas diuitias in archa recondunt ⁊ paupes pre inopia mori permittūt. Item infideles serui sunt q̄ habent scientiā a deo dataz sibi gratis. ⁊ illam non communicant cū alijs indoctis ⁊ insipientibus. Isti abscondunt thesauros domini sui i damnationē propriā ⁊ dānum proximi sui. Et ideo q̄rit apostol⁹. i. ad Corinth. iij. Hic iam queritur inter dispensatores vt fidelis q̄s iueniatur. Reuera q̄z pauci

Sermo VI.

credo. Cui concordat xp̄us
in euangelio Matth. xiiij
Quis putas est fidelis ser-
uus et prudens quem cōsti-
tuit domin⁹ super familias
suam ut det illis in tempore
tritici mensuram. **B**

Spiritualiter per tritici
mensurā intelligo largitio-
nem omnium victualium tam
spiritualium q̄z corporalium
Etideo illi qui diuitias seu
scientias a deo receperunt et
non fideliter expendunt ad
dei honorē et cōmodum p̄-
ximi districte examinabun-
tur a peregre proficiscente qui
vocat seruos suos et tradi-
dit illis bona sua. **H**ora
liter per istū hominēz intelli-
go christū qui peregre profe-
ctus est quando eius nostra
humanitate venit in hunc
mundū. qui seruis suis tra-
didit bona sua. videlicet q̄n-
q̄z talenta. id est. quinque sen-
sus. Alij duo talenta videli-
cet intellectū scripturarūz et
operationē virium. Qui
vero ista bona cōmunicat

cum proximis ad dei bono-
rem et cōmodū proximi ha-
bebunt mercedē suā. et vni
cuiq̄z eorū xp̄s dicet. Serue
bone et fidelis intra in gau-
dium domini tui. Qui vō
ista male expēdit punietur
pena infernali. et dicet ei xp̄s
Serue piger et infidel. qua-
re abscondisti pecunias do-
mini tui. et tunc mittet eum
ubi erit fletus et stridor den-
tium. Cū ergo iste domin⁹
ita districte quēlibet exami-
nabit nostruz de beneficijs
nobis collatis. necesse habe-
m⁹ sibi fideliter seruire et de-
uote **U**nde qui domio deo
sūt fideles serui. hominib⁹
erunt serui fideles. **E**

Unde legit in historia ec-
clesiastica lib. p̄mo ca. vij. q̄
Constantin⁹ impator cum
esset aliquando infidelis cō-
uersus fuit et baptizat⁹ **U**n-
semel cupiens probare suos
suos qui essent fideles et qui
non. conuocauit vna diez
omnes simul coraz eo ī suo
palacio. Quibus dixit ille.

Sermo VI.

Scitis fui mei dilectissimi. quod aliquando fui gentilis et modo sum ad fidem christi conversus. sed penitet me de christi anitate mea et intendo redire ad ritum gentiliu. et ideo quicumque ex vobis voluerit deserere fidem et seruitium christi et transire mecum ad ritum gentiliu illum ditabo et honorificabo. et qui noluerint illos incarcerabo et seruitijs suis priuabo. His auditis exceptis paucis de seruis suis omnes dixerunt quod vellet fidem christi et seruitium relinquere. Quibus auditis dixit imperator. Vos qui stabiles estis mecum in dei seruitio et fide mecum permanebitis tanquam fideles. Vos autem qui instabiles estis nunquam seruietis mihi. Et adiecit notabile verbum. Nunquam boni mi erit fidelis amicus qui deo suo est falsus et fictus seruus. Et ideo qui sunt serui fideles deo. sunt fideles homini terreno. **S**ed christissimi timendum est quia sunt

pauci fideles serui deo aut homini. Nam multi cum in seruitijs dominorum sunt euati ad altos gradus et honores. statim insurgunt contra dominos suos presumptuose et illos vilipediunt. Contra quos loquitur apostolus. I. Petri. ij. Serui subiecti estote in omni timore dominis. non tantum bonis et modestis. sed etiam discoloris. Et ideo valde timendum est ne domini repositales nimis exaltent seruos ignobiles et pauperes ad altas dignitates. quia hoc est destructio maxima bonorum virtuosorum. Unde habetur in historia tripartita quod Diocletianus imperator fuit progenitus de pauperibus et fuit conditionis seruilis. Et ideo quando fuit sublimatus ad imperium superbissimus et pessimus fuit. Et etiam scribit Zistoriles ad Alexandrum imperatorem quando erat pugnaturus contra persas. quod si haberet victoriam nullo modo ex-

Notabile
w. 261111

112

Sermo VI.

altaret seruos suos ⁊ maxime ignobiles psonas ad altas dignitates. quia seruoꝝ promotio est comitatus destructio. Unde poeta sic inquit. *Asperū nihil est hūili cū surgit in altū. Cuncta ferit cū cuncta timet. Deseruit i omnes.* Et hoc est qđ dicit Aristoteles pmo ethicoꝝ. qđ oportet diuites seruos puocare ad virtutes ⁊ punitio nem maloz ⁊ pmiationez bonoz. Ex his concludit. qđ punitas regni siue ciuitatis destruit qñ serui exaltāt ⁊ liberi ⁊ generosi opprimūt. Unde beat⁹ Anselm⁹ dicit in li. de similitudinib⁹ qđ serui trib⁹ de causis mīstrant dñis suis fideliter. Aliqñ ex timore pene. Aliqñ propter cōmoduz. Aliqñ ppter honoz. *Modo cōsimili aliq seruiūt deo p̄ timore ignis infernalis. ⁊ ista seruit⁹ nō dū placet deo. quia dicit Ambrosi⁹. Coacta seruitia deo non placēt. Alij seruiūt deo ppter p̄modū qđ sperāt ha-*

bere in futur⁹. Et ista seruit⁹ aliquo modo placet deo. Alij propter amoz considerando quomodo fuit seru⁹ pro nobis. ⁊ ista seruit⁹ maxime placet deo. Ex qbus sequit manifeste principale ppositū siue primum principale.

Secundo pncipaliter dicit qđ deo debem⁹ seruire honeste ⁊ in sanctitate mentis. quia nos de nihilo creauit. In cui⁹ signū dicit domin⁹ *Isa. xlix. Seruus meus es tu israel Ego te formaui. ne obliuiscaris me quin seruas mihi honeste. qđ ad honesta seruitia requiruntur vasa honesta ⁊ munda. qđ domino terreno non placet nisi ei seruiat in vasis honestis et mundis. Modò cōsimili cū dñs noster Iesus xp̄s sit summe mundus et honestus non placent sibi seruitia nisi fuerint mundo corde exhibita sibi. Et deo de Christo dicit apostolus ad Hebreos nono. Semet ipsum obtulit immaculatū*

Sermo VI.

deo viuenti. Videm⁹ cha-
rissimi qd̄ domini tempales
dant seruis suis nouas ro-
bas vt per sectā robaruz co-
gnoscant cui⁹ domini serui
sunt. Adodo consimili dñs
noster Iesus xps dat cui⁹
bet seruo suo bonaz robam
duplicē in baptismo. videli-
cet mundiciā interiorē et ex-
teriorē. Sed qz illa mūdi-
cia multonēs corrumpitur
per peccatū mortale. ideo re-
nouat̄ singulis annis p̄ sa-
cramentū penitentie. Und̄
narrat̄ in vitis patrū qd̄ pau-
lus simplex discipul⁹ sancti
Antonij. vidit in spū ho-
minem existentē in peccato
mortali quē trahēbant demo-
nes extra ecclesiā ⁊ angeluz
suū bonū sequentem valde
tristem. Ipaul⁹ aut̄ multuz
condoluit orans deū p̄ isto
homine vt ipm̄ conuerteret
ad pñiaz ⁊ statim vidit istū
hominē clarū ⁊ splendiduz
angelo suo precedente bila-
ri vultu ⁊ cum gaudio ma-
gno ⁊ demomb⁹ a longe se-

quentib⁹. Ipaul⁹ v̄o roga-
uit virū vt diceret toti popu-
lo quare tā cito mundatus
fuit. Ille corā omnib⁹ cons-
fessus fuit se peccatorē pesti-
mū fuisse ⁊ fornicariū. ⁊ cuz
legeret̄ in ecclesia illud Ista.
p̄mo. Lauamini ⁊ mundi-
estote. recogitauit de pecca-
tis meis ⁊ p̄posuit in corde
meo specialit̄ deserere pctūz
meū ⁊ dño in mētis mundi-
cia hūire. Ecce q̄cito p̄ peni-
tentia tunicā sua iterior mu-
tata fuit a nigredine peccati
in albedinē mūdicie. ⁊ iō de
quolibz tali penitēte dicēb⁹
illud ps. Ambulās i via im-
maculata h̄ mibi ministra-
bat. Ex qb⁹ patz qd̄ deo ē ser-
uendum mūde ⁊ honeste.
Uñ Rich. d̄ sancto victore
in li. de exceptionib⁹. Quis-
q̄s dō nō seruit in mūdicia
mētis est van⁹ ⁊ ociosus. et
pro nibilo reputat̄ vita ei⁹.
Qua si q̄s poterit i hac vi-
ta pñi habere fortitudinem
samsonis. pulcritudinē Ab-
solonis. sapiam salomonie.

probitatē Alexandri, diuiti-
as et potestātē Octauiani,
nihil sibi pdesent nisi deo ī
mundicia seruiret. Nec ille.

Sed charissimi timēduz
est sicut dicit Bern. qd aliq̄
uiunt carni p luxuriā et im-
mundiciā. Aliqui vō mun-
do per cupiditatē et auarici-
am. Aliqui vero diabolo p
superbiā et vanā gloriā, et
aliqui deo per honestatem
et mundiciā. **H** Caro
dat seruis suis voluptates
non pmanētē. **A**bundus
vero dat honorē deficientē
Et diabol⁹ dat penā indefi-
nentē. Sed deus dat gloriā
indeficientē. **P**rimo dī-
co qd quidā seruiunt carni p
luxuriā. **F**igura hui⁹ babe-
tur Gen. xix. quomodo ia-
cob tantū dilexit rachel filiā
laban qd seruiuit sibi septem
annis p illa habenda in vx-
orem suā **S**pūaliter p Ja-
cob qui interpretat̄ lucrator et
supplantator et deceptor. **I**tel-
ligo carnē que multos tam
diuites q̄s paupes sine blā

dicijs et voluptatibus decē-
pit et confundit. et ad finem
malū perducit. quia fac ho-
minē seruire septē annis. id
est. concludit eū in peccatis
mortalib⁹. **U**nde habet̄. iij.
Regum. xj. quomodo Sa-
lomon qui fuit seruus luxu-
rie dereliquit deū suū et fuit
uit dijs falsis et idolis vanis
et mutis. **E**t ideo dicitur. ij.
Esdræ. iij. **A**dula demētēs.
facti sunt ppter mulieres. et
serui facti sunt propter illas
Et ideo consulit apostol⁹
ad Roma. vj. **S**ic exhibu-
istis membra vestra seruire
immūdicie et iniquitati. ita
nunc exhibete membra vā
seruire iusticie in sanctifica-
tionem. **I**sto modo fec̄ san-
cta Anna mulier que non
discedebat de templo. sed iei-
unijs et orationib⁹ seruiēs
deo die ac nocte. **L**uc. scdo.
Modo consimili debem⁹
nos facere si voluerim⁹ car-
nem et voluptatē eius supe-
rare oportet agere opera pe-
nitentie et ieiunijs et orōib⁹

Sermo VI

vacare. ideo scribitur Luc.
p̄mo. Seruiam⁹ illi scilicet
domino i sanctitate ⁊ iusti-
cia. **I** Secundo dico
q̄ multi seruiunt m̄ndo per
cupiditatē. Unde peccatus
auaricie est seruitus idolo-
rum. propter quod venit ira
dei in filios diffidentie. id ē.
infidelitatis. ad Ephesios. v
Vere serui mundi sunt in-
fideles ⁊ increduli. quia nō
habent confidentiā in deo.
Hinc dicit Lu. xvi. Nemo
potest seruire deo ⁊ m̄mo-
ne. **A**liā mona sunt diuitie
Et m̄ndus icurialiter ⁊ ma-
le remunerat seruos suos.
quia in fine spoliat eos d̄ oī-
bus diuitijs pro quibus hic
assidue laborauerunt Et iō
dicit Job. xxvij. Diues cuz
dormierit nihil secum affe-
ret. Et ideo fatuū est m̄ndo
⁊ eius cupiditans serui-
re. **T**ertio dico q̄ multi
seruiunt diabolo per super-
biam. ⁊ certe seruitus vili-
ma est derelinquere deum.
⁊ seruire diabolo sūmo eius

inimico. Et non mir⁹ quia
deus tales persequit ⁊ con-
fundit Unde habet Iosue
xxiij. quomodo dixit iosue
filijs israel. Si dimiseris
deū ⁊ serueris dijs alienis
conuerteret se a vobis ⁊ affli-
get vos atq; subuertet om-
nia bona vestra. Unde qui
seruiunt diabolo sunt i mas-
gnis vexationib⁹ ⁊ anxietat-
ibus positi. vt patet de a va-
ris ⁊ luxuriosis q̄ nunq; ha-
bent requiē sed semper cogi-
tant ⁊ imagināt quomodo
possent peccata sua implere
⁊ occulta custodire. **U**ndi
dicitur Hieremie. xvi. Serui-
etis dijs alienis qui non da-
bunt vobis requiē. Et ideo
fatuū est diabolo seruire. qz
nullus seruitio potest eius
crudelitas mingari. **I**t
Istud bene fuit figuratum
Judith. iij. de Holoferne q̄
fuit dux belli regis Nabuch-
odonosor. Iste venit cu; ex-
ercitu magno in terrā filio-
rum israel. ⁊ exterminauit
vineas ⁊ fruges terre illius

Sermo VI

Popul⁹ vero vidense eius
ferocitate venerunt cum cho-
ris et tympanis et cytharis.
mittentes illi quod sibi vellent
obedire et seruire si vellent par-
cere eis et vltim⁹ eos non ve-
rare. sed ille magis ac magis
in illos desecuit et bona illo-
rum destruxit. Conformeriter est de
diabolo. quod quanto magis ac
magis illi seruum⁹ et obedi-
entiam facimus. tanto magis
in nos desecuit et nitit ad di-
uersa peccata trahere. et fi-
naliter ad penam eternam de-
ducere. Unde legitur in vitis
patrum. quod abbas Zachari-
us semel iuit in desertum ad
meditandum vbi inuenit ca-
put hominis mortui paga-
ni. tunc quesuit qualis penas
haberet in inferno. et respon-
dit quod erat in maiori igne quam
esset totum spacium inter celum et
terram. Et dixit Zachario.
quod mali christiani haberent ma-
iorem penam quam pagani. Cui
concordat scriptura dicens.
Seruum⁹ quod scit voluntatem domini
sui et non facit vapulabit pla-

gis multis. **L** Et ideo
querit Augustinus⁹ de verbis
domini sermone. xij. Quare minus
dus nunc magis flagellatur
tribulationibus et angustiis
quam alias flagellabatur. Et re-
spondet quod quilibet quod scit vo-
luntatem dei sui et non facit mul-
tis flagellatur. Forte dicitur
hic quod falsa adulatio ecclesia-
sticorum quod dicere deberent veri-
tatem dominis suis est causa mul-
torum malorum. Certe verum est
et ideo narratur in historia
alexandri. quod miles quidam ser-
uauit sibi per multos annos et
nunquam increpauit eum de aliquo
defectu. sed semper adula-
batur cum tamen vidit eum mul-
ta mala commisisse. Alexander
vero ut prudens imperator vo-
cauit ad se istum militem et dixit
ei. Non cupio vltimum fuitum
tuum. Cui miles. Quare domine
numquam displicui tibi. Cui impe-
rator. Scio quod homo peccator sum
et multa mala commisi dum fui
isti in seruitio meo. et si peccare
me vidisti et non corripuisti.
proditor mihi falsus fuisti.

Sermo VI.

z si ita fatuus fuisti q nō p-
pendisti stult⁹ reputari po-
tes. z ideo mihi ultra nō ser-
uies. Unā omnes uellent
isto modo a se expellere om-
nes seruos sibi aduātes. Er-
go charissimi relinquamus
seruicia istoz triū dñozum.
z seruiam⁹ deo integraliter
quia dicit⁹ Isa. liij. Ecce intelli-
get seru⁹ meus. z exaltabit.
scz vita gratie. z eleuabitur i
sublimi scz glorie eternalis.
• Ex qbus patet luculentissi-
me secundum principale.

Tertio principaliter diri-
q debemus seruire deo dili-
genter z assidue. Exempluz
de Martha sorore Lazari
que assidue z hilariter mini-
strabat pparando domino
prandiu. z conquesta fuit d
sorore sua Maria q cā non
adiuaret. Luce. x. Confor-
miter debemus nos assidue
z cū magna diligentia deo
seruire z nō negligent. Un
dicit Aristoteles. j. poluicoz.
q iconom⁹ qui est domin⁹
domus debet diligenter cō-

siderare q serui sui non sint
pigri nec negligentes in ser-
uicijs suis. quia ex modica a-
negligētia potest gne dam-
num euenire. Conformiter
omnes prelati debēt diligētē
considerare q omnes eccle-
siastici seruiāt deo cū omni
diligentia quia ad hoc sunt
specialiter deputati seu istis
tuti z ordiati. **MS** Un
de ecclesiasticis loquit⁹ xps
ibidem. ij. **Psalm.** xxxix. Filij
mei nolite negligere serui-
um dñi. quia vos elegit do-
minus ut ministretis sibi.
Unde soli deo est seruiedū
propē diuersas causas **psal.**
mo quia non indiget serui-
tio nostro sed nos idigem⁹
seruicio eius. Contra est de
alijs dominis terrenis qui
magis indigent seruitō ser-
uozum suozū. qz serui indis-
gent illoz domino. Secū-
do quia null⁹ domin⁹ terre-
nus potest facere seruiū libe-
rum tā mundo qz peccato.
Joh. viij. Qui facit pctū m
seru⁹ est peccati. Sed null⁹

Sermo VII

est dominus quin peccat. ergo omnis talis est seruus. Unde dicit seneca epistola. lxxix loquens cuilibet terreno domino Seruus es. tamē quis non est seruus. alius seruit libidini. alius auaricie. alius seruit liuori. Ex quo ergo quis libet dominus terrenus seruus est non potest aliquis illoz alios liberos facere a peccato saltem. Tertio quia nullus dominus terrenus potest compellere seruos ad sibi seruiendum nisi voluerint. Deo autē cum sit omnipotens nullus sibi resistere potest. et ideo scribit. i. Regū. vii. Adparate corda vestra domino. et seruite illi soli. Quarto quia seruos suos facit heredes regni celestis et magnis honoribus remunerat. Quia dicit Gregorius. Seruire deo est regnare. Sibi igit seruire deo concedat omnipotēs.

Sermo VII
Care. Charis
simi. di

cit Gregorius sup Ezechielem omelia secunda. quod est de predicatore verbi dei sicut de illo qui deputatus ad villam custodiendam. A Si enim videret hostes venientes ad destruendum villam et non steterit ad resistendum eis. sed dormit et permittit hostes intrare dignus est morte. Et ideo narrat Iulius quartus quod semel ueniens pugilem dormientem occidit eum. eo quod inuenit eum negligentem in custodia ciuitatis. Sic inquit Gregorius. est de predicatoribus qui sunt deputati ad standum in templo dei. et ibi debent premonere populum de hostibus qui nituntur illos destruere et ad eternam damnationem ducere. qui si fuerint negligentes et non annunciant populo veraciter peccata eorum. digni sunt puniri. Et ideo consiliū nobis scriptura. Actū. v. Ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vite huius nullum formidantes. In cuius signum charis

Sermo VII

dirit discipulis suis predica-
turis illud **M**arci. xij. **B**u-
steteritis ante reges et pres-
des ꝛ. **I**gitur vt possim vo-
bis loqui verba salutis. in
principio huius sermonis
orandum est **P**ro proces-
su sermonis est aduertendu-
q tripliciter in tribus stare
debemus et contra tria. **P**ri-
mo fortiter in fide et verita-
te contra diabolum. **S**ecun-
do perfecte in iusticia et cha-
ritate contra mundum. **E**t
tertio prudenter in oratione
et honeste contra carnem

B **P**rimo et principa-
liter dixi q debem⁹ stare co-
tra diabolum qui est aduer-
sarius noster et nititur nos
ad eternam damnationem
ducere. **H**inc consulit apo-
stolus p̄ma **P**etri. v. **F**ra-
tres vigilate quia aduersa-
rius vester diabolus tanq̄
leo rugiens circuit querens
quē deuoret. cui resistite for-
tes in fide. quia fidel nostra
armatura est contra omēs
temptationes diaboli. **B**v

cit enim **B**arbolomeus li-
bro. xvij. de proprietatibus
reruz. q aquila quando pu-
gnat contra caprā siluestres
conatur capraz excecare. ca-
pra tamen cuius fortior sit aq̄-
la videt eam volantem et de-
fendens se cū comibus sibi
resistit. **S**ed si capra sit de-
bilis ita q excecatur per aq̄-
lam tunc non potest ei resi-
stere nec se defendere quouis
modo. **N**odo cōsimili spi-
ritualiter aquila est dyabo-
lus qui nititur pugnare cō-
tra hominem quando ho-
mo stat fortiter in fide et vin-
cit temptationes suas. ideo
diabolus nititur primo ho-
minem excecare auferendo
lumē fidei. et sic homo fit de-
bilis et non potest temptati-
onibus resistere. **I**deo con-
sultat apostolus ad **E**phesti-
os. vj. **I**n omnib⁹ sumētes
scutū fidei. in q possitis om-
nia tela inimici nequissimi
igne extingueri. **B**ic chry-
sostomus sup **M**attheum
ope imperfecto omel. j. **A**ma

Sermo. VII

militum christi non sunt ex
ferro et coelo sed ex fide virtute
iusticia. per que arma patres
antiqui et sancti omnia dele
tabilia contempserunt. om
nia terribilia sustinuerunt. et
omnia celestia desiderave
runt. Et ideo dicitur ad he
breos. xi. Sancti per fidem
vicerunt regna. operati sunt
iusticiam adepti sunt repro
missioes. Et Sapientia. v. Sta
bunt iusti in magna constantia
et cetera. Sed hec arma enume
rata a Chrysothomo inter
christianos his diebus sunt de
posita. quia veritas suffoca
tur per falsitatem. iusticia dis
simulatur per cupiditatem
et fides evertitur per carnali
tatem. et ideo diabolus habet
tantam victoriam super totum mun
dum qui totaliter positus est
in maligno. et non immerito.
quia fides que est radix
omnium virtutum destruitur.
Unde apostolus ad Hebreos
xi. Sine fide impossibile est
placere deo. Idem probat
per exemplum in natura. Sic

enim Chryso. sup. Matthei.
ope imperfecto omelia. xxxi.
Cum videris inquit arborem
pallentibus folijs marcidam
intelligas et quod habuit aliquem
defectum circa radicem. unde vir
tus germinis procedit a radi
ce. Ergo si radix arboris sus
erit humida viua et firma.
germinabit fructus et stabit
ter procellas ventorum. Adodo.
cōsimili radix virtutum est fi
des nostra et fundamentum
christianitatis. cuius fructus sunt
opa virtuosa que procedunt ex
de. teste beato Augustino. sup. Jo
hannem. Veluti in arbore que
quod est pulchritudinis et deco
ris procedit ex radice. sic ex fun
damento fidei que quod meriti et
virtutis est procedit. Unde Gre
gorius. ii. moralia. c. xxiiij. Si
fides in corde non gignit vir
tutem diabolo resistendi non
habet. Figura huius habet
primum Regum. xvij. quoniam populus
domini transiit ad bellum contra phil
listeos saul cuius exercitum suo
steit ex vna parte philistei ex
altera parte. et vallabat inter eos i

Sermo VII

quam accessit vnus nomine
goliath qui petijt a rege saul
certamen singulare et nullus
audebat de filijs Israel pug-
nare contra eum. tandem
dauid puer paruulus petijt
bellum a rege. cui cum constan-
tia concessus fuit. Bello ve-
ro imito dauid occidit gigan-
tem cum tribus lapidibus in
fronte quo proiecto in terram
dauid stetit super illum vno
pede. et euaginato gladio am-
putauit caput eius. **Ad** r-
rationaliter per istum gigante[m] intelli-
go diabolum qui habet pugnas
quodidianam contra filios
dei. modo per cogitationes lu-
ruiosas. modo per cupidita-
tem. modo per inuidiam
et homicidium. Unde illud pec-
catum sepius temptat homi-
nem ad quod videtur magis
dispositum et inclinatum. **Ad** r-
dauid qui interpretatur ma-
nu fortis intelligo quemlibet
virtuosum qui habet pugna-
re contra diabolum et in bello
spiritualiter de vincere et eius
temptationes. Beinde vobis

proposito bono firmiter sta-
re. et sic diabolus opprimere
cum tribus lapidibus. fide.
spe et charitate. et sic consult
scriptura. ij. **Isaiah. xx** Con-
fidenter stetez. Unde dicit
magister sententiarum et alij
doctores. quod si homo fuerit te-
ptatus a diabolo in aliquo
vicio. puta in luxuria aut
alio vicio. si virtuose resistat
et firmiter stet contra illud.
eundem hominem ille idem dia-
bolus de illo eodem peccato de
cetero nunquam temptabit.

Et ideo apparet quod si
homines resisterent temptato-
ri diaboli peccata eius essent multum
diminuta. Et ideo in exerci-
tium hominis ut dicit **Di-**
genes cuiuslibet homini assis-
tunt duo angeli. videlicet
vnus equitatis et alius iniqui-
tatis. Unde si bene cogitas
ut puta de iusticia contem-
platione ac castitate. non est dus-
bium quin bonus angelus
tibi loquitur. Si vero cogi-
tationes male occurrant an-
gelus malus tibi loquitur.

Sermo VII.

Et tunc bonus angelus quantum est in se stat contra malum angelum et resistit ei. Et ideo dicit Vincentius in speculo naturali. Adlacuit diuine misericordie homini a facie eius expulso in hunc mundum labilem contra tres hostes eius de nature ordinare adiutores. Contra diabolum ordinauit angelum bonum. Contra carnem passionem christi. Contra mundum exemplum sanctorum. qui scilicet mundum et eius honores et diuitias propter deum contempserunt. et pro bonis continue orant. **B** Et dicit Vincentius quod quattuor conueniunt archangelo michaeli. Primum quod pugnat cum dracone. id est. cum dyabolo ut vincat eum. Secundum est quod venit in adiutorium populi dei. Tertium est quod deferat animas morientium in gratia in paradysum. Et quartum est quod prepositus paradysi. id est. ecclesie militantis qui ante aduentum eccle-

sie erat princeps synagoge iudeorum. ut habetur in Baimele. Unde a tempore passionis domini reliquit iudeos et factus est princeps sancte ecclesie. Ex quibus patet. quod homo habet bonos adiutores ad standum contra diabolum et eius temptaciones. Dicit enim Ambrosius in suo exameron libro sexto quod si lupus videat hominem antequam homo videat ipsum statim fatigatur et statim non potest se mouere. Sed si homo prius videat lupum statim deponit ferocitatem suam. nec potest illi nocere. sed statim et figit pedem suum. nec potest homini ultra nocere. **A**lteraliter per lupum intelligo diabolum qui si hominem peccato mortali inficiat non potest tunc a diabolo fugere. nec eius temptationibus resistere nisi ex dei gratia fuerit spiritualiter illuminatus. Sed si homo prius videat diaboli temptationem et fortiter ac virtuose resistat.

Sermo. VII

Statim diabolus stat. nec bo-
minem attingere audeat sed
fugit. iuxta illud metricum
prius dictum a famoso poeta
Lemprans non ledit nisi cum
temptatus obedit. Si vide-
at cedit si non quasi musca
recedit. Et ideo ste-
mus simul in bona vita for-
titer ad resistendum diabolo.
habendo bonam fidem et con-
fidentiam in deo. quia vera
fides est quasi confusio de-
monum. **M**arci ultimo. Si-
gna autem eos qui crediderunt
hec sequentur. In nomine
meo demonia eicient id est
peccatis mortalibus resistet
linguis loquentur nouis. i.
si ante loquebantur falsita-
tes modo loquentur verita-
tem. serpentes tollent. id est.
cogitationes venenatas ab-
ijcient. et si mortiferum quid
biberint non eos nocbit. id
est. si aliquae occasiones oc-
currant non delectabuntur
in illis et sic non nocbunt. **I**sta
sunt signa eorum qui stant
fortiter in fide. Unde dicit

quidam expositior sup Bo-
etium de disciplina scolari-
um quod quidam scolaris so-
cratis accusauit socrates ex
hoc quod librum fecerat de ver-
bo domini. et in nomine do-
mini multa fecit et non in no-
mine falsorum deorum quos
tunc adorabant gentes. unde
de compulsus erat haurire
herbam venenatam in no-
mine unius dei si esset potes-
tio: dijs gentilium. quia ex-
hausta non sensit dolorem
nec lesionem. et hoc propter
fidem quam habuit in deo
vero. et compulsus tandem
bibere vinum in nomine fal-
sorum deorum statim mo-
riebatur in signum quod dijs gen-
tibus non erant potentes ad
saluandum eum. Et ideo dicit
Seneca epistola. vii. Calix
venenatus Socratem trans-
tulit a carcere in celum. Et
quibus patet quod venenosum
non nocet illis qui firmiter
in fide stant et resistunt tem-
ptationibus diaboli. **H**abe-
tur enim in historia de vita

et ortu Alexandri. quod cum se-
 mel transisset per quasdam
 civitates rogaverunt eum
 cives ut videret eorum ludum.
 et luctamina quibus conces-
 sit venit vnus fortis Theba-
 nus nomine et luctando ha-
 buit victoriam. et sic euz pal-
 ma coronabatur. Et tunc di-
 xit imperator quod non habet
 victoriam nisi vinceret eum
 in tribus generibus certami-
 nis. videlicet in certamine lu-
 ctantis. in pugna cum bacu-
 lo. et in pugna cum pugillis.
 Iste Thebanus significat
 quemlibet christianum qui
 habet vincere in istis tribus
 pugnis. videlicet in carne.
 mundo. et diabolo. Ad quam
 quidem triplicem victoriam
 habendam oportet primo
 contra carnem fortiter sta-
 re et manu ad manum forti-
 ter resistere sibi. eam castiga-
 do. et eius voluptates peni-
 tentia refrenando. Secun-
 do contra mundum debe-
 mus luctari. id est. bonis te-
 poralibus quantum ad vo-

luntatem habendi renunci-
 are ac illa pauperibus dare
 seu erogare. Tertio debemus
 contra diabolum pugnare
 cum baculis ut possimus eius
 vincula dirumpere. que vici-
 la sunt consensuum. delectatio.
 et actus peccatorum. quibus ni-
 titur nos maculare et ad in-
 fernum deducere. Et ideo no-
 bis consulit apostolus ad
 Galathas. v. dicens. State
 et nolite iterum iugo seruitu-
 tis contineri. Ex quibus pa-
 tet quomodo resistendum est
 diabolo in fide et constantia.

Secundo principaliter di-
 xi quod debemus perfecte stare
 in caritate et iusticia ad mu-
 dum deuincendum. Dicit enim
 philosophus secundo de celo et
 mundo. quod quodlibet corpus
 in tali loco quiescit et stat ad
 quem naturaliter mouetur.
 Sicut patet de graui quod
 mouetur deorsum. et de leui
 quod mouetur sursum.

Spiritualmente loquendo
 corpus humanum est quoddam mo-
 bile et si fuerit infectum peccato

Sermo. VII.

mortali assimilatur graui.
quod mouetur deorsum. et
sic cor humanū descendit ad
vana desideria. et cū ad dele
ctationes peruenerit ibi stat
et quiescit. Et de ista statioe
loquitur propheta **Hiere. li.**
Qui fugistis gladiū. scilicet
delectationis venite. nolite
stare. Et si cor humanū fu
erit extra peccatū mortale et
in caritate assimilatur leui.
quod appetit appendere sur
sum. et cū ibi fuerit stat et qui
escit. Ita cor humanum si
adhereat deo per charitates
tunc ibi stat et quiescit in do
mino. Et ideo consulit no
bis apostolus dicens. Sic
state in domino scilicet per
charitatē et iusticias. Dicit
enī Augustinus. **ij. de ciui**
tate dei capitulo. xij. q̄ mag
miseria est homini esse sine
charitate qui non potest sta
re solus. Nam homo sine
charitate non stat cū domi
no nec cū christo neccū dia
bolo. sed stat sub potestate
diaboli qui inuitur charita

tem destruere. et ad discordi
as et ad bella homines idu
cere. que discordia est causa
destructionis regnorum et
ciuitatū et cuiuscunq; com
munitatis. Et ideo dicit chri
stus **Matth. xij.** Omnis
ciuitas vel domus cōtra se
diuisa nō stabit. Et si saba
nas sathanas eijcet quomo
do stabit regnum eius. qua
si diceret. oportet qd destrua
tur. Exemplū ad bochabe
mus **Judicum. ix.** vbi ha
betur quomodo dissensio et
discordia fuit causa q̄re **Ab**
imelech occidit septuagin
ta fratres suos. quia voluit
habere regnum. postmodū
ille combussit ciuitates vil
las et castella que fuerunt ī
terra siebem. et occidit taz vi
ros qm mulieres qui stete
runt et pugnaverunt cōtra
eum. Tandem vna mulier
stans in excelso propugna
culo turris ad quam **Abi**
melech fecit insultum. et per
cussit enim in capite euz ma
gno lapide. et sic interfectus

Ser. VII.

fuit. Item narrat Prosius de ornesta mundi libro q̄r to caplo q̄nto q̄ anno sexto ab edificatione Rome orta fuit magna discordia inter romanos qui primo habuerunt bella intestina inter p̄prios ciues in ciuitate. Secundo habuerunt bella seruilia q̄ serui pro libertate habenda insurrexerunt cōtra dominos suos. Et tertio habuerunt bella socialia. quia ciuitates adiacentes insurrexerunt contra romā & maximā partē ciuitatis destruxerunt. Et causa fuit. quia romani non steterunt i charitate et in obseruantia legis diuine sed mala fecerunt. et dederunt se superbie et auaricie & alijs peccatis que fuerunt contra iusticiā et charitatē. Et ideo dicitur Deuter. xj. Si custodieritis mā data mea non stabo contra vos. quia enī quando nos non stamus in perfecta charitate deus stat contra nos

S Et hoc multipliciter.

ter. & tamen misericorditer. Primo arguit nos de peccatis nostris & impedit nos ne cadam⁹ in peccata. Hoc fuit figuratū Numeri. xxij. vbi habetur q̄ cū Balaam pergeret ad maledicenduz populū dei vidit angelū dei stantē aduersus euz cū gladio euaginato Cui dixit angelus Ego veni stare cōtra te. quia peruersa est via tua & confestum azina stetit et vltra progredi nō potuit nec voluit & tunc verberauit asinam suaz. Dicunt tamē aliqui q̄ prius verberauit asinam q̄z vidit angelū stantē corā illo. Quidō consimili peccator non videt dominū ipsuz corripientes & flagellātem pro peccato suo. Et ideo consulit tibi sapiens Eccl. ij. Fili accedens ad seruitutes dei sta in iusticia et in timore dei. et ne retrocedas i peccatum. Secundo deus stat contra peccatores quando proponit exire de peccato ipsum ad penitentiā expectan

Sermo VII

do. Et ideo dicit Christus Apocalyp^s. iij. Ecce sto ad ostium scilicet patienter expectando. et pulso interius inspirando vel exterius predicando. si quis mihi aperuerit ianuam. id est. cor suum. se conuertendo scilicet et petendo veniam. intrabo ad illum. scilicet gratiam meam infundendo. Tertio deus stat cum peccatoribus ipso adiuvando. quia Christus pugnat contra dyabolum pro peccatoribus et iustis. Figura huius habetur Exod. xvij. ubi dicit Moyses ad Josue. Egressus pugna contra Amalech. et ego stabo in vertice collis habens virgam dei in manu mea scilicet paratus ad adiuvandum et pugnandum spiritualiter per Josue intelligo quem lib. i. iustis. Ipsi Amalech dyabolum. Unde quilibet homo habet pugnare cum dyabolo. quem deus in pugna adiuuat et confortat. Secure igitur potest quilibet iu-

stus pugnare et non timere quia dicit propheta Isaias ca. l. Juxta est qui iustificat me. Quis contradicet mihi. Stemus simul. Quarto stabit Christus in futuro contra peccatores ad iudicandum. In signum huius dixit beatus Stephanus Actuum. vij. Ecce video celos apertos et iesum stantem a dextris virtutis dei. Stetit vero tunc quasi paratus ad destruendum iudeos qui lapidauerunt beatum Stephanum. et ideo ipse genuflexus oravit dominum pro inimicis suis dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. quia nesciunt quid faciunt. Dicitur enim quod beatus Stephanus quando oravit pro inimicis suis genuflexit. quando pro amicis stetit. Et ideo cum venerit dominus ad iudicandum stabit Isaias. iij. Stabit ad iudicandum dominus. in signum quod est paratus ad dandam misericordiam penitentibus. et iusticiam malis. Et hinc be-

Sermo. VII

ditur q̄ Maria magdalene quando venit ad Iesum p̄ misericordia habenda stetit retro secus pedes dñi Luce vij. Moraliter pedes domini sunt iusticia & misericordia. Iuxta quos peccatores stat quia Christus iustus est in puniendo. & misericors in condonando. Igitur charissimi iuxta consilium apostoli ad Gal. v. & Ephes. vi. Stetis perfecti in omni iusticia & veritate. Et sic patet secundum principale **H**

Tertio principaliter dicitur q̄ debemus stare p̄ndeter in oratione & mundicia contra carnem. Figura huius habetur Genes. xvij. quomodo Abraham stetit et oravit pro saluatione quinque civitatum dicens Si inuenti fuerint decem virtuosus dimittes Cui responsum est q̄ sic sed quia non fuerunt finaliter decem inuenti. Deleuit eos propter luxuriam ocum et gulam que regnauerunt in populo civitatum illarum. Et no

habetur Iudith. xiiij. q̄ Iudith stans coram domo cum lachrymis oravit quando fuit in cubiculo cum Holoferne qui fuit vino inebriatus q̄ posset eum destruere. & saluare populum dei a malicia eius. Et facta oratione stetit coram lecto eius. & euaginato gladio caput eius amputavit. et deferebat populo dei qui per eius orationem saluus factus est. In narrat Eusebius de gestis romanorum libro. xiiij. q̄ quidam rex veniens versus romam omnia in via sua deuastabat & romam destruere proposuit. Quo audito leo papa oravit dominum ut eius ferocitatem mitigaret. Et tandem papa sibi obuians rogauit eum ut a malicia sua desisteret. Quem cum rex vidisset ita perterritus fuit q̄ vix sibi loqui potuit. Tandem sui milites quesierunt ab eo quare ita perterritus est dilecto sacerdote Quibus respondit. Non solum sibi perterritus

Ser. VII.

de illo. sed de vno scne q̄ stetit cum illo qui habuit gladium euaginatū paratū ad amputandū caput meū et ideo concessi sibi quiddā a me petijt. Ex quibus patz q̄ contra omnes inimicos tam corporales q̄ spirituales standū est in oratione et mundicia mentali. et tūc deus confringet inimicos nostros. iuxta illud psalmiste. Confringam illos nec poterunt stare. **I** Et q̄ debemus stare in mundicia mentali habemus figuram **Banielis** p̄mo. q̄ nabuchodonosor rex precepit famulis suis vt introducerent in palatū suū pueros sine macula et decos forma ad stādum in conspectu regis. vt sibi ministrarent. et irouerunt **Banilem** et socios eius. **Modo** cōsimili et merito potiori illi qui deputantē diuino ministerio debent esse mundi et immaculati. quia deus non diligit ministerium immundorū et macula

torum. Et ideo consulit nobis apostolus ad **Ephe. vi.** Stare succincti lumbos vestros in veritate. Lumbos enim precingimus inquit **Gregorius** in omelia. cum carnis luxuriā per continentiaz coartamus. **I**deo si volerimus stare in cōspectu dei oportet temptationes et voluptates carnales refrenare per opera penitentie. p̄ que possumus ad celū ascendere **Habetur** eni **Genes. xviiij.** q̄ **Jacob** vidit scalas stantē. cuius summitas tangebatur celos. **Moraliter** per istam scalā intelligo penitentiam per quā caro mortificatur. Et habet tres gradus videlicet contritiōē. confessionem et satisfactionē. **Primus** gradus cōmendatur in **Maria magdalena** q̄ stetit iuxta pedes dñi et lacrimis cepit rigare pedes dñi et capillis capitis sui tergebat. vt hēt **Lu. viij.** **Secundus** gradus fuit in filiis isrl. vt habet **Mat. v. capitulo.** **Tertius** gradus fuit in

Ser. VIII

sabeo qui stetit coram do-
mino & dixit. Ecce dimidiū
bonorum meoꝝ ꝛc. Lu. xix.
¶ Per istos tres gradus per-
uenitur ad regnū. ¶
Sed charissimi timendum
est q̄ multi timent stare sup
istos tres gradus. scilicet q̄
timent nimis infirmitatem
corporealem si agerent peni-
tentia & nimis amāt se ipsos
Et hoc bene figuratū fuit in
solio Salomonis ad cuius
ascensum fuerūt sex gradus
& in quolibet gradu facti fu-
erunt duo leones ficti impe-
dientes eos q̄ voluerūt ascē-
dere in solium. Spirituali-
ter per istos duos leones in-
telligo inordinatū amorem
& inordinatū timorē q̄ stant
& impediunt peccatores ne
agant penitentiaz vel aliq̄d
opus virtuosum quo pce-
deretur ad celū. Et ideo con-
sult nobis apostol⁹ ad Co-
lossē. iij. Siens perfecti et
pleni in omni voluntate dei.
quia quondie patimur re-
bellionē in carne cōtra spi-

ritum. Et ideo dicit aposto-
lus ad Gal. v. Caro concu-
piscit aduersus spiritū & spi-
ritus aduersus carnē. Hec
enim sibi inuicē aduersantē.
& ideo nos premunit ap̄tus
prima ad Ebornth. x. Qui
se existimat stare videat ne
cadat. Ille enim stat cuius
conscientia testat q̄ sit i vita
gratie. q̄ dicit ad Roma. v
Accessum habemus ad do-
minū per gratiā in qua sta-
mus. Et ideo cauendū est
diligenter ne gratiā pdam⁹
& per fragilitates cadamus.
Igitur charissimi trib⁹ mo-
dis debemus stare contra
mundū carnē & diabolū.
vt tandē pro labore nostro
vitas possideamus eternas.
Amen

Sermo VIII

¶ Charissi-
mi. Dicit
m. beatus Augustin⁹
tertio libro d'libero
arbitrio ca. x. q̄ mai⁹ mira-
culum est hominē suscitare
a spirituali morte ad vitam

Sermo. VIII

gratie q̄z resuscitare hoīem
a morte corporali. **A**
Et ratio sua est vera. quia
quando corpus moriē cor-
porali morte in hoc nō pec-
cat quia est sibi debitum. et
ideo si deus resuscitet eum a
morte corporali ad vitam nō
facit contra iusticiam quia
de necessitate corpus moriē
Anima vero spiritualē nō
mouitur nisi sponte. ideo ab-
ijcit a se quod semper debe-
ret seruare ex debito. et ideo
est contra iusticiam. Cū er-
go nullus potest resuscita-
re corp⁹ a morte carnali ni-
si deus. ergo nec animam a
morte spirituali. Et ideo in
principio huius sermonis
recurrendus est ad deum p
gratia nobis ministranda.
dicendo **I**sdā noster ⁊ aue
maria **I**sdō processu hu-
ius sermonis est aduertē-
dum q̄ beatus **A**ugustin⁹
in libro suo ad **P**rosius po-
nit triplicem mortē. videlicet
mortē temporālē siue corpo-
ralem. que est separatio ani-

me a corpore. mortē culpe.
que est separatio anime a dō
per peccatuz mortale. ⁊ mor-
tem gehenne. que est separa-
tio hominis a deo per penā
eternē miserie **B** **I**sdū
mo ⁊ principaliter dixi q̄ est
corporalis mors ⁊ illa est ne-
cessaria. **U**nde bec mors in-
cipit quādo anima primo
cōiungitur corpori ⁊ durat
vsqz ad separationem anime
a corpore. Et ideo dicit scri-
ptura. **i. Regum. xiiij. Om-**
nes morimur ⁊ quasi a qua
dilabimur in terram. Ubi
nota q̄ non dicit moriemur
sed morimur in presenti. ita
q̄ quando incipiamus vi-
uere tunc incipiamus mo-
ri. Ad illud valet experiētia
que videtur in omnib⁹ cre-
aturis tam superioribus q̄z
inferioribus que crescunt ⁊
decrescunt. et tandem ad fi-
nem perueniūt. Ad hoc cō-
simili homo quando nasci-
tur incipit crescere in quan-
titate ⁊ fortitudine quousqz
peruenit ad statum perfe-

Sermo VII

cum. et tandem ad mortem propter debilitates completis tēdit. Et ideo inquit sapiens Ecclesiastici. xiiij. Ademor esto quoniā mors nō tardat. In cuius signū cōmentato: super librū Ciceronis de senectute depingit imaginem mortis habentem gladium in vna manu et sagittam in alia manu. et habet similitudinem et faciē tyrāni. Primo imago mortis habet gladium. in signū q̄ omnestam preteriti q̄s p̄sentes et futuri. icu gladij mortis interierunt. In cuius signū dicit Augustin⁹ in libro de visitatione infirmorum. Audacter inquit pronuncio q̄ principij huius vite est initium doloris. Fuerunt vt dicunt quidaz prophete et sapientes ista nō ignorantēs que in ortu filiorum lugēbant. et in morte gaudebant. significando q̄ homo quando nascitur ad mortē disponitur quaz nullus potest euadere. Sed si moriatur in gratia tēdit ad

vitam. et ideo in morte puerorum gaudebant. Hic Ecclesiastes. iij. dicitur. Unus est interitus hominum et iumentorum. et equa vtriusq̄ conditio quia omnes in terram reuertentur et morientur. Secūdo illa imago habuit sagittā in manu sua in signū q̄ sagittarius aliquādo percutit vltra metas. aliquando citra metram. Sic sagittari⁹ ipius mortis aliquid quando percutit hominem in iuuentute. et aliquando in senectute. aliquando in optimo statu. Et ideo dicit sapiens Ecclesiastes. ix. Nescit homo finē suū. sed sicut pisces capiuntur bamo. et aues laqueo cōprehenduntur. sic capiuntur homines in tempore malo. Unde dicit Augustinus libro de ciuitate dei. Q̄ mors dicitur mala dupliciter. Primo ex causa precedente. que est mala vita. Unde dicit idem Augustinus. Nō est putāda mala mors quam precesserit bona vita

Ser. VIII.

Et ideo dicit. Quomodo potest male mori qui bene viuit. Forte dicitur q̄ multi iusti ⁊ martyres q̄ plurimi horribili morte moriebant̄. Alij gladijs iterempti. Alij a latronibus occisi. Alij a tyrannis iugulati. ⁊ alij aquil submersi. Certe mors illoꝝ qui in gratia moriebantur non potest dici mors mala vel horrenda vel subitanea sed mors bona. quia vt dicit psalmista. Preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius. Sed mors illorum dicitur mala q̄ moriuntur in peccato mortali. ⁊ male diuixerunt. Et ideo dicit beatus Gregorius. Non potest bene mori qui male viuit et se non vult emendare. Secunda causa quare mors dicitur mala est propter penam sequentem. scilicet eternalem si discedat sine gratia. Tertio imago mortis habet faciem tyrannicam et terribilem. in signum q̄ mors est vltimum terribili

um. tertio ethicorum. ⁊ vnu quodq; resoluitur in id de quo fiebat. Cum igitur corpus humanum fiebat terra illam resoluitur p̄ mortem: et hoc fit quando anima separatur a corpore. que separatio vt dicit Augustinus tredecimo de ciuitate dei. est tam amara q̄ nulla ratione exemplificari potest. Tanta enim est amaritudo q̄ anima eam sustinere non potest. et ideo fugit ad ueniente morte. Hec mors est amara malis et diuinibus habentibus prosperitates. et honores qui nunquam cupiunt habere aliam vitam q̄ habent in presenti.

Et ideo dicitur Ecclesiastici. xli. O mors quam amara est memoria tua homini iniusto habenti pacem in diuinis. Sed homo viruoso vel bonis et viruosis est dulcis et delectabilis. In cuius signum dicit Isidorus ad Iherosolimitenses. i. Cupio dissolui et

esse cū christo. Hinc dicitur
 Ecclesiastici. xij. Omnis q̄z
 bonū iudiciū tuūz homini
 iusto. Et Aristoteles ī p̄mo
 d̄pomo. facit rōnes suis di
 scipulis q̄rentib⁹ quō n̄ de
 berent timere mortē ostēdēs
 q̄ nō deberēt mortē timere.
 Et p̄mo sic. Loc⁹ natura
 lis aienō est hic in terris s̄z
 superius in celo. sed ad hūc
 locū nō potest venire dum
 modo mole corpis dep̄mit
 et ideo vt aīa habeat suum
 desiderū oportet vt separēt
 a corpe. et tūc ascēdet ad lo
 cū suū naturalē. viz ad celū
 Et ideo si fueris iusti ⁊ vir
 tuosi magis debetis optare
 mortē q̄z vitā. Secūda rō
 philosophi ē ista. Viri vir
 tuosi expectant remunera
 tionē p̄ meritis suis. Sed h̄
 nō datur in hac vita. igitur
 dabit̄ in alia vita post hāc
 mortem Iusti ergo magis
 desiderāt mortē q̄z vitāz. vt
 possint recipere sui laboris
 mercedē. Hec Aristoteles.
 Et ideo dicit Hieronim⁹.

Facile p̄temnit oīa q̄ semp
 cogitat semoziturū. Unde
 h̄ mors debet frequētē p̄
 meditari. Refert Jobānes
 elemosynari⁹ in vita sua q̄
 fuit q̄daz imperator: q̄ post
 coronationē suā ordinavit
 q̄ artifices sepulcri sui por
 tarēt corā illo lapides mar
 moreos diuersi coloris ⁊ di
 cerent sibi. Q̄ imperator. eli
 ge d̄ quo genere lapidis vis
 habere sepulcrū tuūz. Et h̄
 fuit factum hac de causa vt
 haberet in sua memoria di
 em mortis sue. et vt humili
 ter gubernaret populūz res
 gni sui. Et ideo inq̄t poeta.

Non poterit aliter meli
 us caro viua domari.

Fortuna qualis erit q̄z
 semper p̄meditari.

Et hinc est q̄ dicit Seneca
 epistola septima. Quid est
 quod facit pigros ad mo
 riendum. Et respōdet q̄ ne
 mo nostrum cogitat quā
 do de hoc domicilio sit mi
 grandū. Unde de hac mor
 teloquit Augustinus. xij.

Ser. VIII.

de ciuitate dei. Cōstat inq̄t
inē christianos xp̄ianā fidē
tenentes ip̄az corporis mor
tem non lege nature. sed me
rito inflictam esse pro pec
cato primi parentis quādo
deus vindicando peccatū
primorum parentum dixit
Terra es ⁊ in terram reuer
teris. quapropter nō inme
rito vita humana flori siue
herbe comparatur. qui pri
mo crescit de terra. postea
floret. et tandem flos deci
dit et in terram vertitur. Et
ideo dicit **Psal.** **M**ane sic
berba transeat. mane flo. ⁊c

B In quo versu vt
dicit glosa diuidit **Psal.** vi
tam humanam in tria. scilz
in puericiam. adolescentiā.
et senectutē. Tempore pue
ritie cōparatur homo her
be. quia sicut herba primo
de terra producit. sic ho
mo de matre sua nascitur.
Et ideo dicit **Psal.** de pue
ro p̄grediēte primo in mū
dum. **M**ane sicut berba
transeat per sus mortez. ⁊c

tēpore adolescentie quo p̄
speratur in honoribus ⁊ di
uitijs tunc floret decorus ⁊
fortis. quia communiē tūc
dicitur q̄ est homo in suis
floribus. sed ⁊ tunc cōnue
transit aduersus mortem.
sicut in mari nauis aduers
sus portum. et sicut ille qui
iacet in nauī putat se non
moueri. et tamen continue
transit ad motum nauis.
sic adolescentes et iuuenes
continue trāseunt ad mor
tem. Et dicit **Psal.** **M**ane
floreat et transeat. **M**am ad
huc est mane. quia iuuenis
est. sed tempore senectutis.
decidit ī infirmitates diuer
sas. quia dorsum suum de
clinabitur et tunc efficietur
cecus et claudus ⁊ omnib⁹
onerofus intantum q̄ eius
filij et cognati et vxor: pro
pria eius mortem desidera
bunt. Et ideo dicit **Psal.**
vespere decidat. induret et
arescat. decidit nanqz infir
mando. induratur morien
do. ⁊c arescit in sepulcro p̄

Ser. VIII

trescendo. cum ossa arescēt.
et eius caro in puluere cō/
uertetur. ⁊ tunc bene potest
dicere quia mundus tran/
sit et concupiscentia eius. i.
Jobānis. ij. Quam auto/
ritate exponens beat⁹ Au/
gustin⁹ dicit. vtrū vis ama
re temporalia et transire cū
mundo aut diligere domi/
num ⁊ in eternum vivere ⁊
non mori. et vobis diligatis
vitam istam miseram in q̄
sunt tot miserie et angustie
quanto magis debetis dili
gere illam vitam vbi nulla
angustia nec miseria inue/
nitur. Hec ille. Attende in/
quit idem Augustin⁹ quo
modo moritur vnus rex.
modo alius. modo vnus
dur. modo alius dur. vnus
comes. vnus baro. vnus
pauper. vnus diues. nulli
parcit quia equa lege om/
nia ferit. Juxta quod mes/
trice scribitur.

Est cōmune mori mori
nulli parcit bono.

Debilis et fortis veniēt

ad limina mortis.

Istud bene considerauit
Hugo de sancto victore qui
sine licentia regis patris sui
fact⁹ fuit religiosus. Quo
comperto. rex pater illi⁹ mi
sit ad abbatem monasterij
dicēs q̄ combureret mona
sterium nisi vellet dimitte/
re sibi filium suum. Statim
abbas misit pro puero et di
xit illi. oportet te transire
ad patrem tuum. quia ali
ter vult destruere nos. Cui
respondit Hugo. Rogo
vt possim respondere patri
meo in hac materia. quo
concesso. accessit rex ad mo
nasterium petens filium su
um. Statim puer accedēs
coram patre suo et isto mo
do eum allocutus est. Isda
ter est lex in regno tuo et si
potueris destruere illam le
gem exibo religionem et te
cum ibo ad mundum. Cui
pater respondit. Que est il
la lex. Respondit filius et
dixit. q̄ tam cito moriur iu
uenis sicut senex Cui pater

Ser. VIII

banc legem destruere non
possum cum solum sit i po
testate diuina. Tunc dixit
filius patri. Cum ergo mo
riar et nescio quando. nec
ubi. nec qua morte. prepara
bo me ad illam mortem nunc
suscipiendam. Quo audi
to rex recessit et filium suum
in religione manere permis
sit. **E** Quia igitur nul
lus scit quando morietur nec
quo. nec ubi. sed certus est
quilibet quod morietur. cuius in
quit Bern. Nihil est certius
morte. nec aliquid incertius
hora mortis. Bonum est igitur
nos preparare ad mortem.
Et hinc dicit beatus Grego.
Id propterea voluit domi
nos latere finem nostrum
ut dum incerti sumus qua
do moriemur semper para
ti ad mortem inueniri debea
mus. Et ideo dicitur Job
xiiij. Constituisti terminos
eius qui preteriri non pote
runt ultra diuinam ordina
tionem. prout exponit Gre
gorius. xij. moralium. Non

enim est in potestate homi
nis prohibere spiritum suum
ne crearet de corpore. ut dicit
Ecclesiastes. viij. Narrat
Gregorius super euangel
ium omelia. xij. de quodam
nobili qui vocabatur Cesa
rius. qui fuit plenus vicijs
ad extremum autem mor
tis veniens apertis oculis
in gerrimos spiritus coram se
assistere vidit ut animam eius
ad infernum caperet. Qui
cepit tremere. pallefcere. et
sudare. et magnis vocibus
inducias mortis petere. in
quibus vocibus monebat
Et ideo ait Gregorius. Non
propter se ista vidit. sed pro
nobis ut eius visio nobis
proficeret quos ad miseris
cordiam diuina longani
mitas expectat. **S** Et
ideo multum est timendus
nobis hora mortis. ubi ma
ligni spiritus nos infestant et
nituntur inducere in despe
ctionem. Unde habetur in
vita beati Bern. quod cum in
firmaretur usque ad mortem

Sermo VIII

affuit dyabolus ipsum ac-
cusans. dicens se non babe-
re titulum ad vendicandū
celum. ⁊ beatus Bernard⁹
pro parte sua nihil perteri-
tus respondit. Fateor inq̄t
q̄ non sum dignus ad ha-
bendum celum nec propri-
is meritis ipsum obtinere
possuz. sed Iesus christus
duplici iure celum possidet
Habet enim ius heredita-
tis. quia filius patris cele-
stis est. et habet ius emptio-
nis ratione sue passionis.
¶ Dum ius sibi ipsi reti-
net. et secundum ius gene-
ri humano credenti in ip-
sum donauit. Ex cuius do-
no illud vendico. et in hoc
verbo dyabolus recessit. et
ideo in hora mortis speran-
dum est valde in diuina mi-
sericordia. q̄a maligni spiri-
tus tunc maxime occupāt
nos. **S** Forte queri-
tur nūquid preciosa sepul-
tura vel pompe exequiarū
iuuant animas in purga-
torio ad alleuiandum earū

penas. Ad quam questio-
nem respondet Augustin⁹
libro primo de ciuitate dei.
cap. xij. Pompe inquit fu-
neris. agmina exequiaruz.
sumptuosa diligētia sepul-
ture. viuorum sunt solatia
non adiutoria mortuoruz.
Et si preciosa sepultura pro-
sit impio. vilis vel nulla no-
ceret iusto. quod falsum est
Et recitat historias Augu-
stinus de Byogēne qui se-
pulturam penitus contem-
psit. Unde vt recitat Luli-
us in de tusculanis questio-
nibus. iussit se proici i ster-
quilinium. Cui amici eius
dixerunt. q̄ a feris dilania-
retur. Quibus dixit. Pro-
nite iuxta me baculus quo
feras abigam. Cui amici
eius dixerunt. q̄ non senti-
ret baculum. Quid igitur
oberit mihi tunc si fere cor-
pus meum comedant cuz
illas non sentiam. Hieron⁹
rat Gregorius. iij. dyalo-
gorum de quadam mulie-
re sepulta in ecclesia que fu-

Ser. VIII

it in vita sua mala in lingua
et tamē in opere bona. **N**o-
cte quadam visum fuit cu-
stodibus ecclesie. q̄ corpus
suum secabatur ante altare
cū quadam serra ⁊ vna ps
ligue cōburebatur. alia vō
remansit illesa. cuius com-
bustionis signum apparuit
in crastino i marmoreo la-
pide. Ex qua historia patet
vt dicit Grego. q̄ preciosa
sepultura in ecclesijs nō p-
dest animabus in purgato-
rio nisi huiusmodi sepulti
fuerint boni. Sed forte
dicitur hic quomodo pos-
sunt anime existentes i pur-
gatorio citius a pena libe-
rari v̄ releuari. **H** Bi-
cendū est q̄ tripliciter. vitz
per elemosynas et oratōes
⁊ sacrificiū altaris. **P**rimo
pelemosynas et orationes
Hoc ostendit. ij. Macha-
rij. vbi habet quomodo iu-
das machabe⁹ misit. xij. mi-
lia dragmas argenti **H**ie-
rosolimā. offerri ea ibi pro
peccatis mortuoz. iuste ⁊ re

ligiose de resurrectione cogi-
tans. **N**isi enim eos qui
cecidērāt resurrecturos spe-
raret. superflūū videretur ⁊
vanum orare pro mortuis
Sancta ergo et salubris est
cogitatio p̄ defunctis exora-
re vt a peccatis soluantur.
De his trib⁹ dicit Augusti-
nus in Encheridion. **D**ra-
tionib⁹ ecclesie sancte et sa-
cificio altaris et elemosy-
nis que pro mortuis offerū-
tur non est dubiū eos adiu-
uari. Et ideo narrat Beda
de gestis angloꝝ lib. iij.
de quodaz milite qui habe-
bat quendam germanum
abbatem qui pro eo celebra-
uit estimans ipm fore mor-
tuum. qui quondie hora
terna diei ab omnibus car-
ceribus quibus erat ligatus
erat liberatus et carceri ru-
pte. **C**unq; custodes carce-
ris huius rei causam que-
rerent. Respondit. q̄ tūc ce-
lebrauit pro eo german⁹ su-
us. qui postea rediens iam
glam narrauit oia germa-

Sermo VIII

no suo q̄ sibi acciderāt. Si ergo sacrificium corporis xp̄i habuit tantam efficaciam in homine quo ad vincula corporalia. quanto magis credendū est q̄ soluat vincula penarum in purgatorio. Consimile narrat Gregorius libro dialogorū. de sacerdote q̄ se ex more balneavit in fonte quodā. q̄ quoti die inuenit ibi vnū iuuenē sibi ministrantē. Cui sacerdos pro suo seruo portabat panē. Cui respondit iuuenis ille. Non possum comedere panem. Ego enim sum spūs illi⁹ q̄ aliquando fuit dñs isti⁹ domus ⁊ p̄p̄t mea pctā punior. et si hunc panem volueris dō offerre ⁊ sacrificare p̄ me re v̄a liberabor. Cui sacerdos. Quo modo sciam q̄ sis liberat⁹. Respondit iuuenis. Quocūq; die huc veneris ad balneandum te. et me nō inuenieris. scito firmiter q̄ liberatus fuero. Facto igit̄ sacrificio p̄ illo a sacerdote illis

diebus ille spūs vltra non apparuit. Ex quibus sequitur q̄ anime defunctorum releuant̄ a purgatorio vel a pena purgatorii per orationes sanctorum. Que pena secundum Augustinū excedit omnem penam sensibilem huius vite ⁊ anime ibidem existentes in tanta indigentia constituuntur q̄ non possunt se ipsos adiuuare cum sint extra statū merendi vel demerendi.

Sed karissimum timēdum est q̄ mortui possunt conqueri de tribus generibus hominum. videlicet malorum ecclesiasticorum. falsorum executorum. et iniquorum seu ingratorum filiorum. Primum possunt conqueri de malis ecclesiasticis qui bona mortuorum male consumunt in luxurijs ⁊ alijs peccatis qui reddūt se ipsos indignos vt exaudiantur a dño. Secundo possunt cōqueri de falsis executoribus q̄ bona

Ser. VIII

mortuorum diuidunt inter se.
et aliquando legata dimi-
nuunt dando vix decem de-
narios vbi obligant dare
decē solidos. immo totaliter
aliquando legata auferūt.
et nunquā aliquid dāt pro
animabus defunctorum.
Et tales sunt proditores de-
functus et a deo et homini-
bus excommunicati sunt.
Unde habetur i gestis ka-
roli magni regis francie. q̄
fuit quidam miles qui mo-
ricatur in bello et habuit
vnum bonum equum quē
tradidit vni sibi familiari
amico ad hunc effectum q̄
venderet illum et daret pre-
cium pro anima sua. Quo
mortuo custodiuit equus
penes se et nihil fecit p̄ ani-
ma militis. Tandem enim
quodam nocte miles sibi ap-
paruit ipsum redarguēdo
pro sua infidelitate dicens
sic. quia non fecisti pro ani-
ma mea sicut precepi tibi.
ideo cras subitanea morte
peribis. quod et factum fu-

it q̄a die crastina fregit col-
lum suum super eundem
equum. Et ideo dicit septu-
ra Ecclesiastici. vij. Ador-
tuo ne prohibeas gratiam.

¶ Sed forte querit-
ur hic quibus mortuis p̄-
ficiunt suffragia ecclesie.
Dicendū q̄ tria sunt gene-
ra mortuorum. quorum ali-
qui vitam eternam lucrabū-
tur. Aliqui qui eadem vita
priuantur eterna. Et aliqui
sub spe vitam eternam pre-
stolantur. Primi sunt illi
qui ab omni peccato sunt
immunes et ad nullam pe-
nam sunt obligati. De qui-
bus dicitur Ecclesiastica. i.
Timentis deum bene erit in
extremis. id est in morte. et
die defunctorum sic benedi-
cetur. Illi qui priuantur vi-
ta eterna. sunt illi qui i mor-
talibus peccatis moriuntur
De quibus dicitur Pro-
uerbio. xj. Adortuo boie
impio nulla erit vltra spes.
Tertij sunt qui decedunt
sine peccato et in gratia. et

Ser. VIII

tamen quia hic non imple-
uerūt penitentiam ad locū
purgatorij mittunt. et illis
solū modo proficiūt suffra-
gia ecclesie. Ex quib⁹ patet
q̄ mors corporalis et natu-
ralis quam nemo potest ef-
fugere debet semp̄ p̄medita-
ri. **L** Secundo p̄nci-
palit̄ dixi q̄ ē mors culpe q̄
est fugienda. Dicit enī bea-
tus Augustin⁹ li. ij. contra
Marianū. q̄ aīa huma-
na licet in natura sua sit im-
mortalis. tamen habet mo-
dum suū moriendi. quia si
iuste uiuat et postmodum
in peccatis cadat tūc moriē
morte culpe. Et si fuerit pec-
catix et postea peniteat tūc
moriatur peccato. Ex quib⁹
patet q̄ in anima humana
est duplex mors. vna est vi-
ciosa quando moritur per
peccatū. et alia gloriosa q̄n̄
moriatur peccato. et deficit pec-
catū. Unde p̄ma mors nō
est multū periculosa. cū nō
est vere mors. q̄ p̄m beatus
Gregoriū. iiii. moralū. ca.

xiiij. Ad mors carnis respectu
mortis anime ē nisi vmbra
Et probat illud p̄dictū p̄s.
qui dixit in p̄sona martirū
pro christo morientū mor-
te corporali. Hūiliaasti nos
in loco afflictionis. ⁊ coope-
rui nos vmbra mortis. Et
b̄ndicit̄ mors co:palis vm-
bra. Dicunt enim astrolo-
gi q̄ homo existens directe
sub sole ex nulla parte facit
vmbra. sed stans cōtra so-
lem statim facit vmbra. Ad
oraliter primus parēs
quando fuit in statu inno-
centie obseruando diuinū
preceptū. Stetit directe sub
sole iusticie. i. deo. et non ha-
buit vmbra mortis. quia
dicit Augustin⁹. Idem⁹
homo si nūq̄ peccasset de⁹
ab initio nūq̄ mortē eregisset.
Sed q̄n̄ stetit contra so-
lem. i. q̄n̄ stetit contra prece-
ptū domini statim procul
dubio fuit coopert⁹ vmbra
mortis. et hoc fuit sibi prece-
ptum a deo Genes. secūdo.
In q̄cūq̄ die comederitis

Ser. VIII

de ligno vite morte morie-
mini. quantum ad animā.
quia tunc non moriebant
s̄m corpus. sed vixerunt po-
stea per multos annos. sed
tunc primo inceperunt mo-
ri morte corporali. et omēs
ex his procedentes tunc pri-
mo inceperunt esse morta-
les. Sed hic querit qua-
re dñs preseruauit Enoch
et Methyam a morte corpo-
rali vsq; ad finem mundi.
Ibi responder Augustin⁹
in libro de mirabilibus sa-
cre scripture. q̄ hoc fecit ad
ostendendum homini q̄ si
non peccasset vita sine mor-
te in eternum vixisset. dato
tamen q̄ isti longo tempo-
re viuant. debitum tamen
mortis persoluent ante iu-
diciū Hanc mortem tem-
poralem describit Joban-
nes Apocalipsis sexto di-
cens q̄ cum agnus aperu-
isset sigillum quartum vi-
dit equum pallidum ⁊ qui
sedebat super illum. nomē
illi mors. et infernus seque-

batur eum. Spiritualiter
per istum equum intelligo
peccatorem qui est pallid⁹
propter defectum gratie Et
qui sedebat super eum dyab-
olus est qui ducit pecca-
torem de peccato in peccas-
tum. Nomen illi mors. q̄a
ut dicit Gregorius tertio
moralium. dyabolus mor-
tem intulit. ⁊ ideo mors vo-
catur. Infernus sequeba-
tur eum in signum q̄ illis
qui seipos occidunt mor-
te spiritali infernus est pa-
ratus ad deuoranduz eos.
quia dicit psal. Mors pec-
catorum pessima. Ecce er-
go cum mors ista ē ita peri-
culosa illam fugiamus. et
moriāmur peccato que est
mors gratiosa. Abstineat
ergo vnusquisq; de cetero
a peccatis et tunc de nobis
dici potest illud ad Colocē-
ses tertio. Mortui estis et
vita vestra abscondita est
cum christo in deo. Ad
Sed karissimi si volu-
erimus mori peccato opor-

Ser. VIII

let q̄ carnem nostram p̄ penitentiā mortificemus. et ipsius concupiscentias refrenemus. quia dicit Ap̄stolus ad Romanos. vii. **U**ideo aliam legem in mēbris meis repugnantem legi mentis mee et captiuam me in lege peccati. Et oportet carnem acriter punire et ei⁹ desideria destruire. Et sic consulit Ap̄stolus ad Colocēses. iij. **M**ortificate membra vestra que sunt super terras. Dicit enī Baribolomeus de proprietatibus rerum. libro. xvij. q̄ radix edere quamuis in se sit mollis tamen ferrum et alia metalla penetrat q̄ sūt dura. **M**odo consumili caro nostra quāuis in se sit debilis et misera. eius tamen concupiscentie et delectationes animas sanctorum et perfectorum penetrant ⁊ inducunt ad mortem spirituales. ut pat̄ de Dauid qui visa muliere in suo solario commisit adulteriu⁹. ut pa-

64
tet. ij. Regum. xj. Et. iij. Regum. xi. de Salomone qui infatuatus est per mulieres et alijs q̄ plurimis. Et nisi carni resistamus et ei⁹ concupiscentias mortificemus per opera penitentie moriemur morte peccati. teste Ap̄stolo ad Roma. viij. **S**i secundum carnem vixeritis moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. **I**n **U**nde peccatu⁹ mortale potest dici mors diuersa ratione. **I**dyoma est. quia sicut mortuus primo infirmatur. secundo moritur. et tertio induratur seu sepelitur. Sic anima humana primo per peccatum infirmatur in delectatione peccati. **U**nde dicit **A**ristoteles. iij. ethicorū. q̄ delectatio declarat quālis est hō in p̄uocōib⁹. Si sit virtuosus delectat̄ in virtuosis. Si sit uiciosus delectat̄ in uicijs. **S**ecundo aīa morit̄ p̄ p̄sulum. **I**ac. j. p̄ctm̄ cū p̄sumatū fuerit. s. p̄ p̄sulum generat mortē

Ser. VIII

Tertio anima in peccato induratur per consuetudinē. quia dicit Anselmus in libro de similitudinibus quod durati in peccatis comparantur cere que non potest recipere formam quando ē dura. sic similiter homines indurati non recipiunt imaginem virtutis et gratie. et sic sepeliuntur totaliter in peccato. Et ideo hanc mortem fugiamus quia est damnabilis et piculosa. Tertio principaliter dixi quod est mors eterna. videlicet pena infernalis. et hec est timēda. Dicit philosophus. ij. Probi sicorum. quod quilibet qui operatur debet videre finem. quia finis licet sit vltimum in executione. tamen debet esse primum in intentione. quia si finis sit bonus ipsum totum bonum. et si finis sit malus ipsum totum malum. Finis virtutis est premium eternum. Finis peccati mors est eterna. Et hec mors est pascua peccatorum in infer-

no. quia vt dicunt doctores damnati desiderabunt mortem et fugiet mors ab eis. Et quāto maior est numerus damnatorum maior ē pena et pascua illoꝝ. quia vt dicit Psal. Sicut oues in inferno positi sunt. mors depascet eos. Et bene dicit sicut oues. vnde sicut oues in pascuis corrodunt summitates herbarum et nō radices. et ideo postmodum herbe iterum crescunt. Sic est de penis damnatorum quanto diuersis penis anime patiuntur in inferno. tanto maiores pene crescunt continue et nunq̄ deficiunt. Quia modo sunt in flammis ignium. modo in maximis frigoribus nivium. modo a demonibus baculantur. modo audiunt stridores dentium. modo voces plulantiuz. et ibi est continua mors et pena damnatoꝝ. Unde apostolus ad Roma. vi. Stipendium peccati mors est. videlicet mors scda

Cap. VIII.

eterna. **D** Habetur
in vita sancti Hieronimi q̄
Eusebius episcopus scrip̄
sit beato Augustino ypo
nensi episcopo in quadam
epistola q̄ illa heresis fuit i
troduc̄ta iter grecos q̄ ani
me damnatorū non essent
cruciande penis infernali
bus vsqz ad diem iudicij.
Et ratio illorū fuit illa. q̄a
sicut anima peccauit in cor
pore. sic et punietur cū eo.
Sed beatus Eusebius qui
fuit discipulus beati Hie
ronimi multū condoluit d̄
illa pestifera heresi. et ideo
rogauit dominū vt digna
retur istā heresim infra bre
ue destruere. Cui apparuit
beatus Hieronim⁹ dicens
Nec timeas. quia istam he
resim infra breue destruam
Contigit autem illo tempe
p̄ria mortuorum cadaue
ra iacebant inhumata in ci
uitate in qua beatus Hie
ronimus sepeliebatur. que
beat⁹ Eusebius posuit in
sepulcris sancti Hiero;

nimi ad preceptum eius. et
accepit saccum quo beat⁹
Hieronimus utebat̄ et po
suit super cadauera. et sta
tum coram toto populo ci
uitatis surrexerunt. Et vt
ille refert. Beatus Eusebi⁹
quesiuit ab vno illorum de
penis inferni. Cui dixit. Om
nes pene et omnia tormen
ta que in hac vita patiuntur
solacia sunt respectu illorū.
Nallet enim quisqz si illas
penas nosceret vsqz ad finē
mundi cruciari et omēs pe
nas sustinere quas omnes
homines ab adam vsqz ad
finem mundi pertulerunt
q̄z die esse in inferno. Et sic
per dicta illorum triuz resu
scitatoruz cessauit illa here
sis. Igit̄ ista mors mul
tum timenda est quia eter
na. Unde Gregorius. xix.
moraluz. pertractās illud.
Ubi null⁹ ordo sed semp̄
tern⁹ horroz inhabitans in
quit sic. Ibi cruciatus sine
termino. quia non habet fi
nem sed semper incipit ⁊ de

Sermo IX

ficere nescit. Ibi mors semper perimit et non extinguit dolores. Dolor cruciat et pauperem non fugat. flamma comburit. sed tenebras non dissoluit. Et hinc est quod dicit beatus Augustinus libro viij. confessionum. Nulla maior est tribulatio quam conscientia peccatorum in inferno. ubi horribilis visio demonum. ignis inextinguibilis et intollerabilis. et ideo de inuidis et execratis et incredulis ydolatriis mendacibus et generaliter omnibus peccantibus mortaliter loquitur scriptura Apocali. xxi. Adars illorum erit in stagno ardenti ignis sulphure. Quantum est dolor damnatorum qui semper sine fine erunt in luctu et gemitu. quia sicut dicit Hieronimus in suis meditationibus. tunc separabuntur iusti a consortio iniustorum. et malierunt potestati demonum deputati ad comburendum in igne eterno. Igitur illa eter

na mors est timenda. et penitentia ante mortem est agenda ut vitam habeamus eternam. Quam nobis pce. zc.

Sermo IX

Dicitur

m **Christi.** Pro processu primo

nis est breuiter notandum quod mors Christi habuit tres conditiones siue circumstantias. Fuit enim iniuriosa. quia fuit morti adiudicatus ex inuidia. Dolorosa. quia fuit plena amaritudine et pena. Et preciosa. quia fuit plena humilitate et benigni uolentia. **A** **Primo** dico quod mors Christi fuit iniuriosa. et hoc ex peruersitate iudicij. unde christus fuit adiudicatus primo coram duobus prelatibus Anna et Caypha. Secundo coram duobus principibus scilicet Herode et Pilato. Nam ductus fuit ad Annam qui interrogauit eum de discipulis suis. et de do-

Sermo. VIII

crimina ei⁹. ⁊ quia informa-
bat populum vtrum predi-
cabat contra legem iudeo-
rum an non. Cui respōdit
Christus. Ego palam lo-
cut⁹ sum mūdo et in oculi-
to locutus sum nihil. sed in
synagoga ⁊ in templo quo
oēs iudei pueniunt. Quid
me interrogas. Interroga
eos qui me audierūt. Hoc
cum dixiss; vnus ministro-
rum assistens pontifici de-
dit ei alapam dicens. Sic
respondes pontifici. quasi
diceret. cum superbia ⁊ sine
reuerentia respōdes. Ecce
quomodo inuidiose et ma-
liciose ac peruerse accepe-
runt iudei christi responsio-
nem. Ipse enim humiliter
respondēbat nolens seipm
commendare. et ipsi in su-
perbiam peruerterunt. Se-
cundo adiudicatus fuit in-
iuriose coram Caypha q̄
fuit blasphemus. quia dice-
bat se filium dei esse. Et chri-
stus interrogatus a Cay-
pha vtrum esset filius dei.

Dixit Tu dixisti. quia ego
sum. scilicet filius dei. et pro
hac veritate adiudicat⁹ est
morti. ⁊ hoc iniuriose. vnde
dixerunt iudei illud Jobā-
nis. xix. Hos legem habe-
mus. et s̄m legem debet mo-
ri. quia filium dei se fecit Et
scribitur Luce. xxij. Qui q̄
tenebant iesum illudebant
ei cedentes. Et velauerunt
eum. et percutiebant facies
eius. et interrogauerunt eū
dicētes. Isdropheniza. Quis
est qui te percussit. Et Ma-
thai. xxvij. habetur. Et erpu-
entes in eum. acceperūt arū-
dinem et percutiebāt caput
eius. Unde hic est notādū
q̄ duplici de causa velane-
runt faciem ei⁹. Vna cau-
sa fuit vt illuderent ei. Secū-
da causa fuit vt libere sine
pietate pcuterent eum. vndē
dicit quidam postillator. q̄
tante benignitatis erat faci-
es sua. vt videntes illas; vix
possent sibi male velle. et
ideo velauerunt faciem ei⁹
Et hinc dicitur Iohannis.

Sermo. IX.

xviii. quocirca et in obscuris cum
lateris et fustibus et armis
venerunt ad comprehendendum
eum. Et causa fuit. quia
si venissent per diem et cla-
re vidissent eius facies. aut
terrore eius fugissent. aut de-
core vultus eius allicerentur
ad amorem eius. Tertio fuit
iniuriöse ad iudicatum coram
Herode quasi esset factus.
unde missus fuit a Pilato
ad Herodem cupientem
ab eo aliquod signum videre
et quando venerat coram illo
nihil respondit. et ideo tamquam
quasi fatuus reputabatur. In
cuius signum dicitur in eu-
gelio. Spreuit eum Herodes
cum exercitu suo. et remisit
illum ad Pilatum indutum
veste alba. **B**

Quarto fuit iniuriöse
iudicatus sub Pilato qui
quod duplex habuit testimoni-
um quod fuit iustus. Primum
habuit de Iuda proditore
dicente. peccavi tradendo
sanguinem iustum. Secun-
dum testimonium habuit

ab uxore Pilati que misit
Pilato litteram hec conti-
nentem. Nihil tibi et iusto
illi. Multa enim passa sunt
hodie per visum propter illum.
Tertium testimonium ha-
buit ab ipso Pilato dicen-
te. Nullam causam mortis
inuenio in illo. Luce. xxiii.
et non obstante quod scivit illum
iustum. tamen iniuste con-
demnavit eum morti. Si
forte dicas que fuit causa il-
lius damnationis. Respon-
detur quod per seriem euange-
lij quatuor causas obicie-
bant contra eum. Primum
causa fuit quia ille subuer-
tebat legem eorum. Secun-
da fuit quia prohibebat tri-
buta dari cesari. Tertia fuit
quia vocavit seipsum filium
dei. Et quarta fuit quia
dicebat seipsum esse regem.
Unde quo ad primam cau-
sam iniuste accusaverunt
eum. quia erat doctor veri-
tatis et dicebat Matt. v.
Non veni solvere legem sed
adimplere. Quo ad secundam

Sermo. IX

causam false accusauerunt eum. quia vt habet **Matth .xxij.** Iudei querebāt ab eo an licet dare censum cesari an non. Qui dixit eis finaliter respondendo. **Reddite que sunt cesaris cesari. et que sunt dei deo.** Quo ad tertiam causam preteritam false accusauerunt eū et iniuste. quia vt dicit **Augu.** **Pilatus** vidit in ei⁹ facie et inueniebat in eius corde qd esset filius dei. et ideo timuit eum interficere et voluit eum liberasse. Sed cū dixerunt ei iudei. Si hūc dimittis non es amicus cesaris. Tunc **Pilatus** ne priuaretur honore et officio suo. et ne accusaretur apud imperatorem tradidit eū morti. Quo ad quartam causam qd dicebant eum esse regem multū curauit **Pilat⁹** qd prohibuit iudeis a romanis qd tūc ipsi dominabantur qd nullus diceret seipsum esse regem nisi esset institut⁹ ab ipsis romanis

et ppter banc causam que fuit ab eo si rex esset. Et respondit christ⁹. **Regnum meū non est d⁹ hoc mundo.** et sic asserens se esse regem. non dixit aliquid contra legem eoz. Ex quibus sequitur qd mors christi fuit iniuriosa. quia ex inuidia et sine causa iudicauerūt eū mortu. quapropter christ⁹ dicere potuit illud **Danielis .xiiij.** **Ecce morior cū nihil bonū fecerim.** Secundo principaliter dixi qd mors christi fuit dolorosa. quia fuit plena acerbitate et pena. Dicit enim **Bonauentura** super tertiu sententiarū. qd tria fecerūt christi passionem dolorosam. **Prima** fuit causa passionis. vnde nullam mortis causam inueniūt in eo iudei. et ideo non pro sua culpa. sed pro peccato generis humani mortem sustinuit **Ysaie .liij.** **Uere lan- guores nostros ipetulit. et dolores nostros ipoportauit.** **E** Secundo mors

Ser. IX

cristi fuit dolorosa. qz i om
 ni parte fuit punit⁹. Nam
 in eius corpore fuit pedū et
 manuū confossio cū clavis
 acutissimis. latus suū fuit
 lancea apertū et dilaceratū
 corp⁹ vero ei⁹ prius flagel
 latū extētū erat stricte sup
 crucem in tantū qd oia ossa
 eius possent dinumerari. z
 sic vt dicit ysaias propbeta
 Et planta pedis vsqz ad ver
 ticē capitis nō fuit in eo sa
 nitas. Hic querit quare
 latus christi fuit apertum
 post mortem et non ante.
 quis sensit dolorē ipsi⁹ vul
 neris. non christ⁹ pendens
 ibi. qā anima recessit a cor
 pore. nec diuinitas. nec an
 geli. quia impassibiles erāt
 n^o discipuli. quia omēs in
 fide tēpore passionis christi
 dubitabant. et ideo minus
 diligebant. et ex consequēte
 minus seniebant. nec iudi.
 qā ipsum morti tradendo
 gaudebant. nec dyabolus
 quia ad ipm occidendū iu
 deos istigabat. Quis ergo

sensit. Dico qd beata virgo
 Maria dolorem ipsi⁹ vul
 neris sensit. cui⁹ animā gla
 di⁹ ptransiuit. Iuxta illud
 Luce. ij. Et tuā ipsi⁹ aniaz
 ptransibit gladius. Et ideo
 quando querit quare chri
 stulatus fuit apertum post
 mortem et non ante. dico qd
 i latere christi crucifixi om
 nia sacramēta ecclesie sum
 pserunt efficaciam. et ideo
 hoc factum fuit propter fi
 guram. qz sicut ena facta fu
 it de latere ade dormientis.
 sic de latere christi dormien
 tis i cruce formata fuit ma^o
 ecclesia vt prophetia imple
 retur que dicit. Videbunt
 in quem trāfixerūt. Unde
 fm sanctos doctores xpūs
 in eternū referuabit cicatri
 ces vulnerū vt iusti videāt
 quanta caritate sunt redē
 pti. et iniusti videant in die
 iudicii quantā crudelitates
 exercebant in filiū dei. Be
 inde querit quare prius ex
 iuit sāguis. et postea aqua
 Respondetur per Ambrosi^o

Sermo IX

lophum. q̄ in corde humana
no sunt tres camere vel re-
ceptacula. Una est exteri⁹
in qua est aer. Alia est inte-
rior in qua est sanguis. et
ideo quia cor erat diuisum
per mediū exiuit primo san-
guis. et postea aqua. Ex q̄-
bus patet q̄ mors christi fu-
it plena acerbitate et pena.
Et hinc inquit christ⁹ illud
Trenorū. i. Vos omnes
qui transitus per viam attē-
dite et videte si est dolor si-
milis sicut dolor me⁹. Bi-
cit enim beatus Bernard⁹
in suis meditationibus. q̄
quando christus fuit adiu-
dicatus morti. p̄mo flagel-
lauerūt eum quousq̄ san-
guis ex omni parte corpis
efflueret. et tunc induerunt
clamide coccinea. qua fuit
indutus quando ih̄s dilatus
fuit adiudicatus eus. quo
tempore vestis illa conglu-
tinata fuit carni. et sanguis
eius fuit infrigidatus. qui
post sententiam mortis da-
tam exuerunt eum illa cla-

28
mide cū q̄ traxerūt totū cor-
pus. et induerunt vestimē-
tis suis. et duxerunt eus per
ciuitatem vt crucifigeretur
ad locum caluarie. qui erat
locus deputatus pro ma-
lfactoribus legis. Sed
hic queritur quare indue-
runt eum vestimentis suis
quibus spoliauerunt eum
prius. Respondetur q̄ hoc
fecerunt vt ductus per ciui-
tatem ad mortem magis co-
gnosceretur in veste propa-
q̄ aliena. vt dicit doctor de
lira. Hic queritur qua-
re christus cum fuit omni-
potens non potuit crucem
suam portare. sed cecidit sub
cruce. et tunc vt dicitur in
euangelio angariauerunt
Symonem. id est. compel-
lebant. crucem suam porta-
re. Respondetur q̄ christ⁹
fuit ita fatigatus ex labo-
rib⁹ ⁊ vigilijs. ⁊ tān̄ effude-
rāt de sanḡne in coronatōe
⁊ flagellatōe q̄ fuit totalit̄
tabefactus et exinanitus in
tantū q̄ defecit ī portando
b 2

Sermo. IX

tantum pondus. Alia causa fuit. ut habetur in euāgelio nazarenorū q̄ quando christus fuit ductus p̄ ciuitatem tantus fuit concursus populorū sequens eum ad spectaculum q̄ mater ei⁹ non potuit ad eū p̄tingere nisi eū aspicere. sed criminibus totaliter resolutus clamādo et flēdo aliam viam arripuit. et subito in angulo cuiusdam platee ei obuiabat. et virgo videns filiū suū nudū cruentatum et crucē magne et mire magnitudinis baiulātes p̄ timore consternata in terram corruit. Fili⁹ autē vidēs benedictam matrem suam corruentes sentiens magnitudinem doloris illius vltimius non habuit vires sed corruit de virtute et fortitudine corporali. Sed forte hic querit̄ quare x̄ps voluit mori magis morte crucis q̄ alio genere mortis. Dicendum q̄ peccatoribus mortem introduxit in mundū et necessitatē mo-

riendi corporali. mors autē crucis fuit pessima mors corporalis. eo q̄ p̄m legem. maledictus fuit omnis qui p̄debat in cruce. et ut christ⁹ faceret illud instrumentū vite q̄d fuit pessimū instrumentū mortis. ideo mortus ē morte crucis. q̄ fuit vtilissima et pessima mors in genere mortis. vnde factum est q̄ illud q̄d fuit aliquando v̄dicta peccatorum. modo illius mortis virtute est instrumentū vite et virtutis. In cuius signum doctor quidam super euāgelia dicit q̄ tempore quo christus fuit in cruce seu crucifix⁹ prope locū inueniebatur quidam serpens qui tirus vocabatur. ex quo modo fit tiriaca. Ille serpens in despectum crucis proiect⁹ fuit super crucē. et tetigit corp⁹ christi. Ex quo tactu datus est serpenti et toti generi suo q̄ ex eius corpore esset remediū cōtra oē venenū. Sic autē postq̄ crucis mortus est in cruce da-

*hanc autē et
hanc et hanc*

tum est tale privilegium cruci et passioni christi ut eēt remedium omnium viciorum. Et quibus sequitur quod christus sustinuit mortem turpissimam. Et ideo dixerunt iudi. Adorte turpissimam condemnemus eum. Et sic sequitur quod mors christi fuit plena acerbitate et pena et per consequens fuit valde dolorosa. et sic patet secundum principale. **S** Tertio principaliter dicitur quod mors christi fuit preciosa sine fructuosa. quia plena fuit caritate sine obedientia. In cuius signum dicit Apostolus ad Philippenses. ij. humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem. mortem autem crucis. Karissimi amor aliquando dicitur in modo ostenditur. vide licet verbo bene loquendo de aliis. sic christus ostendit caritatem iudeis quando dixit. Pater dimitte eis. quia nesciunt quid faciunt. Alii quando ostenditur amor

per malorum perpeffiones et hoc est maximum signum amoris. Isto modo dilexit nos christus sustinendo mortem pro nobis. Unde christus in euangelio Jobannis. xv. Maiorem hanc dilectionem nemo habet quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Sed in christo fuerunt duo amores. vnus quo ad seipsum naturaliter. Alius quo ad genus humanum. quia ipsum redimere voluit. In istos duos amores fuit magna decertatio in morte christi. Amor naturalis quo dilexit seipsum subire mortem noluit. asserens quod eius preces ad patrem sufficiant pro redemptione generis humani. Sed amor quo dilexit genus humanum prevaluit et dixit. Non mea voluntas sed tua fiat. Secundo amor naturalis fecit hanc rationem quod non deberet mori. Adors est gravior pena in iuvene quam in sene. et est odio

sa res hūane nature. ⁊ ideo differas mortem vsq; ad se necrutem quando natura est debilioꝝ ⁊ moꝝ propinꝝ quioꝝ. Respondit amor q̄ dilexit hominem. Absit inquit q̄ totum genus humanum foret tam diu in penis quia tunc forte desperaret de aduentu meo. et ideo propter animas redimendas que sunt i inferno volo mori. Sed adhuc amor naturalis obiecit dicens. **Ma**ter tua est tenere complerionis et super omnia te diligit. unde si te mortuum viderit pre dolore peribit. **N**oli ergo mori. Quo audito fuit fere deuictus in tantū q̄ pensit a patre ⁊ dixit. **Ma**ter si possibile est transeat a me calix iste Et non obstantem q̄ mater sua pateret maximū dolorem pro morte sua. adhuc pon^o voluit mori pro amore generis hūani q̄ saluare matrem suam a morte corporali. vt psuas mortem et passionem pdu-

ceret genus humanum ad regnum celeste glorie eterne. **Q**uod nobis concedat qui sine fine viuuit et regnat. Amen.

Sermo X

Iligere.

b Karissimi intel-
ligere debetis q̄ nullum verbum prolatum ab ore predicatoris sine caritate potest placere deo.

A Unde predicator pronuncians verbum dei sine caritate comparatur sono cuiuslibet tinnientis qui seipsum consumit ⁊ confundit. nec sibi proficit. Unde dicit **A**postolus. j. ad **C**orinthios. xiiij. Si linguis hominum loquar et angelorum. caritatem autem non habeam. factus sū velut es sonans aut cimbalum tinniens. ergo in sermonis exordio orandū est pro caritate. **I**deo proces-

Sermo X

su breuiter aduertendū .q̄
duo spiritualiter debemus
diligere. deum videlicet sup
omnia . et proximum sicut
nosmetipsos . Dixi primo
p̄ncipaliter q̄ deus est dili
gendus super omnia . Et
hoc tripliciter Ebaso di
cente Mathei vigesimo se
cundo . Diliges dominuz
deum tuum ex toto corde
tuo . et ex tota anima tua . et
ex tota mente tua . Hoc est
maximum et p̄mum mā
datum . Secundum autez
simile est hinc . Diliges pro
ximum tuum sicut teipsum .
In his duobus mandatis
tota lex pendet et p̄phete .
Sup qua littera dicit Cry
sostomus . Quare magis
diligēs q̄z timebis . quia qui
timet deum amplius q̄z di
ligit . perfectam caritatem
non habet . Unde . i . Jobā
nis . iij . scribitur . Perfecta
caritas foras mittit timorē .
Item querit Crysostom⁹
Quare non cognosces do
minum deum tuum sed di

liges . quia cognoscere deuz
est vnū ppriū humanena
ture . sed diligere deū ē op⁹
boni et recti cordis . et ideo
magis dicit diligēs q̄z cog
nosces . Tertio querit Cry
sostom⁹ Quid est diligere
deū ex toto corde . et hinc est
q̄ dicit Augu . sup p̄ma ca
nonica Jobānis . v . Talis
quippe es qualis est dilectō
tua . Si diligas deum de⁹
es . Id propheta inquite .
Ego dixi dii estis p̄ carita
tem . et filij excelsi omēs . et si
terrā diligas terra es Que
rit insup Aug . q̄d sit dilige
deū ex tota ania tua . Et re
spōdet q̄ si habeas animuz
certissimū i vitate et firmissi
mū i fide catholica tūc dili
ges dñm ex tota aia . Sed si
aia tua fuerit occupata cir
ca errores et hereses q̄ sūt p̄
fidem . tūc non diligis deuz
ex tota anima tua . vt dicit
Augustinus in libro de vā
innocentia . q̄ tenere errores
siue hereses nō faciūt here
ticum . sed erroris tuitio .

Sermo. X

B Et ideo dicit Augu-
stinus in libro de utilita-
te credendi. Heresis est per-
uersum dogma. fidei catho-
lice contrarium. pertinaciter
defensatum. maxime causa
lucris vel causa gratie tempo-
ralis. Unde heresis grece
electio dicitur latine. eo quod
vnusquisque nouam sibi eli-
gat viam vel doctrinam quam
putat esse meliorem et perti-
naciter sustinet ipsam esse
veram quamuis sit falsa et fi-
dei catholice contraria. Et
ideo dyabolo resistendum
est. qui in nobis semper ni-
titur destruere fides et amo-
rem. per veram igitur fides
perueniemus ad veram di-
lectionem qua deus diliga-
mus ex tota anima nostra
Hunc dicit Apostolus ad
Galatas. v. Fides per di-
lectionem operatur. super
qua littera dicit glo. Opus
fidei est ipsa dilectio. et sine
dilectione inanis est fides.
fides cum dilectione christiani est. sine
dilectione demons est. Un. De

mones credunt et contremis-
cunt. vera enim fides ope-
ratur per virtutem. et per ope-
rationes viuificatur. Apo-
stolo testante Jacobi. ij. Si
fides sine operibus mortua
est. Et hinc dicit Apostolus
i. ad Corinthios. xij. Si ha-
buero omnem fidem et pro-
phetiam. et nouero misteria om-
nia. veteris et noui testame-
ti. et omnem scientiam de futu-
ris. caritatem autem non habu-
ero nihil mihi prodest. Et
tende quanta sit caritas si-
ne qua frustra habent om-
nia si ante habeantur omnia.
Alterius querit Crisosto-
mus. quid sit diligere deum
ex tota mente tua. Et respon-
det quod quando omnes sen-
sus tui vacant deo et intelle-
ctus cogitatio et memoria
ponuntur in amore diuino.
tunc diligis deum ex tota me-
te tua. Si sint occupati cir-
ca voluptates et diuitias ac
delicias tunc non diligis ex
tota mente. Unde Augu-
stinus exponit istam auto

ritatem sic. Diliges domi-
num deum tuum ex toto cor-
de tuo. id est. ex toto intelle-
ctu sine errore. ex tota ania.
id est. ex tota voluntate sine
contradictione. ex tota me-
te. id est. memoria sine obli-
uione. Sed magister Sen-
tentiarum lib. iij. dis. xxxvij.
sic dicit. ex toto corde. id est.
sapienter contra suggestio-
nes dyaboli. ex tota anima
id est. dulciter contra dele-
ctationes carnis. ex tota me-
te. id est. fortiter contra pres-
suras mundi. Diliges igitur
dominum deum tuum sa-
pienter. quia nihil homini
propinquius corde suo. ni-
hil liberius voluntate. et ideo
excusationem non habemus
quin deum diligere debeat-
mus. Unde Augustinus
in quada[m] omelia. Potest
aliquis mihi dicere. Non
possum ieiunare. non pos-
sum omnes res meas pau-
peribus dare. et in monaste-
rio deo seruire. Si dixeris
non possum a pino et a car-

nibus abstinere credimus
tibi. Si autem dixeris. Non
possum diligere deum mo-
do non credimus quia nul-
la nobis remanet excusatio
dum non de cellario sed de
corde istam elemosinam im-
plere debemus ut per illam
perueniamus ad vitam eter-
nam. Hec Augustinus.

In hoc apparet diuina bo-
nitas quod non petit ab homi-
ueni si quod sine labore com-
ferre potest. Et ideo dicitur
Deuteronomij. x. Nunc Isra-
el audi quid dominus de-
tuus petit a te nisi ut timeas
dominum deum tuum et am-
bules in vijs eius et diligas
eum in toto corde tuo. Ex-
emplum de hoc habet Actu-
um. xij. in glosa debitor pau-
lo qui in tantum dilexit do-
minum quod quingentis vici-
bus istud nomen Jesus no-
minatur in suis epistolis
et pro diuino amore mul-
tas tribulationes sustinuit
Et ideo de illo potest dici il-
lud Ecclesiastici. xlvj. De

Sermo. X

oī corde suo laudauit dñm
et dilexit deū qui fecit illum

Sed timendum
est q aliqui qui magis dili-
gunt dolos et detractiones
q̄z deum. Talis fuit ille El-
chimus qui summ⁹ sacer-
dos existens in lege iudeoz
detraxit Machabeo ad re-
gem Demetrium dicens q̄
nūq̄z foret pax in regno suo
dum Judas machabeus
viveret. et sic per mala v̄ba
et detractiones excitauit ma-
gnam guerram inter reges
Demetrium et Judā ma-
chabeum. vt habet. ij. Ma-
chabeorum. xiiij. Cuilibet
detractori tali pōt dici illud
Psal. Dilexisti omnia ver-
ba precipitationis lingua
dolosa. id est. lingua detra-
ctionis. Item aliqui magis
diligunt auariciam q̄z deū
Talis fuit achor qui fura-
tus fuit de anathemate in
iericho. inter spolia palliuz
coccineum valde bonum. et
cc. siclos argenti. regulam
q̄z auream. pro quo factio i-

terfectus fuit ille et mlti alij
de filijs Israel. vt habetur
Josue. viij. Isti enim aua-
ri magis volunt vigilare et
multa alia opera grandia
facere pro nummo q̄z pro
deo. sed pro dei amore nihil
Et ideo dicitur Psalē p̄mo
Omnes diligunt munera
et sequuntur retributōnes.
Item aliqui magis diligunt
ebrietatem et gulam q̄z deū
Talis fuit ille de quo nar-
rat trogus pompeius qui
fuit quidam tyrannus qui
intantum dilexit ebrietates
q̄ visum oculorum amisit.
Unde dicit Salien⁹ q̄ op-
tima medicina p̄visu oculi-
lorum ac etiam pro stoma-
cho est vti moderate cibus
et potibus. voracitatē sectā-
tes vitā propriam abbrevi-
ant. et seipsoz manibus pro-
prijs occidunt. et bona sua
inordinate consumūt. Vñ
dicit Psouerb. xxi. Qui di-
ligit epulas in egestate erit
B Secūdo debem⁹
diligere deū ex tota anima

dulciter contra delectatōes
 carnis. Unde dicit Beda
 in omelia quadam sup ver/
 bo illo. Si diligitis me mā/
 data mea seruate. Vere in/
 quit diligere est non ipsam
 dilectionem labijs loqui. s;
 mādata dei que per doctri/
 nam christi habemus ope/
 re seruare. Unde dicit Jo/
 hānes dicit. Filij mei nō
 diligamus lingua et verbo
 sed opere et veritate. hoc est
 q̄ dicit beatus Gregorius
 in quadam omelia. **I**deo/
 batio dilectionis est exhibi/
 tio operis. Et hinc est q̄ io/
 hānes in epistola ait. Qui
 dicit diligo deum et māda/
 ta eius nō custodit mēdā/
 est. Vere inquit Gregori⁹
 deum diligimus si manda/
 ta eius custodimus. ⁊ a no/
 stris voluptatibus nos co/
 artamus. Sed timendum
 est q̄ amor carnalis volup/
 tatis amorem dei extinguat
 et multa alia inducit. Exē/
 plum hui⁹ habemus Ge/
 nesis. xlii. quomodo Bu;

ben habuit maledictionem
 patris sui. vnde dixit ei. **N**ō
 crescas in bonis. scz tempo/
 ralib⁹. qz violasti stratū pa/
 tris tui. et hoc fecit qm̄ cōcu/
 buit cū Bala q̄ fuit cōcubi/
 na patris sui Jacob. Itēz
 habet. iij. Regū. xi. quō Sa/
 lomon qui fuit rex sapiētis/
 simus. q̄a adamauit mulie/
 res alienigenas reliq̄t diui/
 nū a morem ⁊ adorauit de/
 os falsos. statim destruct⁹
 fuit. Itēz habet Judicū. xvi
 quō Sampson q̄ mille vi/
 ros cū mandibula asini oc/
 cidit ppter amorem inordina/
 tū mulieris fuit exoculat⁹ ⁊
 tandē interfect⁹. Et ideo dicit
Ideholome⁹ in suo alma/
 gesto. q̄ qm̄ accidit i p̄iunctō/
 ne planetarū planetā malis
 uolū hēre dominiū tūc acci/
 dit pestiētia fames ⁊ bellūz
 aut aliq̄d aliud infortunū
Ideodo p̄simili ex p̄iunctōe
 adulteroz q̄ voluptatibus
 carnis se balneant tunc ac/
 cidūt multa mala. vt homi/
 cidij. furtij. et huiusmodi.

Sermo. X

Exemplum ad hoc habetur
.ij. Regum. xi. de Bauid
qui quando cecidit in adul-
terium occidi fecit optimū
militem suum Uriam . et
sic ut communiter dicitur
adulteri et fornicatores ef-
ficiuntur latrones et fures
Unde Iohannis . .ij. habe
tur . Dixerunt homines
magis tenebras q̄s lucem .
Unde luxuria bene potest
assimulari tenebris . q̄a sem-
per diligit tenebras . Hunc
amorem carnalem qui di-
uidit ab amore dei et fugit
a luce . id ē . a sole iusticie vi-
tauit sanctus Ioseph . Ha-
beur enim Genes. xxxix. q̄
proxor Iuditharis vidēs io-
seph pulchrum elegantem
et formosum cōcupiuit euz
amore inordinato . qui ren-
nuens amorem talem no-
luit suis blandis sermoni-
bus adquiescere . vna tamē
dieum dum Ioseph intra-
uit cameram solus . eadem
mulier instigauit eum ad
luxuriam et pallium eius

tenuit . quo relicto fugit . qui
postmodum fuit false accu-
satus et incarceratus . Iste
enī Ioseph fuit dīnio amo-
re inflāmatuz . et ideo amo-
rem carnalis voluptatis
fugit . Unde Augustinus
Inter omnia certamina cri-
stianorum duriora sūt cer-
tamina castitatis . quia ibi
est quotidiana pugna . sed
rara victoria . Necessē est
ergo cuilibet dominum be-
ne diligenti omnes volup-
tatis occasiones fugere si
velit palmam castitatis ha-
bere . Et Habet in histo-
rijs Romanorum . q̄ fuit
quidam imperator qui odi-
uit societatem mulierū . At-
tamen sibi consultū fuit q̄
cōmunicaret cū illis p̄ me-
diatrices dyaboli . Tandē
tū requisitus quare noluit
amare mulieres . Respon-
dit q̄ propter tres causas .
Pr̄ma erat q̄ noluit piurus
fieri . iurauit ei q̄ nūq̄ mul-
lierē t̄ā get . Sc̄da causa fuit
q̄ noluit sc̄p̄m diffamare .

¶ Nam peccatū carnis quā
uis sit minoris culpe. est ta
men maioris infamie. s̄m
Grego. Tertia causa fuit
quia noluit seipsum macu
lare. Luxuria enim inqui
nat tam animā q̄z corpus.
de hac feditate loquit̄ Cla
le. l. i. iij. Quid inquit luxu
ria fetidius vel damnosius.
qua virtutes destruuntur.
gloria in infamiam cōuer
titur. vires corporis impu
gnantur. et omnis fortuna
bonorum et diuitiarū tolli
tur. Hec ille. Igitur amorē
carnalem fugiamus et do
minuz tota mente ⁊ anima
diligamus. Unde dicit ps.
Qui diligitis dominū odi
te malum. Unde tria debe
rent nos mouere ad domi
num diligendum. videlicet
beneficiū creationis. benefi
cium redemptionis. et be
neficiū gubernationis.

¶ **S**ecundo loquit̄
Bernardus in quodam ser
mone sic dicens. Cogita q̄
lem te fecit s̄m corpus egre

giam creaturam. corp⁹ ba
bentem rectum. in signuz q̄
semper tua dilectio ad do
minum debet esse intenta.
quantū ad animā s̄m ima
ginem dei creatam. Et ideo
dicit Hugo de archa Noe
loquens ad seipsum. Ma
gno debito es obligatus et
multa a deo accepisti. et ni
hil de te ipso. et pro omnib⁹
istis non habes quid tribu
as nisi tantū vt diligas do
minū. Nam quod per dile
ctionem datum est non po
test melius rependi q̄z per
dilectionem. Secundū est
beneficiū redemptionis.
Unde dicit Bernard⁹ sup
cantica. O bone Jesu om
nia te probant amabilē mi
hi. sed mors quam sustinu
isti hec omnino amorē me
um vendicat sibi totū. Hec
enim est que ineam dilectō
nem blāde allicit et iuste eri
git. Tertiu beneficiū guber
nationis nos mouere debz
ad dei dilectionē. Hanc gu
bernationē exprimit Augu.

Sermo. X

De spiritu et anima sic dices
Gratia dei et misericordia
semper preueniebat me. De
multis periculis liberauit
me. quando errabam redi
xit me. quando ignorabas
docuit me. quando trista
bar consolata est me. quan
do desperabam consolata
est me. quando cecidi erexit
me. et pro omnibus his ni
hil habeo rependere nisi ta
tum eum diligere. Hec ille.

Sed timendum
est quod multi sunt deo ingra
ti qui post beneficia a deo
recepta ab ipso recedunt.
De quibus loquitur scri
ptura Deuteronomio. xxxij. In
crassatus est dilectus et re
calatrat. incrassatus. im
pinguatus. dilatatus. De
reliquit deum factorem su
um etc. Cuius ingratitude
reprehenditur per gratitu
dinem bestie irrationalis.
De qua loquitur commē
tator super li. de animalibus
dicens quod fuit quidam nobi
lis qui domesticauit serpē

tem quendam nomine aspis
qui quotidie ueniebat ad
mensam domini sui nichil
mali faciendo. Iste aspis
per processum temporis ha
buit duos catulos quos
duxit secum communiter
ad mensam domini. Elcei
dit tamen quod unus de catu
lis aspidis interfecit filium
domini sui quem maxime
dilexit. quod factum uidēs
mater aspidum coram om
nibus qui erant in aula pri
os catulos interfecit. Ec
ce quanta gratitudo et dile
ctio fuit in bestia irrationa
li. ideo a multo fortiori de
bemus nos ostendere dile
ctionem et gratitudinē deo
nostro qui tot et tanta bene
ficia nobis contulit. et prior
nos dilexit. ut habetur pri
ma Iohannis. iij. ubi sic in
quit. In hoc est caritas. nō
quasi nos dilexerimus de
um. sed quoniam ipse prior
dilexit nos. et misit filium
suum propiciationem pro
peccatis nostris. tamen ni

Sermo. X

bil petit a nobis nisi amo-
rem cordis nostri. **O**sten-
dit nobis insuper amorem
in hoc qd deleuit peccata no-
stra. quia per baptismum
qui cepit efficaciam a chri-
sti plenitudine deleuit pec-
catum originale. et per pe-
nitentiam peccatum actua-
le. **I**deo dicitur
Apocalipsis primo. **B**ile-
xit nos et lauit nos a pecca-
tis nostris in sanguine suo
Tertio dixi qd debemus di-
ligere deum tota mente for-
titer contra mundi cupidi-
tatem. quia dicitur **E**cclē-
siastici. xxvij. **Q**ui querit
locupletari auertit oculum
scilicet cordis a deo. **N**an-
q3 quicumq3 voluerit. id est
appetit amicus fieri huius
mundi vel seculi inimicus
dei cōstituitur **J**acobi. iij.
Nihil est facilius q3 deum
diligere fortiter. quia verus
amor dei nec aduersitate de-
ijatur nec prosperitate sub-
ijatur. nec timet fluctū mū-

danarum sollicitudinum.
nec formidat temptatōnes
demonum. **E**t ideo dicitur
Canti. **F**ortis est vt mors
dilectio. scilicet dei. dilectio
vera dei fortior est ipa mor-
te. quia nec mori nec vite
parcit. vt patuit aliquādo
in sanctis martiribus. **E**t
ideo dicit **A**pōstol⁹ ad Ro-
manos. viij. **Q**uis nos se-
parabit a caritate xp̄i. **A**n
tribulatio .i. corporis affli-
ctio **A**n angustia sc3 mēns
anxietas. **A**n persecutio q̄
est de loco ad locum fuga-
tio. **A**n fames. id est. caren-
tia victus. **A**n nuditas. id
est. carentia vestium. **A**n
periculum. id est. asperitas
mors. **A**n gladius. id est.
mors. **C**ertus sum enim
inquit qd neq3 mors. neq3
vita. neq3 fortitudo. neq3
profundum. neq3 creatu-
ra aliqua separabit nos
a caritate dei que est in cri-
sto **J**esu. **E**xemplum hui⁹
habetur in arte tincture.

Sermo. X

Si pannus fuerit intinctus colore coccineo non potest illo colore spoliari. quāuis lauetur. quāuis verberetur quia cuius pānum corripes quā susceptum auferas colorem. **M**odo consimile est de caritate dei. Si enim anima humana fuerit intincta diuino amore cuius moreretur quā illum amorem dimitteret. **I**sto modo fuerunt multi martires uncti. ut **L**aurētius. **B**artholomeus. et ceteri qui pro christi nomine mortē sustinuerunt. **U**nde experientia docet quod cera calefacta si impriatur sigillum. figura sigilli remanet in cera. et si fuerit frigida et dura non recipit impressionem sigilli. **M**odo consimili cor quod est calefactum igne diuini amoris si fuerit applicatum christo per memoriam passio nis eius statim remanet impressio vulnerum christi in corde eius. **S**ed si cor fuerit induratum propter

catum mortale. sigillum diuini amoris in tali corde imprimi non potest. **Q**uā multi sunt tales qui habent corda indurata. et ideo dilectio domini non potest imprimi in cordibus ipsorum. **T**ales sunt amatores mundi qui nunquam de deo cogitant nec de celestibus. sed semper de terrenis. ac si non esset spes future glorie. **T**alis fuit ille **C**alippus qui fuit maior saracenorum. de quo narrat **M**arcus paulus de gestis **I**ndorum. cuius ciuitates obsedit rex tartarorum. et tamen intra ciuitatem erant quinque milia equitum **C**alippus predictus habuit vnam turrim plenam auro et aliam plenam argento et lapidibus preciosis. in tantum namque dilexit thesaurum suum quod noluit aliquid de eo expendere circa armatos ad defendendum se et suam ciuitatem. **E**t ideo rex tartarorum cepit illum et omnia bona sua et clausit illum et omnia bona

Sermo. X

sua in vna turri sine cibo et potu. Et ait illi. Si bñct bel aurum non tam aude reseruasses. te ipsum et ciuitatem defendisses. Nunc adiuuette bel aurum tu⁹ quē tantum dilexisti. Sic ergo quarto die fame perijt. et miserabiliter mortuus est. Talis fuit ille Abal. qui in tā turz dilexit diuitias suas et David in magna necessitate existenti noluit de bonis suis communicare. et ideo nimio timore et duricia cordis subito moriebatur. ut habetur. i. Regum. xxv. Igitur istam duriciam et tenacitatem cordis relinquitte. et amorem di in cordibus vestris imprimite. quia dicit Deutro. xj. quod dominus dixit filiis Israel. Si dilexeritis dominum deum vestrum et serueritis ei in toto corde vestro dabo vobis pluuias temporibus vestris. arborum vestre replebuntur fructibus. Dormietisqz et non erit qui vos exterreat. Istis

igitur tribus modis deum diligatis. ut vitam eternam possideatis. Secundo

principaliter dixi quod proximus est diligendus tripliciter. videlicet veraciter sine simulatione. sapienter sine peccati nutritione. et perseueranter sine cessatione. It

Primo dico quod debemus diligere proximum veraciter sine simulatione. ut ait Apostolus ad Romanos xij. Dilectio sine simulatione. hoc sit in vobis. Simulatio est quando quis ore ostendit amicitiam et in corde machinatur dolum siue fraudem. Et ideo dicit Sapiens Proverbiorum. xj. Simulator ore decipit amicum suum. Figura huius habetur. i. Regum. xx. de Joab qui fuit miles nobilis cum David venit quondam ad militem quendam nomine Amasa. ostendens ei amicitiam dicens. Salue mi frater. Et tenuit manu dextram eius quasi oscu

lans eum et percussit eum in
 inguine et mortuus est La
 lein fictam amiciciam ostē
 dit Judas proditor osculi
 dans christo in signum di
 lectionis et amicicie. tamen
 in corde odiuit euz et occul
 te prodebat eū iudeis. vt ha
 betur Luce. xxiij. Et iō chri
 stus volens trahere euz ad
 veram amiciciam dixit sibi
 Amice ad quid venisti La
 li s fuit dilectio Amō qua
 dilexit sororem suam Lba
 mar. qui ostendit sibi blan
 da verba dilectionis donec
 compleret voluptatem su
 am cum illa. Sed comple
 ta voluptate sua odiuit eaz
 plus q̄z antedilexit. vt habe
 tur. .ij. Regum. xiiij. Item
 habetur quomodo Saul
 ostēdit multa signa dilectō
 nis Dauid. et dedit illi Absi
 chol filiam suam in vxorez.
 in signuz dilectionis et ami
 cicie. et tamen occulte ode
 rat illum et voluit eum oc
 cidisse. vt patet. .i. Regum. x
 viij. et xix. Et. .ij. Reguz. xiiij.

quomodo Absolon ostentem
 dit amiciciā frī suo amenon.
 vocando ipsum ad cōuiuuiu
 um. et dum modo fuit in cō
 uiuiū occidit eum fraudulens
 lenter. **L** Et ideo obbes
 atus Augustinus dicit t q̄
 melior est inimicus publi
 cus q̄z fictus amicus. quia
 de publico inimico potest
 homo precauere et eius ma
 liciam fugere. sed amicum
 fictum non potest cogno
 scere. Et ideo tales ficti et fal
 si amici maxime sunt timē
 di. et eorum dilectio preteen
 sa maxime fugienda est. neo
 q̄ est simulata. Contra ve
 ro ex vera dilectione multa
 bona proueniunt. vt refert
 Iulius de vera amicicia.
 q̄ olim erāt duo amici fide
 les qui se mutuo veraciter
 dilexerunt. quorum vnus
 vocabatur Baimon. et al
 ter Iuditheas. Contigit autē
 q̄ Bionisius tirānus Iudi
 theam consecutus fuit vsqz
 ad mortem. in tantum q̄ in
 carceratus fuit. vnde alter

Sermo X

amicus Damon vidēs su-
um amicum ita iniuriose in-
carceratum adiuit Dionis-
ium tyrannū. rogans qua-
tenus dignaretur recipere
ipsum in carcerē loco ami-
ci sui. quoniam transiret ad
uxorem suam et disponderet
pro bonis suis. Dionisius
consensit sub tali conditio-
ne. q̄ si non rediret mortem
pro illo subiret. Quo pacto
rediit. Idubas die statuto
ad carcerem pro liberatio-
ne amici sui. Unde Byo-
nisius considerans fideles
animum et verā amiciciaz
inter illos omnem maliciā
suam amittit. rogans illos
recipere illum in tertium gra-
dum amicicie sue. Et ideo
dicitur Ecclesiastici sexto.
Amico fideli nulla est com-
paratio. et nō est digna pō-
deratio auri et argenti con-
tra bonitatem fidei illius.
Hinc est q̄ dicit Quintili-
anus libro secundo. ca. viij.
Quid est humano generi
facilius q̄ si omnes homi-

nes essent amici. quia tunc
nō essent atrocina nec bel-
la nec contentiones. Hec
amicicia est voluntatū cō-
munitio et facultatum acti-
uitate solatium. Heculle.

Unde Aristoteles probat
viij. Ethicorum. q̄ amicicia
est tam necessaria cuiuslibet
communitati et persone q̄
nullus eligeret vivere sine
amicicia. Et ideo amicicia
est necessaria diuitib⁹. pau-
peribus. iuuenibus. et seni-
bus. Primo diuitibus. q̄
diuites si careant amicicia
sive dilectione amicorū bre-
uiter possunt spoliari et pro-
diuitijs suis interfici. unde
raro inter diuites iuenit ca-
ritas. Figura b⁹ habet Be-
nelis. xij. de Loth et Abra-
ham q̄ habuerit multa peco-
ra. et idō orta fuit magis discor-
dia inter pastores eorū. Itē
diuitib⁹ multi insidiant pra-
ctitando et imaginādo quā-
tū diuitie illorū auferri. Et
idō soluit illi xps Luce. xvi.
Facite vobis amicos. ꝛc.

Sermo. X.

Secundo dilectio est necessaria pauperibus. quia pauperi est singulare solacium habere amicum qui vult et potest illum in penuria sua releuare. Tertio dilectio est necessaria senibus cum sint debiles et impotentes ad se ipsos iuandos. Et ideo dicit Aristoteles in sua rethorica. quod senes sunt miseratiui et cito remittunt culpas iuuenum quando sciunt se indigere eorum amicitia. Quarto dilectio est necessaria iuuenibus. quia dicit Aristoteles secundo rethorice. cap. xxviii. narrando conditiones iuuenum. quod iuuenes inclinantur ad voluptates. amant honores. et ideo ut communiter sunt presumptuosi. sunt amatores risus et ludorum. et ideo indigent amicis qui ab istis iniquitatibus illos cohibeant et castigent. alioquin nunquam fierent virtuosus. Item cuiuslibet ciuitati necessaria est amicitia. in tantum quod dicit Aris-

totiles. iiii. Ethicorum. quod multi legisperiti in correctionibus suis faciendis dimittunt iusticiam legis ut conseruent dilectiones et amorem. ne lites et discordie oriantur inter ciues. quia ubi est discordia ibi est destructio. Et ideo dicit Aristoteles quod amicitia est magis necessaria inter ciues et communitates quam iusticia. Unde Augustinus libro. xix. de ciuitate dei dicit. quod non est populus siue communitas nisi si sit inter eos caritas. et dilectio. quia populus est multitudo hominum in amica communitate associata. Hec ille. Unde Augustinus super Iob. omelia. lxx. Episcopus dilectionem proximi commemorat dicens. Ad datum nouum do vobis. ut diligatis inuicem sicut dilexi vos. ubi ut dicit Augustinus. non facit dilectionem dei. sed bene intelligentibus utrunque mandatum inuenitur in sententijs. quia

Sermo. X

qui diligit deum nō potest ipsum contemnere quē deus diligi precipit. et qui diligit proximum quid in eo diligit nisi deum. Hec Aug. Et ideo potest bene intelligi q̄ nullus potest meritoze diligere deum odiendo proximum. Et hoc videtur dicere ad Roma. xij. vbi dicit q̄ omne mandatum legis impletur in hoc verbo. Diliges proximum tuum sicut teipsum. id est. eo ordine quo teipsum. hoc est infra deum et supra oīa bona temporalia quod est contra illos q̄ pl⁹ diligunt canes vel animalia bruta q̄ proximum. Vel sic debz exponi. vel ad id qd̄ teipsum diligis. scz ad vitam gratie et glorie. et sic qui diligit dominum est ver⁹ obseruator legis diuine. Unde dicit apostolus ad Romanos. xij. Qui diligit proximum legem impleuit.

Ad Secundo dicit q̄ debemus diligere proximum sine peccati nutritione sapi

enter. vnd̄ Augustin⁹. Sic diligendi sunt homines vt non diligantur eoz errores. Unde amatores vicioruz i suis amicitijs similes sūt demonibus. qui in hoc tantum conueniunt vt homines fallant siue subuertant sicut maligni amicos suos vt iuuent ipsos ad eunduz in infernum. quia quicq̄ fecerint pro amore in ordia to sic excecantur q̄ reputāt beneficium. Figura huius dilectōnis insipientis habetur in euāgelio Luce. xiiij. de Herode et pilato. Contra istum amorem loquitur Apostolus. i. Corinth. xiiij. Caritas non agit perperā. id est. per uerse. non est ambiciosa. id est. non vult alijs preponi. non cogitat malū. id ē. n̄ vult nocere alicui. nō gaudet super iniquitate. id est. dolet videns aliquē irruere in iniquitatem. cons gaudet autem veritati. id ē. operibus iusticie et veritatis. Isto igitur modo dili

gendus est proximus ut se diligamus eius animam et non eius vicia. Hinc dicit Apostolus ad Roma. xiiij. Dilectio proximi malum non operatur. Glo. Qui diligit homines quia iusti sunt aut iusti fiant sapienter diligit. Quilibet enim debet diligere seipsum quia iustus est. vel quia iustus fiat. Qui et aliter diligit se iniuste diligit se. qui autem diligere se nescit. nec proximum sicut diligere sicut seipsum. In Augustin^o sicut prius. Si non ueris diligere teipsum committo tibi proximum ut eum diligas tanquam teipsum. Si autem non scis diligere teipsum timeo ne decipias proximum sicut decipis teipsum. Hec ille. In bono ergo proximus est diligendus et non in malo. Unde Aristoteles nono Ethicorum soluit tres questiones notabiles.

Prima est. ponatur aliquis coniugatur cum viro bono in amicitia et postea

puerit. et fiat malus. utrum societas eius sit relinquenda an non. Secunda est. an statim debet quis eius amicitiam relinquere. an expectare eius conversionem ad virtutes. Tertia questio est. utrum post dissolutionem amicitie debet homo se habere magis extraneei quam si nunquam fuisset eius amicus. Ad primam questionem respondet dicens primo. quod non est possibile quod ille diligatur a virtuoso cuius malicia est virtuoso manifesta. quia solum bonum honestum diligitur a virtuoso. Secundo dicit quod non debet vir honestus talem viciosum diligere sed omnino dissolvere eius amicitiam. Et ratio est quia non est possibile ut vera amicitia conseruetur in malo. quin in amante generetur aliqua similitudo malicie et peccati. Ad secundam questionem respondet distinguendo utrum talis peccator peccet reduci ad virtutem.

Sermo. X

tem vel non. et sic non debet homo statim abijcere amicum suum sed adiuuare vt reducatur ad bonum. Si vero non petit reduci sicut sunt illi qui sunt indurati et inueterati dierum malorum statim debet eius societates relinquere. et hoc non est inconueniens. quia tunc non fuit amicus huic vicioso sed virtuoso. ideo dicit Aristoteles. Qui simulant se virtuosos esse vt habeant amicitiam cum bonis et virtuosis et latenter sunt mali. sunt quasi proditores et falsi amici. Ad tertiam questionem respondet quod si dissolutio amicitie fiat propter habundantiam peccati vel malicie. homo debet semagis reddere extraneum sibi quam alij que nunquam cognouit. pro tanto quod eum decepit et sibi verekundiam fecit. Ex quibus patet manifeste quod amicitia malorum est fugienda et relinquenda. et dilectio virtuosorum est amplectenda.

Dicit enim Tullius in libro de amicitia. quod vera amicitia non potest esse nisi inter bonos et virtuosos. Unde narrat quod quidam nobilis habuit tres amicos quos semel inuitauit ad prandium et in fine prandij posuit ante eos tria poma quorum quodlibet erat ex vna parte corruptum. Primum amicum noluit aliquid illorum tangere. et ideo fuit reputatus incurialis. Secundum amicum gustauit vnum pomum totaliter non dimittendo propter corruptam plusquam partem integram. et ideo fatuus dicebatur. Sed tertium gustauit vnum pomum sed tantum comedit partem sanam. corruptam relinquendo. et ideo curialis sapiens et doctus dicebatur. Adoraliter pistofres amicos intelligo tria genera hominum. vnde quidam sunt in tanta malicia obdurati quod quamquam homo fuerit virtuosus nunquam eum diligerent. immo si quid boni fecerit semper eis displiceret et nunquam placeret.

Sermo. X

Talis fuit ille Saul q̄ post
victoriam Dauid de Ho/
lia habitam. quia mulieres
ciuitatis magis Dauid cō/
mendabant q̄ ipsū. Saul
nunq̄ rectis oculis inspi-
cebat eum. vt habetur. i. Re/
gum. xvij. Secundo aliq̄
sunt ita infatuati per amo-
rem inordinatum q̄ quic-
quid homines fecerint siue
bonum siue malum semp
reputant bene factum. et ita
fatue diligunt q̄ nesciūt di-
uidere corruptum ab incor-
rupto. Tertio sunt aliqui
qui sapienter et discrete dili-
gunt in proximo virtutem
et odiunt maliciam et vicia
in eodem. Discrete igitur et
sapienter proximus est dili-
gend⁹. Tertio principa-
liter dixi q̄ debemus dilige-
re proximum fortiter et cō-
stāter sine cessatione. vnde
Salō. Proverbiorum. xvij.
Omni tempore diligit qui
amicus est. Talis fuit dile-
ctio inter Jonathan et Da-
uid. Jonathan enim i om;

ni aduersitate et persecutio-
ne Dauid fuit semper ei fi-
delis amicus et premonuit
eum de malicia patris sui
Saul. vt habetur. i. Regum
.xix. Item habetur Exodi
.xxxij. quomodo Moyses
intantum dilexit populum
Israel q̄ dixit domino. Mi-
tute eis hanc noxam aut
si non facis dele me et lib-
ro quem scripsisti. id est. de li-
bro vite. Item habetur Lu-
ce. x. quomodo Samarita-
nus commendatur de cari-
tate et compassione quam
habuit super proximum su-
um alligando vulnera ei⁹
et ducendo ius stabulum.
Hinc inquit Iohannes in
epistola. j. Iohannis. iij.
Si quis habuerit substan-
tiam huius mundi. et vide-
rit fratrem suum necessita-
tem habere et clauerit visce-
ra sua ab illo. quomodo ca-
ritas dei manet cum illo. q̄
diceret. nullo modo. **¶**
Sed timendum est q̄
multi diligunt proximum iu;

Sermo. X

constanter. sicut hi qui diligunt propter utilitatē tantum. contra quos loquitur Seneca in quadam epistola sic dicens. Illa est falsa amicitia que commodum intendit et non amorem. Et ideo inquit Aristoteles. viij Ethicorum. Diligētes propter utilitatem sunt amici nūmi. Et hoc plangit Qui dius libro secundo de pontico dicens.

Turpe quidē dictu sed modo vera fatemur.

Vulgus amicitias utilitate probat.

Cessante ergo utilitate et prosperitate cessat talis dilectio et amicitia. Ideo sic inquit.

Exemplo didici quod utilitatis amici.

Res amplectunt. nō nos sed nostra sequunt.

Non sunt persone sed prosperitatis amici.

Et ideo dicit Gregorius in moralibus. Cum quis sit positus in prosperitate et di-

ligitur. incertum est an prosperitas an persona diligatur. Qui in aduersitate proximum deserit aperte monstrat quod hunc in prosperitate non amavit. Tales diligunt proximos sicut canis diligit os. qui diligit illud quod potest ex illo aliquid carnis accipere vel lucrari. Deficiente vero carne os deserit et relinquit. Sic faciunt amici tales ficti. de quibus dicitur Ecclesiastici sexto. Est amicus secundum tempus suum. et non permanebit in die tribulationis. Talis non fuit Abiathar qui diligebat David non tantum tempore prosperitatis sed etiam aduersitatis. nunciauit enim David maliciam Saul regis. quomodo occidit sacerdotes domini et destruxit eorum civitatem. eo quod receperunt David hospitiū una nocte. ut habetur. i. Regum xxiij. Item constanter diligebat armiger saulis dominum suū Saul. qui vidēs

cum interfectum et mortuum noluit ulterius viuere. sed seipsum gladio interfecit. ut habetur. j. Regū. xxxj. Unde Apostolus ad Romanos tredecimo. Memini quicquid debeatis nisi ut inuicem diligatis. constantes scilicet et fideliter. Narrat enim Augustinus libro. v. de ciuitate dei. de quodam ciue Romano Fabricio nomine. quem Romani miserunt ad regem Epirotarum pro captiuis Romanorum redimendis. quos habuit predictus rex Epirotarum in carceribus diuersis. Audiens autem rex Epirotarum quod ipse Fabricius erat pauper et indigens multo auro et pecunia obtulit ei quartam partem regni sui. eo pacto quod ciues suos Romanos relinqueret. et sibi adbereret et ipsum super omnia diligeret. Sed iste Fabricius noluit sibi consentire. sed omnia sibi promissa contempsit. quod rex valde

admirabatur et ipsum constantem amicum et fidelem amatorem considerans. omnes captiuos Romanorum tribuit sibi a pacem et dilectionem cum Romanis et cetero petijt. quam per ipsum obtinuit. Ex qua historia habetur quanta bona proueniunt ex fidei amore.

Q Sed timendum est quod duo genera hominum impediunt veram dilectionem. videlicet iracundi et inuidi. Dicit enim Aristoteles quarto Ethicorum. quod tria sunt genera iracundorum. Quidam sunt acui et tales sunt illi qui leuiter irascuntur et cito quiescunt. et illud est bonum et optimum quod habent quod non retinent iram in corde celando maliciam usque ad tempus vindicte. Secundo quidam sunt amari. qui in ira sua diu perseverant. sed occultant et non ostendunt exterius donec poterunt vindicare. et isti indigent mul

Sermo X

to tempore vt delectant me/
lancoliam suā. Tertij sunt
difficiles qui nunquam ces/
sant ab ira concepta donec
vindictentur. et isti sunt pel/
simi et vindicatiui ⁊ destru/
ctores caritatis. Unde re/
fert Seneca libro suo de ira
de quodam iudice furore ⁊
ira succenjo. qui condem/
nauit tres milites innocen/
tes. isto modo. vnu m ius/
sit occidi. quia venit ad illū
sine commilitone. impo/
nens ei false q̄ socium suuz
interfecit. Cum ergo alius
miles ex p̄cepto iudicis du/
ceret ipsum ad mortem ob/
uiauit socio militis sano et
incolumi. qui rediens ad
iudicem presentauit sibi mi/
litem damnatum et sociuz
commilitonem. quod vi/
dens tyrannus omnes tres
occidi iussit. Primum quia
damnatus fuit. Secundū
quia causa damnationis
fuit. Et tertium quia iudi/
ci non obediuit. Et idō sub/
dit Seneca. Quisq̄ pronā ē

iracūdia ad fingendū cau/
sas vindicte. Habet ergo
iracundia hoc malū q̄ non
vult regi veritate nec iusti/
cia. nec ratione. sed si aliqd
sit contra eius voluntatem
statim nititur se vindicare.
Et ideo consulit nobis Ja/
cobus apostolus Jacobi. i
Sit omnis homo tardus
ad iram. Ira enim viri iu/
sticiam dei non operatur.
Ira enim in puniendo ne/
scit modū et ideo iudices et
prelati non debent se vindi/
care stante motu iracūdie
sue. Hinc narrat Valer⁹
libro quarto de quodā phi/
losopho sapiente. qui irat⁹
seruo suo. dixit ei. De te su/
merem vindictam si iratus
nō esse ⁊ sic distulit iusticiā
correctōis donec habuit pa/
tientia. Unde dicit Aristo.
li. d. animalib⁹ q̄ apis post/
q̄z p̄didit aculeū suum cito
moritur. Q̄modo consumili
est de homine iracūdo q̄ ex/
grēdo maliciā ⁊ ra primū
suū v̄bo vel ope. ledēdo eū

Sermo. X

in bonis temporalibus. in fama aut persona. ipse spiritaliter interficit seipsum. Et ideo dicitur Job. v. Tirum stultum interficit iracundia. et paruulum occidit inuidia. Unde habetur Apoca. vi. q. Johannes vidit equum rufum et q. sedebat super eum data fuit ei potestas sumere pacem de terra. Moraliter per istum equum intelligo iracundum super quem dyabolus habet potestatem adducendi de peccato in peccatum. q. tanta est malicia in cordibus hominum q. dyabolus habet potestatem suscitandi bella et dissensiones quasi in toto orbe. Et ideo consulit Sapientis Proverb. xxi. Noli esse amicus homini iracundo. Inuidi etiam vt dixi impediunt veram dilectionem. Unde dicit Petrus rauennensis. omelia. iiii. q. inuidia fecit q. tota latitudo terre duobus fratribus erat angustata. ipsa consuluit germanum

occidere. Et subdit. Omnibus malis peior est inuidia. Hec Petrus. Unde habetur ij. Machabeorum. xiiii. q. Machabaeorum dux exercitus regis Demetrii videns animi audaciam Iude machabei peruenit ab eo amicitiam et percusserunt fedus. quod pendens Alcibiades qui fuit summus sacerdos in iudea narrauit regi Demetrio q. Machabaeorum assentiret alienis regibus q. insidiatorem regni faceret suum successorum. Quod audiens rex Demetrius iussit Machabaeorum sub pena sui capitis q. caperet Judam et vincitum perduceret ad eum. Quibus auditis fugit Judas et postea amputauit caput Machabaeorum. Ex qua historia patet q. ex inuidia multa mala oriuntur. et ideo ipsas fugiendo veram dilectionem capiamus vt vitam possideamus eternam. Quam nobis concedat q. sine fine viuat et regnat. Amen.

Sermo. XI

Sequitur sermo
vndecimus.

Enire. Ita/
rissi/

v mi dicitur **Zlu:**
gustinus q̄ tria ge
nera hominum veniūt ad
sermonem. **A** **Ali:**
qui enim veniunt qui non
delectantur audire verbuz
dei. immo vix timent penas
eternas. cuiusmodi sunt in
durati in peccatis. et isti nō
referunt fructum sermonū
quia non habent humores
gratie. Secundo aliqui ve
niunt et delectantur audire
verbum dei. timētq; penas
sed non peccata deserūt. q̄a
suffocantur diuitijs huius
mundi et voluptatibus. et
ideo non referunt fructum
vt dicitur **Luce. viij.** Ter
tio veniunt aliqui cum bo
no pposito recedendi a pec
catis ⁊ perseverandi in vir
tutibus. de quibus dicitur
in euangelio **Luce. vi.** Ve
nerant vt audirent eum. et

sanarentur a languoribus
suis. Et isto modo omnes
boni et virtuosi veniunt.

Ut ergo possimus istam
conditionez habere orem⁹.

Pro processu huius ser
monis est breuiter aduertē
dum secunduz **Bernardū**
sermone. iij. de aduentu. q̄
triplex est aduentus christi
secundū tria tempora. **Chri**
stus enim venit ad homi
nes in preterito humanam
naturaz assumendo buni
liter. venit ad homines in p
senti grāz suā nobis copio
se infundendo. et veniet cō
tra homines in futuro pec
cata in iudicio potenter pu
niendo. In primo aduentu
venit generaliter propter ho
mines tam bonos q̄z ma
los. In secundo aduentu
venit tantūmodo in bonos
Et in tertio aduentu veniet
contra malos. In pmo ad
uentu filius dei per suam
incarnationem fili⁹ homi
nis efficitur. In secūdo ad
uentu filius hominis fili⁹

Ser. XI

dei per gratiam dei efficitur
sive constituitur. Et in ter-
tio aduentu ille qui inuē-
fuerit filius dyaboli penis
eternis deputabitur. **I**di-
mo et p̄ncipaliter dixi q̄ cri-
stus venit ad homines hu-
manam naturam humiliē
assumendo. Unde circa ad-
uentum christi tres possūt
queri questiones. **P**rima
quis est et qualis fuit q̄ no-
stram naturam assumpsit
Secunda questio est quo-
modo naturam humanam
assumpsit. Et tertia est qua
de causa venit in hunc mū-
dum vt fieret homo morta-
lis. Ad p̄mam questionem
respondetur q̄ erat fili⁹ dei.
et non angelus. nec aliquis
alius sanctus existens in h̄
mundo. Et causam ponit
beatus Anselmus libro .ij.
Cur de⁹ homo. Nam an-
gelus non potuit quia ex se
ipso insufficiens fuit satis-
facere pro peccato proprio.
Nec purus homo eadē ra-
tione. **I**deo venit christus

deus factus homo. q̄ sicut
fuit verus deus eternaliter
ita temporaliter factus fuit
verus homo. **I**n quantum
erat deus potuit satisfacere
pro peccato humano. Con-
ueniens enī erat vt homo
p̄ homine satisfaceret. Sed
quia nullus homo purus
hoc potuit. conuenientissi-
mū erat vt deus homo hoc
faceret. **S**ed hic
queritur lrālīē qualīē vna
persona diuina potuit in-
carnari nō incarnata alia.
cum opera trinitatis ad ex-
tra sint indiuisa. et tūc si sic.
quare magis filius fuit in-
carnatus q̄ pater et spiri-
tus sanctus. **E**xemplū quā-
tum ad primum habetur ī
experientia de tribus puell-
is induentibus vnā illa-
rum. quarum quelibet ad
illam induitionem fecit idē
quod altera. et tamen sola
vna illarum induitur. **E**o-
dem modo est de christi in-
carnatione quam quelibet
trium personarum opera;

batur in filio. Unde quan-
doq; ipsa incarnatio attri-
buitur patri. vt patet p illd
Epof. ad Galat. iij. Misit
de^o filiū suum natū ex mu-
liere. Et aliqñ attribuit spi-
ritui sancto. vt habet Lu. j.
Spūs sanct^o supueniet i te.
Et aliquando attribuitur
ipsi filio Job. xvj. Exiui a
patre ⁊ veni in mundum. ⁊
tamen solus filius fuit icar-
natus. Et hoc propter vari-
as rationes. Prima ratio.
quia sm q dicunt doctores
filius dei est imago patris
et similitudo. et homo quā-
do peccauit desiderauit si-
militudinem dei. ⁊ dyabo-
lus quando tēptauit hoīes
immisit sibi q fieret similis
deo. vt patz Gen. iij. Ita q
diabolus in tēptando ⁊ ho-
in desiderādo speciali^o deli-
quit ptra filiū qui est simi-
litudo patris qz ptra prēm
vel spiritū sanctum. et ideo fi-
lii dei magis conueniebat
pāre qz spiritui sancto. Se-
cūda ratio est. qz in trāsgres-

sione parentis pmi iniuria
facta concernebat filiū spe-
cialiter. quia erat contra sa-
pientiam ⁊ propriatā filio.
Unde dixit dyabolus. Eri-
tis sicut dii scientes bonū ⁊
malum. Non dixit potētes
vel clementes. et ideo cōue-
nienter filius potius qz pa-
ter vel spūs sanctus fuit in-
carnatus. vt misereret ho-
mini et vndicaretur de dia-
bolo. Tertia ratio fuit vt il-
le qui fuit filius dei in diu-
nitate esset filius hominis
in humanitate. Cum ergo
queritur primo et principa-
liter qualis fuit qui fuit in-
carnatus. Dico sicut prius
qz verus filius dei in ppra
psona. non angelus nec ho-
mo tantum. sed verus dei
filius. Ad hoc admonet ra-
tio specialis. et est bec. Itaz
homo quando fuit factus
primo. fuit creatus ad liber-
tatem et dignitatem q nul-
li fuisset subiectus nisi soli
deo. sed omnia alia deberēt
sibi subijci. iuxta illud psal.

Sermo. XI.

Omnia subiecisti sub pedibus eius oues et boues. &c. Et causa fuit. ut ipse diligeret deum super omnia. Sed postquam cecidit ab illa dignitate. si homo vel angelus redimeret. oporteret hominem eum diligere supreme. et sic tunc non fuisset restitutus ad tantam libertatem ad quam tam creatus fuit. et ideo deus venit pro illo in carnem ut totum amorem humanum vendicaret sibi ut homo nullum preter deum summe diligeret. Istud testatur euangelista dicens. In propria venit. Et sequitur quod dolendum est. Et sui eum non receperunt. id est. illi qui per suam creationem et redemptionem sunt sui. ipsum non receperunt. per bonam vitam sed vilipenderunt per superbiam. inuidiam. accidiam. &c. Nec habent in memoria fidem sue incarnationis quam modo humiliavit seipsum pro generis humani salute ad sustinendum tot iniurias

et miseras. famem. sitim et opprobria. detractiones. infirmitates et penas. et tandem mortem durissimam. et ideo de talibus ingratis peccatoribus conqueritur dominus Iohannis. v. dicens. Ego veni in nomine patris mei. et non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo. illum accipietis. quasi diceret filij regum et dominorum mortalium et seruiantes illorum cum honore recipientur a vobis. sed me qui sum dei filius regis eterni non vultis recipere.

Sed hic queritur quare filius dei per tantum tempus distulit suam incarnationem. Dicitur secundum sanctum Thomam de veritatibus theologie. quod preter causas in sermone de filiatione assignatas hec est precipua. videlicet ut manifestaret diuinam iusticiam. Per hoc enim quod per tantum tempus suam incarnationem distulit. in primis per

mag. Galat. 3

+

Sermo. XI

rentes exultantes a paradiso suam iusticiam in puniendo ostēdit. sed quillos tandem per suam passionē redemit suam gratiam et misericordiam demonstravit. Et idē Apostolus. i. ad Timotheum. j. Iesus christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Ad secundam questionem respondet quod quattuor modis homo producit in hunc mundum. Primus modus est sine viro et femina. Et isto modo fuit Adam creatus a deo. Secundus modus est de viro sine femina. Et sic Eva fuit facta de costa a deo ut habetur Genes. secundo. Tertius modus est de viro et femina. et isto modo genus humanum producit totum. sed cum peccato originali. Quartus modus est de femina sine viro. Et isto modo fuit productus filius dei. per operationem spiritus sancti. et iste modus in carnationis fuit mirabilis

83
prefiguratus in antiqua lege. Primo per virgā aaron. de qua dicitur Numeri. x. vij. quod sine arte et studio alicui floruit et produxit amigdala. Modo consimili maria que per virgā aaron designatur floruit per virginitatem et sanctitatem. et protulit filium sine coniunctione virilis consortij. Secundo fuit prefigurata per rubum Moyse. de quo habetur Exodi. ij. Cum venit Moyses ad montes domini et apparuit ei dominus in flamma ignis in medio rubi. et videbat quod rubus ardebat et non comburebat. Modo consimili Maria virgo ardebat igne spiritus sancti quando concipiebat in seipsa verum deum et hominem sine combustione et corruptione carnalis voluptatis. Item iste adventus fuit prophetatus per Ysaia. vij. dicentem. Ecce virgo concipiet et pariet filium. Item fuit prophetatus per

Ger. XI

Jacob dicentem Gen. xlix.
 Non auferetur sceptrū de
 iuda. id est. de illa tribu. nec
 dux de femore eius. donec
 veniat qui mittendus est.
 vnde christus incarnatus
 fuit in tēpore Herodis alie
 nigene. qui fuit de natione
 ydumeoz. quia post christi
 natiuitatem nullus regna
 uit super iudeam qui fuit
 d' tribu illa. Item iste ad
 uentus fuit mirabilis osten
 sus per euidētiā multo
 rum miraculorum. Dicit
 enim Orosius de ornesta
 mundi. et etiam Hierodotus
 et magister in cronicis
 suis. q' in aduentu domini
 tanta pace vniuersalis or
 bis gaudebat. q' totū mūdo
 vnus imperator romano
 rum pacifice dominabat.
 ita q' aduentus eius pacifi
 cus pacē omnibus demon
 straret. Et ideo dicit Apo
 stolus ad Ephe. ij. Venies
 euangelizauit pacem bis q'
 longe et bis qui prope. In
 cuius signis angeli in suo

aduentu clamauerunt pa
 cem dicentes. Gloria in ex
 cellis deo. ꝛc. Luca. ij. Et iō
 Romani templum pacis
 construxerunt pulcherrimū
 in quo statuas posuerunt
 Romuli. qui consulentes
 Apollinem quem pro deo
 colebant q' diu sciret illud
 templum. et responsus fuit
 q' duraret quousq' v'go pa
 reret filium. et tunc scripse
 runt in foribus templi lris
 aureis. Templum pacis
 eternum. Quod templum
 eadez nocte et hora qua cri
 stus nascebatur corruit. in
 lignum q' virgo peperit.
 Item habetur in historia
 scolastica q' ante aduentus
 domini tres soles apparue
 runt in oriente. qui paulatim
 in vnum corpus solare
 redacti sunt. Et hoc fuit fas
 ctum ad designandum q'
 christus fuit natus. in quo
 fuerunt tres nature que in
 vnam personam conueni
 runt. videlicet caro. diui
 nitas. et anima. Item iste

omnis haec scilicet
 i. vocatur

Sermo. XI

aduentus fuit denunciatus
pastoribus vigilantibus super
greges suos. sicut bis in anno
consueverunt. videlicet in
utroque solsticio. primo est
uali circa festum sancti Iohannis
baptiste. et secundo
bimali circa festum natiuitatis
christi. Quia solem
gentiles tanquam deum colebant
apparuit eis angelus domini
et christum natum de virgine
nunciavit. Et quomodo eorum
cognoscerent. dedit eis signum
dicens. Ite in bethleem et inuenietis
infantem pannis inuolutum et positum
in presepio. inter bouem
scilicet et asinum Luc. secundo
Ex quibus sequitur manifeste
quod modus sue incarnationis
fuit mirabiliter prefiguratus
et multipliciter prophetatus
necnon per miracula et euidentias
mirabiles demonstratus. Tertio
principaliter querebatur de
causa quare venit in mundum
hic ut fieret homo mortalis.
B Respondet quod

propter diuersas causas.
Prima fuit quod natura diuina
non potuit sustinere opprobria
et penas. cum sit immortalis
et sempiterna. et ideo oportuit
illam induere aliam naturam
in qua posset sustinere. et genus
humanum redimere. Secunda
causa fuit ut tanta foret humilitas
in christo qui redemit genus
humanum quanta fuit superbia
in Adam qui scilicet in fecit
genus humanum. et quia tanta
superbia fuit in eo quod voluit
equiparari ipsi deo in scientia.
contra tanta fuit humilitas
in christo quod voluit esse homo
mortalis. Tertia causa fuit
ad redimendum genus humanum
a potestate dyaboli in qua
erat ligatum a tempore quo
peccauit Adam usque ad aduentum
domini. Et tria erant vincula
quibus homo erat ligatus
vinculum scilicet peccati originalis.
vinculum pene infernalis.
et vinculum miserie corporalis.
Ista tria vincula

Sermo. XI

christus post suum aduentum in passione dissoluit. et ianuam celi aperuit que omnibus erat clausa. et illi qui fuerunt detenti sub his vinculis multum desiderabant aduentum dñi. Unde dicit propheta Aggeus ca. ij. Veniet desideratus cunctis gentibus. Unde ante aduentum christi totum genus humanum errabat a via que ducebat ad celum. Figura huius habet Exodus. xvi. quomodo filij Israel errauerunt in solitudine quadraginta annis nec poterunt intrare terram promissionis quousque Josue filius Nun successor moysi eos introduxit. Unde et genus humanum in errore permansit donec Iesus filius dei venit et naturam nostram assumpsit. in qua mortem sustinuit. per quam nos in celum introduxit. Et ideo dicitur Luce. xix. Venit filius hominis querere et saluum facere quod perierat.

Dicunt doctores quod anime sanctorum sine peccato mortuorum descenderunt ad limbum patrum ante christi aduentum. ubi nullam sentiebant penam corporalem. ardois vel frigoris. sed tantum fuerunt in vno loco obscurissimo. carentes visione beatifica dei. quam maxime desiderabant et expectabant. cuius quidem visionis carentia fuit illis maxima pena. Ita secundum sanctum Augustinum. maximus gaudium sanctis in celo erit visio dei beatifica. Et ideo clamat ecclesia in persona eorum qui erant in limbo rogans patrem celestem mittere filium suum ad redimendum genus humanum ab illa fuitute dicens. Excita domine potentiam tuam et veni ut saluos facias nos. Cui concordat antiphona *Da donay et dux domus israel etc. veni ad redimendum nos in brachio extenso etc.* Habet enim in historiis romanorum quod quidam imperator

Sermo. XI

habebat filiam quā tenerri-
me diligebat. que dolo ⁊ fal-
lacia cuiusdam militis rap-
ta et violata tandem per
bonum virum ⁊ valentem
reducta fuit ad imperatorē
qui eam cuiusdam nobilis-
simi regis filio desposauit.
In nuptijs autē dedit im-
peratoꝝ filie sue tunicā pur-
puream. in cuius extremi-
tate erat scriptum. Omnia
dimisi tibi ne adicias. Se-
cundo dedit sibi anulum au-
reum. in cuius circuitu erat
scriptum. Quid feci tibi et
quare attendas. Ad orali-
ter per imperatorem istum
intelligo christum dei filiū
et per filiam animā que fuit
rapta a dyabolo per pec-
catum. tandem per christi in-
carnationem ⁊ passionē re-
conciliata fuit et deo coniū-
cta. Per tunicam intelligo
christi corpus rubricatum
in passione. In hac tunica
erat scriptum. omnia dimi-
si tibi. quia te redemi. ⁊ ido-
ne adicias. In cuius figu-

ra scribitur Iohannis. viij
q̄ postq̄ digito scripsit in
terram dixit mulieri in ad-
ulterio deprehense. Uade ⁊
iam amplius noli peccare.
Per anulum aureum intel-
ligo vulnus christi laterale
in quo erat scriptum. quid
feci tibi memento. q̄ me ip-
sum exinanivi formā serui
accipiens Sed quare. vt a
potestate dyaboli te libera-
rem. et ad regnum perduci
introducerez. Sed quid feci.
nūquid me humiliavi
homines vt hominē perdit-
um redimeretz. et ideo dixit
christus in euāgelio Ad
thē. xx. Non veni ministra-
ri sed ministrare ⁊ dare ani-
mam meā in redemptionē
p̄ multis. E In isto
nanq̄ aduentu christi ostē-
dit mirabilem humilitatē.
mirabilem paupertatem.
et mirabilem penalitatem
contra tria peccata. scilicet
superbiam. auariciam. et
luxuriam. quia dicitur. j.
Iohannis secundo. Om-

ne quod est in mundo aut est concupiscentia carnis. aut concupiscentia oculoꝝ aut supbia vite. Ad destruē dum vero superbiam vite ostendit mirabilem humilitatem. Dicit enim **I**do lomeus in suo almagesti. q̄ sol est centies sexagesies maior q̄z tota terra. et tamē apparet in cōspectu nostro vir bicubite quantitatis. **A**modo consimili christus est maior omni creatura. non tantum centies .xx. sed infinites excedit omnē creaturam in potentia et virtute. et hec fuit mirabilis humilitas q̄ ille qui sua diuinitate replet totum mundū in tam paruo corpore voluit concludi. Nam dicit doctor q̄ christus fuit minimus homo qui fuit vnquā vel erit. quia in primo instanti quo conceptus fuit v̄ virgine fuit perfectus homo sicut perfectus deus. In quantum fuit homo humiliavit se et fecit se inferiorem patri ce

lesti. ipsomet dicente in persona hominis. **P**ater maior me est. sed fuit ei equalis in diuinitate. **S**ecundo fecit se inferiorem angelo. in quantum fuit homo mortalis et angelus est immortalis. **T**ertio fecit se inferiorem homine. quia vt dicit **L**uce secundo. **S**ubditus erat illis. scilicet **J**oseph et **M**aria. Et quibus patet q̄ christus in suo aduentu summam et mirabilem humilitatem ostendit. Et **i**do dicit **J**ohannis. vi. **D**escendi de celo non vt faciam voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. **S**ecundo ostendit in eius aduentu mirabilem paupertatem. **U**nde **C**hrystostomus super **M**attheum opere imperfecto. omelia sc̄da. **N**unquid inquit viderūt magi venientes ad christum palatium auro splendidum. nūquid viderūt matrem diademate coronatā aut in lecto aureo recubentē. **N**ūquid viderūt

Sermo. XI

interrogat que
dicitur

runt puerū auro et purpu-
 ra indutum. quasi diceret.
 non. sed viderunt diverso-
 riū tenebrosū et sordidus.
 magis animalib⁹ aptus q̄z
 hominib⁹. ī quo nemo erat
 cōtētus iacere nisi coact⁹
 Et ideo dicitur Luce sc̄do.
 Mater ei⁹ reclinauit eū in
 presepio. quia nō erat ei lo-
 cus in diuersorio. Diuerso-
 riuz vt dicit magister histo-
 riarum erat diuisum in du-
 as partes. operimentū ha-
 bens. sub quo ciues ad col-
 loquendū pro aeris intem-
 perie diuertebant. Vel fm
 quosdam habetur q̄ rusti-
 ci et simplices patrie qui ve-
 niebant ad foruz animalia
 ibi ligabant. et ibi erat prese-
 pe constructū. ¶ Sed
 querit doctor de lira. quare
 christus voluit nasci ī tan-
 ta paupertate. Et respōdet
 propter duas causas. Idē
 ma est q̄ christus venit ad
 predicandū veritatē popu-
 lo. ipso dicente Iohannis
 xviij. Ego ad hoc nat⁹ sum

et ad hoc veni in munduz.
 vt testimoniū p̄beas veri-
 tati. Cum ergo p̄dicatio ve-
 ritatis multū impedit p̄ so-
 licitudinē temporalū. ideo
 elegit paupertatē vt liber⁹
 vacaret p̄dicatiōni. Secū-
 da causa fuit vt peccatores
 conuerteret ad penitentiaz.
 vnde ipsemet dicit Math.
 ix. Non veni vocare iustos
 sed peccatores ad penitentiā.
 Et ideo ne iudei suspicārē-
 tur q̄ ppter diuitias tempo-
 raliū peccatores puerterentur
 poti⁹ elegit paupertatē
 q̄z diuitias tēporales. Ter-
 tio christus ostendit in suo
 aduentu maximā penalita-
 tem contra carnis lasciuā.
 Unde experientia docet q̄
 quanto alicuius caro sit te-
 nerior tanto pena acerbior.
 Sed caro christi fuit teneri-
 ma. quia suscepit carnes de
 purissimis guttis sanguis
 virginis gloriose. vt dicit
 Augustinus sup psalmuz
 In te domine speraui. ꝛc.
 Venit celestis medicus ad

Sermo. XI

terram. suscipere contume-
lias et dare honores. Mau-
rire dolores et prestare salu-
tem. Subire mortem et da-
re vitam. vt vitam habeant
et habundantius habeant.

Secundo punci-
paliter dixi q̄ christus pro
tempore venit in homines
mentem humanam copios-
se sua gratia illustrando.

Circa istū aduētū ē aduer-
tendum q̄ Christus venit
in mentem humanam tri-
plici de causa. videlicet ad
informandum quid facien-
dum et quid fugiendus sit.
et hec est prudentia que est
virtus cardinalis. fugere
videlicet et cauere malum
et viciosum. et imitari bonū
et virtuosum. Istam lecti-
onem summe desiderabāt
boni et virtuosi. Et ideo ec-
clesia isto tempore clamat
in antiphona. Sapientia
que ex ore altissimi prodisti
z̄c. veni ad docendum nos
viam prudentie. Et quare
quero viam prudentie. q̄a

prudentia spiritualis est re-
gimen vite virtuose. eo q̄
docet hominem quid ē ma-
lum. quid placet deo et quid
displicet deo. Ex quibus se-
quitur q̄ ē necessaria ad sa-
lutem. Et ideo dicit Sapi-
ens Proverborum sc̄do.
prudentia. sc̄z spiritualis ser-
uabit te vt eruaris a via ma-
la. et ducet te in vias bonas
docendo te fugere peccata.
et facere ea que sunt neces-
saria ad salutē anime. Istā
prudentiam Christus doc-
cuit Johannis. iij. Scio
quia Abelias venit. scilicet
per carnis assumptionem.
et cum venerit per salutis
informationem. annuncia-
bit nobis omnia. celestia ad
appetendum. sed terrestria
ad relinquendum et iudi-
cium vltimum ad metuen-
dum. Unde Seneca in li-
bro de copia verborū. Si
inquit prudens esse cupis
presentia ordina. preterita
recordare. et futura preuide
Unde qui nihil premedit

Sermo. XI

tur. omnia mala incaute in
currit. Hecille. Unde hęc
prudentiam docuit angelus
domini Daniele. ut habet
Danielis. iij. ubi sic inquit
Ego veni ut indicares tibi
et docerem te quoniam vir
desideriorum es. id est. vir
desiderans doctrinam. unde
de dicit Aristoteles in ethi-
cis quod sicut ad sanationem et
medicinas requiruntur vir-
tutes. ut prudentia. iusticia
et humilitas. sic ista doctri-
na christi non potest habitari
nisi in mentibus puris et san-
ctis qui mandata dei custo-
diunt. dicente Christo Jo-
hannis. xij. Si quis dili-
git me sermonem meum ser-
uabit. et pater meus diliget
eum. et ad eum veniemus
et mansionem apud eum fa-
ciemus. ¶ Sed tu-
mendum est quod multi istis
diebus magis addiscunt do-
ctrinam et prudentiam mun-
dalem quam spiritualem pru-
dentiam. quia iam nullus
reputatur prudens nisi sci-

at multas diuitias per suas
cautelat falsas adquirere.
et proximum defraudare et
destruere. magis vero ad-
discunt homines ad bancum
regis placitare quam ad eccle-
siam dei conuenire. seu ibi
orare. immo qui sic faciunt
reputantur stulti sine fatui
Et ideo dicitur Iohannis
tertio. Qui male agit odit
lucem et non venit ad lucem
ut non arguantur opera eius.
Fures enim et latrones ma-
gis diligunt tenebras et no-
ctem quam diem et lumen. Sic
mali nunquam vellent audire
enormitatem peccatorum
suorum. De talibus que-
ritur Christus Iohannis
.ij. Lux venit in hunc mun-
dum. et dilexerunt homines
magis tenebras quam lucem. et
ideo venit Christus in mun-
dum humanam ad lenifican-
dum et confortandum. sicut
habetur in scriptura quod mul-
te tribulationes et angustie
frequenter accidunt propter
peccata hominum. Et ne pec-

Ser. XI

catores in tempore tribulationis inciderent in desperationem et desolationem. chabst⁹ venit per suam gratiam interius nos per patientiam cōsolando. Dicit enim Boecius de consolatione philosophie prosa. vij. q^a apud iustum et sapientem nulla fortuna est mala. q^a a quilibet potest si voluerit trahere fortunam suam ad bonum. quia si sit aspera et plena angustijs tūc p^t trahere ad bonum patiēdo et sustinēdo. et tunc est sibi meritū. si sit leta et biplacita discat illa bene uti et in deo reglari. Et iō dicit Boeci⁹ Dis fortuna aspera aut exercet perfectos aut corrumpit imperfectos siue punit iniustos. et ideo non contribulantur quicquid tribulationis eis acciderit. si sunt peccatores frequenter tristantur et tūc nisi consolētur per diuinā aspirationem caderēt in desperationē. Hinc dicit psal. Letetur mons syon et exul

tent filie iude ppter iudicia tua domine. Adoraliter syon significat animas iusti que alte situatur in cōtemp^tatione et despectu terrenorum. et ideo habet magnam materiam letandi. et ideo dicitur Letabitur iust⁹ in domino. Filie iude vocantur penitentes et confessi. quia Juda confessio interpretatur. Peccatores qui habēt cōtritionē et lacrimas pro peccatis. et veram confessionem bene possunt letari et dicere cum psalmista. Secundū multitudines dolorum meorum in corde meo. cōsolationes tue letificauerunt animā meā. Figura hui⁹ habetur. iij. Regum. xix. q^o modo serui regis Ezechie qui peccauerunt contra deum venerunt ad prophetam Ysaam dicentes q^o rex Assiriorum veniss⁹ cū magno exercitu ad destruendū regem Ezechiaz. et statim necaderet in desperationē cōfortauit regem propheta di

cens. Uade et dic Ezechie
 quod ego faciam eos con-
 uerti ad terram suam et dei-
 ciam eos gladio. Quo aus-
 dit rex est confortatus et ce-
 pit orare. Item habetur in
 scriptura quod filij Israel pro-
 pter sua demerita fuerunt
 capti et ducti ad babilones.
 Et ne caderet in desperatio-
 nem. Dominus misit ad eos
 Hieremia Baruch et Eze-
 chielem et alios prophetas
 ad confortandum eos et co-
 sulendum ut peterent veni-
 am et misericordiam a deo
 statimque compuncti corde
 fleuerunt et dominus libe-
 rauit eos de angustijs suis
 Et ideo loquitur Ysaïas
 cuiuslibet anime peccati. Sur-
ge illuminare Hierusalem
 Per hierusalem figuratur
 anima humana que debet
 surgere a peccato et recipere
 lumen gratie et spiritua-
 lis consolationis. que consi-
 stit in contritione et effusio-
 ne lacrimarum quam chri-
 stus petit ad dandum vere

penitentibus de suis pecca-
 tis. et ideo nullus debet dis-
 fidere de eius misericordia
 ut dicit Ambrosius. Nemo
 conscius peccatorum
 veterum diffidat. Deus no-
 uit mutare sententiam. si tu
 vis emendare vitam. Hec
 ille. Et ideo Christum veni-
 entem ad animam nostram
 firmiter custodiamus. et non
 permittamus eum a nobis
 recedere. Unde dicitur in
 euangelio Iohannis. iij.
 Spiritus ubi vult spirat.
 et vocem eius audis. sed ne-
 scis vnde veiat aut quo va-
 dat. Nescis inquit vnde ve-
 nit. quia forte spiritus veit
 in animam tuam non ra-
 tione proprii meriti. sed ra-
 tione meriti alterius boni
 et virtuosi qui orat pro te.
 Et quando recedit nescis
 quo vadit. nec quomodo
 eum recipies. et ideo bonum
 spiritum tenete vobiscum.
 Unde dicitur Iohannis
 xiiij. quod quando christus re-
 cessurus erat a suis discipulis

Sermo. XI

corporaliter mortem p no-
bis patiendo et ascendendo
ad celum. Sui apostoli tri-
stabantur de sui recessione
et ideo ad eorum consolati-
onem dixit. Non vos relin-
quam orphanos. Et venio ad vos. Et sequitur
in. xvj. c. Iterum autem vi-
debo vos. scilz post resurrex-
tionem. et gaudebit cor ve-
strum. quod fuit impletus
quando misit eis spiritum
sanctus. qui in omni tribu-
latione consolabatur eos.

Tertio venit chri-
stus in mentem humanam
ad suggerendum et defen-
dendum. Qualiter enim pos-
set anima humana sustine-
re tot insultus demonum ni-
si haberet deum protectorem
suum. Et ideo dicitur Ysa.
xl. Ecce dominus deus in for-
titudine veniet. et brachium
eius dominabitur. scilicet
super omnem potestatem de-
monum. Unde dicit Am-
tenuus in speculo naturali
li. iij. ca. xvij. q. fili dei qui e-

summe misericors homini
propter peccatum a facie eius
expulso in hoc exiliis lacry-
marum. contra eius tres ho-
stes tres ordinavit defenso-
res. Contra malum angelum
ordinavit bonum angelum
ad suam custodiam et defensionem
Contra carnem ordinavit suam
mortem. Et contra mundum
ordinavit exempla sancto-
rum. qui mundum et eius diviti-
as preceserunt. et sic christus
venit ut ordinaret nobis defen-
sores contra inimicos nostros.
Unde dicit Daniel. x. q. Michael
archangelus venit ut ad-
iuuaret pro se et militibus suis
ad defendendum homines a insul-
tus demonum. Tu ergo gratanter
ex sua infinita bonitate
venit ad nos spiritualiter. vicz ad
docendum. confortandum. et defendendum
nos de omni gratanter venire
ad eum tripliciter. vicz pro cor-
dis purificatione. oris confessione
et operis satisfactione. Idem
inquam per cordis contritionem
que secundum doctores est
dolor voluntarie acceptus

cum p̄d̄p̄s̄ito firmo non
 recidiuandi et confitendi.
 quem dolor em oportet pec-
 catores habere in casu quo
 vult veniam peccatorū ob-
 tinere. Exemplum hui⁹ po-
 suit Holkoth super p̄m̄uz
 sapientie dicens q̄ natura-
 les dicunt q̄ est auis quedā
 habens faciem humanam
 sed est auis nimis crudelis
 et ferox intantum q̄ inter-
 dum p̄e famis inedia ho-
 minem inuadit et occidit.
 et postquā sitiens ad aquā
 vadit et potus sumit vbi fa-
 ciem suam propriam intu-
 ens in aqua videt similitu-
 dinez faciei hominis. ⁊ me-
 mor sibi similem occidisse.
 tantum dolorem ī corde pa-
 titur q̄ vltra cibum non su-
 mit sed moritur. Spiritua-
 liter hoc quidem faciet pec-
 cator quando videt filium
 dei pro se incarnatum ⁊ pas-
 sum. ad cuius ymaginem
 condit⁹ fuit. et p̄ sui pct̄i ma-
 liciam quantum in ip̄o est
 occidisse quod intime cogi-

tatus deberet plāgere et do-
 lere. It̄ Sicut cons-
 sultit propheta dicens. Ve-
nite ploremus coras domi-
no qui fecit nos. pro nostra
scz ingratitude debemus
venire ad christū p̄ om̄s cō-
fessionem. Unde Parisiē-
sis in libro de sacramentis
 facit talem rationem. ad p̄-
 bandū q̄ peccator tenet pec-
 cata sua homini cōfiteri di-
 ces q̄ impossibile est aliq̄e
 iudicare in causa quā igno-
 rat. Cum ergo confessor tu-
 us sedet inter te et deum. er-
 go ille non potest bene iudi-
 care in causa tangente tuū
 peccatum nisi sciat quid fe-
 cisti. sed non potest scire ni-
 si dicas verbo. signo. vel ali-
 quo alio modo. quia pec-
 cata tua inter te et deum co-
 gnoscuntur. ergo oportet vt
 tu cōfitearis pct̄ā tuā et po-
 stea iudicare habet ⁊ peni-
 tentiam salutarez impone-
 re. Unde sic consultit xp̄us
 in euangelio Matth̄i. xi.
Venite ad me om̄s qui la-

boratis et onerati estis. onere peccatorum. et ego reficiam vos. videlicet mundando salubriter et peccata misericorditer condonando.

Tertio debemus venire ad christum per operis satisfactionem. dicente enim Augustino libro de ecclesiasticis dogmatibus. quod satisfactio est causa peccatorum excludere. et eorum suggestionibus viam precludere. Unde videlicet contritio satisfaciat et confessio quo ad deletionem culpe. et homo per peccatum meruit penam eternam sed virtute confessionis et contritionis commutatur illa pena eterna in penam temporalem. a qua tamen pena temporali liberatur per opera satisfactionis. que sunt ieiunium. peregrinatio. elemosyna. et cetera huiusmodi. Hinc consulit propheta dicens. Venite filii audite me. timorem domini docebo vos. quia qui timet dominum faciet bona satisfactio

ria pro peccatis. etc. Istis tribus modis debet homo venire ad deum. et cum eo gaudere in eternum. Tertio principaliter dicit quod christus veniet in tempore futuro ad iudicium ad iudicandum. bonos a malis iustissime separando. Dicunt Astrologi quod in firmamento sunt diversa signa in quibus sol facit circulum suum de vno in aliud sed inter illa tria signa. scilicet Leonis. Virginis. et Librae. sol currit successive.

L Spiritualiter per solem intelligo christum dei filium qui antequam fuit incarnatus fuit in signo leonis. quia in antiqua lege fuit sicut leo crudelis super peccatores. quia statim vindicavit ut patet in scriptura de sodomitis et multis alijs. Sed postea transiit in signum virginis quando naturam humanam assumpsit de virgine. tunc fuit humilis et misericors cum peccatoribus ut patet de muliere que fuit

Ser. XI

apprehensa i adulterio Jo
hannis. vii. et mulis alijs

Sed transibit in signum
libre quando veniet ad iu
dicium ponderans opera
bonorum et malorum. et di
uidendo oues ab edis. Bi
cit enim Albumazar i suo
introductorio q in signo li
bre ascendit vir iracundus
in sinistra manu habens li
bram. et in dextra pondera.

Spiritualiter per illud si
gnum intelligo aduentum
Christi ad iudicium i quo
ponderabit omnia pecca
ta viuorum et mortuorum
tunc apparebit terribilis pec
catoribus. et mansuetus ele
ctis. et nulli parcat quia no
flectetur timore cum sit po
tentissimus. Nec cecabi
tur muneribus. quia est sa
pientissimus. nec placabi
tur precibus. quia est in
stissimus. Ideo dicitur
Malachie tercio. Ecce ve
niet dominus exercituum.
et quis stabit ad videndus

70
eum. zc. Unde dicit Chry
sostomus super Matthe
um. Filij pro parentibus
non intercedent. nec ange
li pro hominibus. quia na
tura iudicij preces non re
cipiet. eo q ibi erit iusticia
summa. Nam sicut gladi
us absconditur in vagina
sic iusticia domini abscon
ditur in vagina misericor
die. et ideo amota misericor
dia apparebit iusticia. quia
omnes sancti et angeli veniet
cuz eo ad iudicium contra
peccatores. Et ideo nullus
potest ei resistere. Unde di
citur Sapientie. xij. Quis
stabit contra iudicium tuum. q si
diceret. nullus. Et hest quod
dicit Augustinus i episto
la sua ad Volusianum co
mitem pmonendo ipm de
equitate iudicij dicens. Cu
venerit ille iustus iudex q
nullius personam accipit.
quia nec imperator. nec rex
nec episcopus ipsum auro
corumpere potest. tunc

Sermo. XI

Stabūt omnes anīmē vtrē/
ferant quid fecerunt in cor/
pore suo siue bonū siue ma/
lum. Ibi a stabit dyabolus
recitans verba professionis
quam fecisti in baptismo.
z si vitam finiisti in pecca/
to mortali dicet dyabolus.
Quiste iudex iudica istuz
esse meum ob culpā quam
fecit. quia noluit esse tuus
per gratiam. ibi nullus effu/
giet quin reddat rationem
de operibus suis. Et idō di/
citur **Matthei. xv.** veniet
dominus et ponet rationē
cuz seruis suis. quia de om/
ni verbo ocioso reddet q̄s
rationē in die iudicij. Hinc
dicit **Anselm⁹** i suis medi/
tationib⁹. **D**angustie erūt
vndiqz. quia ibi erunt pec/
cata accusantia intus in cō/
scientia. desuper iudex iras/
tus. foris totus mundus
vrens. infra infernus hor/
riduz chaos. peccator istis
circūmolutus quo vel quo
modo fugiet. quasi diceret.
nullo modo. **Ibi** nullus

pōterit excusari. q̄a ibi erit
denudatio omnium pecca/
torum. et libri erunt aperti.
in quibus quilibz leget pro/
pria peccata. **Unde Apo/
stolus. j. ad Corinthios**
quarto. Veniet dominus
z illuminabit abscondita te/
nebrarum. et manifestabit
cōsilia cordium. **De isto ad**
uentu ad iudicium loquitur
beatus **Hieronymus.**
Siue comedo siue bibo si/
ue aliquid aliud facio. sem/
per videtur sonare in aurib⁹
meis illa vox terribilis
Surgite mortui venite ad
iudicium. **I**stud iudicium
est merito precauendum.
quia veniet subito cum nō
speratur. **Matthei. xxiiij.**
Sicut fuit in diebus Noe
erant homines edentes et
bibentes et nuptiis traden/
tes. et non cognouerūt do/
nec diluuium subito veni/
ebat. **I**ta erit aduentus fi/
lij hominis. **Hinc** confu/
lit nobis **Christus** dicens.
Estote parati. quia qua

Sermo .xl.

hora non putatis filius hominis veniet. **M**ā neq; angeli neq; sancti in celo scient aduentus dei ad iudicium. **U**nde xps in euangelio dicit. de die illa et hora nemo scit. et causam reddit **A**ugustinus vii. lib. de ciuitate dei dicens. Sicut principium mundi fuit a solo dō cognitum. ita et finis a solo dō est cognitus vt homines semper vigilent in obseruatione mandatorum dei. et sint parati ad iudicium. quia si scirent iūc deputaret partē vite sue ad bene viuendū. et partem ad male viuendū. et ideo voluit a sensu humano occultare diem aduentus sui vt semper essent parati. quia si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset. vigilaret vtique et non siceret perfodi domus suam. **M**atth. xxiii. **A**d **M**ā discipuli xpi quesierūt a xpo sedente in mōte oliueti. **B**ic nobis quādo herūt. et quod signū aduentus tui et consummationis seculi.

Quibus christus respondit. **S**urget gens contra gentē et seducet multos dicentes **E**go sum xps. et cum videritis hoc fieri scitote qz prope est regnū dei. **B**icit **H**iero. q ante destructionē hierusalem multi surrexerunt q dicebant se esse xpm. **U**nde ante aduentū xpi ad iudicium veniet antichristus qui multos seducet. **E**t vt dicit scitūs **T**homas de veritatibus theologi. vii. c. viii. quattuor modis armabit antichristus. **P**rimo callida persuasione et miraculorum operatione. **S**ecundo donorum largitione. **T**ertio tormentorum exhibitione. **Q**uarto ficta adulatione. **P**er primā scz callidam persuasionē predicabit nouam legem esse peccatum et falsiter esse repertā. et sic legem christi fm suū posse destruet et cassabit. **S**ecundus modus peruerendi populum erit per falsa miracula. quia per artē magicā faciet multa miracula. **T**ertio

Sermo. XI

Decipiet per munera. Ipse enim inueniet thesauros absconditos. et sic dabit multos qui propter auariciam ad ipsum conuertēt. Quare to compellet populū per minas quos aliter conuertere non potest. Tanta enī erit tribulatio ante aduentū xpī ad iudicium q̄ in errore cōuertentur seu inducentur si fieri potest etiam electi. Et iō aduentus est timendus. q̄a dicitur in canonica Jude. Ecce ueniet dominus ī sanctis milibus suis facere iudicium contra omnes. et arguere omnes impios dōmibus operibus impietatis eorum. **I** Sed timentum est q̄ multi istū aduentum non timent nec pudent qui sibi tempus huius uite concessum a deo agendi penitentiam inaniter et inutiliter consumunt dādo se ociositati et accidie que est causa luxurie et multorum malorum. ut dicit scriptura. ij. Regum. xi. quomodo Da-

uid cum se ocio dederat cōmisit adulteriū et homicidium. Item Augustinus libro. iij. d. ciuitate dei. dicit q̄ ciuitas romana quādo fuit dedita ocio et accidie populus ciuitatis factus fuit libidinosus et uiciosus. **U**n dicit q̄ accidia est rediū boni spiritualis ex quo sequit̄ q̄ nec in deo nec in diuinis laudibus homo delectatur. **Q**uando enim q̄s respuit bonū spirituale et q̄erem carnales appetit. tunc sine deuotione orat et legit. nec curat qualiter cūq̄ dies transeat. **C**auendū igitur est peccatum accidie. et uirtuose operandū est propter mercedē promissam operantibus et laborantibus in uinea dñi. **Q**uia ut dicit x̄ps Apocal. xxiij. Ecce uenio cito. et merces mea mecum est. reddere unicuiq̄ s̄m opera sua. qd̄ est cōtra illos q̄ retinet mercedē laborantiū et nō soluit qd̄ q̄dem peccatum clamat vindictam a deo. **C**hristus

enim nō retinebit mercedes
maloz nec bonoz. qz malis
z ociosis dabit penā eternā
p mercede bonis vō z v̄tuo
lis vitā eternā. cū malis di
cet. Item maledicti in ignē et
num. Istud est verbū terri
bile. qz tria mala patientur.
Primo priuabunt p̄sortio
dei. ideo dicit Itē. Secūdo
habebūt maledictionē dei.
ideo dicit maledicti. Tertio
habebūt penā sensus infini
tam. z ideo dicit in ignē eter
num. Bonis vō z virtuosif
dicet. Venite bñdicti patris
mei percipite regnū qđ vobis
paratū est ab origine mūdi.
Matth. xxv. Isti ergo ha
bebunt tria cōmoda. Pr̄mo
habebūt diuinā p̄mā.
qđ notat cū dicit venite. Se
cundo habebūt dei benedi
ctionē. qđ notat cū dicit bñ
dicti. Et tertio habebūt vitā
sempiternā siue intermina
bilē. z h notat cū dicit. perci
piteregnū. Ad quod nos p
ducat zc.

Sermo XII

Ambulare

a Charissimi Docto
res dicit qz via pu
cipalis p quā ambulandū
est versus celū est via incre
ata q̄ est de⁹. Qñ dicit Ego
sum via vitas z vita Joh.
xiiij. Ipe est via sine errore.
vitas sine falsitate. vita sine
morte. Ider hāc vitā. s. xpm
dei filiū z p̄fidē z iusticiā de
bem⁹ ābulare. hāc viā desi
derās scire p̄pha dicit. Hora
fac mihi viā in q̄ ambulem
S; hāc viā nō possum⁹ co
gnoscere sine grā spēali. ideo
orandū est **A** Pro p
cessu est breuit aduertendū
qz ambulare debem⁹ tripl̄
prio caute q̄ ad nosmetipos
Secdo honeste q̄ ad proximū
z tertio digne quo ad deum
Pr̄mo z principalit̄ di
co qz debem⁹ caute ambula
re quo ad nosmetipos. Cir
ca quod tria sunt notanda.
prio qz viator caut⁹ caueat
maloz p̄sortiū. Secdo qz re
spiciat ad pedes qñ trāsit in
l 2

Sermo. XII.

via stricta Et tentio q̄ prou
beat de cibarijs z uestimen
tis que sunt sibi necessaria.
¶ Sumo dixi q̄ viator transi
ens in via versus celū caue
re debet a consortio malozū
q̄ nitunt̄ ipsum frequenter
a bono opposito per v̄ba ma
la z opera impedire. Sicūt
naturales q̄ serpens vtitur
ista prudentia q̄n̄ audit vo
cem incantatoz volentium
ip̄m capere ppter venenum
habendū ad faciendū tyri
acam. serpens industria na
turali hoc p̄cognoscens. ca
pit suū inter spinas sui cor
poris abscondit. z vnā au
rem asponit terre z aliā cau
da sua obturat. Moralē
per istos incantatores intel
ligo peccatores z viciosos.
allicientes alios p̄ verba lu
xuriosa z alia opa mala et
exempla ad diuersa peccata
ad luxuriā homicidiū et cu
piditatē. Contra tales dēn̄
habere prudentiā serpentis
scz obturare aures rōnales.
vnā aurē obturare debem̄

cū memoria mortis nostre.
ne consentiam̄ eozū fallis
blandicijs. z aliā aurē obtu
rare debem̄ memoria pas
sionis xp̄i. z eozū blandicias
debem̄ caute p̄cauere. vt cō
sult sapiens ¶ D̄ ouerbio n̄
p̄mo. Fili mi si te lactauerit
peccatores ne acq̄scas eis.
Figura ad hoc habet̄ Gen.
xxiii. q̄n̄ Jacob noluit am
bulare cum fratre suo. qz sci
uit ipsum esse malū et iratū
contra se. z ideo prudēt de
clinauit societate ei⁹ dicens
¶ Mosti dñe mi q̄ paruulos
habeā teneros. z si vltra fa
cerem eos ambulare more
rent̄ in via. In cui⁹ signūz
domin⁹ nō apparuit abrae
qz diu habitauit cum malis
z ideo fugit de caldea. q̄a ho
mines terre illi⁹ erant idola
tre. vt habet̄ Gen. xiiij. Item
habet̄ Numeri. xvj. q̄ domi
nus p̄cepit filijs israel q̄ re
cederēt a cōsortio maloz. scz
Bathan z Abiron dicens.
Recedite a tabernacul̄ im
piozū. et nolite tangere ea q̄

ad eos pertinent memoria/
mini in peccatis eorū. Isto
modo fecit Tobias quan-
do homines terre illi⁹ ibant
ut adorarent vitulos aure-
os quos fecit Hieroboam
hic solus fugiebat cōsoria
illorum Tob. j. Sic Sara
pro: Tobie filia raguelis
fecit. que ut habetur Tob
iij. dixit sic. Nunq̄ cum lu-
dentib⁹ miscui me neq̄ cuz
bis qui in leuitate ambulāt
participē me prebui. Cōfor-
miter qui cupiunt ambula-
re viam rectam versus celū
et non proponentes retarda-
re. oportet q̄ caute et prudē-
ter ambulent fugiendo con-
soria malorum adulatorū

B Unde adulatio fit
tribus modis. Primo mo-
do quando aliquis laudat
alium de virtute quam nō
habet. Secundo modo qñ
aliquis nimis commendat
illud qđ habet. Tertio mo-
do quando quis approbat
malū quod habet. et hoc est
peccatum mortale. De talib⁹

bus ad propositum loquit^r
Isaias ca. v. dicens. Ne q̄
dicatis malum bonū. et bo-
num malum. Adulatores
dicunt q̄ superbia est bone-
stas. Luxuria est naturalis
Bula et ebrietas est bona so-
cietas. Beistis loquit^r Jo-
hānes i polieraticon. dicēs
quisti adulatores qui princi-
pes et dominos suos in va-
nitatibus cōmendant. faci-
unt eos q̄ non cognoscunt
seipos nec proprios defect⁹
et ideo imitantur ferocitatez
bestialem et iam sunt crude-
liores bestiis. et ideo pericu-
losum est habere tales adu-
latores in aliqua societate.
Et conformiter in luxurios-
is et latronibus qui frequē-
ter ducunt socios suos ad
suspendiū et confusionem.
Ideo dicit sapiēs Prover-
bioz. iij. Ne delecteris in se-
mitis impioruz. nec tibi pla-
ceat malorum via. Unde ex
mala societate accidunt mlt̄
ta mala. quia dicitur Judi-
cum. ij. q̄ filij israel q̄ ambu-

Ser. XII.

lauerunt cum amoreis et iebuseis ad bellum qui fuerunt mali et idolatre. id est dominus precepit eis ut destruerent eos et nullo modo habitarent cum eis. ne inciderebant in peccatum idolatrie. et quia ambulauerunt cum illis ideo destructi fuerunt et mala morte perierunt. Item habetur. i. Mach. ix. quod Iudas machabeus ambulauit cum romanis qui fuerunt mali ad bellum. et quia iudas cum eis habuit societatem. ideo in bello captus fuit et cecidit propter peccata romanorum qui fuerunt idolatre. Ex quibus sequitur quod societas malorum nocet bonis. et ideo merito fugienda est. Et sic non est periculosum ambulare cum bonis sanctis et iustis ut habetur. Mach. xxvi. quod quidam Isidorus erat cum sociis id est apostolis fuit satis firmus in fide sed separatus ab eis negauit christum. Item habetur. Actuum. xvii. quod omnes qui erant in nauis cum beato

paulo adueniente tempestate erant saluati propter eius societatem. Ex quibus patet quod qui ambulant cum bonis et virtuosus non peribunt. Unde in psalmo. Cum sancto sanctus eris etc. Secundo dico quod si caute et prudenter volumus ambulare oportet respicere ad pedes nostros et maxime cum ambulemus per vias lubricas et tenebrosas. Unde dicit Augustinus libro sermonum parte prima. sermone. iij. quod ambulatio anime est recta delectatio. que per carnalia ambulat secundum carnem ambulat. Qui ergo voluerit ambulare prudenter oportet respicere ad suos pedes. id est affectiones anime. quia si anima magis afficiatur et delectatur in diuitijs et voluptatibus quam in domino ambulat in vijs tortuosis et lubricis. et tunc leuiter cadet in penam eternam. Hinc consulit apostolus ad Ephe. v. dicens. Videte et considerate quomodo caute ambule

Sermo XII

tionon quasi insipientes s; ut sapientes. **E** Unde ille sapienter ambulat. qui non relinquit viam et figit pedes suos. id est affectiões in solida terra que est amor dei et proximi. Et ideo consulit apostolus ad Ephe. v. **A**mbulate in dilectione sic et Christus dilexit nos. **U**n de tres sunt vie que abducunt a tramite veritatis. videlicet via cupiditatis et auaricie. via iniquitatis et immundicie. et via gulositatis et accidie. **I**dem dico quod via cupiditatis et auaricie abducit a tramite veritatis. **G**losa super illud Luc. vii. **A**liud cecidit inter spinas etc. dicit quod diuitie dicuntur spine. quia pungunt mentem. et faciunt in acquirendo laborem. in custodiendo timorem. in amittendo dolorem ideo dicitur **I**dem proverbiorum. xv. **I**ter pigrorum quasi sepes spinarum. **Q**uantum fugiendum est a spina cupiditatis et diuitiarum.

que ita fallaces sunt quod mentis inopiam non repellunt. nec in maxima necessitate. puta in morte iuuant quis modo. Et ideo fatuum est ambulare per banc viam que ducit ad mortem qualis est via auaricie que dicitur spinosa. Unde spina auaricie tripliciter pungit et tria mortifera vulnera infert. **I**dem primo pungit vsque ad ossa per sollicitudinem acquirendi. quia multotiens sunt ossa satis fessa ambulando et equitando pro temporalibus. quod multis periculis se exponunt periculis latronum. periculis in mari. multotiens etiam proximos decipiunt. et ideo dicere possunt illud Sapientie. v. **L**assati sumus in via iniquitatis et perditionis et ambulauimus vias difficiles. Refert **I**dem lib. viii. etymologiae quod antiqui mercurium unum planetarum depigebant ad similitudinem mercatoris huius in ore linguam spensum. id est utique pernis vsque ad

Sermo. XII.

talos ⁊ super caput eius po-
nebatur gallus. **M**ercuri⁹
dicitur quasi medius aure/
us. ⁊ talis potest esse homo
cupidus qui ad congregan-
dum diuitias currit d̄ foro
ad forum. **P**er linguas ser-
pentinaꝝ intelligunt̄ verba
deceptionis ⁊ falsa iuramē-
ta ⁊ mendacia quibus cupi-
di mercatores vtunt̄ p̄pter
lucrū. **P**er pennas quibus
induit̄ designatur q̄ volat
de patria in patriā. d̄ regno
ad regnum ad decipienduz
populū. **P**er gallū designa-
tur q̄ volans de patria ana-
rus seruat omnes vigilias
sicut gallus. ⁊ intantū solici-
tus est q̄ vir dormire potest
sed in galli cantu se p̄cunt ⁊
resurgit. **D**e q̄b⁹ dicit̄ Job
vi. In uolute sūt semite gres-
sui eorum. ambulabunt in
vacuū ⁊ peribūt. **U**nde cu-
pidi talpe comparant̄. **T**al-
pa enī q̄ diu morat̄ in terra
semper fodit ⁊ diuersos tra-
mites siue vias facit ex omī
parte sui. ⁊ tñ nō satis capit

de terra pro cibo suo. **M**o-
do consimili est de istis cu-
pidis. q̄ q̄z ius habuerunt suf-
ficienter d̄ pecunijs ⁊ posses-
sionibus adhuc nesciūt cō-
tentari. quia tunc illi sūt ma-
gis solliciti. ⁊ tunc diuitias
magis appetunt q̄z prius. et
magis indigentes se oñdūt
q̄z pauperes qui nihil habēt
Isti non ambulant sapien-
ter quia non incedunt dire-
cte sed per circuitū. **M**ax to-
to tempore vite sue circueūt
circa temporalia. ⁊ maxime
in senectute. **T**unc enī cupi-
ditas inualescit quando ce-
tera peccata deficiunt. **D**e
quib⁹ loquit̄ psalmista di-
cens **I**n circuitu impij am-
bulant. ⁊ non per viā rectā
Multi nunq̄ sciunt dicere
sufficit nec iuenire finē **I**sti
autē ambulant sicutambu-
lauit **S**athan q̄ dixit Job. i.
Circuui terrā ⁊ pambula-
meā **E** **S**ecundo via
que abducit a via veritatis
quā debet hōmo prudēs p̄-
cauere est via inuidie ⁊ ini-

Sermo XII

quitatis que est tenebrosa. Unde inuidi sunt intantum excecati cū malicia et vindicta q̄ nesciunt ambulare in via recta veritatis. Unde. j. Joh. ij. Qui odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit q̄ eat. Et. j. Joh. iij. Omnis q̄ odit fratrem suum homicida est. Ista inuidiā habuerūt pharisei erga Samsonē qui inuidebant ei et peoz maliciā et inuidiā mulieris eroculatus fuit. vt habetur Iudicā xvi. Ite babilonij inuidebāt danielī quoniā habuit spiritum p̄phete et ei mortē comminabant. et tandē in lacu leonū missus est vbi ordinatione diuina saluabatur. vt habetur Dan. viiij. Item p̄ illam viā ambulabant frēs Ioseph eo q̄ plus eis a patre amaret et cognauerūt eū occidere Gen. xxxvij. super quo textu dicit doctor de lyra. q̄ Ioseph accusauit fratres suos de crimine pessimo. Et crimen hoc vt dicit

doctor de lyra. fuit inuidia superne gratie. Et dicit Augustinus. q̄ inuidia est detestatio aliene felicitatis et exultatio alterius ruine et aduersitatis. Et ideo inuidus cuiusdā monti cōparat q̄ dicitur etbna. Be quo dicit auctor de naturis rez. q̄ semper ardet et nulli nocet nisi sibi ipsi. Vñ poeta sic inquit metricē.

Nil aliud a se valet ardens etbna cremare.

Sic se non alios inuidus igne cremat

Quia semper igne malicie inuidus seipsum cremat cū viderit proximos suos ditari siue ad honores eleuari. quousq; se poterit vindicare. vel p̄ diffamationē. vel p̄ falsam suggestionē primū destruere. Vñ sapie. ij. scribit. Inuidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū. Et Gregorius inquit in moralibus. Cū inuidi augmenta audierunt aliene prosperitatis incipiūt apud seipos anxii

Sermo. XII.

afflicti cordis sui peste mori. Hec ille. Et tamen quod mirū est. quicquid per inuidiam ad destructiones proximi faciunt. dicunt quod est propter bonum commune euenturum. Talis fuit ille Dionysius tyrannus. de quo narrat Valerius libro primo. c. iij. quod ipse intrauit templum idolorum videns ibi iouē pallio indutum aureo abstulit illud et induit eum pallio laneo. Secundo vidit Esculapium habentem barbā auream et illam abstulit. Tertio vidit ibi unam imaginē coronam aureā inter suas manus prorepas tenentē. et illam similiter spoliavit. Cumque hoc scelere a sacerdote templi argueretur. respondit quod pallium iouis fuit nimis ponderosum pro estate et nimis frigidum pro hyeme. Secundo excusauit se de ablatione barbe auree ab Esculapio filio apollinis. dicens quod inde cens erat quod esset barbatus. dummodo pater eius nunquam

habuit barbā. Tertio excusauit se de ablatione corone auree. dicens quod gratanter et libere illa imago sibi obtulit illam coronam auream et porrexit. ideo porrexit illam iuste accipere. Modus consimilis est de istis inuidis qui domos religiosorum spoliant. et habent occasiones et cautelas excusantes se et dicentes quod possessionari nimis habent in possessionibus. et ideo charitatiuum est illorum bona auferre. Si sint religiosi mentes dicentes dicunt quod peccatum est illis subuenire cum sint optimi edificatores pulcherrimarum domorum. Si sit inuenis mercator in ciuitate vel villa prouidus et sapiens et inceptis diuitijs abundare. dicunt inuidiosi quem modo in tam brevi tempe diues effici possit nisi esset latro vel fur. et statim machinabuntur ad eius confusionem dicentes. Hos cognouimus eius parentes. qui fuerunt simplices et pauperes. iste tamen

Sermo XII

96

abundat diuitijs. Item si fuerit magnus cum rege vel cum episcopo. inuidi dicent qd sit proditor: vlt' raptor: pauperum. tunc eicient eum ab officio suo nisi dederit quicquid habuerit. tunc dicent qd libere hoc eis obrulit qd non est verū. Unde dicitis inuidis dicit sapiens Ps: 101. Relinquit iter rectum. et ambulat per vias tenebrosas. **F** Tertia via que etiam ducit a recta via versus celum est via accidie et gulositatis. ad quam oportet prudenter inspicere. Nam qui ambulant in hac via cito fatigantur quia omnia que fuerint ad diuinam laudem et salutem animarum nimis tediosa eis videntur. Tales diligunt longa somnia. erultationes prolixas. venationes et ludos. spectacula et panitates. et breues missas. et predicationes detestantur. Quibus loquitur Salomon Ps: 101. Relinquit iniquitatem. opera infantium. et

venite et ambulate per vias prudentie. Querit Aristoteles in problematibus proleumate. v. vtrum homo magis laboret transeundo continue viam planam. quam quando transit planam quandoque et quandoque montuosam. Et respondet. Ille qui transit continue viam rectam et planam citius fatigatur. sed ambulans modo viam montuosam. modo viam vallosum. aliquando ascendit aliquando descendit et mutat motum in tibis et genibus. et ita non tam cito fatigatur. Et causas reddit quare ambulans viam rectam citius fatigatur dicens quod ambulans viam planam semper habet eundem motum in cruribus et in tibis. sed ambulans montuosam viam mutat motum et ideo membra propter diuersitatem motuum non tantum fatigantur sic quam habet motum uniformem. sic est in spirituali ambulacione vite ut si homo continue vacaret vigilijs et orationibus et ieiunijs aliquando esset

Ser. XII.

tediosum. Eodem modo si continue laboraret circa temporalia et nunquam quiesceret. tederet hominem vite sue. Et ideo ne in vita nostra fatigaremur bonum est quod aliquando darem nos deuotioni et orationi et ceteris actibus spiritualibus. aliquando uero circa temporalia occuparemur. Unde scribit Haymo de sancto Paulo apostolo quod unam partem temporis diei expēdebat in oratione. et aliam in predicatione. et tertiam in labore manuum et ideo quia fragilitas humana magis accidiatur circa spiritualia quam circa temporalia. ideo habemus necessario orare cum psalmista. Quas tuas domine demonstra mihi. Absultum enim portat ambulante cognoscere viam quam ambulare debet. Et ideo querit Aristoteles in problematibus parte. v. problema te. xxv. quare ambulantes viam quam ignorant iudicant et putant ipsam esse longio-

rem quam est. Et respondet dicens quod est propter inexperientiam. Nam homo viam quam ignorat semper estimat longiorem quam est. quia mensuram vite non est expertus. et sic fallit iudicio et estimatione et cito fatigatur. Simili modo accidiosi et viciosi iudicant et estimant quod nullus potest per vitam istam viuere et cum deuotione deo ministrare. Unde gulosus miratur quod aliquis potest viuere cum abstinentia. Cupidus miratur quod modo quis potest contemnere diuitias. et quilibet viciosus estimat quilibet esse talem qualis ipse est. Unde Ebrystomus super Mattheum. ope imperfecto omelia. xxiii. Ecce fornicator estimat neminem esse castum. et sic de alijs. Causa que via reputatur difficilis et laboriosa est. quia pauci sciunt eam viam. et ideo inexperiti. sed si cognoscerent quam leuis via penitus est et quam meritoria. non dubium quod multi ambularent per eam. Unde dicit Hieronymus. vi.

Sermo XII

State super vias ⁊ videte.
⁊ interrogate de semitis an
nqs que lit via bona. ⁊ am-
bulate in ea. ⁊ inuenietis re-
frigerū animabus vestris.

Tertio dixi q si volueris
mus caute ambulare oportet
puidere de indumentis et
cibarijs que sunt nobis ne-
cessaria. prudens nāqz via-
toꝝ longā viā transiens pre-
uidet sibi indumēta contra
pluuias ⁊ tēpestates ne for-
te pereat in via. Adodo si
mili quilibet iturus vias re-
ctam versus celū oportet p-
uidere sibi indumēta virtutū
quib⁹ anima tegat cō-
tra tempestates dyaboli ne
cadat in peccatū. Nā si q̄s
iret ad nundinas et videret
multa venalia pficua et ne-
cessaria. ⁊ pueret sibi de il-
lis que non valeret fatuus
reputaret. Adodo consumi-
li dū sumus in hac vita pos-
sumus emere regnū celeste
qd in eternū durabit p opa
charitatis. Sed illi q̄ in hac
vita prouident sibi res tem-

porales. honores quoqz et
diuitias q̄bus spoliantur ī
more fatui sunt. Et ideo q̄
vult prudētē ābulare. oportet
q̄ faciat prudentiā p ani-
ma sua vt ipsa induatur vir-
tutib⁹. Tū consulit aposto-
lus ad Roma. xij. Nolite eē
prudētes apud vosmetipos
Nulli maluz pro malo red-
dentes. prudentes bona nō
tantū coram deo. sed etiā co-
ram omnib⁹ hominibus

Secūdo principaliter di-
xi q̄ debem⁹ honeste ambu-
lare quo ad proximū

Circa quod notandū est
q̄ ambulanduz est honeste
tripliciter. scz in via charita-
tis. in via equitatis. ⁊ in via
castitatis. Primo dico.
q̄ debemus honeste ambu-
lare in via castitatis. Dicit
enī doctor de lyra sup eplāz
Pauli ad Heb. xij. q̄ via
charitatis consistit in trib⁹
ad primū. scz in largiendo. in
consulendo. ⁊ in docendo.
Primo q̄ vult ambula-
re honeste oportet proximū

Sermo XII

indigentibus subuenire. Exē
plum ad hoc habetur Tho
bie primo. quomodo fratri
bus captiuis qui erāt ex ge
nere suo omnia que habere
potuit distribuit. homines
interfectos in via sepeliuit &
nocte nudos vestiuit. & plu
ra alia opera charitatis fa
ciebat continue que in isto
uersu continentur

Uisito. cibo poto. redi
mo. colligo. condo.

In hac vita ambulauit abra
am qui pauperes et peregru
nos in domū suam induxit
& eis hospitium ministravit.
& ideo meruit hospitari an
gelos dei. ut dicitur Geneſ
xviij. Conſimile fecit Loth
qui fuit cognatus Elbrae et
i domo sua a iuuetute sua
nutritus. ut habetur Geneſ.
xix. Item habetur q̄ Raab
meretrix in scriptura multū
commendatur eo q̄ recepit
hospites exploratores filio
rum israel qui aliter interfe
cti fuissent ab habitatoribus
terre illius. ut habetur Joſ

ſueca. ij. Item habetur q̄ si
mon coenarius recepit Ide
trū & ceteros apostolos xp̄i
Actuuz. x. Adhodo conſimi
li nos debemus exemplorū
lorum qui recte ambulauer
unt verſus celum implere
ōpera miſericordie. quia di
cit apostol⁹ ad Romanos
xiiij. Si pp̄t cibū tuū frat̄ tu
us contriſtatur. iam nō ſm
charitatē ambulaſ. ¶

Sed tūmendū est q̄ mul
ti magis ambulant per viā
crudelitatis q̄ pietatis. at
iūſmodi ſūt oppreſſores pau
perum. pupillozum. & vidu
arum. Unde apparet mihi.
q̄ quattuor generibus ho
minum maxime eſſet parcē
dum ſm dictamen rationis
& compaſſionis naturalis.
ſcilicet pauperibus propter
inopiam & impotentiam. et
ſenibus propter reuerentiā
iuſtis propter innocentiaſ.
& viduis propter inſufficiē
tiam. Sed iſti raptoreſ peſ
ſimi maxime p̄ta taleſ aſpi
rant ut illoſ oppreſſant. ¶

Sermo XII

centes illud scripture Sap. ij. Venite opprimam⁹ pauperem. quantum ad primum et iustum. quantum ad secundum. et non parcam⁹ vidue quantum ad tertium. nec renearemur canos inulti temporis. quantum ad quartum. De quibus etiam dicitur Job xxiii. Subverterunt pauperum viam et oppresserunt pariter mansuetos terre. Figura huius habetur Exodi. ij. quomodo egyptij oppresserunt filios israel. et intantur illos per diversos labores affluerunt quod vitam suam amarissime duxerunt. Unde de talibus oppressoribus loquitur Ambrosius in primoti. de officijs in persona christi. Diuitem te feci. quia de causa aliena potius quam tua rapis. egestas enim non te appellit. ideo enim te diuitem feci. ut excusationem non haberes. Non te feci potentem ut opprimeres pauperes sed ut eos defenderes. Isti non cogitant quid dicetis iudicij

durissimum. quia contra eos clamabunt multi. quot enim bona iniuste abstulerunt. tot contra illos clamabunt. quod lachryme quot suspiria pupillorum. quasi tot accusabunt accusatores. Et ideo dicitur Ecclesiastici. xxxv. Nonne lachryme vidue ad mare illam descendunt. et exclamatio earum super deducetes eas. A maxilla enim ascendunt usque ad celum. et dominus exauditor non delectabitur in illis scilicet oppressoribus. Isti non ambulant viam rectam versus celum quia faciunt opera tenebrarum. Hinc consulit nobis apostolus ad Romanos. xij. Abijciamus opera tenebrarum et induamur armalucis sic ut in die honeste ambulem⁹. **S**ecundo quod vult honeste ambulare in via caritatis optet solari desolatof Erēplū hēē iudith. xij. q̄ cū āputauit caput olofer. trāsiuit ad filios isrl̄ q̄ erāt imaḡ desolatōe et p̄fortauit eos. d.

Laudate dominū deū no/
strum qui non deseruit spe/
rantes in se. Item habet
Ero. xiiij. quomodo Moyses
solabatur populū isra/
el dicēs. Nolite timere. Sta/
te et videte magnalia domi/
ni quā facturū est hodie. Do/
minus pugnabit pro vobis
et vos tacebitis. Item habet
tur. Gen. xiiij. quod cū Abraam
audisset quod captus fuit loth
cum tota substantia sua sta/
tim consolatus est eū. et per/
secutus est inimicos ei⁹. ip/
sumque reduxit et omnē sub/
stantiā eius. Item habet Ju/
dicum. viij. quod cū Gedeon p/
secutus fuisset principē ma/
dian viri sui pro lassitudine
non poterant ulterius am/
bulare. statim Gedeon ha/
buit compassionē de illis. et
petiit panes pro illis licet nō
obtinuit. Modico consimi/
li debem⁹ nos proximis no/
stris existentibus in tribula/
tionibus et angustijs subue/
nire et illos confortare. et illud
est opus misericordie spiri

tualis. Unde poeta sic inquit
connumerādo septē opera
misericordie spiritualis
Consule. castiga. solare. re/
mitte. fer. ora. Et ideo cō/
sult sapiens Eccl. vij. Non
desis plorantibus in conso/
latione. et cū lugentibus am/
bula. Tertio quod vult am/
bulare in via caritatis opor/
tet docere ignorantes. Exē/
plum hui⁹ habetur. ij. Isa/
ralij. xvij. d. Josaphat rege
qui ambulavit in via chari/
tatis quando ordinavit sa/
cerdotes et sapientes ad do/
cendū filios israel precepta
et ceremonias. Item. i. Mach/
abeoz. ij. habetur quod mattha/
thias consuluit filijs suis ut
starent et pugarēt vsque ad
mortē pro lege dei sui dicēs.
Confortamini et viriliter agi/
te quia cū feceritis ista que
precipio vobis gloriosi eris/
tis in conspectu tot⁹ popu/
li. Modico cōsimili debem⁹
consulere et docere populū
per viam caritatis ad bene
et virtuose vivendum iuxta

consiliū sapientis **I**saia
 bioz. iij. **U**ia sapientie mō;
 strabo tibi. ⁊ ducā te p semi;
 tas eq̄tatis **I**k **S**ed u;
 mendū est q̄ mlti nolūt trā;
 sire per viā rectā consilij bo;
 ni. qualis fuit aabel cui cō;
 sultū fuit ab abner ne perse;
 q̄ret eū di. **R**ecedez noli me
 sequi. ne forte compellar cō;
 fodere te in terrā **Q**ui audi
 re contempsit. ⁊ ideo gladio
 suo transfodit ip̄m. vt babe;
 tur. ij. **B**egū. ij. **I**tem habet
 ij. **B**egū. xij. de **B**oboam q̄
 noluit adquiescere consilio
 seniorū sed adbesit consilio
 iuuenū. ⁊ ideo deposit⁹ fuit
 a regno suo. **T**ales sunt ml̄
 ti qui nolūt regulari consi;
 lio sapientū. ⁊ ideo in diuer
 sa vicia prolabunt. **B**e qui
 bus potest dici illd̄ **B**aruth
 iij. **U**ia sapientie nescierūt
 neqz cōmemorati sunt semu
 tas ei⁹ sed ambulauerūt p⁹
 peccata sua. **E**x qb⁹ patet q̄
 ambulans per viā charita;
 tis debet docere ignorantēs.
 ⁊ specialiter opera misicor;

die docebūt que in priuos
 suos exerceri debent. q̄ ope;
 ra docent per legē nature p
 ut declarat **B**onauentura
 super q̄rtū sententia sic di;
 cens. **H**omo est animal ra
 tionale ⁊ mortale. ⁊ in q̄ntū
 est animal indiget cibo po;
 tu hospitio ⁊ indumento. i;
 quantū est rationale nollet
 constringi in carcere nec in
 firmitate. ⁊ indiget visitatio
 ne ⁊ consolatione. in q̄ntum
 est mortale indiget sepultu;
 ra. et ideo omnia ista debet
 quis exhibere proximo suo
 ⁊ tunc ambulat in via recta
 charitatis **L** **S**ecun;
 do dico q̄ debem⁹ ambulas
 re honeste in via iusticie et
 eq̄tatis. **I**n hac via ambula
 uit **D**avid. vt habet. j. **B**e;
 gū. xxx. qui in diuisione spo
 lioz tantū dedit ⁊ equaliter
 diuisit illis qui pugnauerūt
 in bello. ⁊ illis q̄ remanserūt
 ad sarcinas. **S**arcine vocā
 tur vicia alia q̄ ordinantur
 pro bellatorib⁹. **E**t factū est
 hoc ex die illa ⁊ deinceps cō

Sermo. XII.

stitutum et presinitum et quasi
lex in israel. Iste in hac via
ambulauit Tobias ut ha-
betur Tob. ij. In cuius si-
gnum illius vxor semel idu-
xit vnam ouem cuius vocem ba-
lantis Tobias audiuit. q̄
erat cecus et dixit vxori sue.
Vide ne furtiua sit sed eam
redde domino suo. quia non
licet comedere aliquid furti-
ti et ideo de eo potest dici illud
psal. lxxiiij. Iusticia ante eum
ambulabit. et ponet in via gres-
sus suos In hac via ambu-
lauit quidam rex nomine pau-
linus de quo narrat Mar-
cus paulus in libro suo de mo-
ribus orientaliu ca. ij. Iste
rex fuit potentissimus inter
omnes reges orientales et
iusticia diligebat. Unde in
toto regno suo tanta fuit iu-
sticia quod nullus alium offen-
deret. sepe stationes artificiu
fuerunt dimisse aperte. nec
erat qui presumebat illis da-
nus inferre Mercatores et
am die ac nocte per totum re-
gnum secure ambulauerunt

et hoc fuit quia iusticiam ri-
goris iuris seruabat sine fa-
uore. Sed timendum est quod mul-
ti ab hac via deuiant. cuius
modi sunt latrones et falsi
iudices. Unde narrat The-
linandus libro primo ca. v. et
Valerius libro. vi. quomo-
do quidam imperator no-
mine Sabises ordinauit quod
sedes iudiciaria esset coop-
ta pelle patris sedentis ad
iudicandum populum. ut
videndo pellem paternam
cogitaret de equitate iudicij
et scripsit hos versus
Sede sedes ista iudex infle-
ribilis sta.
Et manibus munus rece-
ab aure preces.
Sic tibi lucerna lux lex pellis
quod paterna
Qua residet natus pro patre
iure datus
Unde omnes illi falsi iudi-
ces possunt dicere illud sa-
piencie. v. Errauimus a via
veritatis. et lumen iusticie
non luxit nobis. Ad
Tertio debemusambu

Sermo XII

lare honeste in via mundi-
cie et castitatis. In hac aut
via ambulavit nobilis vi-
tua Judith. que post virū
suū alterum non accepit
et ideo benedicta fuit a domi-
no eo quod castitatem adama-
uit. Judith. xv. In hac via
ambulare debent omnes mi-
nistri ecclesie. In cuius signū
Dauid precepit leuitis et sa-
cerdotibus atque Sadoch et
Abiathar qui portarent ar-
cham domini quod sanctifica-
rentur et mundarentur a pec-
catis suis. ut habetur primi
Isaiah. lxxv. Et ideo
dicitur in psalmo. Ambu-
lans in via immaculata hic
mihi ministrabit. Istud fu-
it bene figuratum. Et hoc
quod per angelum quem vi-
dit Tobias quasi iuuenē
candidum stantem et precin-
ctum et paratum adambu-
landum. Iste istum iuue-
nem intelligo ministrum al-
taris qui debet esse splendi-
dus honestate. precinctus

charitate. et paratus volū-
tate ad implendum legem
divinam. Et ideo dicit psal-
mista. Beati unmaculati
via qui ambulant in lege
domini etc. Sed timendus
est quod multi deuiata via cas-
titatis. hoc scilicet qui recipi-
unt in anima unmundas
cogitationes et luxuriosas
Dicit autor quidam de pro-
prietatibus rerum quod si car-
bones non omnino mortificas-
tum candele extincte proijci-
as cum sulphure. statim can-
dela reaccendetur. Et modo
consimili est de fomite facto
in carne que non potest mor-
tificari in hac vita. cui si pro-
ijciantur cogitationes im-
munde in corde statim ac-
cenditur caro ad luxuriam
Forse dicitur quod nullus po-
test vitare quin habeat cogi-
tationes immundas. Respon-
det Gregorius ca. xx. moralium
dicens quod non culpatur ho-
mo quia venit cogitatio des
immunde in corde. sed quod moratur

Sermo XII

Exemplū si habeas arborē
in orto tuo. non potes vita
re q̄n aliquando sedeat cor
uus super illam. sed si volu
eris poteris prohibere ne ibi
nidificet. Et ideo dicit pphe
ta *Isaias. ca. lv. Berelinq̄t*
impi⁹ viā suā. ⁊ vir iniqu⁹
cogitatōnes suas Tertio
principaliter dixi q̄ debem⁹
ambulare digne q̄ ad deum
⁊ hoc per triplicē viā **¶**

¶Primo per viā doloris
⁊ contritionis. Debet enim
homo de peccato confiteri.
q̄a filij israel non poterūt i
trare terrā promissionis ni
si pri⁹ ambularent per ma
rerubū. vt habet *Exo. xiiij.*
Spūaliter per mare q̄d oīa
corpora mortuorū projicit
a se intelligo contritionez q̄
projicit omēs sordes pecca
torū ⁊ nihil amarū retinet i
se. est pura q̄ nihil tempora
le sapit. **¶**Der hanc contritio
nem oportet penitentez am
bulare. Et tūc potest dicere il
lud *Eccli. xxiiij. In fluctib⁹*
maris ambulavi. ⁊ in omī

terra steri. hoc est omnes cir
cūstantias peccatorū collegi
in memoria pro illis fleui ⁊
dolui. sic fecit *Abab* vt ha
bet. *iiij. Regū. xxi.* q̄a eniz de
fraudaui *naboth* d̄ vinea
sua ⁊ occidit eū. Ideo pphe
ta *Thelyas* nūciauit sibi q̄
eodem campo in q̄ canes
comederūt carnes *Thaboth*
in eodez loco comederēt car
nes suas. Quo audito *ach*
ab contrit⁹ erat ⁊ fleuit ⁊ ve
niā meruit. In hac viā am
bulauit *Sanasses* qui effu
dit sanguinē propbetarū in
ciuitate *hierusalē.* quē deus
tradidit in man⁹ inunicorū
suorū ⁊ restituit⁹ erat ad re
gnuz. vt habet. *ij. ¶ Daralip.*
xxiiij. dicit autoz de naturis
rerū. q̄ est quedam auis q̄
vocatur auis paradisi. q̄ sic
vocat̄ propter pulcritudinē
pennarum. cui⁹ quidez vox
est tam dulcis q̄ excitat ho
minem ad deuotionez. que
si laqueo capta fuerit irre
mediabiliter plāgit. nec vn
q̄s desinit donec restituta fu

erit libertati sue. Moraliter per auem hanc intelligitur anima humana, que si laqueo dyaboli capta fuerit, quid est tunc faciendum, reuera nihil aliud nisi plangere et flere sua peccata donec restituta fuerit ad gratiam. Sic planxit latro in cruce, dicens. *Memento mei domine cum veneris in regnum tuum.* Cui christus respondit. *Hodie mecum eris in paradiso.* Luc. xxiij. Isto modo planxit Ezechias quando dictus fuit illi. *Dispone domui tue.* Is. lxxviiij. Non habuit heredem tunc fleuit non timorem mortis, sed propter defectum proles, timens quod propter peccatum suum *Christus de semine eius non descendisset,* et ideo ipso orante additi sunt vite sue anni quindecim, et tunc genuit *Manassem,* et sic per contritionem cordis quando dixit. *Memento domine quomodo ambulauerim coram te,* habuit nedum prolem pe-

rum etiam remissionem omnium peccatorum. Et dicit *Baruth. iij.* Ambula per viam scilicet contritionis ad splendorem gratie et finalis glorie. **S**ecundo debemus ambulare per viam pudoris et confessionis. Dicit enim *Aluicenna libro. iij. c. xvi.* quod post mortem venenatarum bestiarum prohibetur sanatio vulneris quousque venenum extrahatur per medicinas attractiuas, quia maius periculum est claudere vulnus cum veneno intus quia tunc sanguis infra vulnus congregatus in sanies conuertitur, et fit magis periculosum. Unde sepe vulnera clausa cum magna peua aperiantur. Moraliter peccans mortaliter est spiritus aliter vulneratus usque ad mortem, et nisi illud venenum peccati per contritionem extrahatur corumpetur interiorem et saniem aliorum malorum ad se trahet, dicente *Gregorio.* Peccatum quod per con-

fessionem non deletur mox
 suo pondere aliud ad se tra
 hit. Et ideo confitenda sunt
 peccata ne in iudicio cū ma
 iori verecūdia demonstren
 tur. Dicit enī Augustinus
 in libro scđo de visitatōe in
 firmoꝝ. Sunt enī quidaz q̄
 ad salutē sufficere putant si
 soli deo confitent cui nihil ē
 occultū. sed erubescunt siue
 indignantē ostendere pecca
 ta sua sacerdoti. quē tamen
 constituit discernere in tē pec
 catum ⁊ peccatum. S; no
 lo dicit Augustinus vbi su
 pra. vt hunc adbereas opini
 oni. sed q̄ confitearis pecca
 ta tua coram sacerdote ⁊ re
 cipias eius iudiciū quē do
 minus ordinauit eius vica
 rium. Et ideo consulit scri
 ptura. Confitemini alteru
 trum peccata vestra. ⁊ reue
 la eis vias tuas ⁊ reconcili
 bit te. Hec Augustinus.

¶ Unde duo sunt q̄
 impediunt confessionem et
 volentes confiteri. Primo
 pudor reuelandi. Secūdo

delectatio peccādi. Primo
 pudor reuelandi. Habetur
 enī in vitis patrum q̄ qui
 dam sanctus vidit semel di
 abolum ambulantē in tē pe
 nitentes ⁊ inferentē pudorē
 de peccatis dū se disposerēt
 ad confessionem. quem san
 ctus adiurauit in noīe cru
 cifixi vt diceret ei quid face
 ret inter eos. Cui respondit
 diabolus. Jam reddo illis
 quod abstuli ab illis quan
 do peccauerunt. ⁊ iam resti
 tuo vt cōfusi verecūdia nō
 confiteant peccata sua. S;
 attende qđ dicit Augustin⁹
 sup psalmū. O homo qđ ti
 mes confiteri cū illud quod
 scio p̄ confessionē min⁹ scio
 q̄; illud qđ nescio. Cur eru
 bescis confiteri mihi pecca
 ta tua cū ego peccator sum
 sicut tu. Elige quod vis aut
 oportet te hic cōfiteri vni so
 li ⁊ saluari. aut ī die iudicij
 confiteri corā toto mūdo et
 damnari. Secūdū qđ im
 pedit confessionē est delecta
 tio peccandi. Cū peccatoꝝ

Sermo XII

quādo recolit delectationes
adhibitā in peccato ⁊ videt
sibi placere in mente tal' de-
lectatō carnalis impossibile
est hominem veraciter con-
fiteri. Et ideo dicit Chryso.
in libro de compunctiōe cor-
dis. Quā impossibi ē vt ignis
inflammēt aqua. tā impos-
sibile est habere confessiōē
verā oris in delicijs carnali-
bus. Hec ille. Hec igit' duo
impedimenta relinquit. ⁊ i-
via vere confessiōis ambu-
late. **Q** Tertio debem⁹
digne ambulare i via labo-
ris ⁊ satisfactiōis. Un' di-
citur Michae. vi. Indica-
bo tibi o homo quid sit bo-
num ⁊ qd dominus reqrat
a te. Unqz facere iudicium.
⁊ diligere misericordiā. ⁊ so-
licitum ambulare corā deo
tuo. Qd si volueris facere
eris de familia domini. Re-
quirat etiā a te iusticiā scz sa-
tisfactionis in tribus. qā cō-
tra tria deliquisti. Primo
contra deū. secundo contra
proximū. ⁊ tertio ptra teipz.

Satisfacere ergo debes per
honores deo eo q sibi bono-
rem debitū abstulisti ⁊ dedi-
sti creaturis Satisfacere de-
bes primo p elemosynā. qz
de bonis suis ipsum defrau-
dasti. Et satisfacere debes ti-
būpi per carnis maceratōz
nam sicut laborasti i culpa
ita laborare debes in pnia.
⁊ sic deo placebis. Hinc cō-
sultat apostol⁹ ad Col. i. Am-
bulens digne deo p oia pla-
centes. Et sic in hac vita dñi
tps habem⁹ laborem⁹ i opi-
bus penitētiālib⁹ vt qētes et
requiē habeam⁹ etnā. qz vt
dicit Isidor⁹ in quadā epla
Null⁹ labor dur⁹. nullū tps
vite nostre dī longuz q glia
celestis acquirit. Ad quam
nos pducit Iesus xps bñ
dictus in secula Amen

Sermo XIII

Urgere Dicit
magi-
ster de proprietatibus
rerum. q elephas non habz
tubias siue iuncturas. ⁊ ideo

Sermo XIII

non potest bene flecti. unde
quādo vult quiescere appo/
diat se forti arbori et tunc ve/
niunt venatores et p̄scandūt
arbozem et sic cadit in terrā.
et sic capit. quia non potest
surgere. Moraliter p̄ istum
elephantē intelligo peccato/
rem q̄ de senō potest flecti
ad virtutes. sed multotiens
labit in peccatū. a q̄ s̄m Au/
gustinū nō potest surgere p̄
seipsum nisi gratia dei adiu/
uet. et ideo orandū est. **A**
Idō p̄cessu sermonis b̄
est aduertendū q̄ peccato/
surgere debet a peccato tri/
pliciter. s. velociter. veraciter
et constāter. **I**dem et p̄n/
cipaliter dixi q̄ peccato/
debet surgere a peccato veloci/
ter et non p̄crastinare d̄ diei
diem. q̄a dū iacet in peccato
mortalī stelle et oīa ista infe/
riora q̄ fuerunt ordinata ad
fuitiū boīs ip̄o peccāte om/
nes creature sūt sibi publi/
ci hostes. **H**inc dicit Orige/
nes sup̄ Josue omelia .iij.
peccato/
oīs terra et omnia

sup̄celestia sunt hostes. sicut
de egyptijs scriptū est. terra
istos impuḡbat. mare istos
impugnabat. **I**ustus v̄o lo/
ca inaccessibilia plana effici/
untur. rubrū mare tanq̄ p̄
aridā terram iust⁹ p̄transi/
uit. **E**gypti⁹. id est. peccato/
voluit transire et submersus
est. **S**i iustus beremum in/
grediatur horribilē et vastā
cibus ei ministrabit d̄ celo.
Nihil enim est quod metu/
at iustus. **U**nde p̄ prophetā
Isaiā. c. xliij. p̄misit d̄ns ius/
to dicēs. **C**ū trāsieris p̄ aq̄/
tecu⁹ ero. et flumīa nō opiet/
te. **C**ū ambulaueris in igne
nō cōbureis et flāma nō ar/
debit in te. q̄ ego d̄ns de⁹ tu/
us sanct⁹ israel saluato/
tus. **P**eccato/
autē omnia ti/
meat. q̄ dicit scriptura sapi/
entie. v. **A**rmabit creatura
ad vltionē inimicoꝝ. **U**ndē
narrat **G**regorius .iij. dyalo/
goꝝ de q̄dā q̄ peccauit pctō
luxurie in sancta ecclesia q̄
noluit surgere de peccato. s;
sp̄ sub spe venie penitētiam

103
Sermo XIII

procrastinabat. s; morte su-
bitanea preuēt⁹ fuit. quo se/
pulto tot⁹ popul⁹ vidit suū
tumulū ardenrē ac mirabi/
lem fetorē ex eo progredien/
tem nec poterāt sustinere. q̄
in re dicit Gregori⁹. pensan/
dū est q̄nta pena anima pec/
catoris puniat cū corp⁹ mor/
tuū igne corporali cremaba/
tur. ⁊ ideo velociter surgen/
dū est a peccato. Figura h⁹
habet Actu. xij. de beato pe/
tro apostolo iacente in car/
cere inter duos milites vin/
cto cathenis duab⁹ ⁊ duo cu/
stodes custodiebant ostiuz
carceris. ⁊ ecce angel⁹ domi/
ni astiuit p̄cussioq; latere pe/
tri exerauit eū dicens. Sur/
ge velociter ⁊ ceciderunt cas/
thene de manib⁹ eius. Idem
Petru⁹ dormientes in carce/
re moraliter intelligo pecca/
torē dormientē in peccato si/
ue in carcere peccati. Itā sic
dormiens dicit semimortu/
us ⁊ semiuu⁹. sic peccatorē
mortu⁹ spūaliter licet uiuat
rēporaliter. Et iste peccator

dormit inter duos milites.
videlicet mortē ⁊ diaboluz.
q̄a sic mors insidiat corpo/
ri. sic diabol⁹ insidiat aīne
ad occidendū eaz. iuxta illd
p̄ma Petri. v. Aduersari⁹
uester diabol⁹ tanq; leoru/
gens circuit q̄rens quē de/
uoret. Peccator ligat dua/
b⁹ cathenis. p̄ma est consue/
tudo peccati. B Dicit
Aristoteles. iij. ethicorū q̄ bo/
mo assuet⁹ peruersis mori/
b⁹ violenter in illis detinet
Itā illd qd fuit aliq̄ndo vo/
luntariū fit inuoluntariū p
consuetudinē. Et ponit exē/
plū. Itā q̄ proicit lapidem
non habet in potestate iam
p̄iectū resumere ⁊ tñ p̄iectō
fuit uolūtaria. q̄a in ipso fu/
it libertas proicere lapides
⁊ non proicere. Figura h⁹
habet de Samsonē Judic.
xvi. q̄ fatue se copulauit mu/
lieri. ⁊ ideo philistei ceperūt
eum ⁊ uinctū cathenis i car/
cere posuerūt. Moraliter
per hanc feminaz intelligo
uolūtatez carnis cui homo

Her. XIII.

voluntarie & libere se tradit
estimans q̄ aliquo tempo-
re potest libere desistere q̄n-
do vult. sed certe quando ḡ-
tia priuatur & cathenis dya-
boli illa queatur que est idi-
natio ad illecebras. tunc ser-
uire cogitur diabolo puer-
se consuetudinis vinculo al-
ligatus. Et ideo nō sinema-
xima difficultate & ḡtia po-
test resistere & a peccato sur-
gere. Et ideo dicit Isidorus
in libro soliloquiorū. Ira-
uius vsus vix aboletur. assu-
dua consuetudo ad vicia ī-
naturam conuertitur. Ani-
mus in sceleribus constitu-
tus vix euelli potest ab eis.
Et ideo dicit Augustinus
in suo encheridion ca. lxxij
Peccata q̄suis sūt magna
cum in consuetudinē vene-
runt parua aut nulla credū-
tur. et ideo dirumpēdo istā
cathenam surgendus est ve-
lociter. Secunda cathena ē
pudo: sine verecundia con-
fitendi. Dicit Aristoteles q̄
to cathico:ū. q̄ verecūdia est

timor per dendi bonam se-
ue famam. que quidez vere-
cundia in iuuenē est cōmē-
dabilis. nam decet ipsius ve-
recundum esse. & in senibus
est vituperabilis. quia senex
non debet aliquid commit-
tere propter quod debet ve-
recundari. Unde est signū
obstinacie non verecūdari
de turpib⁹. cuiusmodi est pec-
catum. que verecundia ī cō-
fessione. vbi homo reuelat
peccata sua est maxima p̄-
penitentie. vnde in confessio-
ne penitentes non debent ti-
mere confusionez & verecū-
diam sed modicū sustinere
ad habendū eternam vlati-
onez. vt habetur in canone
de penitentia di. iij. q̄ confes-
siones prohibentur sub pena
gram reuelare confessiones
Et ideo hec est secūda cathe-
na que detinet peccatozē in
peccato. scilicet verecundia
confitendi. contra que solo-
quitur psalmista Surgite
postq̄ sederitis qui mādu-
catis panem doloris. C

Sermo XIII

Principijs obsta sero me-
dicina parat
Cū mala per longas cōua-
lueremoras
Dicit Aristoteles libro scdo
politicoꝝ q̄ surgere tēpesti-
ue de mane est causa sanita-
tis corporalis ⁊ facit boiem
habere ingenū acutū et bo-
num. ⁊ ille q̄ dormit diu ī le-
cto suo post naturales diges-
tionē patit dolores carnis.
Modo consimili qui iacet
diu in peccatis incidit in in-
tas infirmitates spirituales
sed q̄ cito ⁊ velociter surgit ī
principio q̄ndo peccatū in-
ualeat leuiter recipit sanita-
tem spirituale. Exemplū ad
hoc habet Ione. iij. vbi ha-
betur q̄ rex ninive p̄ q̄s of-
fendit. audita voce prophe-
te cōminantis. Adhuc qua-
draginta dies sunt ⁊ ninive
subuertet. Cito surrexit d̄s
lio suo ⁊ abiecit vestimenta
regalia ⁊ induebat sacco et
cinere petens a deo veniam
quā obtinuit ob ei⁹ veloces
conuersionē. Modo consi-

mili quilibet peccatoꝝ post
q̄s cognouerit per dictamē
conscientie sue q̄ deū suū of-
fenderit cito debet surgere a
peccato ⁊ abicere a se indu-
menta peccatoꝝ per fleū et
cordis contritionē. ⁊ indue-
re vestimenta dolozose pe-
nitentie. ⁊ sic lumen recipiet
de cetero vitandi pctā. Hic
consulit apostol⁹ ad Ephe.
q̄nto. Surge q̄ dormis. per
cordis contritionē. ⁊ exurge
a mortuis. id est. ab opibus
q̄ animā mortificant. et illu-
minabit te x̄ps. per suā gra-
tiam ⁊ misericordiā. Exem-
plū habet de trib⁹ mortuis
resuscitatis per christū. Be-
puno habet Math. ix. d̄ fi-
lia archisynagogi quā resus-
citauit in camera p̄uate ap-
prehendens manū ei⁹ q̄ sta-
tim surrexit prius mortua.
B Spūaliter p̄ istam
puellā in camera resuscita-
tam intelligo peccatoꝝ oc-
culte peccantē. quē x̄ps sta-
tim resuscitat per cordis cō-
tritionē. ⁊ facilliter ei dimittit

Ser. XIII.

Secundo Christus resuscitauit filium vidue in porta ciuitatis patenter. Tñ portantes feretrum iussit stare & aliquantulum tardando xps dixit. Adolescens tibi dico surge. statim surrexit puer sanus. vt habetur Luce. vii. Moraliter per istum puerum intelligo peccatorem publice peccantem vt fornicatorem vel consimilem quem xpus resuscitat per cordis contritionem. sed tamen cum aliquo difficultate. & causa est vt ipse frequentius petat veniam & non leuiter recidit in consimilia. Tertio Christus resuscitauit Lazarum quatuor dierum. sed cum fremitu & fonte lacrymarum & ad preces continuas Marie & Marthe. Cui Christus dixit. Lazare veni foras. & surrexit de monumento ligatus manibus & pedibus. quem tradidit discipulis suis ad soluendum. Moraliter per istum Lazarum intelligo peccatorem consuetudina-

liter peccantem. qui raro aut nunquam dimittit peccata. quem Christus ex sua gratia & misericordia speciali ad preces sanctorum resuscitat a peccato. sed hoc facit cum difficultate ad ostendendum grauitatem peccati quando trahitur ad consuetudinem peccati. quia in qualibet reciduatione peccatum aggrauatur & magis abilitatur peccator ad peccandum. sed quod Christus tradidit ligatum discipulis ad soluendum fuit ad designandum quod quislibet homo per cordis contritionem dimittat culpam. tamen manet ligatus ad penam debitam quam penam concessa potestas beato Petro et eius successoribus absoluit & remittit in debita confessione & operis satisfactione. Unde dicit beatus Augustinus super psalmum. Quia propter periculosum est diu in peccato. quia pro tunc Christus non vigilat in anima humana per gratiam

Ser. XIII.

nec respiciat ad facta nostra.
Et ideo clamat psalmista.
Erurge quare obdormis domine
erurge et ne repellas in finem.
quia si spiritus dormit in nobis
tunc sumus quasi piculitates
Et Unde habet Mat
thaei. viij. q. modica dormita
tio christi in nauis cum disci
pulis fere omnes periclitata
bantur. Et ideo beatus pe
trus compellus fuit ad ex
citandum eum dicens. Domine
salua nos per unum. tunc sur
gens christus imperauit vento et
mari et statim cessauit tempe
stas. Cui concordat historia
de Jona qui dormiuit in na
ui et statim magna tempestas
surrexit. ita quod nauis fuit ita
propinqua periclitationi quod
gubernator nauis excitauit
Jonam dicens. Surge in
uoca deum tuum. si forte recogni
tet deus de nobis Jone pri
mo. Moraliter si nauis anime
nostre sit in periclitando ex
periculis demonum melius re
medium non potest haberi
quam per cordis contritionem

et deuota oratione auxilium
dei inuocare et sic surgere a
peccato. Surgendum est igitur
velociter. **S** Secun
do principaliter dixi quod debe
mus surgere a peccato vera
citer et non fallaciter quantum
ad apparentiam mundana
ut simus interiorius mali et ex
teriorius boni. Nam sicte resur
gere est falsa hypocrisis. et
defraudatio populi. et dam
natio nobis ipsis. Isto modo
dormiunt qui sicte in eccle
sia tempore quadragesima
li confitentur. et non reuelant
integraliter peccata sua sa
cerdoti. sed de minimis con
fitentur dimittendo graua
Tales bene possunt assumi
lari fatuo. qui multipliciter
vulneratus ostendit unum
vulnus medico et omnia alia
abscondit. Ad modo consimi
li est deficta confessio que
aliqua peccata reuelat et ali
qua abscondit. Hunc scribi
tur metricè
Larga dei pietas penitentiam non
dimidiabit

Sermo. XLII

Aut nihil aut totum propici
ando dabit

Tales confitentes sunt si
miles parientibus dealbatis.
Unde Christus Math. xxij
assimilat hypocritas sepul
cris moxorum dealbans
interius turpibus. exterius
vero imaginibus depictis
et ornatis. Modico consimi
li est de falsis christianis qui
vita eorum ostendunt san
ctitatem scilicet in victu et ges
tu et apparatu et sunt quasi
dealbati. et interius sunt feti
di per luxuriam. peruersi per in
uidiam. De quibus verificatur
illud Math. xxij. Multi
pseudo prophete surgent et
seducet multos simulata si
bi sanctitate. Unde timendum
est quod talibus eueniet sicut con
tingebat ananie et saron sue
qui vendebant agrum suum et
omnia bona sua. et simula
bant se precium ponere an
te pedes apostolorum. et sic non
fecerunt. nam maiorem par
tem precij sibi ipsis reserva
bant. ut habet Actuum. v.

Talis fuit ille Simon ma
gus qui suis magicis artu
bus erat seducens gentem sa
marie. dicens se esse magnu
cum deo. et populus terre illu
sus auscultabat illum. et multi
in eum crediderunt. Ille simul
audiens philippum deum predi
cantem et regnum dei et videns
multos conuersos per ipsius
simulabat se ipsius philippo
credere. et fecte recepit bap
tismum cum alijs ad fidem conuersis
et promisit pecuniam dare
apostolis si ipsum docerent quomodo
daret spiritum sanctum
et imponeret manus sicut petrus
et ceteri apostoli. Cui
petrus dixit. Pecunia tua
tecum sit in perditionem. Et
postmodum propter simula
tam sanctitatem suam mala mor
te interijt ut habet Act. viij.
Timendum est igitur de talibus
qui exteri apparent sancti et in
teri mali. Unde hanc sanctita
tem simulatam prohibet christus in mul
tis locis scripture. et precipue
Math. vi. dicens. Cum facis
elemosinas nesciat sinistra

Sermo XIII

quid faciat dextera. Item
Matth. vi. Nolite fieri sicut
ypocrite tristes. extermināt
enim facies suas vt appare
ant hominib⁹ ieiunantes. ⁊
consequēter de omnib⁹ ope
ribus iusticie p̄hibet ch̄st⁹
ne fiāt simulatorie aut fice.
Matth. v. Nisi abundaue
rit iusticia vestra pl⁹ q̄ scri
barum ⁊ phariseoz non in
trabit in regnū celoz. vñ
de pharisei omnia opa sua
fecerunt p̄pter bonorē mun
danum ⁊ non propter deū.
ideo mercedē suā pdiderūt.
De talibus loquit aposto
lus. i. ad Tim. iij. Insur
gent homines seip̄os amā
tes. superbi. cupidi. auari. p
terui. habentes speciē. id est.
similitudinē pietatis. virtu
tem aut̄ ei⁹ abnegātes. bos
deuota. quia in fine decipiēt
te ⁊ in errorē deducēt. et iō
isti hypocrite non surgunt
a peccatis veraciter. s̄ simu
latorie Figura huius habe
tur. i. Regum. xxvij. vbi ha
betur q̄ mortuo Samuele

quem rex saul multū dilexit
contigit semel trāsire ad bel
lum q̄ consuluit cū quadaꝫ
p̄bitonissa ⁊ suscitauit vñ
senē simlē Samueli quem
rex credens esse verū samue
lem adorauit ⁊ decept⁹ fuit
Adodo consimili timendū
est q̄ multi surrexerūt nō ve
raciter s̄ simulatorie. ⁊ tales
seip̄os ⁊ alios decipiūt. vñ
non illo modo surgatis sed
veraciter. ⁊ sic veniā pctōrū
recipietis Tertio p̄ncipa
liter dixi q̄ debem⁹ surgere
a pctis Altanter. ita q̄ i pctā
p̄terita nō recidinem⁹. **S**
Et ad sic surgendū consulit
nobis x̄ps Job. v. in figura
qua dixit cuidā lāgundo ias
centi i sua infirmitate. Sur
ge tolle grabatuz tuū ⁊ am
bula. q̄ surrexit san⁹. postea
inuenit eū Iesus in templo
⁊ dixit illi. Ecce sanus fact⁹
es. iam noli peccare. ne dete
rius tibi aliqd̄ cōtingat. Et
hunc est q̄ angeli missi ad so
domā ⁊ gomorā prohibu
erunt loth dicentes. Surge

tolle vxorē tuā ⁊ noli aspice
 re retro. quoz p̄ceptuz vxor
 loth non seruauit. ⁊ versa fu
 it in statuā salis. vt habetur
 Gen. xix. **M**ODO consimili
 quidā surgūt a peccis s; rede
 unt sicut canes ad vomituz
 ⁊ serpens ad venenū postq̄z
 genuerunt cū lampreda. ⁊ pe
 iores fiunt q̄z p̄us fuerūt ⁊ i
 obstinauōs p̄uertunt. ita q̄
 citius vn̄ homo eradicar̄
 vnā arborē magnā de terra
 vel molliret dura saxa q̄z ta
 les p̄uertet ad cōuersionez
 q̄z post indurationē cordis
 nō curant qd mali fecerunt.
 Et ideo p̄sult x̄ps **M**atth.
 xxvj. Vigilate ⁊ orate vt nō
 intrens in tēptationē. **Q**ue
 rit doctor de lyra sup. xxi. ca.
Joh. quare **I**dem postq̄z
 vocat⁹ fuit ad apostolatu
 redijt ad piscandū et **M**at;
 the⁹ nō redijt ad artem the
 lonei. q̄a ars illa vix aut nū
 q̄z vel raro exercet sine cul
 pa adiuncta Et iō matthe⁹
 nunq̄z post vocationē dei
 redijt ad artem thelonei sed to

taliter reliquit. **I**n signuz q̄
 postq̄z homo semel reliquit
 peccatū nō debet postea re
 dire ad idē **I**h Sed cōi
 gi q̄ multi surgunt a pecca
 tis ⁊ ea relinquūt sicut puer
 ludibit cū aue. **V**icit enim **A**ns
 helm⁹ in li. de similitudinib⁹
 ca. v. q̄ semel dum transiret
 per viam vidit puerū ludē
 tem cum aue habentem filiū
 circumligatū pedi auicule
 ⁊ q̄ sibi placuit dimisit am
 bulare. ⁊ quando voluit euz
 filo retraxit. **C**ui compatiē
Ansel. fregit filiū ⁊ auis auo
 lauit. **M**oraliter per auem
 intelligo peccatū quod dele
 ctabile est. sed p̄tpe quadra
 gesimali vel tempe infirmī
 tatis seu aduersitatis dimit
 tunt auolare ⁊ tūc p̄uertē
 sed quod volentū est trāse
 unte infirmitate retrabunt
 ad se diuersa peccata p̄siluz
 cōsuetudinis ⁊ peruerse vo
 luptatis. **E**t ideo si velim⁹
 constanter surgere. oportet
 filium peruerse consuetu
 dinis abscondere ⁊ non ad

peccatā redire. q̄a dicit **Au-**
gustinus in li. soliloquiorū
 vuln⁹ iteratū ⁊ frequēter le-
 sum tardi⁹ sanat ⁊ cum ma-
 xima pena. Sic frequenter
 peccās ⁊ iterū iugens ⁊ rei-
 terans peccatū vir veniā vi-
 detur obtinere. **Nā** nō valz
 veniā poscere ⁊ mala semp
 renouare. ⁊ ideo standū est
 fortiter in virtute. Unde b̄
Isa. li. **Cōsurge cōsurge i-**
duere fortitudinetua **¶**
 Unde sicut corp⁹ induitur
 vestib⁹ cōtra tēpestates. sic
 anima indui debz v̄tute for-
 titudinis spūalis ad dimi-
 candū cōtra dyabolū. **Sz**
 ad obtinendū istā fortitudi-
 nem oportet tria habere. v̄s
 delictet memoriā dñice passi-
 onis. proprie mortis. ⁊ extre-
 mi examinis. Et ideo cōsus-
 lit p̄pheta **Isa. c. xxj.** dicens.
Surgite ⁊ arripite clypeū.
 triangulazē videlicz triplicē
 memoriā p̄fatāz. ⁊ pugna-
 te fortiter cōtra dyabolū ⁊ ini-
 micos spūales. ⁊ nolite da-
 re eis locū ne ducant ī mor-

tem spūalem. **Un** refert **bu-**
go de sancto victore libro ex-
 ceptionū q̄ **Valerian⁹** im-
 perator sanctos dei intantū
 venerabat q̄ ei⁹ dom⁹ eccle-
 sia dei vocabat. postmodū
 puerfus erat p̄ quenda; iu-
 deum ad relinquendū fides
 catholicā ⁊ p̄manere in infi-
 delitate sua. **Valerian⁹** aut
 iudeo p̄sentēs intantū san-
 ctos dei p̄sequebat. q̄ illos
 cōpellebat ad orare deos fal-
 sos. Et ista vindicta sup̄ eū
 cecidit q̄ qū rex p̄saz equi-
 suū ascendebat poneret pe-
 dem suū sup̄ dorsum **Vale-**
riam. ideo iuste miserā vitā
 sustinuit q̄ in infidelitate re-
 cidit. **Un** dicit **beatus**
Berū. in quadā eplā ad q̄n-
 dam abbatē sic dicens. **Si**
 de bonis ad meliorē vitā cō-
 surgerem vel de malis ad v̄-
 tutē ascenderē. ⁊ postea p̄ p̄-
 uersam voluntatē meā ad
 illa mala que deserui redire
 cruciari p̄mescerē. **Hec ille**
Qua propter sapiens cōsus-
 lit filio suo **Eccl. xxj.** dicens sic

Fili peccasti; non adicias
 iter. Ex qb⁹ patet quō q̄libz
 penitens debet tripliciter sur-
 gere. 7 sic ad vitam introire
 Quā nobis concedat ꝛc.

Sermo XIII

Esurge.

r. **U**n̄ xp̄s tripliciter
 surrexit. **I**primo a
 morte corporali veraciter. **S**e-
 cundo velociter. Et tertio cō-
 stanter. **I**primo dixi q̄ xp̄us
 resurrexit veraciter cū eodē
 corpe in quo mortē sustinu-
 it. 7 hoc ostēdit suis discipu-
 lis de sua resurrectione di-
 bitantib⁹ p̄ multas eunden-
 tias. vt dicit doctor de lyra
 sup actus apostolorū. **E**t
Iprimo ostendit eis q̄ n̄
 habuit corpus fantastici p̄
 aliquā artē magicā cōposi-
 tum. sed verē corp⁹ tangibile
 licet impassibile. 7 ideo p̄bu-
 it eis ad palpandū; dicens
Luc. vlē. **I**palpate 7 videte
 quoniā ip̄us carnem 7 ossa
 non habet sicut me videtis

habere. **S**ecūdo ostēdit eis
 cicatrices vulnēz suorū. vt
 habet Luce. vlē. **V**idete in
 q̄t man⁹ meas 7 pedes mes
 os qz ego ipse sum. **T**ertio
 ostēdit se eis p̄ esum qz mā-
 ducavit post resurrectionē
 suā cū discipulis suis. vt ha-
 betur Luce vlē. xp̄s dixit illi
 habetis aliqd̄ ad māducan-
 dum. at illi obtulerūt ei p̄tez
 piscis assi 7 fauum mellis
Quarto ostendit se eis p̄ lo-
 quelam. vt patz Luc. vlē. qz
 diserebat cū illis de regno
 dei. **I**n signū omniū dicit
Actū. j. **I**prebuit seip̄s vi-
 uum in multis argumētis.
 p̄ xl. dies apprensus eis et lo-
 quens eis de regno dei. **E**t
 ideo xp̄s surrexit veraciter.
Quapropter d̄: Lu. xxiiij.
Surrexit dñs vere et appa-
 ruit **S**imoni **B** **I**ltā
 esse verā 7 nō simulatam re-
 surrectionē oñdebāt corpa
 sup celestia 7 terrestria. qz in
 ei⁹ resurrectione fact⁹ est terre-
 motus magn⁹. 7 fulgur de-
 scendebat de celo intantū q̄

Ser. XIII.

militēs qui custodiebant se-
pulcrū faci sunt velut mor-
tui. et merito. eo qd malicia
indeoz fuerūt deputati ad
custodiendū corpus Iesu.
vt habet Matth. xxvij. vbi
habet qd pharisei dixerūt pi-
lato. Recordati sum⁹ q se-
ductor ille dixit ad huc viuēs
Hoc est tres dies resurgam.
Iube ergo custodiri sepul-
crū. ne forte discipuli ei⁹ fu-
rent corpus ei⁹ et dicant ple-
bi q surrexit a mortuis Et h
ostendit angel⁹ mulieribus
xpm tanq mortuū querēti-
bus dicēs illud Luce. xxiiij.
Quē queritis viuente cum
mortuis. Non est hic s; sur-
rexit. Et Matth. vl. Veni-
te et videte locū vbi posuit
erat domin⁹. Ecce quomō-
do angel⁹ vocauit xpm do-
minū post resurrectionem.
Hoc fuit in signū q habuit
dominū sup vitā et mortē.
Et cito post intulit Ite dicit
te discipulis ei⁹ et Petro. qz
pcedet vos in galileā. vbi eū
videbitis. q hic petri nomi-

navit et nullū alium fuit ad
confortandū eū. qz nō aude-
bat velociter p cōfusione ve-
nire ad discipulos Secū-
do dixi q xps surrexit velo-
citer a mortuis ad vitā qz nō
iacuit in sepulcro per vnū
annū aut p dimidiū anni
sed solū modo per triduum
Et ideo dicit sanctus Tho-
mas qstione. liij. Ita diu fu-
it xps in inferno qz diu cor-
pus iacuit in sepulcro. et de
hac dormitione mortis sur-
rexit. Et ideo dicit Matth. vl.
Surgens iesus mane pma
sabbati apparuit pmo Ma-
rie magdalene. orto iaz sole.
Dicit lance⁹ thomas d xpo
qstione. xiiij. q xps qn surre-
xit. sol incepit aerē illustrare
tamē sol nō apparuit sup ter-
ram. s; erat in primo ortu-
rus. Et ideo pot dicit illō Iu-
dicū. xij. Matth. factō surre-
xit homo. S; hic querit qre
xps surrexit ita cito. Dicen-
dum est duplici de cā. Una
est vt daret exemplū surgen-
di a petis. qz mag verecūdia

est vt dominus surgat mane
 et seruus dormiat in lecto. Et
 licet xpus inter omnes patres
 antiquae legis tardius dormi-
 uerit. tamen primus omnium sur-
 rexit vt alios a somno exci-
 taret. Et inde dicit apostolus. i.
 ad Corinthios. xv. qd xpus sur-
 rexit a mortuis primitie dor-
 mientium. et sicut in Adam
 omnes moriuntur ita in chris-
 to omnes uiuificabuntur.
 Secunda causa fuit vt aperi-
 ret nobis ianuam regni cele-
 stis quam nullus potuit ape-
 rire ante illum. Et ideo dicitur
 Cañ. v. Surrexi vt aperi-
 riam dilecto meo. id est. ho-
 minem quem dilexi et redemi.
 Sed timendum est qd multi
 habent tam magnam pondus
 peccati ex vna parte et tam
 modicam vitam et virtutem ex
 altera parte qd ostium celi intra-
 re non possunt. Exemplum
 de oue que habet mediam parte
 tonsum et aliam partem cum
 vellere que si debeat transire
 per pontem strictum et in via lu-
 rosa leuiter caderet in foue-

am de qua surgere non pos-
 set. et ideo mergeret. Adodo
 consimili est de ablata peni-
 tentia et virtute ab anima. qd
 sic pondus peccati tantum
 deprimat peccatorem versus i-
 fernum qd surgere non valz. Et
 ideo dicit Ista. xliii. grava-
 bit eum iniquitas sua et non
 adijciet ultra vt resurgat. qd
 propter illud xpus surrexit vt
 pondus peccati destrueret.
 et ianuam celi nobis aperiret. et h-
 cito et velociter. quia non tar-
 dauit. Adodo consimili debz
 peccator surgere a peccato
 cito et non tardare. quia vul-
 gariter dicit qd mora trahit
 periculum. Tertio dicit qd
 xpus surrexit a mortuis cons-
 tanter ita vt nunquam de cetero
 roerit mortuus. Et ideo
 dicit apostolus ad Romanos.
 vi. Christus resurgens ex
 mortuis. iam non moritur.
 mors illi ultra non dominabitur.
 Vnde in resurrectione sua be-
 nedicta commutauit mortem
 eternam in mortem temporalem.
 quam meruimus ex peccato patris

Ser. XIII.

morum parentum. sed i die
iudicij omnes resurgemus
corporale morte totaliter re
laxantes. et implebitur dno
bis illud apostoli. pma ad
Corinth. xv. Omnes quide
resurgemus in ictu oculi. et
mortale hoc induet immor
talitatez. Per hoc insinuat
apostolus q post generalē
resurrectionē que erit in die
iudicij nunqz de cetero mor
riemur. Ad dō cōsimili de
bet peccator spūaliter surge
re a peccato et non vltra reci
duare in mortē spirituales.
Et ideo consulit apostolus
ad Romanos. vi. dicens q
modo xps resurrexit a mor
tuis per gloriā patris. ita et
nos in nouitate vite ambu
lemus. Et si sic fecerim⁹ ad
gloriā perueniem⁹. Quam
nebis cōcedat q sine fine vi
uit et regnat Amen

Expliciunt tredecim mate
riarū sermones notabiles.

Sermo deuotus de
passiōe domini nostri
Iesu christi

Be utili

q
tasi sanguine meo.
ps. Reuerēdissimi

Sicut nouerunt hoīes sco
le qui fuerūt Ornel Can
tabrigie qm̄ magister in the
ologia debet incipere ponē
p̄mo in cathedra ⁊ tūc po
nitur pileū super caput ei⁹.
deinde leget vnā lectionem.
⁊ post lectionē lectā disputa
bit vnā q̄stionē. Spūaliter
loquēdo xp̄s dei fili⁹ isto tē
pore loquebat̄ discipul⁹ suis
dicēs. Vos uocatis me ma
gister ⁊ dñe ⁊ bñ dicitis. suz
etenī. Job. xij. Et hodie ut
magister p̄mo est ingressus
cathedrā crucis ⁊ isto die in
signū sue inceptōis fuit pile
um asperax spinax posituz
sup caput ei⁹. Lectio quam
legebat̄ in ista cathedra fue
runt septē v̄ba q̄ loquebat̄ ī
cruce pendēs. que septē ver
ba sunt lectiones p̄ra septē

710
vicia. Admūz verbū inter
cetera proprie matri ⁊ bea
to Jobi. ⁊ fuit istud. Aduli
er ecce fili⁹ tu⁹. denotās be
atū Iohannes. Bānde ad
Iohannē dixit. Ecce mater
tua demonstrans M̄ariā.
Et hoc verbū poterit ē no
tabilis lectio cōtra supbos.
qui tantū reputant de seip̄s
q̄ dedignantur habere pau
peres de parentela sua. Itā
in hoc verbo Christus q̄ fu
it rex regū ⁊ domin⁹ domi
nantiū deus ⁊ rex nō obstā
te q̄ Iohannes nō fuit nisi
pauper in hoc verbo nō so
lum confitebat̄ ip̄m esse de
parentela sua sed frēm suuz

Aliud verbū q̄ pendens
in cruce. i. in cathedra loque
batur fuit latroni qui pēde
bat iuxta ipsum ⁊ fuit hoc.
Et inen dico tibi. hodie me
cum eris in paradiso Istō
verbu⁹ fuit notabilis lectio
contra auaros qui ut com
muniter non largiūt bona
indigentibus sine magna v̄
stantia ⁊ sollicita inq̄siōe.

latro non loquebat sibi nisi
vnum verbum dicens. *Adve-*
mento mei dñe duz veneris
in regnū tuuz. ⁊ statim siue
aliqua difficultate non ob-
stante q̄ fuit latro in toto tē
porē vite sue concessit sibi ce-
lum. Sic ⁊ vos quicūqz fu-
erit siue latro siue homici-
da si a vobis petat elemosy-
nam deuote ppter deū cum
indigeat. cū bona volūate
⁊ sine difficultate date ei ele-
mosynam p amore ei⁹ qui
hodie dedit semetipsum ad
mortem pro amore nostro.
Non enim semp habes confi-
derare personā que petit. s;
indigentā. ⁊ pro cui⁹ amo-
re petit. Et propter amorem
eius nō pmittas eū transire
vacuū. *Ista est lectio omni-*
b⁹ auaris ⁊ duris. quomo-
do dabunt suā elemosynaz
ex hoc q̄ xp̄s tam leuiter ⁊ si-
ne difficultate aliqua cōces-
sit latroni gaudium celi qd̄
petiuit non obstante q̄ fuit
latro dicens. Amen dico ti-
b⁹ hodie mecū eris in para-

diso. Ultimū verbū qd̄ xp̄s
locutus est in cruce quasi fi-
nis lectōnis sue in cathedra
cruce isto die fuit. *Cōsum-*
matum est. Et hoc verbum
est notabilis lectio p̄tra ac-
cidiosos qui sepius incipi-
unt opa penitēte ⁊ alia bo-
na opera. sed cessant diu an-
teqz peruenerūt ad effectuz
finis. *Annā tales cogitarēt*
qz dolorosus. qz penosus.
qz verecund⁹ fuit labor xp̄i
passionis. ⁊ non obstantib⁹
omnib⁹ doloribus ⁊ penis
*⁊ verecūdijs quos *Christ⁹**
sustinuit tēpe sue passionis
non cessauit quousqz pue-
nit ad perfectum finē. ⁊ tūc
*dixit ⁊ non ante *Consum-**
tum est. Sic ⁊ vos qui inci-
pitis opus bonū salicet pe-
nitentie pro nulla verecun-
dia nec pro aliquibus mal-
verbis. nec pro pena quam
sustinetis in medio tempo-
re si pena fuerit conueniēs
⁊ tolerabilis non faciatō si-
nem. ⁊ tunc poteritis dicere
cū christo. *Consummatuz*

est. Hec verba vt iam dixi
sunt notabilia cōtra pecca-
ta mortalia et fuerunt lectō
quam ch̄istus legit bodier
no die in cathedra crucis.
Sed questio disputanda ē
hec. Que vtilitas in sangui-
ne meo. Et poterunt ratio-
nes et euidentie fieri p̄ vtra-
q̄ parte. Primo q̄ non est
vtilitas i ch̄isti sanguine p̄t
fieri euidentia talis. Nā cō-
mūiter res que est medio-
cris precij est modice vtili-
tatis. Sed ch̄isti sanguis
est diebus istis inter maio-
rem partem populi modi-
ci precij. quare apparet q̄ cri-
sti sanguis est modice vtili-
tatis. Et q̄ sanguis ch̄isti
ē mediocris precij dieb⁹ istis
int̄ peccatores apparet. Nā
veniat vnus in forum vel i
tabernam vbi isti canes in-
females sunt iuratores et in-
ueniet ch̄isti sanguinez in-
ter eos in tam modico p̄cio
et reuerentia q̄ vix transiet
vnum verbū de ore sine ve-
rum siue falsum quin cum

hoc erit nominat⁹ sanguis
ch̄isti per iuramentū. et si-
ne dubio hoc est in verecū-
diam et despectū sui sangui-
nis. et damnationem illoz.
Vt enī sciunt v̄dere vnu
obulū mercimonij nisi etiā
vendāt cū eo ch̄isti sangui-
nē. et nō solū ch̄isti sangui-
nem sed omia mēbra cristi.
Cum igit̄ xpi sanguis sit in
tam modico p̄cio inter pec-
catores. apparet q̄ nō est nisi
si modice vtilitatis. Et iam
ad aliam partem questōis
q̄ ch̄isti sanguis sit marie
vtilitatis. probatur. Illud
cum quo totum genus hu-
manū perditū. fuit redē-
ptum et saluatum. oportet
omnino q̄ sit magne vtili-
tatis. Sed p̄ sanguinē cristi
vt testat̄ Ap̄ostol⁹. j. p̄den-
p̄mo. Totū gen⁹ humanū
q̄d fuit perditū est saluatus
et redemptū. Igit̄ q̄uis iste
infemales canes sc̄iurato-
res habuerūt xpi sanguinē
in tam modico nō ē mūo-
ris vtilitatis his q̄ fuerunt

saluati. Hec est ergo que
stio hodie disputanda. Et
hec sunt argumenta p vtra
qz parte facta. Ad qua que
stionem ego sum ordinat⁹
qzuis indignus isto die re
spondere. sed scio me ipsum
tam insipientē q ex me non
sum sufficiens. et ideo ro
go. ꝛc.

Que vtilitas i sanguis
ne meo. vbi supra. Respon
sio ad questionem. Consi
des in gratia et bonitate dei
poti⁹ qz ingenio meo respō
deo ponēs tres conclusiones
ad questionē responsu as.
Prima ē hec. Christys blo
ode cleusyib and kepyzib
māny sowlē fro dely syn
ne. Secunda. Cristys blo
od knyrt yth mā and god
tbat vere atvynne. Ter
cia. Cristys blood ledyztb
māroblysse tbat god ys yn.
Prima conclusio supponit q
peccatus mortale deturpat
animā humanam Et quia

lit pbat. Augustin⁹ dicit q
angelus et anima sūt natu
ra pares intantuz q si pos
ses animā beatā ab oī pec
cato purgataz videre cum
angelo celi vix cognosceres
vnū ab alio. nec mirū cum
anima hūana ad imaginē
et similitudinē dei sit creata
sicutz angelus. Et q igitur
ita est q angel⁹ et aia sūt na
tura pares. et angel⁹ p vno
solo peccato mortali. imo
p vna sola cogitatioe vicio
sa tantū deturpat. q qzuis
haberes audaciam oim bo
minū et videres eū in turpi
specie sua insanires. qz tur
pis igit credis est aia tua q
nō solū deturpat vno solo
pectō mortali. sed forte mille
Apparet ergo ex quo demō
p casu vni⁹ peccati mortal
tantū deturpat et aia tua
cecidit i mille peccatis mor
talib⁹. quare apparet q aia
tua sit millesies turpior in
aspectu qz dyabol⁹ De hac
turpitudine et mortali pec
cato hominis cadentis loz

quitur Anselmus dicens. Si accenderetur ignis manus ex vna parte. et videres animam propriam in alia parte peccato mortali maculatam tam turpis et terribilis efficeretur tibi anima tua q̄ fugere in igne potius eligeres te ipsum combusturus in cineres q̄z propriam animam inspiceres. Et ideo in peccato mortali existentibus loquitur psalmista dicens. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt in iniquitatibus suis. Ex quo igitur peccatum mortale facit animam ita terribilem et abominabilem. apparet mihi q̄ homines multum timerent cadere in peccatum mortale. sicut timerent videre totum dyabolum et plus. Timuit enim venerabilis Anselmus cadere in peccatum mortale qui dixit. Si hic peccati turpitudinem. et illic cernerem inferni horrorem. et necessario vnicorum oporteret me

immergi. prius me in infernum immergerem q̄z peccatum in me committerez. Idem hoc patet q̄ peccatum mortale horribiliter animam maculat. Sed q̄ sanguis christi mundat animam a peccato mortali probat per exemplum. Legitur Levitici. xliij. q̄ quando aliquis homo in veteri lege incidisset in immundiciam lepre isto modo mundaretur de sua lepra. sacerdos legis acciperet duos passeris. quorum vnum interficeret. et alium illesum permetteret volare. et tunc acciperet sanguinem interfecti passeris et cum eo aspergeret leprosum. et virtute illius mundaretur de immundicia sue lepre. Spiritualiter totum genus humanum de luto ceciderat in immundicia lepre peccati. et ideo admittendum genus humanum de ista lepra nobilis sacerdos christus accepit duos passeris. corpus sc̄z et animam.

De quibus duob⁹ vnū per
misit occidi vt isto die. s. cor
pus. et aliu³ pmisit illesum
scz animā. qz vt testat⁹ crist⁹
Matthei. x. Animā null⁹
potest occidere. Et sic d⁹ vir
tute sanguinis de h⁹ passere
christi. scz xpi corporis egre
dientis totū gen⁹ humanū
q⁹ fuit habile ad mundan
dum z voluit mūdari. fuit
mundatū ab immundicia
lepre peccati. De ista mun
datōne etiā habeo testimo
niū de Paulo lege noua et
i antiqua Numeri. xix. qn̄
aliquis de populo tenuisset
aliq⁹ mortuū cadauer s^m
legez reputaret immūsus i
corpore. et tūc veniret ad sa
cerdotem offerens ei taurū
vel hircū q⁹ occideret et illo
sanguine aspergeretur z sic
mūdaretur ab immūdicia
corporis. Sup istā legē fū
dat beatus Paulus in no
uo testamento argumentū
Hebre. ix. Si enī inqt sanz
guis hircorū aut taurorum
asperfus i quinos sancti

ficat ab immūdicia carnis
quanto magis sanguis cri
sti emūdabit scienas no
stras ab operibus mortuis
Istud etiā pbat similit⁹ per
naturam. Nam vt philoso
phi dicūt Sanguis ē ami
cus nature in tantū q⁹ quā
uis bō fuerit vald⁹ infirm⁹
si habuerit intra se sanguis
nem p aliq⁹ temp⁹ durans
tunc bonus sanguis finali
ter expellet de corpe infirmi
tatē vel p sudorē vel p aliū
modū superi⁹ vel inferius
Spūaliter loquēdo vnus
de maiorib⁹ amicis quem
habet natura ē sanguis cri
sti. qz sanguine christi fuit
anima humana redempta
Et iste sanguis fuit optim⁹
sanguis q⁹ vnq⁹ fuit i natu
ra. Iste sanguis est sic viu
ficans animā humanā q⁹
q⁹uis aīa fuerit valde infir
ma peccato mortali si volit
erit tenere istū sanguinem
p aliq⁹ temp⁹ durās in
memoriā iste sanguis om
nē infirmitatē peccati expel

let et anima mūdabit ab oī
 imundicia spiritali. Istō
 idē probō per artes. Sic est
 in arte q̄ si sanguis propter
 nimīā morā in vase vel pā
 no fuerit desiccatur et indura
 tus quare non poterit leui
 ter mundari. si quis accepe
 rit recentē sanguinē et cali
 dū sicut eruit de animalī et
 posuerit sup induratū san
 guinē in panno vel vase il
 le calidus et recens sanguis
 sic resoluēt sanguinē indu
 ratuz q̄ cum adiutorio mo
 dice aque vas siue pannus
 mundabitur de illa macu
 la ita munde sicut vnq̄z fu
 it per prius. Spiritualiter
 loquendo Dauid petiuit
 istā mundationē in Psal.
 dicens. Libera me de san
 guinibus deus deus salu
 tis mee. et exultabit lingua
 mea iusticiā tuā. Si autez
 ita euenerit q̄ iste sanguis
 peccati mortalis propter ni
 mis magnam consuetudi
 nem et nimīā moram ī pec
 cato induratus fuerit ani

ma quare anima non pote
 rit leuiter mundare capias
 tunc istū christi preciosum
 sanguinem qui isto die ca
 lide et recēter eruit de cor
 pore christi et per recentem
 memoriaz quā habebis de
 christi passione in corde et
 anima tua virtute illi⁹ san
 guinis et christi passionis
 cū modico adiutorio aque
 lacrimarū quaz permittis
 cadere de oculis tuis. p̄ do
 lore quē bēbis p̄ p̄cis tuis
 aīa tua mundabitur ab oī
 sorde peccati. De quo testa
 tur beatus Iohannes in ca
 nonica sua prima. capitulo
 primo. Sanguis inquit ie
 su christi mundat nos ab
 ab omni peccato. Sed hic
 attendire sicut inuenitur in
 lege q̄ quāuis episcop⁹ ba
 beat secundum legem pote
 statem sanctificandi ecclesi
 am vel cimiterium. oportet
 agere quod excommunic
 tum corpus erubetur et
 deluto sanctificando proij
 ciantur. Sed quāuis sepe

liatur siue in ecclesia siue in
cimiterio. episcopo si igno-
rante episcopus habet pote-
statē sanctificandi ecclesiaz
vel cimiteriū et sanctificat.
¶ Modo ad propositum si-
cut iam probaui tibi Chri-
stus habet virtutem et po-
testatem sanctificandi ani-
mam humanam de pecca-
to mortali. Si igitur volue-
ris in anima tua sanctifica-
ri vel virtute Christi passi-
onis emūdari oportet om-
nino exhumari illud corp⁹
excoicatum scz illud peccatum
mortale qd forte longo tēpe-
scienter fuit sepultū in anima
tua. et p̄icere illud de aia tua
p̄fessionē. et cū h̄ sit tūc ha-
bet sanguis xpi v̄tutē et p̄tā-
tem mūdandi et sanctifican-
di aiaz tuā. Ex alia p̄tē licet
sepeliant centū pctā mortā-
lia tua. sic tū q̄ sit te ignora-
te. tūc xpi sanguis ē tate vir-
tutis et potestatis q̄ p̄cedē-
te generali p̄fessione et cōtri-
tione quam homines solēt
facere in die absoluunt vir-

tute christi sanguinis. non
obstantibus omnibus illis
peccatis mortalibus in aia
bus vestris sepultis ignora-
ter. et mundant et sanctificā-
tur ab omni peccato morta-
li et veniali. Et sic verificat
p̄ma conclusio q̄ est h̄. christi
sanguis emūdat aiaz ab oī
peccato mortali. Et non so-
lū mūdāt sed etiā mūdāt
mūde custodit. Narratur
q̄ rex Alexander habuit dex-
trariū cuius conditio erat
ista. q̄ quando fuit armat⁹
nullus voluit p̄mittere sup
eū equitare nisi solū regem
Alexandriū. Sed quando
non fuit armatus minimū
gracionē curie regis p̄mit-
teret sup eū equitare et duce-
re eum quocūqz voluerit.
Spūaliter loquēdo p̄ istū
dextrariū aia hūana intelli-
git qz aia hūana est isti⁹ cō-
ditionis q̄ q̄ diu armatur
xpi sanguine et passiōe nullū
vult sinere h̄re regimen siue
p̄tatez sup eā nisi solū reges
celi. sed si non armatur chri-

119
In passione nec habet memo-
riam de christi passione tunc
sinit minimū dyabolū infer-
ni habere magisteriū sup-
eam ducenti eam in aliqđ
peccatū mortale. Et iō sitis
spermati xp̄i passioe i aia/
bus vestris et sic v̄tute xp̄i
sanguinis et passiois sp̄cu
stodrens aias v̄rās ab omi-
perō mūdās. specialit̄ ab oī
sorde pct̄i mortalis. Istud
psiliū dat nobis apl̄s. 1. 1. De
tri. iij. **Ch**: isto passo in car-
ne. et vos eadē cogitatōe ar-
mamini. Item paulus ad
Ephe. vi. dic̄. Induite vos
armaturā dei. q̄ ex xp̄i passio
vt possitis stare aduers⁹ in-
sidias dyaboli. Et sic pbat̄
ultima ps̄ clusionis p̄me
q̄ ē ista q̄ sanguis xp̄i nō so-
lū mūdāt aias hūanā a sor-
de peccati mortalis sed etiā
inde mūdātā custodit. **Se-**
cunda p̄clusio. **D**icit̄ q̄ xp̄i
sanguis vnit et p̄cordat deū
et homiez q̄ erāt discordes.
Nihil enim causat discor-
diam inter deum et homies

nisi solum peccatum mor-
tale. Et ideo propheta lo-
quens peccatoribus **Ysaie**
lix. dicit. Iniquitates vestre
diuiserunt inter vos et deus
vestrū. **N**ec miruz. nam ex
parte iuris bocausus sū di-
cere q̄ deus tantuz odit pec-
catū mortale q̄ non est ali-
quis amicus carus sibi in
celo nec in terra quin ip̄m
odiret et tanquā sui inimi-
cum expelleret eum de soci-
etate sua si sciret ip̄m esse in
mortali peccato. **U**is vide-
re illud manifeste ostensuz.
Quis vnq̄s fuit deo ita car-
us sicut lucifer. null⁹ sine
dubio. quia fuit nobilissi-
ma et pulcherrima creatura
quam vnquā deus fecerat
et tamen non obstante q̄ fu-
it deo ita carus. sic pulcer.
ita nobilis. tamen ratione
peccati mortalis i quod ce-
ciderat expulit eum de celo
et de sua societate in penaz
infernī. Ex quo igitur ra-
tione peccati mortalis de⁹
accepit tantam vindictam

de illo qui sibi fuerat ita ca:
rus. et qui fuit tam nobilis
creatura et tam pulcra. quā
vindictā credes accipiet de
te qui facius es de turpi ni:
gro luto. Si autē finaliter ce:
cideris in peccato mortali.
sine dubio nō euades sine
vindicta. Nam lex terre est
q̄ si quis scienter receperit
regis proditores et regis fe:
loniā ratione ipsi⁹ receptio
nis ille idē efficit regis pro:
ditor et felonia. intantū q̄ si
minister regis posset eū ca:
pere cum tali p̄ditore simul
irent ad carcerē et ad mortē
Spūaliter loquēdo mar:
mus proditor et felonia q̄
vnq̄ fuit in terra regis celi
fuit peccatū mortale. Nam
peccatum spoliavit celū de
meliori thesauro et d̄ melio:
rib⁹ localib⁹ q̄ fuerit in celo
post deitātē. q̄ de pulcerrī:
mis angelis celi. Ip̄m etiā
sc̄z peccatū mortale fuit qd̄
tradidit xp̄m et spoliavit cri:
stū de vno discipuloꝝ suo:
rum sc̄z de iuda. Et nā si ma:

ior gratia nō fuisset magne
strictionis spoliasset xp̄m
de p̄ncipe ecclie. sc̄z de s̄cto
petro qm̄ fecit ip̄m denega:
re xp̄m trina voce. et adhuc
p̄nue iste latro sc̄z peccatū
mortale spoliat xp̄m de aīa
bus xp̄ianis. q̄s idē xp̄s taz
care emittit hodie suo sangui:
ne p̄cioso. Et ideo q̄cūq̄ fue:
rit q̄ est iura dominia regis
celi et terre q̄ recipit istū felo:
nē siue istū proditorē regis
celi et terre sc̄z peccatū mor:
tale in hospiciū aīe sue ratō
ne sue receptōis efficit d̄ fe:
lon et proditor. intantū q̄ si
poterūt inueniri simul pec:
catū mortale et aīa qm̄ mors
que est dei baliuus venerit
ad arestandū eos simul du:
centur ad carcerē inferni. si
mulq̄ ponēt ad mortē per:
petuam. Et ideo si aliq̄s ve:
struz receperit aliquod pec:
catū mortale felonē dei i bo:
spiciū aīe sue anteq̄ mors
christi baliuus venerit deli:
beretis anīas vestras de so:
cietate sua per oris cōfessio

nem. spiritus contritiones.
et hoc festinanter. quia qua
hora non putatis mors ve
niet. Statim inquit si secu
ri vulsa esse coneratis ipm
ut post eiciatur in loco de
quo dicam vobis. sicut ha
betur in antiqua lege. Be^o
ordinauit quinque ciuitates
que vocabantur ciuitates
refugij. que ciuitates fuerunt
sic privilegiate quod certi male
factores si possent habere gratiam
fugiendi ad aliquam earum
antequam caperentur inue
nirent refugium securus et
saluaretur a morte quamdiu
tenerent se intra ciuitates.
Modo ad propositum ta
les quinque ciuitates permi
sit christus fieri illo die in suo
proprio corpore. que sunt quin
que vulnera christi. Iste enim
quinque ciuitates. scilicet quin
que vulnera christi sunt sic pri
uilegiate a deo quod quicumque
contritus peccator existens
in proposito confitendi pec
cata sua et ea dimittendi. et
fugerit ad istas ciuitates p

intimam memoriam passio
nis christi saluabitur. Ad
istas igitur quinque ciuita
tes fuge o tu peccator. quamuis
liberaueris animam de
proditore et felone regis. scilicet
peccato mortali per omnia con
fessionem. quia propter latam
et longam moram et hospiti
um eius tecum si capereris
cum dignus esses. sin posses
suspendi cum eo in inferno. et
poni cum eo ad mortem eternam
Ergo igitur ciuitates vulne
rum christi intraueris ibi mo
ram facito per intimam re
cordationem et durante quam
habebis de pena quam christus
sustinuit quando pas
sus est hec vulnera in suo te
nero corpore pro amore tuo.
et si exieris de istis ciuitati
bus pro oblivione vulnere christi
nisi cuius habueris gratiam
ad eas reuertendi poteris
leuiter a dei balneo. scilicet
morte pro tua ingratitude
qua obliuisceris totum bene
ficius tibi factum a deo po
terisque poni ad mortem per

petuas. Et ideo si volueris esse securus de vita anime tue teneas te intra ciuitates p̄dictas p̄durantes memoriaz passionis ch̄isti. quia q̄ diu tenueris te intra ciuitates has eris securus vite anime tue. Et videas q̄ nō abutaris p̄uilegio ch̄isti sanguinis et passionis. q̄a vt habetur in lege. Qui abutitur p̄uilegio carebit p̄uilegio. Hoc verbū ostensuz fuit Londonis. Fuit enim vn̄ londonus q̄ cogitauit interficere boiē et ordinariū letali loco interfecisse. et tamen prope locum p̄uilegiatū q̄ statim q̄n̄ interfecerat eū posset libere et sine impedimento ingredi locū p̄uilegiatum vbi s̄m p̄uilegia loci saluaretur a morte. sicut cogitauit sic fecit. venit postea iusticiari⁹ dñi regis inquirens diligēter quō bō interficiebāt. et cū audisset q̄ homicida ille abusus est p̄uilegio loci in q̄ fuit et in eo q̄ occidit hominem

propter audaciā q̄ esset saluatus in loco p̄uilegiato cuz ad eum fugisset statim iusticiarius p̄cepit eū adduci ad se et sedens p̄tribunali adiudicauit eum mortū et damnat⁹ est pro homicidio. et p̄ eo q̄ abusus ē p̄uilegio loci in eo gaudebat. Ad propositū nostrū sp̄ritualiter p̄uilegium quod conceditur ch̄isti sanguini et passioni ad saluandū homines ad eum fugientes a morte eterna non concedit nisi his qui ex propria fragilitate cadunt in peccata. sed illi qui peccant in spe q̄ erunt saluati virtute passionis ch̄isti et sanguinis. et nō non curant in quod peccatum cadant nec quādiu in peccatis iaceāt. cuiusmodi sunt qui dicunt. quicquid enim fecerimus deus qui ita care nos redemit precio suo sanguine non vult si nere nos perdi pro aliquo. Et pro hac spe audaciores sunt ad diutius peccandū

et ad diutius manendum
in suis peccatis. Dico tali-
bus breuiter q̄ non est ali-
quis talis qui saluabit vir-
tute vel p̄uilegio. Christi
sanguinis nisi habuerit gra-
uam maioris contritionis.
Quia sicut p̄dixi p̄uile-
giū concessum. Christi san-
guini et passioni ad saluan-
das animas a morte eter-
na non est datum nisi pro
his qui ex fragilitate peccāt
et postea conuertuntur et cō-
fitentur peccata sua et dein-
de fugiunt ad has quinque
ciuitates scilicet christi quin-
que vulnera per memoriam
christi passionis. Illi sunt
qui quod diu tenuerint se intra
istas ciuitates p̄ x̄m uam
memoria x̄pi passionis et quā
habent de x̄pi passione sal-
uabuntur a morte p̄petua
et nulli alij nisi habuerint
grāz maioris puritatis. Sed
redeundo magis ad p̄posi-
tum nostre cōclusionis p̄-
batur q̄ christi sanguis vnit
et concordat deum et homi-

nes q̄ erant discordes. Hec
est communis consuetudo
dominorum q̄ quādo duo
domini fuerunt diu discor-
des et debent cōcordare ad
faciendum durante con-
cordiam vtuntur isto mo-
do faciendi. vadunt et alle-
gant consanguineos suos
et cognatos et cognatas p̄
matrimonium simul et si
non fiat diuortium. illud ma-
trimonium est vinculum per-
petue pacis inter eos et cau-
sa. Si autem fiat diuortium
inter eos sicut potest conti-
gere tunc est causa maio-
ris discordie inter eos q̄ p̄-
us fuit. Modo ad p̄opo-
situm nostrum inter deum
et peccatorem ratione pec-
cati mortalis fuit longa di-
scordia. et ideo ad facien-
dum durante concordi-
am inter deum et homines
bonum est facere affinita-
tem inter deum et hominē
per matrimonium. et herit
illa affinitas q̄ memoria hu-
mana et Christi sanguis

desponsantur simul. et quā;
diu illud matrimonium nō
fuerit diuortiatum dura;
bit pax inter deum et homi
nem. Si autem fiat diuor
tium inter memoriā homi
nis et Christi sanguinem et
passionem illud diuortium;
erit causa maioris discor
die et vindicte q̄ vnq̄z fuit
pax inter deum et homi
nes. Et ideo ut possitis eua
dere vindictā dei nunq̄z p
mittatis diuortium fieri inter
Christi passionē et vestram
memoriā. Cum hoc cōcor
dat historia Erodi. xij. vbi
inuenio q̄ fuit quondā ma
na discordia inter deū et ho
mines Egypti propter ma
lam vitam suam inter quos
manebant filij Israhel dei
electi qui renuerunt vitam
malam et modum viuendi
egyptiorum et dederunt se
bone vite. et cogitans deus
vindicare se de omnib⁹ egypti
ijs pro sua iniquitate et p
dere. Filijs autem suis qui
manserunt inter eos p sua

bonitate dedit tale signum
pcepit eis q̄ acciperēt agni
sanguinē quo vngerēt sup
liminaria et alterū postem
hostiorum domoz in qb⁹
manebant et per illd signū
euaderent vindictā filij isra
bel quā deus cogitauit egypti
ijs inferre inter quos mā
serunt. et sicut deus eis pre
cepit fecerunt. Contigit q̄
deus accepit magnam vin
dictam de egyptijs sed vbi
cunq̄z deus vidit illd signū
sanguis factum ibi parce
bat et non accepit vindictā
et vbi non vidit illud signū
sanguinis factum ibi acce
pit vindictam. **¶** Podo ad
propositū per egyptū quod
interpretatur tenebra intel
go mundū istū plenū tene
bris vicioz in quo simul
manēt boni homines et ma
li. De malis autē vult deus
vindicare pro sua iniquita
te. et possit bene vocari egypti
ij. Boni vero vocantur
bene filij Israhel. his enim
vult bonum facere pro sua

bonitate. Ideo Ecclesiasti
ci. xij. dicit q̄ impijs ⁊ pecca
torib⁹ reddet de⁹ vindictaz
custodiens bonos i die vin
dicte. Sed signum p̄ qd̄ cu
stodiens bona di vindicta
est hoc q̄ accipiet sanguinē
agni et ponent sup lumina;
re et sup alterū postē domo
rū suaz. q̄ p̄ sciet vbi acci
piet vindictam ⁊ vbi nō. B̄
est dictū. debetis intelligere
postum. ostium anime p̄
qd̄ vicia et virtutes ingre
diunt et egrediunt. et sic hoc
ostiu⁹ ex trib⁹ sc̄ memoria
intelligentia. et voluntate.
Memoria est quasi limi a
re. Intelligentia et volun
tas q̄i duo postes ostij. Sā
guis agni cu⁹ quo memo
ria et intellectus debent vn
gi quasi duo postes est xp̄i
sanguis immaculat⁹ effu
sus isto die ad postes anie
tue vngendum et ad teredi
mendū et mundandū. Si
igitur vis v̄ de⁹ parcat tibi
q̄n capiet vindictam de ini
micis vngas memoria⁹ et

147
intelligentiā tuā xp̄i sanguine p̄
inimā memoriā et p̄fectas
intelligentiā xp̄i sanguinis
et passionis in anima tua q̄a
ita secure sicut tu es homo
in die iudicij q̄n deus capi
et vindictā de peccatoribus
vbi cū q̄ illud signū sangui
nis factū in anima huma
na fuerit tibi parcat nō capi
ens vindictā. ⁊ vbi nō vide
bit illud signum sui sangui
nis factū in anima huana
ibi capiet vindictam. Et iō
si aliquis vestrū relinquat
viciosam vitam suam et p̄
bonam vitam faciat seipm
de filiis israel. et in B̄ signus
q̄ sicut vn⁹ de filiis israel
signet vitam suaz p̄ memo
riam et intelligentia⁹ de xp̄i
sanguine et passione quaz
amodo habebit de ista pas
sione. tunc iste euadet illaz
vindictam in die iudicij. Et
ideo si aliquis vestrū in vi
ciosa vita fuerat ante illa tē
pora sicut egyptij. cōsulo q̄
relinquat viciōsam vitā su
am efficiendo seipsum de fi

lijs israel. Et tunc licet de
et ipse ppter malam vitam
suam fuerunt discordes an
te. modo tamen ppter ma
trimonium christi sanguis
cum memoria sunt concor
des et viuet. Et ideo illis pec
catoribus qui sic concordā
tur virtute christi sanguis
loquitur Apostolus ad Ephe.
ij. dicens. Vos inquit qui aliqui
eratis longe facti estis ppe i
sanguine christi. Et sic veri
ficatur scda conclusio. que
fuit ista. **T**he blood of criste
knyttith god āmam that
vuerat vuyne. **T**ertia cō
clusio est ista. **C**ristys bloe
de ledich mā to blysse that
god ys yn. Debetis intellige
rere quod via ducens homines
ad celum est via penitentie
Et ideo Johannes baptis
ta docuit viam versus ces
lum **M**atth. ij. dicens. **I**de
nitentiam agite appropin
bit enim regnum celoz. **H**ec
est illa via penitentie de qua
loquitur **P**salmus. c. xxx. **H**ec ē
via ambulate in ea. et nō de

clinatis neque ad dexterā ne
que ad sinistram. nimis mo
dicam faciendo penitentiā
nec nimis magnam. **S**z tene
bitis vos in medio. qui me
dio consistit virtus sicut pbi
losophū. ij. **E**t ibi. **E**t attendi
te quod super hoc quod dicitur. **H**ec
est via debetis intelligere quod
in iure civili differentia est
inter hos tres terminos iter
vicum actus et viam. **I**ter
iter non possunt aliqui ire
nisi peditando secundum iu
ra. **I**ter actum. id est. vicus
possunt boies trāsire sicut iu
ra tam equites quam pedites.
sed bigenon possunt legitti
me ibi ire. **S**ed per viā pos
sunt omnes homines ire
tam equites quam domini cum
suis curribus. per istas tres
vias vadunt diuersi homi
nes ad celum. **I**ter strictus
iter per quod nemo potest
ambulare nisi peditando ad
celum est via quattuor or
dinum mendicantium qui
vadunt ad celum peditan
do. et hoc iter dicit homines

118
citius ad celum. Sed acc^o
per quem equitantes pos-
sunt venire ad celum sūt re-
ligiones possessionatorum
episcopoz monachoz ⁊ ca-
nonicorum. et ista est ppin-
quior q̄z alia via penitentie
cōmunis omnib⁹ que du-
cit ad celum. via enim com-
munis penitētie recipit pau-
peres. peditantes. possessio-
natos. equites et dominos
cum curribus suis. Et nō
est homo alicuius gradus
quam si voluerit hanc viaz
tenere quin hec via perdu-
cet eum ad celum. **Ad** hōdo
attende. propheta **Ysaías**
dicens viam versus celuz
noluit dicere. hoc est strictū
iter ad celum. ambulate in
eo. ac si diceret. nullus po-
test venire ad celuz nisi per
ingressum alicuius quattu-
or religionum mendicanti-
um qui peditant. nec volu-
it dicere hic est actus. id est.
vicus ad celum quod opor-
tet vos facere sicut religiosi
possessionati faciunt si in-

trare velitis celum. s; dixit.
Hec est via. ambulate i ea.
quasi diceret. pauperes pe-
ditando. possessionati equi-
tando. et domini cum cur-
ribus et plaustris et omne
genus hominum per viaz
penitentie intrare potest ce-
lum. vbi citius et securius
itur q̄z in via communi. sal-
tem teneatis hanc vitam et
hec perducet vos ad celum
In hac via ambulastis p̄
totam quadragessimam. et
vt timeo multi vestrum ex
d̄bilitate laboris ex vna par-
te. ⁊ ex fragilitate carnis ex
alia p̄t lassescūt in hac via
q̄re iā post pascha intendūt
facere finem de hac via pe-
nitentie. ac per hoc intēdūt
facere finem de eundo ver-
sus celum. tales qui faciūt
finem penitentie ante tem-
pus trahuntur potius a ce-
lo q̄z ad celum. iuxta illud.
In via dei non progredi ē
regredi. Et iōdo omnino ne
excidatis a via penitentie.
Sed potestis mihi dicere.

Sic velles nos p̄tinue ha-
bere ieiunātes ⁊ penitētiās
agentes sicut fecim⁹ iam in
quadragesima. Vico q̄ nō
Sed semp̄ essetis sic facien-
tes aliquā penitentiā q̄ nō
incideretis in culpā. Nollē
etiaꝫ penitentiā esse sp̄ eque
magnā. Nam qui vadunt
romam aliquando tardi⁹
aliquā veloci⁹. non eī semp̄
possunt currere. et tñ sicut
bene scitis vltimate pueni-
unt ad terminum itineris.
Sic dico in proposito in q̄
dragesima et in aduentū ie-
iunatis et potestis sustine-
re. et iā ijs temporib⁹ anni
potestis quietescere a talibus
magnis penitentijs. Sem-
per tñ est bonū penitentiā
facere q̄ntā cūqꝫ parūā con-
tinuando viā versus celuꝫ
ne in non p̄grediendo viā
domini regrediat. Sꝫ forte
potestis dicere penitentiā
in quadragesima fecimus
q̄ sumus feynt et feble. In-
cipiem⁹ eē strong et mizibi.
Sic dico in proposito sp̄i

tualiter loquendo ch̄stus
est caput nostruz et omnes
sancti martires sunt mēbra
x̄pi. sic q̄ ch̄st⁹ ⁊ nos ⁊ sc̄ti
martires q̄i facim⁹ vnū cor-
pus. Si ergo incipim⁹ de-
bilitare et deficere i hac via
penitentie. p̄mittā⁹ sangui-
nem x̄pi q̄ est caput nostrū
⁊ sanctorū martirū p̄currere
ad cor nostrū p̄intimā me-
morā quā habebim⁹ de ci-
sti san̄gine ⁊ sanctorū marti-
rū ⁊ memoria x̄pi sanguis
sic p̄fortabit nos et refrige-
rabit q̄ nos q̄ p̄i⁹ p̄ambu-
lationē in via penitētie sui-
mus feynt et feble icapiem⁹
esse astronge aud mizibi. et
sic p̄tinue debem⁹ ambula-
re in viā versus celum. Ad
buc alio mō p̄bo p̄clusiōez
ch̄stus dicit in euangelio
Non om̄is q̄ dicit mihi do-
mine dñe intrabit in regnū
celoz. sed qui facit volunta-
tem patris mei q̄ est in celis
hoc est dictum Non om̄is
qui dicit corde et cogitat be-
nefacere vel ore domie vel

pmittit benefacere intrabit
in regnū celoz. s; q̄ facit vo-
luntatem patris mei zc. Ita
q̄ q̄ vult venire ad celū nō
oportet bene cogitare et bñ
loq̄. s; oportet q̄ benefaciat.
ita q̄ benefacere ē via verū
celū. Adodo attendite nar-
rationē in cronis q̄ ē vna
terra in mūdo in qua nūq̄
pluit sed ē fons in terra illa
et certis tēporib⁹ anni fluit
ita habūdāter q̄ bumectat
totam terraz circū quaz et
facit herbas flores z fruct⁹
crescere. Aliquando tñ cōtū-
git q̄ fons iste retrahit se s; z
aquā suā infra ripā quare
terra illa est arida z nō pfe-
rens neq; herbas neq; fru-
ctus neq; flores. Et tūc est
illa fontis p̄ditio. q̄ si quis
vadat et iduat serubeis pā-
nis z stet iuxta fontē. ratōe
rubeoz pannoz q̄ bō ille
induit. aqua fontis sup̄-
fluet eū z totā terrā bume-
ctabit circū quaz vnde da-
bit fructū. Spūaliter fra illa
est aīa humana de q̄ i psal.

119
Anima mea sicut fra sine
aqua tibi. In medio tamē
isti⁹ terre est fons vnus s; z
deus ip̄e q̄ est fons misericōdie
et manet i corde cuiuslibet
boni xp̄iani. Hic fons cer-
tis tēporib⁹ sup̄effluit et bume-
ctat terrā aīe bñane aqua
decoctionis q̄ germinat in
terra aīe bñane radices bo-
narū z sanctarū cogitatio-
nū. herbas bonoz operū et
vboz. Cōtigit tñ aliqñ pp̄t
aliq̄d p̄ctm p̄petratū q̄ fons
iste retinet aquaz suā infra
ripā. quare nec radices bo-
narū cogitationū nec her-
bas bonoz verboz. nec fru-
ctus bonoz opey crescunt
de terra aīe humane. et tūc
nihil aliud est faciendū nisi
q̄ bō iste induat se pannis
rubeis. Iste p̄ctm nihil ali-
ud est nisi memoria passio-
nis xp̄i z sanguinis ih̄u cri-
sti p̄ nobis effusi. z rōne isti-
us indumētū fons iste ema-
nabit aquā deuorōis in ter-
rā aīe tue circū quaz. Tñ
terra illa germiabit radices

bonarū cogitationum. herbas sanctorū verborū. et fructus bonorū operū ita quod virtute christi passionis et sanguinis homo potest moveri ad bene operandum. quare ducet ad viam rectam versus celum. Sicut etiam isti venatores qui pro sanguine possunt perire quando sunt prope bestiam et quando longe. Bestia quae isto die verberatur et vulneratur a perfidis iudeis fuit christus dei filius et ista bestia postquam fuit vulnerata in ascensione beatus in celi gaudium. Si ergo volueris pervenire ad hanc bestiam perveniens ad eam pro suo sanguine. scies quoque quando es prope istam bestiam et quando longe distas. Nam quando ita est quod invenis istum sanguinem frigidum et durum in mente tua. hoc est quando non habes ardentem amorem sed mollem compassionem erga christum quando non recordaris de

christi passione signum est quod multum distas a christo. Et ex alia parte quando recordaris in anima tua de christi passione et de hoc habes magnam compassionem. quia patiebatur tantum pro factis tuis. propter hoc incipis esse novus homo pro bono nam vitas si malus homo per prius fuisti. et in ista bona vita fideliter perseveras tunc virtute istius sanguinis venies ita prope istam bestiam Christum scilicet quod recte eris praesens cum illo in gloria. Amen.

Ugo de

b viena sup illo Be
 nef. j. Faciamus
 boiem. zc. ait. Creator boiſ
 de⁹ in his v⁹bis boiez tubus
 honoraui dignitatib⁹. qz
 p⁹ma est q boiez fecit cu deli
 beratione. z no sic alias cre
 aturas. dixit z facte sunt. Et
 nota⁹ cum dixit sca trinitas
 Faciam⁹ homine. Secun
 da est q homine creauit ad
 imaginē ton⁹ sancte trinita
 tis. Unde Holcothi lectu
 ra sua sup libri Sapiencie
 lectione. xxx. Cetera creatu
 re ab homine vestigiuz dei
 habent. i. quanda obscuraz
 notificationē. sed hō sol⁹ in
 ter ceteras creaturas ima
 ginem dei hz. qz p⁹sistit in me
 moria intellectu z volūate
 Memoria cor⁹spōdet pa
 tri. intellectus filio. et volū
 tas spiritui sancto. Hec hol
 coth. Hec dignitas ē exp⁹res
 sa per verba subiuncta. Ad
 imaginem et similitudinez
 nostraz. Tertia dignitas ē

q hominem instituit domi
 nū omniū creaturarum in
 terra mobilium. et hoc in
 nuit cū subdit p⁹fit piscab⁹
 maris. volatilib⁹ celi. besti
 is terre. omi qz reptili quod
 mouetur in terra. Et homi
 ni in plasmatione sua attri
 buit de⁹ iusticiam origina
 lem. que duos nobiles ha
 buit effectus. quos recitat
 .Ad. diuis. ij. sententiarum
 di. xxix. sub his verbis. I⁹di
 mus effectus iusticie origi
 nalis est facere perfectam
 tranquillitatem in anima
 quantū ad omnes potentiz
 as. ita q nulla inferior in
 clinaret contra iudiciuz su
 perioris. aut si inclinaretur
 quantū erat ex se. posset ta
 men a superiori ordinari z
 regulari sine difficultate ex
 parte potentie superioris z
 sine tristitia inferioris. Illu
 us fuit eius effect⁹ videlicet
 imortalitas. et illa immor
 talitas non fuit impossibili
 tas moriēdi s; possibilitas
 nō moriēdi. q possibilitas

seruata fuisset p̄ elū ligni
vite. p̄ custodiā angeloz. p̄
p̄tectōez diuinā ⁊ bonū re-
gimē extrinsecū. h. d. In su-
per in h̄ statu innocētie hō
fuit dotatus septē dotibus
aīe. de qb̄ Fulgenti⁹ i suo
numerario. c. vii. Anima i-
q̄t in statu innocētie septē
radijs vniuersis decorabat̄
q̄ sunt hūilitas. veritas. eq̄-
tas. caritas. stabilis sancti-
tas. virtuosa societas. et pa-
cis p̄cordia. qb̄ in hoīe con-
iuncte erāt septē dotes cor-
poris. q̄ sunt recitate ab ysi-
doro d̄ numero. c. vii. corp⁹
in q̄t hūanū ex sua p̄ma cō-
dine habuit fortitudinē.
pulcritudinē. sanitatē. agili-
tatē. lōgeuitatē. et libertatē
et cordis iocūditatē. Beda
i exhortatōib⁹ suis. c. xcviij.
Nihil hōi nocere potuisset
nisi ip̄s ip̄e sibi met nocuis-
set. trāsisset ei flumina sū na-
uicula. ventis ⁊ mari impe-
rasset. bestiis terre astris et
igni p̄cepisset fac h̄ ⁊ fecis-
sent. Sicut ab ordie innocē-

tie hō nō apostataisset ⁊ deū
non irritasset nequa q̄z aliq̄
creatura corruptibilis neqz
celi cū luminarib⁹ q̄ tremu-
nistat̄ obedire tardassent.
aut nocere potuissent. Hec
ille. Verū etiāz hō creat⁹ in
agro damasceno trāslat⁹
est in paradysum volupta-
tis. Unde Berni. sup cantis
ca. ser. xxxv. Habitabat hō
in paradiso in loco volup-
tatis. p̄uersatio e⁹ nihil mo-
lestie nihil indigentie sentie-
bat. odoriferis stipat⁹ ma-
lis. sulcatus florib⁹. gl̄a ⁊ bo-
nore coronat⁹. ⁊ p̄stitut⁹ su-
per opa manū plasmato-
ris. magis at̄ obiectū i lignē
diuīe similitudis p̄cellerat
⁊ illi societas cū plebe ange-
loz cū oī milia celestis ex-
ercit⁹. Iste hōis stat⁹ fūda-
tus erat sup dei dilectionez
Unde Aug. de archa Noe.
Istius hōis nata ita a deo
ordinata ⁊ instituta erat vt
aīa q̄ corpori p̄erat. intētōez
⁊ desiderū intus ad solum
creatorem dirigeret et nihil

foris ageret qd ex ei dilecti
 one nō pcederet ⁊ ad ei dilec
 tioēs nō pinceret. ita q oēs
 actū ei caritas imperaret.
 rō disponeret ⁊ sens⁹ imple
 ret ⁊ pficeret. S; procb ne
 phas diabol⁹ inuidēs hoīs
 excellēte. ⁊ specialitē q; vidit
 q; hō trāslat⁹ fuiss; in glām
 quā ipse pdidit p peccatum
 hoīez tēptavit. ac finalit in
 ruinā deduxit. Unde bern.
 de dispensatōne ⁊ pcepto.
 Quid erat eloqā demonis
 cū eua pma matrenisi igni
 te scintille ardentis inuidie
 Vidit ei q; illā glām fuisset
 hō habitur⁹ quā pdidit ille
 angel⁹ lucis. vidit ⁊ inuidit
 Ad hōd⁹ tēptatōis at; dece
 ptionis colligit ex li. Gen.
 c. iij. ⁊ ex dicitis magistri. H
 sup eodē. Aut ei sic. Byabo
 lus nūmēs se apprebēdi a vi
 ro aggressus ē mulierē per
 serpentē q; erat callidior cū
 ctis animātib⁹ terre. ⁊ natu
 raliter ⁊ incidētaliter. q; ple
 nus erat demone habēs vir
 gineū vultū. sequit in textu

Aut serpens ad mulierem.
 Cur pcepit vobis de⁹ vt nō
 comederetis ex omni ligno
 paradisi. Cui mulier. Ne
 forte moriamur. Et ait ser
 pens. Nequaquā moriemur
 ni. sed cū comederitis de li
 gno hoc. eritis sicut dii sciēs
 tes bonum ⁊ malum. Ex q
 occasiōe mulier elata ⁊ vol
 lens deo assimilari serpenti
 cōsensit. et tulit de fructu ar
 boris prohibite et comedit.
 Deditq; viro suo q; comedit
 Sed omnipotens deus iu
 dex iustus nullam trāsgres
 sionem dimittens impuni
 endam scdm modum dece
 ptionis reddidit et penam.
 Unde magister Hugo su
 per illo. Aut deus ad serpen
 tē. ꝛc. Serpens inuidit. mē
 tus est. et decepit. His iris
 bus reddite sunt tres males
 dictiones. quia enī inuidit
 hominis excellētiā dictus
 est ei a domino. Super pe
 ctus tuum gradieus. paus
 enim erectus erat sicut hō
 mo. Et qā mētu⁹ ē puniuit

eum de^o in ore q̄ mentitus
est dicens. Terrā comedes
omnib⁹ dieb⁹ vite tue. imo
abstulit ab eo vocē. vt dicit
A^l. Et scdo qz decepit per
blandū vultum dixit dñs.
Inimicicias ponā inter te
et mulierē. inter semē tuū et
semen ipsi⁹. et ipā cōteret ca
put tuū. Mulier in duob⁹
peccauit. qz supbiuit et veri
tum fructū comedit. qz sup
biuit hūiliauit eā de^o dicēs.
Sub viri potestate eris. et
ipse dominabit⁹ tui. qz fru
ctū p̄hibitu⁹ comedit. in fru
ctu vteri sui punita ē. cui⁹ di
xit deus. In dolore paries
Adam vero qui ī solo vno
peccauit ī labore querendi
eduliū suū punit⁹ est. cum
ait deus. In sudore vultus
tui vesceris pane tuo. Et s̄
inferitur dolorosa cōclusio.
Emisit eū dñs de^o de para
diso voluptatis vt operare
tur terrā de q̄ sumptus est.
Hanc eiectionem comme
morat Lathbury lamenta
biliter super illud Trenoꝝ

p̄mo. Adgrauit iudas pro
pter afflictōnem. Sicut tri
bus inquit iuda de monta
nis iudee et hierusalem mi
grauit captiua ad regiones
babilonis. pari mō genus
humanuz multis miseris
vinctatū migravit de pa
radiso in mundū quasi ad
regnum p̄fusionis. tot enī
vinculis et cathenis genus
humanum constringitur.
quot penis et passionibus
tam corpore q̄ anima sub
iicitur. quā obrem de homi
ne sic de paradiso eiecto po
test dici et litteraliter et misti
ce quod scribitur Psalē p̄i
mo. El plāta pedis vsqz ad
verticem capitis non est in
eo sanitas. intelligendo per
plantam pedis appetitum
sensitiuum. et per verticem
capitis supremū rationis.
Tanta enim est repugnan
tia atqz rebellio appetit⁹ sen
sitiui ad dictamen rationis
q̄ Apostolus dicebat ad
Romanos. vij. Etideo ali
am legez in membris meis

repugnantem legi mentis mee. et captiuantem me in lege peccati. Ecce deperditio primi effectus iusticie originalis. Similiter homo perdit secundum effectum iusticie eiusdem videlicet immortalitatem. Unde doctor de lira super illud psalmi octuagesimo octavi. Quis est homo qui vivet et non videbit mortem. ait. Post peccatum statutum est hominibus semel mori. Cui consonat petrus blesensis super illud Job ultimo. Fortius est senex et plenus dierum. ubi ait. Uniuersas felicitates hominum mors concludit. quia cum predicaueris fide Abrabe pietate Joseph. caritatem Moyse. fortitudinem Sampsonis. virtute Dauid. miracula Elisei. prudentiam et diuitias Salomonis. vna est conclusio et mortuus est. Hec ille perdidit etiam homo dominium in animalibus ut patet in maximis ut in leonibus. et in minimis ut in culicibus et pulicibus

et retinet dominium in mediocribus. ad ostendendum quod habuit etiam in alijs. hec Ad. Hugo. Corpus doctes perdidit homo per peccatum. De hac amissione dicit Anselmus de similitudinibus. cap. quinquagesimo. Corpus humanum post peccatum induit difformitatem. debilitatem. infirmitatem. ponderositatem. vite breuitatem. seruitutem. et penitentiam cordis anxietatem. quod miserias attendens sanctus Job ait Job. xiiii. Homo natus est. Super quo Grego. xj. moralium. capitulo. xix. Idem a hominis breuiter est expressa. Ipsi enim corruptioni carnis ministrare necessaria miseria est. ut contra frigus vestimenta. contra famem alimenta. contra estum frigiditas. Magna etiam caute custoditur salus corporis. et amissa cum graui labore reparat. tamen reparata semper in dubio est. Quid saluud est quod mortalitatis vite

miseria. Hec Bre. Hinc pri
mi hominis casum miserū
et miseras in quas cecidit
sp ante oculos meus volua
mus. ut ad celestē paradisi
puenire possim⁹. ad quam
homo fuit finaliter trāstat⁹
si dei p̄ceptum non fuisset
transgressus. Unde Bern.
in speculo peccatoris. Insi
piens est qui a paradiso se
expulsum peregrinum esse
non cōsiderat. et qui se eru
lem in hoc seculo non attē
dit. Huius peregrinatiois
atq; exilij meminit rex Ba
uid p̄mo paralipomenon.
capitulo. xxx. ubi ait. Ider
egrim sumus coraz te ⁊ ad
uene sicut omēs patres no
stri. Huiusq; recordatō ad
dei auxiliū implorandū
nos excitat. Unde Lincol.
super illud psalmi sexii. La
boravi in gemitu meo. la. zc.
Stimulus ad oranduz ut
ab infirmitate liberemur ē
eiusdem infirmitatis sensa
tio. Dico igitur cum ppbe
ta. Isal. nonagesimo q̄rto.

Venite adoremus. ubi do
ctoꝝ de lira. venite ad oratō
nem latrī et procidam⁹ hu
militer adorando et ploꝝ
mus peccata nostra p̄fitem
do ante deuz q̄ fecit nos ad
imaginem et similitudines
suam. q; ip̄e est dñs de⁹ nos
ster. dans se nobis p̄ suā be
nedictam incarnationem.
Orate igitur pro tribus ec
clesie statibus per tres p̄lo
nas in sacra scriptura deli
gnatis. Primo pro statu
spirituali per samuelem de
signato. Samuel enim in
terpretatur nominat⁹ a do
mino. Cuius interpretatio
competit christi p̄mo vica
rio. Unde Job. i. Intuit⁹
in eū ihs dixit. Tu es simō
filius Jobanna. tu vocabe
ris cephas qd̄ interpretat̄ pe
tr⁹. i. supra petrā q̄ ē christ⁹
firmus. Sic essent omēs vi
ri ecclesiastici radicati in fi
de ⁊ caritate christi alios cō
solidantes per bona exem
pla. Fuit et Samuel ppbe
ta per etimologiam. id est

procul fans. Et sic viri eccle
 siastici et marie plati ac pa
 stozes essent. ppbete. in pdi
 cando p̄mia virtutū r̄ penas
 cōdignas peccaminū. Se
 cūdo orandū ē p̄ statu tpa
 li p̄ dauid regē connotato.
 Dauid eī interptat manu
 foris. sic rex r̄ sui milites iu
 ramento astricti defederēt
 manu valida iura ecclesiasti
 ca viduas r̄ pupillos ab in
 iurijs. Tertio orem⁹ p̄ aiā
 b⁹ in pena purgatorij deten
 tis p̄ Salmanaazar insinua
 tis. Salmanaazar eī interp̄
 tat sentēns carcerē. De gra
 uitate ignis purgatorij dic
 Aug. de vā r̄ falsa penitētia
 Purgand⁹ est purgatois
 igne q̄ hic distulit tps puer
 lionis. q̄ r̄ si etern⁹ non ē. in
 hac vita nūq̄ in carcere tā
 ta inuēta est pena. licz mira
 bilia passi sūt martires tor
 menta.

Ambula
 te in dilectione.
 ad Eph. v. r̄ in

psentis bñice epistolari of
 ficio. Eld imitatorēz xp̄i nos
 inuitat Apl's i eplā hodiernā
 dicēs. Estote imitatores
 dei sic filij karissimi et abul
 late i dilectōe sic r̄ xp̄s dilexit
 nos. Ambulanti seu pegri
 nanti lux ē necessaria vt car
 pere possit viā mūdā r̄ dire
 ctā ad terminū ad quē am
 bulat. Un xp̄s ioh. xij. Am
 bulate dū lucēbēns. sup qd
 Hlotigbame. Illō ābulare
 ē p̄ fidē ad xp̄s accede. Hāc
 fidē p̄misim⁹ in sacramēto
 bapuzmatis p̄ qd lauati su
 mus ab originali pctō. Un
 ad Heb. xj. Crede oportz ac
 cedētē ad deū q̄ ē. r̄ q̄ in q̄rē
 tib⁹ se remunerator sit. Re
 uera nrā fides magne ē au
 ctoritatis q̄ a sumo autore
 ihu xp̄o deo et homie. teste
 Aplō ad Heb. xij. Idē pa
 tiētā curram⁹ ad pposituz
 nobis certamē. aspicientes
 in autorē fidei et p̄summas
 torem ihm. vbi doctor de li
 ra. Jesus dicitur auctor fī
 dei in q̄ntum de⁹. ipam fidē

Infundēdo. Dicit etiam au-
tor fidei in q̄ntū homo. ip̄az
fidē p̄dicādo. Dicit p̄suma
tor ip̄i p̄ miracula p̄firman-
do. ⁊ fidei p̄miū reddendo.
Ad fidei autoritatez valet
q̄d dicit Aristo. in p̄ncipio
sc̄i libri sueret bonice Tria
in q̄t reddūt dicū alicuius
credibile quāq̄z nō demon-
stratiue loquat. videlz p̄u-
dentia. virt⁹. beniuolentia
loquentis ad audiētes. q̄a
p̄pter oppositum horz truz
discredimus nō demonstra-
tiue loquēti. Hec tria veris-
sime i x̄po p̄dicante fidēno-
stram eriterunt. p̄mo in eo
viguit sapientia. Unde do-
ctor de lira sup illō Ecclesia-
stici. i. Om̄is sapiētia a do-
mino deo est. Ali. Om̄is sa-
pientia. i. fili⁹. q̄z tenet super
eminēter omēs modos sa-
pientie create. Idreualuit
etiā in eo virt⁹. eo q̄ nemo
potest opari virtuosē nisi p̄
virtutē. Nam virt⁹ diffinit
ij. Eibi. virt⁹ p̄ficū hominē
⁊ ei⁹ opus bonū reddit. Sz

christ⁹ oīa bene fecit. Masar.
vij. Ex quibus subinfero q̄
x̄ps fuit virtuosus. Fuit et
nobis beniuol⁹ ⁊ maxim⁹
amic⁹. Nam Job. xv. dicit
Masiorē hac dilectionē ne-
mo habet q̄z vt animā suaz
ponat q̄s pro amicis suis.
Sed christus dilexit nos ⁊
tradidit semēp̄m p̄ nobis
ad Ephe. v. ergo fuit nobis
beniuol⁹. quas ob res dica-
mus cū psalmista psalmo
nonagesimosecūdo. Testi-
monia tua credibilia facta
sunt nimis. Eximpl⁹ q̄tuor
nobis p̄fert vtilia. p̄mū est
q̄ p̄curat peccatorz remissio-
nem. Luc. vij. dixit x̄ps ad
mariā magdalēnaz. Fides
tua te saluā fecit. Et Masar.
ij. Cum vidisset ih̄s fidem
illoz dixit paralitico. Dimit-
tunt tibi peccata tua. Hui⁹
exemplū habetur. Bone. iij.
Crediderunt viri niniuite
domino. et statim sequitur
Masiferus est domin⁹ sup
om̄nem maliciam quam
locutus est facere eis et nō

fecit. Secundum est q̄ ope
ratur demonum confusio
nem. vnde de vere credentib
us dicitur. **M**arci ultimo
Signa autem eos qui cre
diderint hec sequentur. In
nomine meo demonia ei
cient. **z̄c.** Fides aliquando
dicitur scutus spirituale ad
Ephe. vi. In omnib⁹ sumē
tes scutum fidei in quo pos
suis omnia tela nequissimi
ignea extinguere. Ad cui⁹
confirmationē refert **Hol**
coth lectione centesimo
nagesimo nona quod habe
tur in expositione sup **Ju**
uenalem. **I**fluma p̄pilio
sacrificante cecidit scutum
de celo. datūq; est responsū
q̄ illic foret romanum im
perium. vbi illud scutus fo
ret seruatus. **M**doraliter di
cit scutum d̄ celo cecidit q̄n
christus de celo veniens fi
dem omnib⁹ predicauit et
vbiq; fuerit scutus illud
seruatiū demonis extirpat
dominiū et dei p̄generat im
periiū. **T**ertium quod con

124
fert est legitime petitoꝝ con
secutio. vnde centurioni de
precanti pro salute serui di
xit christus **M**atthei. viij.
Vade sicut credidisti fiat ti
bi. **E**tiam **M**arci. xj. **Q**ue
cunq; orantes petitis cre
dite quia accipietis et veni
ent vobis. **U**nde refert ma
gister **H**ugo sup li. **H**ester
q̄ cū **A**lexander magn⁹ ve
nisset ad mōtes caspios mi
serūt ad eū filij captiuitatis
decem tribuū egrediendi li
centiā postulantes **E**unq;
quesisset causam captiuita
tis. et audiuit eos infideles
essere cedendo a deo israel.
vitulis aureis immolādo.
Respondit **A**lexāder gar
tius eos includeret. q̄ cū hu
manū laborē vidit nō posse
sufficere rogauit deū israel
vt illud opus cōpleret. et di
uino nutu p̄rupta montū
ad se iuicē accesserūt. et fa
ctus est locus mirabilis.
Quartū est dei benedictio.
Unde christ⁹ **J**oh. xx. **V**ti
qui non viderūt et credede

runt. ubi Augustinus sup
Iohannes omelia centesi
mavigesima p̄ma. Preteri
ti t̄p̄is vsus ē v̄bis tāq̄s ille
q̄ qd̄ erat futuz in sua noue
rar p̄destinatōe iam factuz.
Borra sup illō Luc. j. Bea
ta que credidisti ait. Sicut
ap̄ta dei visio est beatitudo
patrie. sic p̄fecta cognitio ē
beatitudo vie. Sed dic̄ m̄s
bi aliq̄s. Credo singlōs ar
ticulos fidei. nunq̄d̄ igitur
habeo hec quattuor vtilia.
Respondit Aug. p̄ma pre
sermonū. sermōe. xxvij. Fi
des nr̄a appellata est a duo
bus. scz quia fit quod dicit̄.
vnde due sillabe sonant cū
dicit̄ fides. p̄ma est effectio.
secūda est dictio. Fac ergo
quod dicit̄ et fides est. tu di
cis qd̄ diligis iusticiā z odis
iniquitatē. fac quod dicit̄ z
fides ī te operatur. Cui sen
tentie alludit Chrysostomus. super
Matthēi opere imp̄fecto.
omelia. li. Fatui sunt omēs
q̄ hoc solum estimant suffi
cere ad salutē q̄ credūt xpm̄

z chustiani dicuntur. nece
stināt semetip̄os bonis ope
ribus commendare. nec au
diunt Iacobum dicentem
Fides sine operibus mor
tua est. sicut corp⁹ sine ani
ma mortuum est Sed op⁹
fidei est ipsamet dilectio. vñ
de communis glosa super
illō Apostoli ad Galat̄as
v. In chusto Iesu nec cir
cumcisio aliquid valet ne
qz prepucuz. sed fides que
per dilectionem operatur.
Opus fidei ipsa dilectio ē.
sine dilectione fides inanis
est. fides cum dilectione cri
stiani est. Ideo dico cum
Apostolo ad Ephesios q̄r
to. Obsecro vos ego vñ
ctus in domino. vt digne
ambuletis vocatione qua
vocati estis cum omni hu
militate et mansuetudine.
cum patientia sup̄portātes
inuicem in caritate. Et sic
infero v̄ba thematis. Am
bulate in dilectione.

124
Iſo pceſſu hui' inculti
ſermonis duplex e' dilectio.
vix dei ⁊ primi. p pma ſcri
bit Deutro. vi. Diliges dñs
deū tuū. p ſcda bēt Eccl. xx/
vij. Dilige primū. et rui'ge
fide cuz illo. Iſoimo dixi q
de' e' a nobis ſūme diligen/
dus. q' ſūme bon'. ⁊ bonū
ē qd oia appetūt. j. Etbicoz.
ca. j. Diligam' ergo deuz lē
berali'. integrali' ⁊ ppetua/
liter. Liberali' ppē ſeipm ⁊
nō ppē noſtrū vtile. vñ phi
loſophus. viij. Etbicoz. diuidit
amiciciā i amiciciā ppē vti
le. ppē delectabile. ⁊ ppē bo
neſtū. Et dicit q' amātes p/
pter vtile ſūt i inferozi gra
du dilectōis. quā de re qui
diligunt deū ppter vtile vel
p'cuſe p'ipali proſperitate. et
qñ eiſ ſubtrahit murmurāt
p'ra deū. tales aſſimilātur
porciſ q' q'z diu habundant
ſurfure ⁊ ſiliq's nō murmu
rant p'ra ſuū dñm. ſz horuz
defectu murmurāt. Cōtra
tales dicit ſapiēs Iſoouer.
xxij. Iſo debefili mi cor tuuz

mibi. nō dicit accommoda
vel vende mibi cor tuuz. ſed
prebe. Scdo debem' dare
deo cor noſtrū integrali' di
ligēdo. Unde Maſabei. xxij
Diliges dñm deū tuū ex to
to corde tuo. Eſt enī xp̄s ve
lut hō zelotip' q' nō pmitit
prozē ſuā alios dilige Ero.
xxxvij. dñs zelotes nomē e'
Eſt ei xp̄s ſic falco genero
ſus q' cū diu volauerit et ſe
fatigauerit p'damqz ceperit
cor ſue prede. p mercede re
quirit. Sic xp̄s p nobis vo
lauit de celo i vterz v'g'is. de
vtero i patibulū. de patibu
lo ad infernū. de inferno ad
mundū. de mūdo in celum
captiuā ſecū du cēs captiui
tatē. Et iſo merito vēdicat
ſibi cor. ⁊ hūtegrali'. ⁊ ſicut
cor p'de extrahit. lauat. et ni
ger ſāguis exp'mit. ⁊ demū
i ptes deſcendit. ſic extraba
mus cor noſtrū p p'ciōz oc
cultoz recordatōez. deinde
lauet p lacrimaz ſupinfuſi
onē. ⁊ exp'mat p oris p'feſſio
nē. ⁊ deinde deſcendat p pe:

nosam satisfactōem. ⁊ sic di
cere possum⁹ cū psalmista.
psalmo q̄nq̄gesimo. Cor cō
ritū ⁊ hūiliatū d̄s nō despi
cies. **T**ertio diligā⁹ deū p̄
petualit̄. solēt hoies q̄ volūt
ppetualit̄ amico aliq̄d dare
facere cartā sc̄ptā ⁊ sigillatā
et tandē ponūt eā in secura
custodia. **M**odo pari faci
amus deo cartam de corde
nr̄o scribēdo ī eo legem dei
q̄ ptinet decē mādata. **P**ro
uerb. vij. **S**cribe illā sc̄lz le
gē ī tabulis cordis tui. **B**e
ide sigillēt passiōe xp̄i. ip̄az
p̄ deuotōez ad nr̄az memo
riā reuocādo. **C**ānicoz. viij
Poneme vt signaculū su
per cor tuū. **E**t demū pona
mus eā in secura possessiōe
in bonoz opey p̄seuerātiāz
q̄a q̄ p̄seuerauerit vsqz in fi
nē h̄ salu⁹ erit. **M**at. x. ⁊. xx
iij. **E**t sic diligā⁹ deus ex to
to corde. **A**ug. li. d̄ spū ⁊ ala
nō valēs exp̄mere q̄stū deū
diligeret ait. **M**iser ego q̄
tum debeo diligere deū me
um. qui me fecit cum non

eram. redemit cū perieram
vocaui me nōmie suo vt a
christo diceret christianus.
Buas igitur cerui proprie
tates habeamus quas pō
nūt **B**aribolomeus de pros
prietatibus rerum. libro. xv
iij. capitulo. xxvij. **U**na est
q̄ cum cerui flumina īmen
sa vel mare transeūt fortior
in natando p̄cedit e⁹ cluni
bus debiliores capita super
ponūt. **E**llia est q̄ vrgēte vi
canum ad hominem quasi
ad animal mansuetum cer
ui confugiunt. **S**ic morali
ter nos debiles innitemur
deo per dilectionē q̄a fortis
est. et tunc tute possum⁹ flu
mina. id est. tribulatōes hu
ius seculi p̄transire. ac cum
infestamur a demonibus.
mūtanis tribulatōibus.
vel carnis concupiscentijs.
debemus per deuotionem
ad deum tanqz summe mi
sericordem fugere. dicentes
cuz psalmista. psalmo. xvij.
Biligā te domie fortitudo
mea. d̄ns firmamentū meū

pro primo. dñs refugium meum. et liberator meus. pro secundo. Sed multi hunc ordinem dilectionis pervertunt. de quibus Prosper primo libro de vita contemplativa sic conuenienter. Ordinem dilectionis illi pervertunt qui aut mundum quam contemnendus est diligunt. aut seipsum plusquam deum diligunt. unde mundanarum rerum inordinata dilectio nobis prohibetur. Jo. ij. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. super que ait Augustinus. Talis est omnis homo queque dilectio. si nihil diligis. nihil es. si terram diligis terra es. si deum diligis deus es. quod ego dixi dii estis. h. Augustinus. Quia in re dilectio dii aque fontali assimilatur que naturaliter in hyeme est calida et in estate calore exterius inualescente frigescit. sic dei dilectio in hyeme paupertatis et tribulationis feruet. sed cum exterius honor mundi inualescit. tepescit dilectio dei. teste Gregorio super Eze. ome

ha. ix. Si inquit presenti seculo inheres. et terrenis voluptatibus delectaris. amare non potes gaudia que audis. Ergo viam mundanarum allectionum deserite. et viam deum diligendi eligite. quam nobis ostendit Apostolus. i. ad Corinthios. xij. dicens Excellentiores viam vobis demonstro. Ubi remigijs. Idcirco hanc viam intelligitur caritas que nobis precipitur. quia peccatum ad patriam celestem peruenitur. Et sic ambulate in dilectione. Alia est dilectio que quis diligit proximum sicut seipsum. cuius proprius actus ut ait Linconiensis de mandatis. est ut faciat quisque ad unumquemque alterum quod sibi vellet debere fieri ab eodem altero si esset in conditionibus alterius. quare hoc preceptum omnia precepta secunde tabule claudit ad Romanos xij. Non adulterabis. non occides. non furaberis. non

falsū testimoniū dices. non
cupisces rem primi tui. et
quodcūq; fuerit aliud māda-
tū. an hūbo instaurat. Bili-
ges. primū tān sic teipm. s;
certe q se non diligit. primū
neq̄t dilige. Sed dicet mibi
aliq̄s. q̄s seipm nō diligit.
Ad qd̄ r̄ndet Aug. i. li. d. do-
ctrina xp̄iana h̄ mō. Hō in-
q̄t si te interrogē virū diligas
te. R̄ndes. diligo me. quis
enī se odit. nō ego dico sed
psalmista. Qui diligit in-
quitatē odit aīa; suā. Bili-
gas ergo te tuā neq̄ciā; pe-
nitēdo. et tunc diligēdo pri-
mū tuum sicut te. Hec duo
mēbra dilectōis scz dei et pri-
mi ita ad inuicē cōcatbenā-
tur q̄ vna sine altera esse ne-
q̄t. dicente Chrys. sup. Mat-
thēnz ope impfecto. omelia
xxxij. Utilitas inq̄t oīm mā-
datoꝝ vna ē et oīa mādata
vniuz esse vident. qz illa sibi
inuicē adberēt et alterū sine
altero esse nō pōt. Eidē snie
concoꝝ ē Linco. de māda-
tis innuens. Omnia māda-

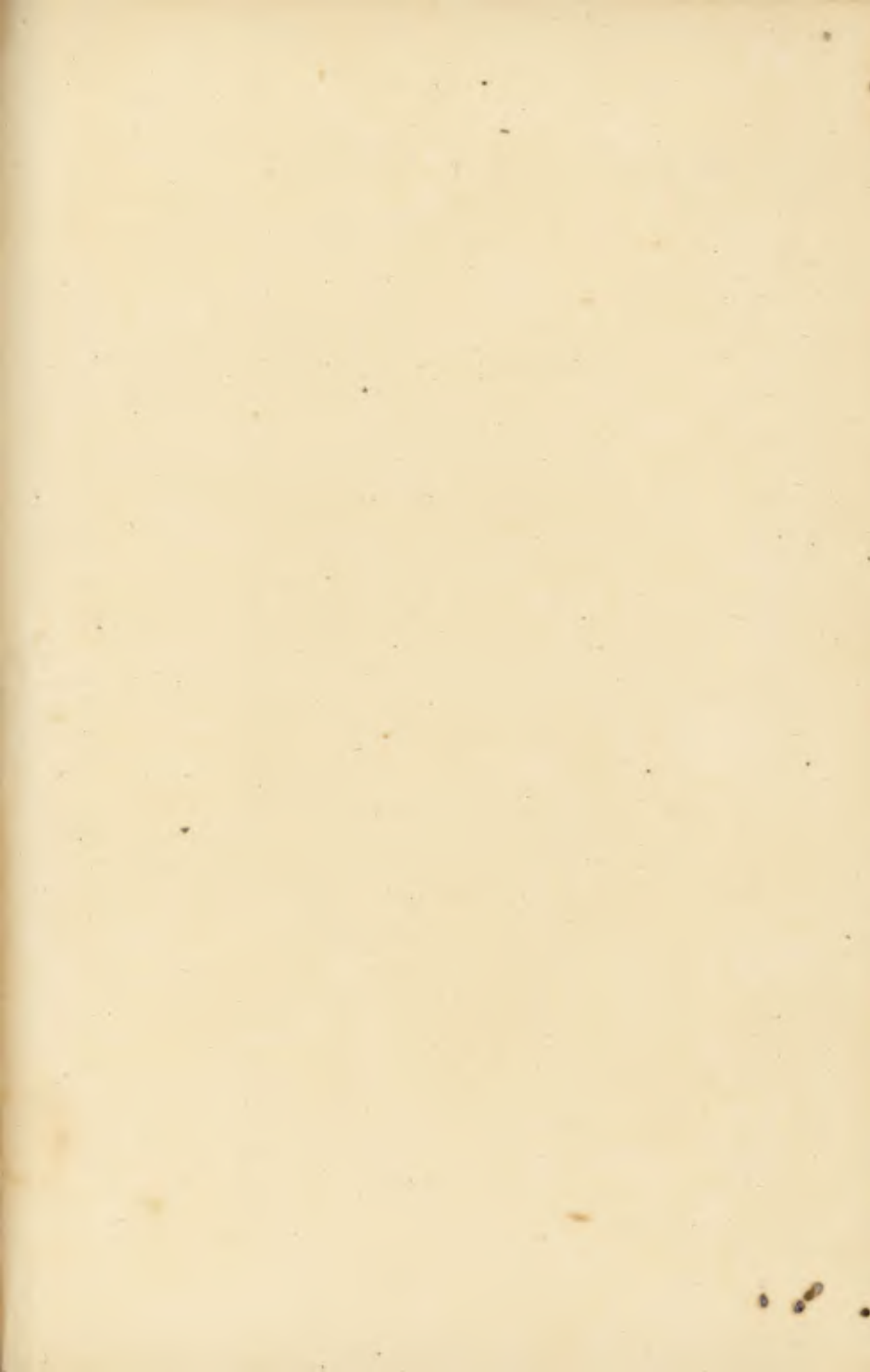
ta diuina sapientia in vniū re-
degit scz caritatis. Hoc mā-
datū etiā; ē vnicū vbiū. scz
Alma. Aug. in de laude ca-
ritatis ait. Si nō vacat tibi
oēs sacras paginas p̄tracta-
re. oēs reglās iuris i codice
iterptari. oīa volūmina ser-
monū ruminare. tene carit-
tatē. q̄ sola supplet vniuersa.
qz finis felix oīm ē dilige de-
um et primū. Ille ergo te-
net qd̄ latet et qd̄ patz i diui-
nis sermonib⁹ q̄ caritatē te-
net in morib⁹. Hieronim⁹
in suo cōmentario sup. epi-
stolā ad Ephe. Jobā. cū v-
qz ad vltimā senectutē mo-
rā traheret. singulis diebus
solebat p̄ vbo dei finalit p̄-
ferre. Filioli diligite inuicē.
tandē discipuli perecūdia
inuicē et tedio affecti dixerēt
iobāni quare h̄ verbū toti-
ens reperis. q̄b⁹ iobā. nihil
dulci⁹. nihil vtilius. nihil se-
curius neq; breuius docer-
re decet. qz caritas p̄ceptū
domini est sine qua nihil p̄-
ficat. et si solum fiat sufficit.

Ad idē Hugo d̄ viēna sup
 psal. lxxvij. Lex euāgelica ē
 dilectio d̄i ⁊ primi si vtraqz
 dilectio vicz dei ⁊ primi cēt
 pseuerās atz p̄tinua. Unde
 in li. noīato destructoꝝ
 vicioꝝ. parte. vij. c. xij. babe
 tur. Imago amoris depin
 gebat̄ i effigie mulieris. vi
 ridi indute veste. in c̄ frōte
 scribebāt̄ h̄ v̄ba. p̄cul ⁊ p̄pe
 in pectore mors ⁊ vita. i fun
 bria vestimenti. hyems et
 estas In hac pochi figurāē
 p̄petates veri amoris. Ipsi
 mo eo q̄ ymago fuit depi
 cta in specie mulieris deli
 gnat feruorē dilectōnis. q̄a
 vt frequentē mulieres feruē
 nus diligūt q̄s viri. Et q̄ ve
 stita fuit i veste viridi signi
 cat q̄ verus amor sp̄s h̄ re
 cēs. Ipsi h̄ v̄ba p̄pe ⁊ p̄cul
 sc̄pta i fronte designat̄ q̄ ve
 rus amor ita firmē mane
 ret in absentia amati sicut i
 p̄sētia amati. Ipsi v̄ba scri
 pta i pectore videlicet mors
 ⁊ vita exp̄mit̄ q̄ ver⁹ amic⁹
 ostēderet effect⁹ sui amoris

post obitū amici defūci sic
 in vita. Ipsi h̄ v̄ba hyems
 et estas sc̄pta in fimbria ve
 stimenti notat̄ q̄ ver⁹ amor
 eque p̄maneret in aduersi
 tate sicut in p̄speritate. et sic
 ambulate. Hec est via de q̄
 scribit̄ H̄ eremie. vi. Inter
 rogate de semitis antiquis
 q̄ sit via bona et ambulate
 in ea et inuenietis requiem
 animab⁹ vestris. Et sic am
 bulans in caritate recipiet
 coronā vite quam rep̄onni
 sit de⁹ diligētib⁹ se Jaco
 bi. i. Quam nobis cōcedat
 qui sine fine viuit ⁊ regnat.
 Amen.

Et sic est finis sit laus et
 gloria trinis. Impressum
 Argentine Anno domini
 M.D. cccc. lxxxvij. Finium
 in vigilia Annūciatōnis
 gloriose v̄ginis M̄arie.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in two columns and is extremely faded.

Ex. completa com 127 fls. innumer.
folha a ult. f. ler.

